

Kugbɔŋu kun sòòh

Yeesaya

puee

Tibɔkilkaal

Eebru soonyi poonee, Yeesaya taapu di sá yii ti-Dindaan fiil̄. Diyindi gbanti ní bi dūu pú kugbɔŋu nee ní di kúlifí tibɔti tin ŋmàñ ki ká ku-poonee kɔkɔ. Ama difiil din Unimbɔti cáabiñee kaa sá din binib lèe. An pu ní tibɔti tin kugbɔŋu nee là kí tükù binibee ŋáañ-ti bitii.

Kugbɔŋu gbanti ɔti cúu yákatì ajaŋkpaan ata, ní dijaŋkpaandi kamaa sòòh tin jíti iyunti i-ba i-ba Unimbɔti nibul maŋfal puee.

DIJAMPEEPEEKAAL (ayil 1–39) poonee, Yeesaya nìn fōō dinyɔɔbundi Unimbɔti yil pu ki sòòh Jeerusaleem tiŋkin. Ŋyunti gbantee, agìñ nìn kó duulinya kɔkɔn. Di sá yii Eejipiti tiŋki kin nìn sá ŋgiil pú timmu kiba ki cáá mɔŋkpaanee nìn bíi pèefi, ama ní Asuur tiŋki kin bí ŋgan púee kíñ nìn m̀t̄ií p̀ɔkí ki fàantí ntimu mun kíñee.

Tibɔti nín d̄o pu unil máañ kí bééyee.

Ŋyunti ŋun ubɔti Akaasi nìn ká díbeel Jeerusaleem tiŋkin abin 734 ki wàatì ní bi nín màl̄ Kriisitooyee, Siirii beelin yab nì Isirayeel beelin yab nìn kpáfi kinyɔkɔ Juuda beelin yab pu. Bi nìn là kí dáal-bi mɔn kí k̄t̄i bi-ba pu bí kpèè bi nìn làà ŋá Asuur tiŋki kin bí ki fàantí-bee puee. An ɔti ní bi yíi yii Siirii nì Isirayeel nyɔɔpeenju jaakuee.

Abin 722-721 kí wàatì bí màal̄ Kriisitooyee, Asuur yab jáñ ki fōō Isirayeel tiŋki ŋgan pú beel tiŋyil Samaarii, ki cúu di-nib ki cáa cūnni kuyunju.

Abin 701 kí wàatì bí màal̄ Kriisitooyee, Eeseekiyaasi nìn sá ubɔti dee ní Asuur yab d̄omiín ki m̄ant̄ií tú Jeerusaleem tiŋki ní ki yāañ Juuda beel.

Ŋyunti gbantee, Yeesaya nìn kpánti Unimbɔti t̄ont̄onliu un yaa nìn sòòh puee, waa kpántée. Tin u nìn sòònee nìn nyēē ti-ba nì bin kíñee nín d̄akafi puee. U nìn lēē ki d̄akā yii Asuur yab nín nìn kpēē ki s̄ókó Isirayeel yab puee, an sá Unimbɔti u-ba di bíi dátí u-nibul din kaa yú nì u deedeeyee tafal. U nìn kpákàñ Jeerusaleem kàl̄iŋkpilib nín nìn bónti kí ŋá atuŋkpiti ŋiŋyee, nì bi nín nìn p̀ò gandi kaa ŋúb marab puee. U nìn tí kpákàñ bi nín nìn d̄iŋfi dinimbɔtinool tuuŋŋi pu ki mùul̄ biwɔf̄ib puee, nì bi nín nìn néef̄i timɔn puee, nì mbimbikpitim tikpil mun. Ama dinimbinaamandi yaa nìn bāañee, tibɔti tin Unimbɔti ɔnaatiliu Yeesaya nìn sòònee kaa nìn yànti bí n̄n bí dinyoondi nì diwuŋyɔt̄il poon.

Tin kamaa yaa nìn pée bāañee, Yeesaya nìn tükù samaa yii bí n̄n gb̄int̄ií ŋúb bi-fookiiu, an d̄akà yii binib n̄n pée máká tin Unimbɔti p̄òòh-bee pu, nì marab bin u t̄i u-nibulee. Yeesaya pée gb̄int̄ií c̄ó yii binib tuuŋŋi

poonee, bi máań kí ká fookii, an dákà yii binib kansikin bítam nì bi nín kpòotí kitiŋ tuuŋŋi puee nì binib nín máań kí nín gbiliń tɔb puee.

Dijampeepeekaal nee poonee, tibɔti nín bí ti-ba ti-ba puee wíikí. Baa dū-tì ki kpáfí ki nóó nì tibɔti nín jíti jíti ki nóó tɔb pu puee, ama bi kpáfí-tì ki nóó nì ilandɔkɔ in pu bi tɔkɔn ki ŋmàń-tèe ní.

- Diyil 1 nì ayil 2–12 nì ayil 28–33 sòon Juuda beel nì Isirayeel beel din bi gíti yí Eefiraayiimee pu ní.
- Ayil 13–23 sòon Babiloon yab nì Fiiliistii yab nì Moowaab yab nì anibul ŋin kínee bɔti ní.
- Ayil 24–27 nì ayil 34–35 sòon fikilfikilkaan un làá dāá dāań kí kúntí tíń kɔkɔe ní.
- Ayil 36–39 sòon ubɔti Eeseekiyaasi beel bɔti ní, kii bi nín ŋmàń Bibɔtiibi gbɔŋkun puee ní.

DIJANLIIITIIIL (ayil 40–55) ní bi gíti yí yii ISIRAYEEL NIBUL PɔɔSɔŋKIL GBɔŋKU.

Dijandi nee nín sòon ki gíntí puee nyáń u-ba. Babiloon yab nín fōo mpɔn Asuur yab cee. Ntimu mun kɔkɔ nín mántii tú Isirayelee nín kíń kí bí bíń taapu ní. Bi nín fōo Jeerusaleem tiŋki abin alaataa aŋmoo nì imuŋku inaa nì aluli ki wāatí ní bi nín màl Yeesu Kriisitoo, ní ki nín cúú ki-nib ki cūnni kuyuŋu.

Binib bin bi nín cūnni kuyuŋuee nín bí ki bàlifí bi-ba yii bi nín nāań circir tiŋkee kalin dákà yii Babiloon yab waaŋi jáń ki pɔkíń Isirayeel Nimbɔtiu deeyaa! Di sá yii binib bin nín bíń kuyuŋuee nín kíń ki dátíń kitiŋ kin ní ti-Dindaan nín tí-bee, kaa nín gíti píliń kunimbɔtidii kun poon ní bi nín jáań Unimbɔtee. An pu ní bi-wunti nín yɔtí tikpilku ní ki nín fōo ki kíf yii Unimbɔti yaa kaa dū-bi ki fée, an dákà yii waa cáa mpɔn dee.

Binib bin wunti nín yɔtí gbantee pu ní Unimbɔti bɔnaatiliu bíi sòon doo nee. Unimbɔti làá dāá dī Peersi yab bɔtiu Siirusi pu kí fī u-nibul. Kii bi nín nín nyáń Eejipiti tiŋkin kuyuŋun puee, míń ní bi làá dāá tí fátí nyá kí gítiń kitimpoŋkaai poon. Unimbɔti nín sá duulinya kɔkɔ náanliuee puee, u cáa mpɔn kí sòon an bɔti kí lafun ŋá míń. Bin jáń ki pɔkíń Isirayeel yabee waaŋi kaa bí tiban.

Dimákal bɔti nee poonee, ilan inaa iba bí ki sòon unaaciin ubɔ bɔti, bi yí-u yii «ti-Dindaan tɔntɔnliu» (kpèè 42.1-4, 49.1-6, 50.4-9, 52.13–53.12). Unaaciin gbanti ní bi ká Dipoompɔndi poon yii u sá Yeesu nanŋku (kpèè Atuun 8.30-35).

DIJANTATAATIIL (Ayil 56–66) sòon Isirayeel yab nín nyáń kuyuŋu ki fátii gíti bi-tiŋkinee boon bɔti ní. Di sá yii Peersi yab bɔtiu Siirusi nín ŋmàń kugbɔŋu ki nyí ŋŋal yii u pú Isirayeel yab bin bi nín cūnni kuyuŋuee nsan bí gíti bi-tiŋki pu kí fátí mā kunimbɔtidii. Binib bin nín bíń kuyuŋuee, bin nín kíf ki fátii gítèe nín nín bànee, bi nín kó falaa nì

agińni. Bi nín ká yii bi-tiŋki nín dū kpánti adigbuŋkati ŋma. Binib bin nín kíń niinee fōo kitiŋ ki gāa bi-bindi. Unimbɔti nibul kaa nín gíti wíikí báa fíii, ní binib nín nín cáa tiwan tiŋyee kaa ti bà-bi. Ibaamɔn kaa nín gíti bí samaa kansikin, ní iwaatooti tuuŋŋi nín mɔtíi bíi wíintí tikpil, ní agíń tikpil mun nín bí.

Ama Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya nín sá kii unil un ní ti-Dindaan Fam tú «ú cù kí sòon tibɔmɔntiil kí tí biwɔfíbi ní kí títuń bin pɔbiliŋ bíilee» ní (ayil 61). Boonee, Yeesu dāa ká Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya tundi gbantin din úń u-ba dómíń kí tɔ duulinyanee (Luuki 4.16-21).

DIJAMPEEPEEKAAL (1–39)

1 ¹Yeesaya, Amɔtisi jipɔɔn nín nín ká tibɔti tin Juuda beel nì Jeerusaleem tiŋki puee sèé. Ŋyunti gbantee, Oosiyasi nì Yootam nì Akaasi nì Eeseekiyaasi nín kàl kàl Juuda beel pu tibɔtiil ki fōol tɔb.

Ti-Dindaan nibul kaa nyí di-Nimbɔtiu

- ² Kutagbɔŋu, pílifí! Kitiŋ, kpòon a-tafal kí pílifí! Ti-Dindaan di bíi sòon nee. «M lōo mbiyaamu, ki kpēe-mu mu cíkitì, ní mu kíń ki bíi jáa nì mi.
- ³ Unaa nyí u-dindaan, ní kimaŋ nyí laakin ki-dindaan ŋáań-kì tjiń kì jīnee. Ama Isirayeel yab kaa nyí báa tiba, m-nibul kaa gbìl tibɔti taapu.»

Juuda tiŋki kíń ki náań nì Soodoom ní

⁴ Mbusu dō ki cí-ni, nimbi ditimbundi din ŋáań ikpítee,

dinibul din yíntèe, nnibool ŋun ŋáań tin kaa ŋānee, mbiyaamu mun yiliŋ gáatèe. Ni dū ti-Dindaan kí fá, ki kpēe Isirayeel Circir Nimbɔtiu^a fám, ki fátí ni-boon ki tí-u.

⁵ Ni nín gbíntii jáa nì u nee, ni-la ní u làá gíti fáá ní? Diyil kɔkɔ fōo tiweendi, dipɔbil kɔkɔ gī ki yúl.

⁶ Kí yòon titafati kí cáa sāa diyilee, laaba kaa ti bí mmɔm. Tiwun kɔkɔ fōo tiweendi, ki lākati lākati, ki kpánti ibuun. Ubɔ kaa fínti-i, kaa póob-i, kaa ŋá-i ŋkpam kí bàtí iween pu.

⁷ Ni-tiŋki kpánti kuteeu, ni-timmu wūń ŋŋmi kɔkɔ múb. Ni-nimbilaaliyin ní binicambi bí ki ŋáfí ni-kpaajinti. An kpéelikì ni-sati nyíki nyiki kii binannanliibi di jítèe.

^a 1.4 *Isirayeel Circir Nimbɔtiu*. An sá diyindi din bi yí Unimbɔti Yeesaya gbɔŋku poonee ní. Kpèè Yeer 50.29, 51.5, Ilan 71.22, 78.41.

⁸ Siiyon^b tiŋki baba di péé kíñ, kii kibij di yú fiinyi kpaabunee, kii uciitil biŋki di yú aputaajul kpaabunee, kii kitiŋ ní bijanjaliibi mǎnti túee.

⁹ Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan yaa kaa bàà yǎnti ti-kansikin binikaanŋkaabi ŋmátèe, ti bàà làá nīn bí kii Soodoom yabee ní, kí nīn náań nì Goomoora yab^c.

Ti-Dindaan ná binikpitib saraabi

¹⁰ Pīlifimaan ti-Dindaan nyɔɔbundi, Soodoom kpilib. Ní ǵátí ni-tafal kí pilifi ti-Nimbɔtiu dákataam, Goomoora nibul^d.

¹¹ Ti-Dindaan bí yii: «Ba ní m làá ǵá nì saraabi bin ni ǵáań tikpil nee? M núutiń ipijaa saraawɔkaabi nì anabil kpaam. M ǵī nì inajaa nì apibil nì ijoobu fatikuu^{ee}.

¹² Ní nín dōoń ki yūlifí m-nimbiinee, man di bí yii ni-taal í tǎa m-cindinaaa?

¹³ Ní taa ti cáań-mi saraabi, an kaa kèetī tiba. M ná talaalub bin ni tūtūtēe nyiim!

Ni jīn uŋmapɔɔn nì ŋwiŋŋuŋfikaa jīŋaalib ki kpáfí ki jīn jīŋaalib ki ǵáań ikpiti. Maa ti là kí ká mīn.

¹⁴ M ná uŋmapɔɔn jīŋaalib bin ni jīñee, ni-kpafin kpánti diwanŋul ní ki tī-mi, ní m túñ ki ǵī m-naŋki nyáń^f.

¹⁵ Ni yaa tǎnti ni-ǵalii kí mèèyee, m fātī m-kpaŋkpamboon ní kí tī-ni.

Bàà ní mèè kí gítí mèè, maa làá pīlifí-ni, kun puee ni-ǵalii táká fatiku.

¹⁶ Ní fǎlmaan, kí ǵámaan ni-ba circir. Ní nyǎntí ni-tuŋkpitiŋ m-nimbiin, kí gbèeń kí taa ti ǵá ikpiti.

¹⁷ Ní bīfí kí nīn ǵáań tin ǵāñee. Ní nyàań kí nīn nóó deedeede saŋŋu.

Ní nīn kpòotī bin wóń bi-jutiibee. Ní sòoń kí pò ditaŋkpiibil, kí sòoń kí mǔtì ukpiipu pu.»

Ní taa ti ǵá nì ti-Dindaan

¹⁸ Ti-Dindaan bí yii: «Ní dāańmaan tí sòoń kí gbilīn tɔb. Bàà ni-kpitii yaa yǎnti mǎn cīncīnciŋ kii fatikuee,

i làá pīl kǎŋkǎŋkǎŋ kii ntaayimee. Bǎa i yaa mǎn kii ŋwomee, i làá pīl kii upipiin kutee ní.

¹⁹ Ni yaa kí kii pīlifí m-nyɔkɔ, ni làá jī tijin tin kitiŋ nee lōoñee.

²⁰ Ama ni yaa yī kaa pīlifí, ní ki gbínti jǎa nì mee, kitǎataajiki ní bi làá dūú kúntí-ni.»
Ti-Dindaan di sòoń mīn.

Ti-Dindaan làá ǵá Jeerusaleem tiŋki circir

²¹ An ǵá mana ní kitiŋ kin kaa nīn cáá tijkɔndee dūú kpánti kii kinimpulaakpaayee ní? Doooyee, ki-nib nīn nóó ibaamɔn saŋŋu, ní ki nīn bí deedeede. Ama kɔŋkɔnnee, binikpɔliibi di kíñ ki gbí ki-ni.

²² A-nimbiliŋ kúti kaa ti nyim, ní bi cēeń a-damɔmmɔntiimin nnyim!

²³ A-bɔtiibi sá pɔɔgaatib ní, bi nì binaayub di pēe kinyɔkɔ. Bi-kɔkɔ néeń tiwampɔkaal, ki jòó ki pá dinyɔɔŋeebil jim boon. Baa pò ditaŋkpiibil, kaa mótí ukpiipu pu.

²⁴ An pu ní ti-Dindaan Unimbɔti Mpɔŋkɔdaan un di sá Isirayeel Nimbɔtikpaanwuee lī yii: «Mbusu dō ki cí-ni! M làá tēeń nimbi bin ná-mee!

M làá tò nimbi m-nannanliibi ipɔntoon!

²⁵ Jeerusaleem, m làá tǎa kí bīkí a-pu.

M làá dū kanŋwa kí fǎl-si á nyā, m làá nyǎntí-si a-jɔkɔnti kɔkɔn.

²⁶ M làá yǎnti a-bɔsoonliibi ní kpánti kii njamin yabee, kí yǎnti a-saŋkiliibi ní nīn bí kii cannaaku yabee. Ní bí dǎa nīn kíñ ki yī-si yii <Ibaamɔn Tiŋki, Kitiŋ kin yú nì Unimbɔti deedeeyee > ».

²⁷ Ibaamɔn làá fī Siiyon tiŋki, ní deedeede ní yǎnti ki-nib bin kpánti bi-bee ní ŋmátí.

²⁸ Ama pɔɔgaatib nì bikpitiŋjaliibi làá nàań, ní bin dū ti-Dindaan ki fée ní kúntí.

²⁹ Icoo làá cúú-ni iwaasufi in ni néeń tikpilee pu.

Ni-wunti làá yòtī ni-kpaanŋi ŋin ni lēe

kí nīn tòotī awaayee poon.

³⁰ Kun puee ni làá dǎa nīn sá kii buwaasubu bun faati yólee ní, kii bukpaabun poon ní nnyim fòotèe.

³¹ Upɔɔl làá dǎa nīn sá usá, ní u-tuunŋi dǎa sá kii ŋŋmiyatiyaalee.

Bi-liitil làá dǎa fōo ŋŋmi, ní ubɔ kaa dǎa bí kí gbíntí.

2 ¹Tibɔti tin an lēe ki dākā Amɔtisi jipɔɔn Yeesaya Juuda beel nì Jeerusaleem tiŋki puee sèe.

^b 1.8 Siiyon: Jeerusaleem tiŋki ní bi gítí yī mīn.

^c 1.9 Kpèè Room 9.29.

^d 1.10 Kpèè Diny 18.20, 19.4-9.

^{ee} 1.11 Kpèè Ilan 50.7-14.

^f 1.14 B. 11-14: kpèè Amoo 5.21-24.

Anibul kɔkɔ làá dāá kpāfi
Jeerusaleem tiŋkin

(B. 2-4: kpèè Miiika 4.1-3)

- ² Ŋwiin bí ki dòón, dijool
 din pu ti-Dindaan diiku
 tókóee
 làá dāá libiti ajoin kɔkɔ pu.
 Di làá dāá nīn fɔkɔn
 ŋgbantamu kɔkɔ.
 Anibul kɔkɔ làá dāá nīn bitifi
 ki dòón di-cee.
- ³ Anibul tikpil làá dāá tàkañ
 nsan
 ki cá ki lì yii: «Dāammaan!
 Tí jōmmaan ti-Dindaan jool
 pu,
 tí jōmmaan Jaakɔb Nimbɔtiu
 diikun.
 U làá tin dākà-ti tin ní u là tí
 ŋée,
 ní tí nóó u-sàmbiyaamu pu.»
 Tiŋman, Siiyon ní Mara làá
 nyānní,
 u-nyɔɔbundi làá nyānní
 Jeerusaleem ní.
- ⁴ U làá dāá sòòn kí ŋāŋki
 atimbun kansikin ɔti,
 kí dāá pàtī anibul tikpil bí taa
 ti já.
 Bi làá dāá dū bi-tàataajimmu
 kí mós akoo,
 ní kí dāá dū bi-kpammu kí
 mós igoti^g.
 Ditimbundi diba kaa dāa gíti
 jáà nì di-juti,
 ní binib kaa dāa gíti bífi bi nín
 jáà kujaau puee.
- ⁵ Jaakɔb naantiibi, dāammaan
 tí còòm ti-Dindaan walifinun.

Ti-Dindaan ɔsoonyi wiinŋu

- ⁶ Ti-Dindaan, a dū a-nibul
 Jaakɔb naantiibi ki fá.
 Kun puee ŋwiin nyalanŋi pú
 ɔɔbi di kíñ ki gbí bi-tiŋkin.
 Bin kpèè inmalbijaa ki cáa
 būū tibɔlee
 gbóotì kii Fiiliistii yab ceeyee.
 A-nibul nì binicambi di kíñ ki
 sòòn ki ŋaati tɔb pu.
- ⁷ Animbil kúti nì sindaariya gbí
 bi-tiŋkin,
 ní ki-gaajawanti wíki tikpil
 an kaa cáá bí lì.
 Itaamu gbí bi-tiŋkin,
 ní bi-janjatɔkub wíki tikpil.
- ⁸ Awaa gbí bi-tiŋkin,
 bi gbàanti ki jáam awaa,
 tiwan tin bi dū bi-ŋalii ki
 mósyyee.
- ⁹ An pu ní binib kɔkɔ làá nīn dō
 kitinŋ ki filiñ,
 ama ti-Dindaan, á taa yòon-bi
 kí síin.
- ¹⁰ Kómaan kí bál itanŋkalɔkɔ
 poon,
 ní kó kitinŋ taapu kí bál
 kí sàñ ti-Dindaan ŋuukpaandi,
 kí sàñ u-kpaanti nín ŋmóò pu
 nyàlibuee nimbiinⁱ.
- ¹¹ Unil un yòontí u-ba yilpuee
 làá dāá tintí u-yil,
 bilambidambi làá dāá sintí
 bi-ba taapu.
 Ŋwiin gbantee, ti-Dindaan
 baba ní bi làá dāá tī
 tinyool.
- ¹² Di sá yii ti-Dindaan
 Mponkodaan

- lēe ŋwiin ŋun ní u làá dāá
 sòòn
 bilambidambi nì bin dākà
 bi-bee
 nì binib bin yòontí bi-ba
 yilpuee ɔti,
 ní kí dāá sintí-bi taapu.
- ¹³ U làá dāá sòòn Leebanɔn tiŋki
 sufii
 in bi yfi seedir i fɔkò tikpilee
 ɔti,
 kí dāá sòòn Baasan tiŋki
 waasufii in bi yfi seenee
 ɔti,
- ¹⁴ kí dāá sòòn ajoin ŋin fɔkòee
 kɔkɔ ɔti,
 kí dāá sòòn ŋgbantamu mun
 dúkutèe kɔkɔ ɔti,
- ¹⁵ kí dāá sòòn adiin ŋin fɔkò líki
 likee kɔkɔ ɔti,
 nì agun ŋin baa ŋūñ kí dàbee
 kɔkɔ ɔti,
- ¹⁶ kí dāá sòòn Taarsiisi tiŋkin
 meelab kɔkɔ ɔti,
 ní kí dāá sòòn meelanyaambi
 kɔkɔ ɔti.
- ¹⁷ Unil un yòontí u-ba yilpuee
 làá dāá tintí u-yil,
 bilambidambi làá dāá sintí
 bi-ba taapu.
 Ŋwiin gbantee, ti-Dindaan baba
 ní bi làá dāá tī tinyool.
- ¹⁸ Awaa kɔkɔ làá dāá wāŋki.
- ¹⁹ Kómaan kí bál itanŋkalɔkɔ
 poon,
 ní kómaan kí bál afaginni
 kí sàñ ti-Dindaan ŋuukpaandi,
 kí sàñ u-kpaanti nín ŋmóò pu
 nyàlibuee nimbiin,
 u yaa lāa yíki ki bíi kōntí kitinŋ
 kɔkɔ dinyoondee.

²⁰ Yaadalee, binib làá dāá dū
 awaa ŋin bi dū animbil kúti nì
 sindaariya kí mós kí gbàanti
 ŋi-nimbiin kí jáamee kí lúkú
 isiiboo nì tinanjin. ²¹ Binib làá
 kó kí bál itanŋkalɔkɔ poon, kí kó
 kí bál ntanŋkafanŋakamin kí sàñ
 ti-Dindaan ŋuukpaandi, kí sàñ
 u-kpaanti nín ŋmóò pu nyàlibuee
 nimbiin, u yaa lāa yíki ki bíi kōntí
 kitinŋ kɔkɔ dinyoondee.

²² Ní taa nīn māká nisaaleen pu,
 kufoou kun u cááye pu ní u
 bí.
 An yaa sá fám, unil sá ba?

Fikil fikil làá kó Juuda beelin

- 3** ¹ Ti-Dindaan Unimbɔti
 Mponkodaan
 làá ŋmìntí Jeerusaleem tiŋki
 nì Juuda beel
 tijikaal nì nnyim.
 U làá ŋmìntí-bi tin máa nì kí
 nīn tíki-bee kɔkɔ:
² an dākà yii ubaataandan nì
 ujanjal,
 ubɔsoonli nì Unimbɔti
 ɔnaatiliu,
 ubɔɔ nì utindanŋkpil,
³ ujanjapil nì dibɔtibil,
 usanŋkil nì ukpanŋkanti nì
 usoopu.
⁴ Ti-Dindaan di lí yii:
 «M làá lēe mbiyaamu kí tī-bi
 mú nīn sá bi-kpilib,
 ní múñ nīn kpòotí-bi kii mu
 nín là puee.»
- ⁵ Binib làá nīn ŋáa nì tɔb
 tipɔmbɔti,
 báa ŋma làá nīn ŋáa nì u-juti
 tipɔmbɔti.

^g 2.2 B. 2-4: kpèè Miiika 4.1-3.

^g 2.4 Dū ŋmàntí nì Joow 4.10.

ⁱ 2.10 Kpèè Dilee 6.15.

Kibiki làá jǝm utikpil pu,
 ní unifan ń jǝm unikpaan pu.
⁶ Unil làá dǎá cúú u-nabiki
 kin u nì un pēē
 kubaabinaatoouee kí li-u
 yii:
 «Sii cáá dibǝkutil kí pēēnee,
 kpántí ti-kpiliu kí nīn kpǝotí-ti
 fikil fikil yuntuŋu nee poon!»
⁷ Ní udaan ń dǎá kí yaadal
 gbanti yii:
 «Maa ŋǝn kí ǵá tiba kí tī-ńi.
 M-dumpuee, tijikaal kaa báaa,
 tiwampeeŋkaal mun kpá.
 Naa ŋǝn kí lēē-mi ń nīn sá
 ukpil!»
⁸ Jeerusaleem tiŋki gbéeti,
 ní Juuda beel líti.
 Di sá yii bi jáà nì ti-Dindaan
 bi-sǝontam nì bi-ǵaantam
 poon,
 ki kpéé-u fám.
⁹ Bi-nimbikpeeru di sǝon ki kù
 bi-bǝti.
 Bi sǝon bi-kpitii pu
 mpaampiin pu
 kii Soodoom tiŋki yab nín nīn
 ǵaán puee,
 baa bǎal i-pu binib cee.
 Bín bi-ba naabuŋu ní bi bí
 bǝntí!

¹⁰ Limaan yii
 deedeedambi bí mmǝneeee!
 Di sá yii bi làá dǎá páatí tin ní
 bi ǵée pu.

¹¹ Ama mbusu dǝ ki cí binikpitib,
 tiba pée kpá kí nīn ǵān ki tī-bi.
 Di sá yii bi-tuunŋi paati ní bi
 làá fǝō.

¹² Ti-Dindaan bí yii:

«M-nibul, mbiyaamu di
 wǝb-si,
 binimpoobi di ǵúb a-tiŋki ki
 kpǝotí.
 M-nibul, a-tindaŋkpilib kíil-si
 ní,
 bi kpǝotí-si ki cân nsanŋkpitii
 pu ní.»

Ti-Dindaan bí sǝon u-nibul kpilib bǝti

¹³ Ti-Dindaan bǝnti kí sǝon
 ibǝsoon,
 u yíkii yúl kí sǝon anibul bǝti.
¹⁴ Ti-Dindaan bí sǝon u-nibul
 kpootiliibi nì bi-tindaŋkpilib
 bǝti yii:
 «Nimbi di bíil m-fiinyi sufii
 kpaabu.
 Ni jíiti biwǝfib wanti ki gbéēn
 ni-diiŋŋi.»
¹⁵ Ti-Dindaan, duulinya kǝkǝ
 Nimbǝtiu bí yii:
 «Ba ǵá ní ni bí ki nà m-nibul,
 ki wǝb biwǝfib mín?»

Jeerusaleem nimpunyaambi

¹⁶ Ti-Dindaan bí yii:
 «Jeerusaleem nimpoobi mǝon
 tikpil.
 Bi cǝom bi-silii tēēn,
 ki cáá bi-nimbikpeeru ki sǝti
 bininjab.
 Bi cǝom diba diba,
 ní ki yǝntí abǝmbil ŋin bi fúuń
 bi-taane
 gbáa tǝb ki sūn.»
¹⁷ An puee ti-Dindaan làá yǝntí
 digbǝndi ń cúú bi-yiliŋ
 bi-yikpiti ń kùfi
 ní bi-yigbeeŋi ń kpántí
 akulim.

¹⁸ Yaadalee ti-Dindaan làá dǎá
 cúú tinyaantiwan kǝkǝ kí gbǝkal
 bi-wunti pu, an dǝkǝ yii abǝmbil ŋin
 bi fúuntí ataayee nì nlaamu mun bi
 cáa cúti tiyikpitee nì tilēeŋkaal tin
 gǝl kii uŋmapǝonee, ¹⁹ nì falfatib
 nì abǝmbil ŋin bi fúuntí iŋalee nì
 iŋaabu in bi bǝintí ayil puee, ²⁰ nì
 iŋaayilkaa, nì ikusaka in bi cáa
 fúuntí titafatee nì dambalab nì asab
 nì icaŋŋmii, ²¹ nì mbǝmbiyaamu
 nì mbǝmbiyaamu mun bi tūuntí
 dimaŋfalee, ²² nì jiŋaal wampeeŋ-
 kaati nì abǝkutifǝkǝ ŋin wǎyēe nì
 iŋaapaanŋkaa nì ntǝkǝlimu, ²³ nì agiti
 nì iŋaabu in bí fǝlfalee bǝkutiiŋ nì
 iŋaabu in bi cáa fiń diyilee nì in
 mun bi cáa pǝantí tigbigbipati puee.

²⁴ Tiwansuundi nunuŋu
 di làá dǎá fǝō talaalu sǝnsǝfiŋu,
 ŋŋmii di làá dǎá fǝō dambala
 paanŋu,
 dibaakpandi di làá dǎá fǝō
 tiyikpilukaal tin nyán ti-bee
 paanŋu,
 kpǝsatab di làá dǎá fǝō
 tiwannyaandi paanŋu,
 ní icoo daanŋu ń dǎá fǝō
 kunyaanŋu paanŋu.

Jeerusaleem kpiipoobi

²⁵ Jeerusaleem, a-nib làá gbíntí
 kujaau poon,
 a-janjalii bi làá kpún dikǝndi
 poon.

²⁶ Niinee a-tiŋki nib kǝkǝ
 làá dǎá nīn sūn ki yáliŋkí,
 kii unimpu un kaa ti cáá báa
 tiba

ki gbínti ki kǝ kitiiŋee.

4 ¹ Yaadalee, binimpoobi biluli
 làá dǎá tǝ kí kíil uninjabaanti
 ní kí li yii:
 «Timbi di làá nīn kpéé ti-ba
 ti-jítam nì ti-pēentam.
 Kun ti pée nyǎab a-ceeyee di
 sá
 á kí kí cáá-ti kí nyǎntí-ti
 ti-cooin.»

Binib bin làá kíń Jeerusaleem tiŋkinee

² ŋwiin gbantee, tin ti-Dindaan
 làá yǝntí ǎn nyēe làá nīn cáá jilma
 nì tinyool. Tin Isirayeel tiŋki làá
 dǎá lǝonee làá dǎá nīn sá ki-nib
 bin ŋmátēe faalii nì bi-nyooti.
³ Niinee bi dǎa yíi binib bin kíń ki
 bí dimaŋfalín Siiyǝn tiŋkinee, bin
 ŋmátí ki kíń Jeerusaleem tiŋkinee
 yii < circir nib > . Bín di dǎa sá bin
 kíń Jeerusaleem tiŋkin, ti-Dindaan
 ŋmǎn bi-yiŋŋi u-gbǝŋkun bí nīn
 bí dimaŋfalinee. ⁴ Ti-Dindaan làá
 yǝntí kubuŋu kun ǵaán binib
 deede nì circiree ń jíití ní kí fíntí
 Siiyǝn nimpunyaambi jǝkǝnti. U
 làá fíntí Jeerusaleem tiŋki fatiku
 un u nyǎntēe pu. ⁵ Míń boonee,
 Siiyǝn jool kǝkǝ pu nì bin kǝkǝ
 làá dǎá kǝon kí kpǎfi niinee puee,
 ti-Dindaan làá dǎá yǝntí ditagbandi
 diba ń nyǎ ŋwiimpu ní ŋŋmínyiim
 nì aŋmilimbil ń nīn ŋmíntí kunyeeu.
 Ní ti-Dindaan nyooti ń dǎá nīn
 dǎn yilpu kii kadantikueeŋ, ⁶ a li
 kii kadantiku un bi dū tifaal ki píń
 ǎn tìi mboon kutuntuŋkpaanŋu
 yuntuŋuee. Kubuŋkpaanŋu nì utaa

yuntiŋuee, u làá dāá kpántí kibali-
lan̄ nì laakin binib sán ki kóðyee.

**Ti-Dindaan fiinyi
sufii kpaabu b̄oti**

5 ¹M làá gāā m-b̄oo nlan ŋub̄o.
Nlanee s̄oòn m-b̄oo
nì u-fiinyi kpaabu b̄oti ní.

M-b̄oo n̄in cáá fiinyi kpaabu,
ní bu n̄in t̄ók kigbantaŋ kin
cáá ntiŋkpamee pu.

²M-b̄oo ȳók̄ot̄i kit̄iŋ gbanti,
ki lēē at̄aŋkpee k̄ok̄o ki fá,
ní ki cóoñ ifiinyisum̄onti.
U gāā isupaa bukpaayee
kansikin,
ki gb̄iñ mb̄òó ŋun ni u làá n̄in
ŋmāaŋ isufee biliŋee^k.
U bàà n̄in cót̄i yii bukpaayee
làá lòoñ asubim̄onti,
ama ní bu dūu lòoñ asubikpiti.

³Niinee ní m-b̄oo bí yii:
«K̄oŋk̄onnee, nimbi bin k̄òó
Jeerusaleem tiŋkinee
n̄i nimbi bin sá Juuda tiŋkin
yabee,
ní s̄oòm̄maan man n̄i m-fiinyi
kpaabu b̄oti kí t̄i-mi!

⁴Ba ní m bàà máaŋ kí ŋá
m-kpaabu gbanti ní maa ŋá?
M bàà cót̄i yii bú lòoñ
asubim̄onti,
ba di ŋá ní bu lòoñ asubikpiti
ní?

⁵«Too, m làá t̄ùk̄ù-ni
m n̄in làá ŋá m-kpaabu gbanti
puee.

M làá bàkat̄i bu-naabakaku
ní tiwaŋkuti n̄i k̄ó kí ŋm̄ó
fiinyee faati.

M làá téé digundi din m̄ant̄i
tú-buee kí lúku
ní bisanjitiliibi n̄i t̄āā t̄āā kí
b̄iil-i.

⁶M làá yànt̄i bú kpántí kup̄oo,
maa ti làá ŋāŋk̄i fiinyi sufii
gbanti ní kaa n̄in k̄òt̄i-i.
Ikun̄kun̄fi n̄i ab̄ojanaakun di
làá nyā i-ni,
ní m̄ yànt̄i utaa n̄i taa ti n̄i
i-pu.»

⁷«Ti-Dindaan Mp̄oŋk̄odaan
fiinyi kpaabuee
di sá Isirayeel tiŋki,
isufi in u n̄in néeŋ tikpilee
di sá Juuda yab.
Ti-Dindaan bàà n̄in cót̄i yii
bi làá n̄in nóó deede saŋŋu,
ama ní bi bí ki ŋāaŋ ikpiti.
U bàà n̄in cót̄i yii
bi làá n̄in sá ibaam̄on dambi,
ama ní bi yānt̄i biw̄oŋf̄ib bí ki
gb̄oñ p̄òoo.»

**Binib bin gb̄it̄i
ti-Dindaan ŋuulee**

(B. 8-24: kp̄èè 10.1-4)

⁸Mbusu d̄o ki cí binib bin di
māā adiin ki kút̄i adiin pu,
ki f̄oól̄ tisati ki kút̄i tisati puee.
Án dāā péé kúnt̄iŋ yii
b̄iñ di j̄iñ mpaan k̄ok̄o,
ki k̄iñ ki k̄òó kit̄iŋ nee pu
bi-baba.

⁹M gb̄iil ti-Dindaan
Mp̄oŋk̄odaan p̄oñ yii:

«M p̄ut̄i yii adiin nee k̄ok̄o làá
dāá w̄iil,
bāā uniseen kaa làá dāā n̄in
ḡit̄i
k̄òó adikpaan ŋin ŋāñ nee
poon.

¹⁰Unil yaa cóoñ fiinyi sufii iŋmii
itee,
u làá dāá ká ndamam kii
liitirib imuŋku ili ja ní,
ní unil yaa k̄uñ bilee asambil
saalaayee,
ú dāá cā disambibaantiil.»

¹¹Mbusu d̄o ki cí
binib bin fint̄i kutaafaau p̄òlp̄ol
kí dūú ḡul̄ ndaam min p̄òyee
pu dinȳolee,
n̄i bin ȳiñ kunyeeu ki nyù
ndamam an nyàat̄i-bee!

¹²Bi kp̄áf̄i ki nyù idafi
ní bi b̄òó-bi tibati n̄i saŋgub,
ki cákaf̄i-bi cancakant̄ib ní ki
b̄uñ-bi awul.
Ama baa wāl̄ tin ti-Dindaan
b̄iŋ ŋāaŋee,
kaa kp̄èè gba tin ní u ŋée.

¹³M̄iñ pu ní bi làá cúú m-nibul
kí cunn̄i kuyun̄u
bi n̄in kaa là kí n̄in nyí tibee pu.
Bi-kp̄ilib làá kp̄ú ŋk̄um,
ní samaa n̄i kp̄ú nnyinnyoo.

¹⁴An puee ditan̄kpiil wāaŋ
kinyok̄o bàaa,
di wāaŋ di-nyōokpaan̄ku.
Jeerusaleem kp̄ilib n̄i samaa
k̄ok̄o
làá k̄ó poon, bi n̄i bi-jiŋaalib
wooku k̄ok̄o.

¹⁵An pu ní binib k̄ok̄o làá n̄in d̄o
kit̄iŋ ki filim̄,

ní bilambidambi n̄i tint̄i
bi-yiliŋ.

¹⁶Ti-Dindaan Mp̄oŋk̄odaan
làá s̄oòn tib̄ot̄i ibaam̄on kí
dākà u-kpaanti.
Circir Nimb̄ot̄iu làá s̄oòn tib̄ot̄i
deede

kí dākà yii u sá circirdaan.
¹⁷Ipii làá dāá ŋm̄ó timool niin
kii kupikpaap̄oonee,
ní ŋŋ̄obiyaamu mun bi là
mú gbifiŋee n̄i dāá j̄i niin.

¹⁸Mbusu d̄o ki cí binib bin
nyim̄oŋyi sá kii iŋmii
ki bóob-bi ki nákaŋ
bi-kp̄it̄iŋyee!
Bi cóom̄ ikpiti pá bi-boon
kii t̄ōoku ní bi dat̄ee.

¹⁹Bi bí ki lì yii:
«Ti-Dindaan n̄i yáb,
ú ŋá tin u là kí ŋée malaa
timbi n̄i ká.
Tin ní Isirayeel Circir
Nimb̄ot̄iu
b̄ónt̄i ki yóoñ yii u làá ŋée,
ú ŋá, timbi là kí béé.»

²⁰Mbusu d̄o ki cí binib bin
ȳiñ tiŋan yii tikp̄it̄il, ki ȳiñ
tikp̄it̄il yii tiŋanee.
Bi dù dib̄omb̄ondi kí kp̄ánt̄i
ŋwalifi,
ní kí dū ŋwalifi kí kp̄ánt̄i
dib̄omb̄ondi.
Bi dù mm̄on kí kp̄ánt̄i
ntuntun,
ní kí dū ntuntun kí kp̄ánt̄i
mm̄on.

²¹Mbusu d̄o ki cí binib bin
ȳiñ bi-ba bicin̄f̄itiibi,

^k 5.2 Kp̄èè Maat 21.33, Maar 12.1, Luuki 20.9.

ki gà bi-biŋŋi yii bi sá
binyiliibee.

²² Mbusu dō ki cí bin dākà
dibaatandi ki nyù ndaam,
ki cáá tininjati kí dū idafi in
pōyee
kí ŋmàlīm kí nyḁee.

²³ Bi fōōl dinyōḁeebil jim kí pò
dibōkpil daan,
ama baa kí kíkí kí pò
ibaamōndaan.

²⁴ An pu ní kii ŋŋmi nín wù
timool pu,
timōkulindí n wà búkú buku
puee,
mín ní bi-nyaanŋi làá sūū
ní bi-pumpukum n kpántí
kii ŋkpōŋkpōmee kubuŋu n
yōōn,
kun puee bi fá ti-Dindaan
Mḁōŋkōdaan marau,
kaa fātí tō Isirayeel Circir
Nimbōtiu bōti.

Ti-Dindaan gí diŋuul u-nibul pu

(B. 25: kpèè 9.7-20)

²⁵ An pu ní ti-Dindaan fōō
u-nibul pu mbum
ki tānti u-ŋal ki fáá-dì.
Ajoon cīŋkì
ní anikpil dō adan pu filfilfil
kii timool tin bi ŋātì ki fée.
Ama nì mín kōkōee
u-ŋuul kaa sōŋkì,
ní u-ŋal dáá pée gbínti tēē.

²⁶ U cōōn kudaanŋu kubō
ki dākā ndandati nibul diba,
ki búŋ ŋfoon ki yíŋ-dì

dōōō kitiŋ gbeennyōkō
ní di yáb malaa ki bāān.

²⁷ Di-nib kansikinee,
bāā ubō kaa gī,
bāā ubō kaa gbéetì,
bāā ubō kaa gēēn ki yīntì,
bāā ubō kaa dōōn ki gēēn,
bāā ubō kaa gbīntì
u-dambalau

ní kaa nín kútì u-naataanmiii.

²⁸ Bi lōōn bi-piŋŋi,
ki píŋ bi-tōfii ki páān ipiin ki cí.
Bi-taamui tafuŋfukuti pōō kii
ataŋkpacancalee,
ní bi-tōrōkub taanŋi mātī kii
kunaakpaabuŋŋuee.

²⁹ Bi mùuŋ kii ugbikintinaatee,
ki gà kuwoou kii
ŋgbikintibiyaamu nín sūn
puee.
Bi mùuŋ kí cúú bi-jinti kí
kpááá cáá búntí,
ní bāā ubō kpá ki làá cúú-tì kí
fōō bi-ŋaan.

³⁰ Ama ŋwindalee,
bi làá dāá tēēn ditimbundi
gbanti pu
kii kubuŋkpaanŋu nín yànti
tiŋku wōōn puee.
A yaa láa gbōōn ki kpēē
kitiŋee,
dibōmbōndi nì
dinimbinaamandi
ní a dāa pée kíŋ ki wāl,
ní atagban n dāá dūū biŋ
ŋwalifi pu.

Yeesaya kpánti ti-Dindaan bōnaatiliu

6 ¹ Dibindi din ubōti Oosiyasi
kpīyee, an nìn lēē ki dākā-mi.

M nìn ká ti-Dindaan kā dibee-
jafōŋfōkōl diba pu. U-bōkutìl
gbeŋgbeŋŋi nìn gbì kunimbōtidii
kōkō. ² Seerafiimbi nìn yú u-yilpu ki
cáá ifeen iluu iluu. Seerafiim kamaa
feŋŋi ili nìn bī u-nimbiin, ní ili bī
u-wunti pu ní u cáá ili in kíŋee ki
ŋāān. ³ Bi nìn bí ki kūntí ki lì tōb yii:

«Circir, circir, circir!

Ti-Dindaan Mḁōŋkōdaan sá
circirdaan!

U-nyooti gbì kitiŋ kōkō^{kp}!»

⁴ Bi bí kūntí mimmee ní kunim-
bōtidii punyōmmu cīŋkì dōōō
mu-nyeel, ní nnyiiim yíkì ki gbì
kunimbōtidii^l. ⁵ Niinee ní m lī
yii: «Mbusu kō-mi! M-bōti dōō ní
nee, kun puee tijōkōndi nyōōbuŋŋi
ŋma di nyēē m-nyōkōn, ní m kōō
binib bin nyōmmun tijōkōndi nyōō-
buŋŋi nyēēyee kansikin. Nì mín
kōkōee, m-nimbiliŋ baasii ká Ubōti,
ti-Dindaan Mḁōŋkōdaan.»

⁶ Niinee ní seerafiimbee ubō dū
kubabiku ki bábiŋ dimōsiŋkōndi
diba nsaraafan pu ní ki ŋāān ki nín
dōōn m-cee. ⁷ U bāān ki dū dimōsiŋ-
kōndee ki gbēē m-nyunculiŋ ní ki
bí-mi yii:

«Dimōsiŋkōndi nín gbēē
a-nyunculiŋ nee,
bi píti a-yīntitam,
ki dū a-kpitii ki pú-si.»

⁸ Mín boonee ní m gbīl ti-Dindaan
bālifii yii: «Ŋma ní m làá tō ní? Ŋma
làá nìn sá ti-bōnaatiliu?» Ní m kíŋ
yii: «M sēē, tō-mi!»

⁹ Ní u bí yii: «Cū kí tūkū dinibul
nee yii:

< Ni làá pīlifi kí pīlifi,
ama naa làá gbīl taapu.
Ni làá kpèè kí kpèè,
ama naa làá wāl tiba. >

¹⁰ Yànti binib gbanti pōbiliŋ n
tīlifi,

bi-tafaliŋ n kpáá ní
bi-nimbiliŋ n ŋúb.

Yànti bí taa ti wāl,
kí taa ti gbīl,
kí taa ti bēē tibōti taapu.

Án nín làá ŋá pu bí taa kpánti
bi-bimbim

kí fātí gítíŋ m-cee m
cāān-bee^m.»

¹¹ Niinee ní m bālifii yii: «Ti-Dindaan,
án làá nìn bí mín kí tin sāā ŋyunti
ŋulōŋu?» Ní u kíŋ-mi yii: «Kí tin sāā
ŋyunti ŋun ní bi làá nāān ntimu,
binib n taa ti nín kōō mu-poon,
adiin n nìn kíŋ ki yú fām ní tikpaa-
tan n kpánti kii kuteeuee.»

¹² Iiin, ti-Dindaan làá jà
binib

kí nyānti kitiŋ nee poon kí
cūnni ndan,
ní tikpaatan dāa kíŋ
ki dō fām.

¹³ Bāā binib saalaa poon
ubaanti di yaa kíŋ kitiŋ nee
ni,

ŋŋmi làá wà-u kii busubu
bun bi gāā ki lúkúee ní.
Kun làá dāá pée kíŋee di sá
disuyil,
ama disuyil gbanti di làá dāā
nìn sá
circir wambooliŋu.

^{kp} 6.3 Kpèè Dilee 4.8.

^l 6.4 Kpèè Dilee 15.8.

^m 6.10 B. 9-10: kpèè Maat 13.14-15, Maar 4.12, Luuki 8.10, Yoow 12.40, Atuun 28.26-27.

**Yeesaya dū ti-Dindaan bōti
ki tūkū ubōti Akaasi**

7 ¹An nìn sá nyunti n̄un ní Akaasi, Yootam jip̄w̄on, Oosiyasi naan-tiiu nìn sá Juuda bōtiuee ní. Aram bōtiu Reesiin n̄i Reemaliyawuu jip̄w̄on Peekaa un nìn sá Isirayeel bōtiuee nìn cūti kí já n̄i Jeerusaleem tiŋki, ama baa nìn n̄jún kí ján kí fōō-kìⁿ. ²Bi tūkū Akaasi un sá Daafiidi naantiiuee yii: «Aram yab bāaŋ kí b́ Eefiraayiim tiŋki pu.» Ubōti n̄i u-yab nín gb̄il mimmee ní an c̄iŋki-bi kii kubuŋu nín c̄iŋkí kubambaŋŋun sufii puee.

³Niinee ní ti-Dindaan tūkū Yeesaya yii: «Sii n̄i a-jip̄w̄on Seeyaar-Yasuub n̄i n̄ó á cū kí ká ubōti Akaasi. U b́n̄i kunyifufuŋu kun bi cáti nnyim di kí kòò dinyimb̄obil din b́i yilpu p̄uee kúntilarŋki, didandi din cá biwaŋfintiliibi kpaabunee watil p̄u. ⁴Á tūkū-u yii: <Kàl̄ soooo, taa f̄aŋkí bāà tiba. Taa yànt̄i diŋuul din uaranja Reesiin n̄i Reemaliyawuu jip̄w̄on gííyee n̄i b̄iil a-p̄obil. Bi sá kii aŋmisaatee ali n̄in b́i kí d̄uk̄u n̄gminyimee ní. ⁵An sá tiŋman yii Aram yab n̄i Eefiraayiim yab n̄i Reemaliyawuu jip̄w̄on p̄uti a-pu kí l̄i yii ⁶‘Tí cū kí já n̄i Juuda beel yab kí f̄aàŋ-bi. Tí páb-bi b́i k̄uti ti-pu, ní tí dū Taabeel jip̄w̄on kí k̄aàŋ díbeel bi-tiŋki pu.’ ⁷Ama ti-Dindaan Unimbōti di l̄i yii:

‘Án kpá kí n̄á m̄in̄ jaanjaan!

⁸Di sá yii Aram tiŋyil di sá Damaasi, ní Reesiin sá Damaasi bōtiu.

An k̄in̄ abin imuŋku ita n̄i aŋmoo,
Eefiraayiim nibul làá kúntí kitiŋ pu’.
⁹Eefiraayiim tiŋyil di sá Samaarii,
ní Peekaa sá Samaarii bōtiu.
Ni yaa kaa m̄áká ti-Dindaan pu,
naa làá n̄mā kí yūl̄. >»

Eemanuyeel daaŋku

¹⁰Ti-Dindaan ḡiti b́i Akaasi yii:
¹¹«Bàlifi ti-Dindaan a-Nimbōtiu ú t̄i-si kudaanŋu kub̄o. Kú nyānn̄i taapu ditaŋkpiilin àá kutagb̄oŋu yilpu.»
¹²Ama ní Akaasi k̄í yii: «Aayee, maa làá bàlifi kudaanŋu kub̄o pu ní kaa nín c̄oŋkí ti-Dindaan.»

¹³Niinee ní Yeesaya b́i-u yii: «P̄ilifimaan, Daafiidi dicaŋkun yab. Kèè n̄i nyānt̄i binib naŋki an kaa n̄māntiŋ-ni ní n̄i là kí nyānt̄i man Nimbōtiu mun naŋkaa! ¹⁴Too, ti-Dindaan u-ba làá t̄i-ni kudaanŋu kub̄o. Usap̄w̄onee làá dāá cáá dipool kí m̄aàl kibininjabiki ní kí dāá p̄ō-kì diyindi yii *Eemanuyeel*, taapu di sá yii <Unimbōti b́i ti-cee>^{ny}. ¹⁵An bikee jikaati di dāa sá nnaabiim n̄i tisiil kí cáá s̄āa nyunti n̄un ní k̄i làá béé kí ḡant̄i tin kaa n̄ānee n̄i tin n̄ānee. ¹⁶Kí w̄aāt̄i kibiki gbanti n̄i béé kí ḡant̄i tin kaa n̄ānee n̄i tin n̄āneeeyee, bibōtiibi bili bin a f̄aŋkí nee nib làá dāá ȳik̄i kí fá bi-timmu. ¹⁷Ama ti-Dindaan làá t̄o sii n̄i a-nibul n̄i a-dicaŋkun yab pu nnaabu n̄un naa làá ká kí ká doooo nyunti n̄un ní Eefiraayiim beel cūu

yākat̄i n̄i Juuda beelee. Asuur bōtiu di làá dāá n̄á m̄in̄.»

**Binannanliibi làá
lúuŋ-ni kí j̄i ni-tiŋki**

¹⁸Ŋyunti gbantee, ti-Dindaan làá dāá búŋ kiwulii kí ȳiŋ isii in b́in̄ laakin Niil m̄oal cá kí kòò tiŋkune, n̄i inaŋgbansii in b́in̄ Asuur tiŋkinee.

¹⁹I-k̄ok̄o làá dāaŋ kí nákaŋ nákaŋ atantaka b̄obiliŋ poon, n̄i itaŋkpal̄ok̄o poon, n̄i nsugboomu k̄ok̄o pu, n̄i anyimb̄obil k̄ok̄o poon.

²⁰Ŋyunti gbantee, ti-Dindaan làá dāá f̄oŋ b̄olfi Eefiraati m̄oogbandi lapu pu yal cee. Asuur bōtiu dee. U làá dāá kòòl̄-ni abaakpan n̄i ni-wunti k̄ok̄o kuti kí kp̄aàŋ ni-nyimpuliŋ.

²¹Ŋyunti gbantee, bāà n̄ma làá dāá p̄ee kp̄àà unasal ub̄o n̄i n̄josal ili ja ní.

²²I làá dāá t̄i nnaabiim tikpil unil n̄i ká kí nȳò. Bin k̄ok̄o làá dāá k̄in̄ kitiŋ nee puee, nnaabiim n̄i tisiil ní bi dāa j̄in̄.

²³Ŋyunti gbantee, bukpa bun poon ní bi yaa láa c̄oŋ fiinyi sufii kutuku, ní i-daaku sá animbil j̄it̄ombi kutukuee,

ikuŋkum n̄i ab̄ojanaakun di dāa j̄in̄ bu-k̄ok̄o.

²⁴Bi dāa n̄jubiŋ but̄obu n̄i ipiin ní kí dāá k̄o bu-poon kí kp̄aŋk̄i, di sá yii kitiŋ nee k̄ok̄o dāa kp̄ant̄i ikuŋkum n̄i ab̄ojanaakun n̄ma ní.

²⁵Ikuŋkum n̄i ab̄ojanaakun puee, ub̄o kaa dāa ḡiti cá n̄gbantamu mun pu bi nìn k̄u n̄i akooyee. Mu làá dāá kp̄ant̄i laakin bi dāa gb̄int̄i inaa kí líí, ní ipii t̄o i-ba kí ȳiŋnee ní.

Yeesaya jip̄w̄on yindi taapu

8 ¹Ti-Dindaan b́i-mi yii: «Yòŋ kupiliŋkpaanŋu kí n̄mā tibōti nee ku-pu yii: <Makeer-Salaal-Aasi-Basi>, taapu di sá yii <Yáb-tigaajati-malaa-difukuldi>. ²Ní m̄ dūu dākā binib bin pu bi cáá dimákalee seera. B̄in̄ di sá usaraaŋal Uriya n̄i Yeebeereekiyawuu jip̄w̄on Seekariyawuu. ³Boonee ní man n̄i m-nimpuu un mun sá Unimbōti b̄onaatiliuee kp̄afi. Ní u cáá dipool kí m̄al kibininjabiki. Niinee ní ti-Dindaan b́i-mi yii m̄ p̄ō-kì diyindi yii <Makeer-Salaal-Aasi-Basi>. ⁴Di sá yii, kí w̄aāt̄i kibikee n̄i n̄mā kí l̄i yii m-baa àa m-nee, bi làá yòŋ Damaasi tiŋkin gaajati n̄i tin k̄ok̄o bi f̄uk̄ul̄ Samaarii tiŋkinee kí c̄unni kí b́il̄ Asuur bōtiu nimbiin.»

**Aram yab làá kp̄at̄i kí
b̄iŋ Juuda tiŋki pu**

⁵Ti-Dindaan f̄at̄i ḡiti b́i-mi yii:
⁶«Dinibul nee ȳi Siiloo wee nyim min p̄uub̄ sooooyee,

ⁿ 7.1 Siirri n̄i Eefiraayiim yab jaaku b̄otee: 2 Bib 16.5, 2 Kroo 28.5-6.

^{ny} 7.14 Kp̄è Maat 1.23.

ní ki fàal Reesiin nì
Reemaliyawuu jipɔɔn pu.

⁷ An puee ti-Dindaan làa yàntì
Eefiraati mɔɔkpaandi nyim
min pɔɔ ki wíikí tikpilee,
an dákà yíi Asuur bɔtiu
nì u-pɔɔkpaanɔɔ kɔkɔ
ń dāá léen bi-pu.
Eefiraati mɔɔkpaandi nyim
làa gbí kí jɔm kí páań.

⁸ Mì làa dāá bà Juuda beelin,
kí gbí kí léen
kí jɔm kí tin sāā nneen.
Mi-mɔɔgbanɔɔi làa wāań
kí jī a-tiŋki waanɔɔ kɔkɔ,
Eemanuyeel.»

Anibul ɔin kínee ɔań fám ní

⁹ Anibul, nín jíkìmaan nì
tifaandi!
Pílifimaan tiŋan, nimbi
ndandati timmu yab.
Bāa ni yaa bóob dikɔndi,
see bí já kí pɔɔkiń-ni!
Tiŋman, bāa ni yaa bóob
dikɔndi, see bí já kí
pɔɔkiń-ni!

¹⁰ Bāa ní sòon kí bɔntí tin
kamaa, an kaa làa kàl.
Bāa ní kpāfi min kí lēē
nlandɔkɔ, ɔuaa làa tɔ
ditundi,
kun puee Unimbɔti bí ti-cee.

Ti-Dindaan ní binib māań kí nīn tɔ

¹¹ Ti-Dindaan cúú-mi ní ki kpáafi-mi
yíi m̄ taa nóo nsan ɔun ní binib nee
nóoyee. U lī-mi yíi:

¹² «Binib nee yaa bíi bɔntí kí ɔa
tiŋyee,
ní taa kúti bi-pu.
Ní taa fāŋki tin bíi fāŋkée,
ní taa péee fāŋki-bi.»

¹³ Ti-Dindaan Mɔɔkpaandaan baba
ní ni máań kí yíiń circirdaan.
Úń ní ni máań kí nīn tɔ,
úń baba ní ni máań kí fāŋki⁷.

¹⁴ U làa nīn sá circir kɔŋkoonɔɔ
ní
ki tī Isirayeel beel nì Juuda
beel,
ditaŋkpal din bi làa nīn
gbéetée,
ditaŋkpakpaandi din làa nīn
lɔkɔ ki líikí-bee^{7m}.

U làa nīn sá kii kulaanɔɔ nì
kutaliŋɔuee ní
ki tī bin kòo Jeerusaleem
tiŋkinee.

¹⁵ Binib tikpil làa dāá gbéetí,
bi làa dāá líti ní kí kɔfi.
Kutaliŋɔu làa dāá sàl-bi kí
kíkí-bi.

Yeesaya ká ki cí ki kpèé ti-Dindaan pú

¹⁶ M kpáafi tibɔti nee nì didàkal nee.
M làa dū-tì kí dákà m-boonnooliibi
baba ní. ¹⁷ M ká ki cí ti-Dindaan.
U dá láa fàti u-boon ki tī Jaakɔb
naantiibi, ama m máká u-pu.

¹⁸ Man nì mbiyaamu mun
ti-Dindaan tī-mee sá kudaanɔɔ ní
Isirayeel tiŋki poon. Timbi pu ní
ti-Dindaan Mɔɔkpaandaan un kòo
Siiyɔn jool puee dī ki kpáafi
u-nibul^{oo}.

¹⁹ Biba làa lī-ni yíi: «Ní cúú ká
bin kàal abɔɔjal ki yíi bitaŋkpiibee,
bibɔɔbi bin kpántí nneen ki sòon
tin bí ki dòonee. An kítí yíi dinibul
ń bálifi ditaŋgbandi, kí yíiń bitaŋ-
kpiibi binifoobi puɔɔ!»¹ Bi yaa lī-ni
mimmee, ²⁰ ní kíf-bi yíi: «Ti-Dindaan
dákàl nì u-bɔti ní ni máań kí pílifi.»
Un kamaa yaa kaa sòon mimmee
kaa làa ká ntaafaawalifi.

Dibɔmbɔndi poon saŋkindi

²¹ Binib làa dāá còom kí jítí kitiŋ
nee pu.

Bi làa dāá gī ɔkùm ń bà-bi.
Ŋkùm nín làa dāá bà-bi puee,
bi làa dāá nīn kín ki tòó
bi-bɔtiu nì bi-Nimbɔtiu mbusu.
Bi làa dāá wāań kí kpèè kutaa,

²² kí dāá fātí kpèè kitiŋ.
Kun bi làa dāá péee kée di sá
dinimbinaamandi nì
dibɔmbɔndi
nì nnaabu nì kunyeeu kun bèn
kpimmee.

²³ Bin bí dibɔmbɔndi gbantinee
kaa làa dāá ɔmátí^p.

Bi màl-ti kibininjabiki kiba

Iyunti in jítèee ti-Dindaan nìn
kɔń
Sabulɔn nì Neefitalii timmu
icoo.

Ama iyunti in dòonee,
u làa dāá tī
didandi din kpàkań tiŋkuee,
nì Jɔɔdan buŋɔu ɔwíiń
nyalanɔki pú,

nì Galiilee tiŋki kin binicambi
kòoyee tinyool^r.

9 ¹ Dinibul din nìn còom
dibɔmbɔndinee

ká ɔwalifikpaan.
Binib bin nìn kòo dibɔmbɔndi
tiŋkinee,
ɔwalifi ɔmínti bi-pu.

² A yānti bi ká dipɔɔpiŋkpaandi,
ki yānti an mɔɔkiń-bi tikpil.
Bi bí ki fāal a-nimbiin
kii bi nín yaa bíi cēē
bi-kpaajinti bi fāal puee,
ní ki kūuntí nì ifaal
kii bi bíi yàkatí tin bi jáń ki
fōo kujaaunee.

³ Di sá yíi a túuti-bi diwanɔgul
din nyiń bi nìn túee,
ki kɔfi ndɔ ɔun nìn pá
bi-gbigbipati puee
nì ditambɔndi din utɔntɔŋkpil
nìn ɔúb bi-puee,
kii a nín nìn ɔa pu ɔwiin ɔun
a nìn jáń ki pɔɔkiń Madiyan
yabee.

⁴ Anaataka ɔin bi nìn táká ki tà
kitiŋ ciŋkēe,
nì bi-bɔkutikpaanɔɔi ɔin nìn
māń fatikuee
kɔkɔ làa fōo ɔɔmi kí wà.

⁵ Di sá yíi bi màl-ti kibiki kiba!
Bi cáań-ti kibininjabiki kiba!
Unimbɔti dū dibeel pɔɔɔu ki
ɔúbíń-kì.

Bi dāa yíi-kí yíi:
«Maamaaci saŋkiliu,
Unimbɔti Mɔɔkpaandaan,

⁷ 8.13 B. 12-13, dūú ɔmánti nì Maat 10.28, Luuki 12.4-5, 1 Peet 3.14-15.

^{7m} 8.14 ditaŋkpakpaandi din làa nīn lɔkɔ ki líikí-bee: 1 Peet 2.8.

^{oo} 8.18 B. 17-18: kpèè Eebru 2.13.

¹ 8.19 Dūú ɔmánti nì Akoo 19.31.

^p 8.23 Tigbɔn tiba poonee, B. 8.23 sá 9.1, ní 9.1-21 sá 9.2-21. - B. 8.23 nì 9.1,
kpèè Maat 4.15-16, Luuki 1.79.

^r 8.23 B. 8.23 nì 9.1, kpèè Maat 4.15-16, Luuki 1.79.

Ubaati un bí jaanjaanee,
 Ŋgbansɔŋfi bɔtibil.
⁶ U-beel pɔŋŋu làá wàań,
 ní ú yànti ŋgbansɔŋfi n̄ n̄n bí
 kaa kúntí.
 U làá kàl̄ u-naanja Daafiidi
 beejal pu
 kí jī dibeel u-tiŋki kɔkɔ pu.
 U-beel làá báań kí n̄n pɔɔ,
 kun puee di làá n̄n tɔkɔ
 ibaamɔn ni deede pu ní
 kí yòoń kɔŋkɔnnee kí n̄n cá
 jaanjaans.
 Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan
 neeŋkpaandi puee
 u nín làá ńá puee dee.»

**Ti-Dindaan gíi dijuul
 Isirayeel beel pu**

(Kpèè 5.25)

- ⁷ Ti-Dindaan sòoń tibɔti tiba
 ki tɔ Jaakɔb naantiibi pu,
 tibɔtee cūti tūtū Isirayeel
 beel pu.
⁸ Binib bin bí Eefiraayiim
 beelinee kɔkɔ gbil̄-ti,
 binib bin kòd̄ Samaarii
 tiŋkinee gbil̄-ti.
 Ama dilambil gbí bi-pɔbiling ní
 bi bí ki lì yii:
⁹ «Ti-diiŋŋi ŋin ti mán̄ ni
 brikisibee líti,
 ama timbi làá dū atankepe ŋin
 bi kpítèe ní kí fàt̄i mā-ŋi.
 Bi gāat̄i ti-siikoomɔɔr sufii,
 ama timbi làá cóoń seedir
 sufii kí téen.»
¹⁰ An pu ní ti-Dindaan dū Reesiin
 nannanliibi ki tɔ Isirayeel yab
 pu^t.

- U t̄i bi-nannanliibi
 kunyannyaau.
¹¹ Aram yab nyánni ŋwiiń
 nyalan̄ki pú,
 ní Fiiliistii yab nyánni
 ŋu-jeetilan̄ki pú.
 Bi dóm̄in̄ ki cātiki Isirayeel
 yab.
 Ama ni mimmee,
 ti-Dindaan ŋuul kaa sɔŋki,
 u-ŋuul dáá gbintii dān bi-pu.
¹² Ni m̄in̄ kɔkɔee, Isirayeel nibul
 kaa fāt̄i giti
 un di bíi dát̄i bi-tafalee cee,
 baa nyàab̄ ti-Dindaan
 Mpɔŋkɔdaan.
¹³ M̄in̄ puee, ŋwimbaanti ní
 ti-Dindaan
 làá gāa kí t̄il̄ Isirayeel tiŋki yil
 ni ki-juul,
 kukpakpaliu ni kukaluu.
¹⁴ Bitindan̄kpilib ni akpambal di
 sá diyil,
 ní inyimɔn bɔnaatiliibi sá
 dijuul.
¹⁵ Dinibul nee kpootiliibi yānti
 bi wāŋki,
 ní binib bin bi kpòotēe yānti
 nsan.
¹⁶ An pu ní ti-Dindaan kaa làá
 t̄ań bi-nipɔmbi,
 waa làá s̄ bi-tan̄kpiibiling ni
 bi-kpiipoobi saai.
 Di sá yii bi-kɔkɔ sá binikpitib,
 ki ńáań tin kaa ńānee.
 Tin kaa máań bí sòońee di
 nyēē bi-nyɔmmun.
 Ama ni mimmee, ti-Dindaan
 ŋuul kaa sɔŋki,

- u-ŋuul dáá gbintii dān bi-pu.
¹⁷ Di sá yii ntoom fòol̄ kii
 ŋŋmee,
 ki wù ikun̄kum ni
 abɔjanaakun,
 ki wù nsugboomu
 kubambaŋŋun,
 ní ŋu-nyiiim yíki ki jóm̄ kutaa.
¹⁸ Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan
 ŋuukpaandi puee,
 kitiŋ nee fōo ŋŋmi.
 An bí kii ŋŋmi bíi wù
 dinibulee.
 Ubo kaa ti sūn u-nabiki saai.
¹⁹ Unil fāt̄i ŋgiil pú kí gíi kí jī
 ama ní ŋkum dáá gbintii
 cáá-u,
 ní kí fāt̄i ŋgan pú kí gíi kí ŋmó
 ama ní kaa díki.
 Báa ŋma gífi u-ba ŋal nanti ki
 ŋmòd̄.
²⁰ Manasee naakookun yab
 làá cātiki Eefiraayiim
 naakookun yab,
 ní Eefiraayiim naakookun yab
 n̄ cātiki Manasee naakookun
 yab,
 ní bi-liitil n̄ kpāfi kinyɔkɔ
 kí nyā Juuda naakookun yab
 pu.
 Ama ni m̄in̄ kɔkɔee, ti-Dindaan
 ŋuul kaa làá sɔŋki,
 u-ŋuul làá n̄n gbintii dān
 bi-pu.

Bin gbít̄i ti-Dindaan ŋuulee

(Kpèè 5.8-24)

- 10** ¹ Mbusu d̄s̄ kí cí binib bin
 yōont̄i marab

- bin kaa bí deedeeyee,
 binib bin ŋmà marab
 bin kōnt̄i bi-jutiibi falaayee ki
 yōont̄ee.
² Baa t̄i bi-wɔfib dinyɔɔbundi
 ibɔsoon lan̄ki
 ki ŋm̄int̄i m-nibul nandambi
 tin sá bi-yatee.
 Bi fik̄i bikpiipoobi,
 ki fúkuł̄ atan̄kpiibil wanti.
³ Mimmee ditafadaaldi wiŋŋu
 dal,
 ni yaa láa ká kubun̄kpaan̄ŋu
 páańnee,
 ni làá dāa nín ńá mana dee?
 Ŋma ní ni làá dāa s̄ań kí kó
 kí ká dijòońdi dee?
 La ní ni làá dāa yòoń
 ni-gaajati dee?
⁴ Kun ni dāa péee ŋūn̄ kí ńee di
 sá
 ní n̄n bōo bisarkadambi
 kansikin,
 àa ní líti kí n̄n d̄s̄ anikpil
 kansikin.
 Ama ni m̄in̄ kɔkɔee,
 ti-Dindaan ŋuul kaa sɔŋki,
 u-ŋuul dáá gbintii dān bi-pu.

Asuur yab kpitii jít̄i mara pu

- ⁵ Ti-Dindaan l̄i yii:
 «Mbusu d̄s̄ kí cí Asuur tiŋki^u
 kin sá m-ŋuul bambaan̄ŋuee.
 Ndɔ ŋun k̄a u-ŋaan nee ní m
 làá dūú dākà m-bum.
⁶ M dū-k̄i ki tú kí cūú já ni
 ditimbundi din kaa dū
 Unimbɔti ki yíin̄ tibee.
 M t̄i-k̄i ditundi kí cūú já ni
 dinibul

^s 9.6 Kpèè Luuki 1.32-33.

^t 9.10 An dākà yii Asuur yab, kpèè 2 Bib 16.8-9.

^u 10.5 Asuur tiŋki: kpèè 14.24-27, 30.27-33, Eesee 32.22-23, Nawum 1-3, Seefa 2.13-15.

din gbítí m-nyuulee,
 kí fúkul-kì kí kóòh
 ki-gaajawanti,
 kí tãa-kì kii didandi pu
 kpatée.
⁷ Ama Asuur tiŋki kíh kaa
 òkafí mìn,
 ki-landòkòŋu nyán ŋu-ba.
 Di sá yii kíh péee òkafí
 dinàandi pu ní,
 kí kúntí atimbun tikpil tikpil.
⁸ Kì lè yii:
 <M-janjakpilib kòkò kaa sá
 bibòtiibi níii?
⁹ Maa ŋá Kalnoo tiŋki
 kii m nín ŋá Kaarkeemiisi
 tiŋki pueeee?
 Maa ŋá Amati tiŋki
 kii m nín ŋá Aripaadi tiŋki
 pueeee?
 Maa ŋá Samaarii tiŋki
 kii m nín ŋá Damaasi tiŋki
 pueeee?
¹⁰ M ŋún ki ján ki fòò awaa
 beeni,
 laakin awaa nín bí ki wíikí ki
 jítiñ
 Jeerusaleem nì Samaarii
 timmu yaŋee.
¹¹ M nín ŋá Samaarii nì ki-waani
 pu nee,
 maa làa ŋmā kí ŋá
 Jeerusaleem nì ki-waani
 mimmaa? > »
¹² Ti-Dindaan yaa láa dóò ditundi
 òn u cáá kí tō Jeerusaleem tiŋki
 nì Siiyòn jool puee, u làa dāá dáál
 Asuur bōtiu tafal u nín cáá dilambil
 kí òkà u-bee pu. ¹³ Di sá yii ubōti
 gbanti lī yii:
 «An sá m-ŋal pōŋŋu nì
 m-ciinyi pu

ní m ŋá tin bí nee kòkò,
 kun puee man cáá dinyil ní.
 M kpiti ŋkpaanyomu mun
 nín bí anibul kansikinee,
 kí fúkul bi-wanti tin bi
 kpáafèe.
 M kpákatì bi-bōtiibi bi-beeni
 pu
 kii ubaatandaanee ní.
¹⁴ Kii unil nín dàati u-ŋal
 kí páati kunòndii puee,
 mìn ní m kóòh anibul gaajati.
 Kii bi nín wúkutí ajin ŋin
 unoon yíkii féee puee,
 mìn ní m kóòh tiwan kòkò
 kitij pu,
 ní báà unil kaa cīŋki u-baaa,
 kaa wāañ kinyòkò ní kaa nín
 múlifi.»
¹⁵ Kicòkò mun ŋūñ kí òkà ki-ba
 un di ŋúb-kì ki cáa gātēe
 ceeee?
 Kijiseekikaai ŋūñ kí gúntí ki-ba
 un cáá-kì ki tūñ ditundee
 puwòw?
 Mbambaan kaa ŋūñ kí fiin un
 ŋúb-ŋuee ŋal,
 mìn ní ndò kaa tí ŋūñ kí
 òkúutí un ŋúb-ŋuee ŋal.
¹⁶ An pu ní ti-Dindaan
 Unimbōti Mpōŋkòdaan
 làa yàntì u-nib bin gbifèe ní
 òntí.
 ŋŋmi làa pōò u-nyooti taapu.
¹⁷ Ti-Dindaan un sá Isirayeel
 tiŋki walifiŋuee
 làa kpántí kii ŋŋmee ní,
 circir Nimbōtiu ŋmilimbiliŋ
 kí fòò ikurkum nì
 abojanaakun,

kí wà kòkò múb ŋwimbaanti.
¹⁸ U làa wà kí biil
 u-bambannyaanŋku
 nì u-subinmòkaanŋi kpaabu
 kòkò.
 U làa dāá nīn náañ nì unil un
 iween ŋmó ki biilee ní.
¹⁹ An làa dāá péee kíh isufi fiii
 yèè ní Asuur bambanŋkun
 áli gba campōnti dāa ŋūñ kí
 kàañ-i.

Isirayeel yab biba làa dāá kíh
²⁰ ŋyunti gbantee, Isirayeel yab
 bin làa dāá nīn bí dimanŋfalinee,
 Jaakòb nibul bin làa dāá kínee kaa
 dāa gíti cótí un di bí ki gbàa-bee pu.
 Bi làa dāá nīn kíh ki cótí ti-Dindaan
 pu, Isirayeel circir Nimbōtiu pu ní.
²¹ Bin làa dāá kínee làa dāá gítiñ
 Unimbōti Mpōŋkòdaan ce, Jaakòb
 naantiibi bin làa dāá kínee làa fātí
 gítiñ. ²² Isirayeel, báà a-naantiibi
 yaa wíikí kii dibul din dō tiŋku
 gbandee, bi-kansikin biba di làa fātí
 gítiñ ti-Dindaan ce. Ti-Dindaan nín
 lēe ki síin yii u làa nāañ-kèe, see ú
 ŋá mìn, ní deedeé ní dāá gbí kitij pu
 kii mbunee. ²³ Tiŋman, ti-Dindaan
 Unimbōti Mpōŋkòdaan nín sòon ki
 yóon pu yii u làa nāañ kitij kòkòee,
 see u nāañ-kì».

Ní taa fāŋkimaan Asuur yab
²⁴ An pu ní ti-Dindaan Unimbōti
 Mpōŋkòdaan lī yii: «M-nibul yab
 bin kòò Siiyòn jool puee, ní taa
 fāŋki Asuur yab bin ŋúb mbam-
 baan ki gbàa-ni, ki ŋúb ni-boon ndò

kii Eejipiti yab nín nín ŋáañ-ni pu
 dooooyee. ²⁵ Ama an kíh ŋyunti fiii
 nāanyòkò diŋuul din m gí ni-puee
 ní sòŋkì ní m fòò Asuur yab pu
 mbum kí nāañ-bi.» ²⁶ Ti-Dindaan
 Mpōŋkòdaan làa òkúutí u-bam-
 baanŋu kí fáá Asuur yab kii u nín
 nín fáá Madiyan yab pu Ooreeb jool
 puee, ní kí tàntì u-kpandòŋu dimòl
 pu kii u nín nín ŋá pu Eejipitee.
²⁷ ŋwiin gbantee, u làa dāá páati
 diwanŋgul din pá ni-gbigbipati
 puee,
 ní kí túutí-ni ditúndi din u
 túñ-ni
 ni-silii gūyee.
 Diwanŋgul làa dāá wāŋki
 ní an búti-ni.

**Binannanliibi tóobiñ
 Jeerusaleem tiŋki**

Unannanli nín jóm Samaarii
 tiŋkin,
²⁸ bi bāañ Ayaati tiŋkin.
 Bi cōm ki jíti Miigiròn tiŋki
 pu,
 ní kí cáá bi-wanti ki yóon
 Miikimaasi tiŋkin.
²⁹ Bi cōm ki jíti
 ntaŋkpafanŋfakamin ki bí yii:
 «Tí gbíntí kí òòmmaan Geeba
 tiŋkin.»
 Niinee dinyoondi kó Raama
 tiŋkin yab,
 ní binib bin kóò Giibeeya,
 Sayuul tiŋkinee sáñ ki kátí.
³⁰ Galiim tiŋkin yab,
 nīn tátímaan!
 Layiisa tiŋkin yab, ní pílifi.

^w 10.23 B. 22 nì 23 fātii ká Room 9.27.

^y 10.26 kii u nín nín fáá Madiyan yab pu Ooreeb jool puee, kpèè Bibò 7.23-25.
 - kí tàntì u-kpandòŋu dimòl pu: kpèè Disa 14.15-27.

- Anatooti yab gbí isaa^a!
³¹ Madimeena tiŋki yab bíi sáń
 kí ŋmátí,
 ní bin kóò Geebiim tiŋkinee
 bíi nyààb kibalilaŋ.
³² Ŋwiin gbantee binannanliibi
 làá dāá yúú Noob tiŋkin,
 ní ki dāa sòòh ki dàkà Siiyɔn
 jool,
 Jeerusaleem gbantaŋki ŋŋal.
³³ Kpèè, ti-Dindaan Unimbɔti
 Mpɔŋkɔdaan
 di kófi asupan nì mpɔnee.
 U gāati isukpaan ki lúkufi,
 isufi in fìkðee dō kitiŋ.
³⁴ Ti-Dindaan làá dāá dū kicɔkɔ
 kí gāati kubambaŋŋun
 sugboomu,
 ní Leebanɔn seedir sufii in
 ŋānee
 líti ki dō kitiŋ.

**Ubɔti ubɔ làá nyā
 Daafiidi maaliŋun**

- 11** ¹ Disubambil diba làá dāá
 kpiti Jeesee^b sunyeel pu,
 disupɔmbil diba làá cɔ́tí
 u-nyaaŋyi pu.
² Ti-Dindaan Fam làá dāá nīn bí
 u-pu.
 Mì làá dāá tī-u iciin nì mpɔn
 ú gānti tin ŋānee nì tin kaa
 ŋānee.
 Mì làá dāá tī-u isaŋki nì
 dibaatandi.
 Mì làá dāá yānti ú bée
 ti-Dindaan

- kí nīn fāŋkí-u.
³ Kun dāa mōh-uee di sá ú nīn
 fāŋkí ti-Dindaan.
 Waa làá kpèè unil nimbiin
 ní kí sòòh u-ɔti,
 kaa làá tí pīlifi tin binib
 sòònee
 ní kí sòòh kí ŋāŋkí tibɔti.
⁴ U làá dāá sòòh binandambi
 ɔti nì deede, e,
 ní kí dāá sòòh kitiŋ nee pu
 wɔfibi ɔti nì ibaamɔn.
 U-nyɔɔbundi dāa gbāá kitiŋ
 nee pu nib kii mbambaanee
 ní,
 ní tibɔti tin dāa nyēē
 u-nyɔkɔnee
 dāa kù bin sá bitɔŋfitiibeē.
⁵ Deede di làá dāá nīn sá-u
 dambala,
 ní ibaamɔn dāa sá-u gbaja u
 gbīn u-caŋ^d.
⁶ Sinsiqku nì dipibil di dāa kóò
 dicilpu,
 ní ugbii n̄ dāá dōòh kí kól
 kiŋɔbiki.
 Dinabil nì digbikintipɔmbil dāa
 kpáfí dibɔɔbaantiil ki jīh,
 ní kinaacimpɔmbiki dāa kpàá
 bi-kɔkɔ.
⁷ Unasal nì digbiŋgbil dāa pēē
 kunaakpaapɔɔu,
 ní bi-biyaamu dāa pēē
 ŋkɔŋkoon.
 Gbikinti dāa ŋmóò timool kii
 unaayee ní.
⁸ Kibipɔŋ dāa kā ukoobu faliŋu
 pu ki gbííí,

- ní campɔnti n̄ dāá dū u-ŋal
 kí bō ukoowaati faliŋun.
⁹ Baa dāa gíti ŋāań tikpiti,
 kaa dāa gíti bííí tiba
 ti-Dindaan circir jool kɔkɔ pu,
 kun puee bi làá dāá bée
 ti-Dindaan kitiŋee kɔkɔ pu
 kii nnyim nīn gbèè tiŋku
 puee^{ee}.
¹⁰ Ŋwiin gbantee, Jeesee naantiiu
 di dāa sá kudaanŋu ki tī
 duulinya nibuliŋ kɔkɔ.
 Atimbun kɔkɔ làá dāá
 nyààb-uf,
 ní laakin u dāa bée,
 tinyool làá dāá nīn jiliŋkí.

Bin bínní kuyunuee gítintam

- ¹¹ Ŋwiin gbantee, ti-Dindaan
 làá dāá tànti u-ŋal nliliitiim
 kí fīi u-nib bin kínee kí líí.
 An dàkà yii bin ŋmátí ki bíń
 Asuur tiŋki nì Eejipiti tiŋki
 nì Paatroosi tiŋki nì Kuusi tiŋki
 nì Eelaam tiŋki nì Sineeyaar
 tiŋki
 nì Amaati tiŋki nì ntimu mun
 ní tiŋku māntii túee kɔkɔ.
¹² U làá dāá tī atimbun kɔkɔ
 kudaanŋu,
 kí kpāafi-ŋi yii u làá fātíí
 kóòhní
 Isirayeel yab bin bi cūnni
 kuyunuee,
 kí kpāfi Juuda naakookun yab
 bin kpátii gbí duulinya jaanŋi
 kɔkɔnee.

- ¹³ Niinee ipoompoon in
 Eefiraayim yab
 cáá Juuda yab puee làá gbèèñ,
 ní bí dāá kpò kí céetí Juuda
 nannanliibi.
 Eefiraayim kaa ti làá ŋá
 Juuda pu ipoompoon,
 ní Juuda kaa ti làá nīn sá
 Eefiraayim nannanliu.
¹⁴ Bi làá lúuń Fiiliistii yab ŋwiin
 jeetilaŋki pú,
 kí kpāfi kí fūkul bin kóò ŋwiin
 nyalaŋki púee.
 Bi làá dāá já kí pōkíh
 Eedoom nì Moowaab yab,
 ní Amɔn yab n̄ dāá nīn bí
 bi-taapuŋ.
¹⁵ Ti-Dindaan làá yānti Eejipiti
 mɔɔl n̄ kpā,
 kí dàkà Eefiraati mɔɔl ŋŋal kí
 kpàti di-pu.
 U làá púfi di-pu
 kí cúu-dì kí yàkatí abuntaa
 aluli,
 ní unil dāa ŋūn kí táká
 anaataka kí dùtī^{gb}.
¹⁶ Didandi dāa bí u-nibul din kíń
 ki bí dimaŋfalin Asuur
 tiŋkinee n̄ dī.
 Án dāa bí kii bi-naanjab
 nīn nīn nyáń Eejipiti tiŋkin
 puee ní.

**Ní gāā ilan kí nyɔŋkí
 Unimbɔti ufiil**

- 12** ¹ Ŋwiin gbantee, sii dinibul
 din ká difiilee làá dāá lì yii:

^a 10.30 Anatooti: 1 Bib 2.26, Yeer 1.1.

^b 11.1 Jeesee: Daafiidi baa (1 Sami 16.18-19), kpèè Dilee 5.5, 22.16.

^c 11.4 Kpèè Ilan 72.4, 2 Teesa 2.8.

^d 11.5 Kpèè Eef 6.14.

^{ee} 11.9 B. 6-9; kpèè 65.25. - B. 9: kpèè Abak 2.14.

^f 11.10 Kpèè Room 15.12.

^g 11.14 Eedoom nì Moowaab nì Amɔn yab: Anibul gbanti nīn sá Isirayeel yab kɔŋkɔnnaatɔb n̄ Daafiidi nīn jáń ki pōkíh-bi (kpèè 2 Sami 8.12).

^{gb} 11.15 táká anaataka kí dùtī: kpèè Disa 14.22,29, Dilee 16.12.

«M nyóŋkí-si, ti-Dindaan!
Di sá yii a nín gíí m-pu diŋuul,
ama ní a-ŋuul sɔŋkí m-pu
ní a sɔŋkí m-pɔbil.

² Kpèè Unimbɔti di fī-mi,
m cáá dimákal ní kaa ti fāŋkí.
Di sá yii ti-Dindaan di sá
m-pɔŋŋu nì m-laŋŋu.
Ún di sá m-fīliuⁱ.»

³ Ní làá dāá lún nnyim
difiil nyimbulii poon nì
dipɔɔpindi.

⁴ Ŋwiin gbantee, ni làá dāá lì
yii:
«Nyɔŋkimaan ti-Dindaan!
Ní sòòh mɔɔn kí dākà u nín sá
uŋyee.

Ní yàntī anibul kɔkɔ n bée
u-tuŋkpaanŋi.
Māafimaan kitiŋ pu nib kɔkɔ
mín ní u-yindi sá dikpaandee.

⁵ Gāāmaan ilan kí pākà
ti-Dindaan,
di sá yii u tún atuŋkpaanŋkpaan.
Ní yàntī duulinya kɔkɔ n bée
ŋi-pu!»

⁶ Sii un kóò Siiyɔn jool puee,
fáá ŋwiliili nì dipɔɔpindi kí
nīn nyàkantī,
di sá yii Isirayeel Nimbɔtiu un
bí a-cee kí bí circiree,
sá ukpaan ní!

Babiloon tiŋki kúntitam

13 ¹Tibɔti tin ti-Dindaan sòòh
Babiloon tiŋki^j pu ní Amɔtisi
jipɔɔn Yeesaya ká dileedakal poonee
sée.

ⁱ 12.2 Ún di sá m-fīliu: kpèè Disa 15.2, Ilan 118.14.

^j 13.1 Babiloon tiŋki: kpèè 21.1-10, 47.1-15, Yeer 50-51, Dilee 17-18.

² Ti-Dindaan bí yii:
«Ní cóómmaan kudaanŋu
ŋaabiki
dijool din kún isufi nì timool
kpée yilpu.

Ní kúummaan mɔɔn kí yíín
bijanjaliibi.
Ní kábitiín-bi bí dī
akpambal
punyɔmmu pu kí kó.

³ M tī binib bin dū bi-ba kí
sú-mee mara.
M yíín m-janjaliibi bin sá
bimɔntiibee,
bin di fàal m-jajil puee,
bí dāān kí lēē m-ŋuul kí
dākà.»

⁴ Ní pīlifi kuwoou nín gān ajoin
pu puee,
a lì kii dinikitikpaandi di bí kí
wòònee.

Ní pīlifi an nín tùm pu dàii
abee poonee,
anibul ŋin kóòh kí kpáfèe
kansikinee.

An sá ti-Dindaan
Mɔɔŋkɔdaan
di bí kí kpèè bijanjaliibi
bin làá cù kujaauee.

⁵ Ti-Dindaan nì bin làá lēē
u-ŋuul kí dākèe
nyánní ndandati, kitiŋ
gbeennyɔkɔ.
Bi làá nāān kitiŋ nee kɔkɔ.

⁶ Nīn sūmmaan kí yáŋkí,
kun puee ti-Dindaan wiinŋu
tóobiín!
Ŋu dòòh kí nāān tikɔkɔ,

Unimbɔti Mɔɔŋkɔdaan di
túnni-ŋu^k.

⁷ An pu ní binib kɔkɔ ŋalii jòòh,
tiwun yɔtì.

⁸ Dinyoondi làá kó-bi
ní iwálfi nì ŋwunnyaŋfi n
cúú-bi.

Bi làá nīn bí kí yáŋkí nì
bi-ba,
kii upɔdaan di ká imatiŋween
puee.
Bi làá nīn kīn kí kpèè tɔb nì
bitii,
ní bi-nimbiliŋ n mántí cínciŋ.

⁹ Kpèè, ti-Dindaan wiinŋu di
dòònee,
ŋwiin ŋun disaasɔl kaa dāa
bée,
ŋwiin ŋun di sá u-ŋuukpaandi
wiinŋuee.
U làá dāá yàntī kitiŋ n kpántí
kuteeu,
kí dāá céetí bikpitiŋjaliibi
kɔkɔ.

¹⁰ Ŋmalbijaa nín kpáfí kpáfí pu
kí bí yilpuee
kaa làá ti nīn wál.
Ŋwiin tin lì yii ŋu nyēēyee,
an fātii bɔntì,
ní uŋmal mun kaa dāa gíti
pīin^{kp}.

¹¹ Ti-Dindaan bí yii:
«M làá dáal duulinya nib tafal
bi-tuŋkpitiŋ pu,
m làá dáal binikpitib tafal
bi-kpitii pu.
M làá kúntí bin dākà bi-bee
bi-lambil pu,

kí sīntī bin tɔkɔ bi-jutiibi puee
taapu.

¹² M làá yàntī binifoobi n
taa ti nīn gbòò kii
sindaariyamɔntee,
n taa ti nīn gbòò kii Oofiiri
tiŋkin sindaariyauee^l.»

¹³ M làá cīŋkí yilpu
ní kitiŋ nyeel n jìkì màkà
maka,
man ni-Dindaan Mɔɔŋkɔdaan
ŋuul pu,
ŋwiin ŋun di làá fòò lìlibl kii
ŋŋmee pu.

¹⁴ Niinee, kii upeeman un bi bíi
jèe,
àá ipii in kaa cáá upikpaalee
nīn sán puee,
mín ní bàá ŋma làá dāá sàh kí
gítí u-nibul cee,
bàá ŋma làá dāá gítí u-tiŋki
pu.

¹⁵ Bin kɔkɔ bi làá dāá kée,
bi làá dāá yāŋkí-bi ipiin,
bin kɔkɔ bi làá dāá cúúyee,
kitāataajiki ní bi làá dāá dūú
kpò-bi.

¹⁶ Bi-nimbilaaliyin ní bi làá dāá
tāā kí mátí bi-biyaamu,
kí dāá fūkul bi-wanti tin bí
bi-diinŋinee,
kí dāá cūti bi-nimpoobi mɔɔn
kí dòòh nì bi.

¹⁷ M làá lùkutī Meedeesi yab kí
dū-bi kí tō bi-pu.
Binib gbanti tafal kpá nì
animbil,

^k 13.6 Dūú ŋmāntī nì Joow 1.15.

^{kp} 13.10 Dūú ŋmāntī nì Eesee 32.7, Maat 24.29, Maar 13.24-25, Luuki 21.25, Dilee 6.12-13, 8.12.

^l 13.12 Kpèè 1 Bib 9.28.

áli gba bi kpèé ki sìṅkìñ
sindaariya ní.

¹⁸ Bi làá t̄s binaacimp̄ombi ipiin
kí kp̄ò,
kaa làá ḡant̄i mbip̄õmu,
kaa làá s̄õ mbiyaawaamu mun
saai.

¹⁹ Babiloon tiṅki kin di ṅāñ abee
kansikinee,
kitiṅ kin di ṅāñ Kaaldee yab
cee kii dibeedimbilee
làá kp̄ántí kii Soodoom n̄i
Goomoora timmu
mun Unimb̄õti n̄in n̄āañee ní.

²⁰ Kí yòõñ kí n̄in péee cá
jaanjaanee,
unil kp̄á kí ḡítí k̄āl Babiloon
tiṅkin,
kì làá n̄in d̄õ f̄ám ní kí n̄in cá
jaanjaan.

Biwan̄kpaaliibi bin yìin ki
kp̄áá bi-wan̄kutee gba
kaa làá d̄áá cóoñ bi-tantib ki-pu,
bipikpaaliibi kaa làá d̄áá kp̄àá
bi-pīii ki-pu.

²¹ Ilambunti di d̄áa kíñ ki kòò
kitiṅ gbantin,
ní atulinjoo ñ d̄áá gbí
ki-diiṅṅin.
Kì làá d̄áá kp̄ántí laakin
taataabi kòòyee,
ní in̄õjaa d̄áa yùkufi
ki-digbuṅṅi pu^m.

²² Isaakpan d̄áa kp̄átí kí gbí
ki-dikpaan̄ṅi poon,
ní sinsiṅkub ñ gbí ki-beeciṅṅi
am̄õtee poon.
Babiloon tiṅki kúntitam
tóobiñ, an b̄āañ gba,

b̄áá ṅwimbaanti kaa làá
gbéèñ.

Bin bi cúú ki cūnni kuyun̄uee ḡítintam

14 ¹Ti-Dindaan làá s̄õ Jaak̄õb
naantiibi saai. U làá f̄at̄í l̄ēē
Isirayeel nibul dí n̄in s̄á u-yal. U làá
f̄at̄í k̄āañ-bi bi-tiṅki pu. Binicambi
làá k̄ūti bi-pu ní bi n̄i Jaak̄õb naan-
tiibi ñ ṅá ubaanti.

²Anibul aba làá d̄áá yòõñní
Isirayeel yab kí f̄at̄í ḡīñní bi-tiṅki
pu. Ti-Dindaan tiṅki pu niinee,
Isirayeel yab làá d̄áá d̄ū binicambi
gbanti, bininjab n̄i binimpoobi k̄õk̄õ
kí kp̄ántí bi-yumbui. Bi làá d̄áá cúú
binib bin n̄in cúú-bi kuyun̄uee
kuyun̄u. Bin n̄in w̄õb-bee làá d̄áá
n̄in kíñ ki bí bi-taapu.

Babiloon b̄õtiu kpiisilan̄ṅu

³Isirayeel nibul, a-ḡīñdi n̄i
a-yalin̄kii n̄i kuyun̄u kun bi cúú-see
boonee, ti-Dindaan làá t̄ī-si
diṅṅṅfil. ⁴Niinee a d̄áa ḡà nlan nee
kí bèel Babiloon b̄õtiu yii:

«An kúntiñ uw̄õbilee mana ní?
U-lambilee bí la ní?

⁵Ti-Dindaan cúú bit̄õṅṅitiibi
tamb̄õndi ki ḡī,
u cúú biw̄õbiliibi kpand̄õṅu ki
k̄õfi.

⁶Un n̄in t̄af̄i anibul n̄i diṅṅul,
ki n̄in gb̄áá binib kaa gb̄èentí,
ki n̄in cáá tip̄õmb̄õti ki j̄iñ
atimbun pu dibeel,
ki n̄in k̄ā ṅi-pu k̄at̄i kati.

⁷K̄õṅk̄õnnee kitiṅ k̄õk̄õ ṅṅṅfi ki
ká dip̄õõõṅkil.

B̄áá ṅma kíñ ki f̄aál.

⁸A-puee, ki kp̄áañ siipreesi sufii
bí ifaal poon,
ní a n̄in líti ki d̄õee, Leeban̄õn
seedir sufii lì yii:
<Un n̄in j̄õmiñ ki ḡat̄i-tee
kaa ti làá j̄õmiñ. >»

⁹Taapu tan̄kpiilin yab
n̄in gb̄il̄ yii a d̄õõnee,
ní bi bí ki b̄õntí bi-ba
ki cí yii á d̄āañ.
A-puee bi fikiti bitan̄kpiibi
bin n̄in s̄á bikpaambi kitiṅ
puee,
ní ki ȳant̄i atimbun k̄õk̄õ
b̄õtiibi
ȳk̄i bi-beejalin̄ pu ki ȳul̄ a-pu.

¹⁰Bi-k̄õk̄õ làá s̄õõñ kí lì yii:
«Si mun kaa ti cáá mp̄õn kii
timbee dee,
ti n̄i si ṅá ubaanti dee!»

¹¹Bi bí b̄õõ tibati
ní ki téee a-kpaanti ki t̄õ
ditan̄kpiilin.
Akoosibil di kíñ ki s̄á-si
kilambaṅ,
ní ijil̄iṅkpaam s̄á-si
satabiṅkaa.

¹²Sii utaafaan̄malbija un w̄ál
k̄il̄kileeⁿ,
an d̄i mana ní a nȳanní yilpu
ki lítiñ ní?
Sii un n̄in j̄áá ki p̄õk̄iñ
atimbunee,
an d̄i mana ní bi téee-si ki lúkú
m̄iñ?

¹³A n̄in bí ki lì a-ban yii:

«Man làá j̄õm̄ kutaa pu,
m̄ làá j̄õntiñ m-beejal yilpu
kí n̄in bí Unimb̄õti ṅmalbijaa
yilpu.
M̄ làá k̄āl dibeel dijool yilpu,
laakin ní inimb̄õti k̄aal̄ ki
kp̄áfí,
ṅwīiñ nyalan̄ki pú
kúntilan̄kee.

¹⁴M̄ làá j̄õm̄ atagban yilpu kúntí
kunti,
m̄ làá n̄in bí kii Yilpu F̄õṅṅṅ
Nimb̄õtiuee ní.»

¹⁵Ama a s̄int̄i ki b̄āñ
ditan̄kpiilin,
kubookpaan̄ṅu taapu taapu^{ny}.

¹⁶Bin k̄á-see kp̄èé-si dímm̄ ní
kí lì yii:
«Mimmee unil un n̄in ȳant̄i
kitiṅ pu nib j̄ik̄i,
ní abee ciṅk̄ee s̄èèèe?
¹⁷Ùñ di kaa n̄in n̄ant̄i n̄timu,
ki n̄in ȳant̄i kitiṅ kp̄ántí
kuteeu
kaa lík̄i bisarkadambeeee?»

¹⁸Atimbun b̄õtiibi k̄õk̄õ yaa
kp̄īyee,
b̄áá ṅma d̄õ u-kaakulin n̄i
tinyool ní kí ṅṅṅfi.

¹⁹Ama sīyee, bi d̄ū-si ki fá,
kaa s̄īb-si a-kaakulinⁿ.
A bí kii kibiki kin bi m̄āl kaa
yòõñ
kì d̄õ kaa bí ṅkp̄èéyee ní.
A d̄õ binib bin bi k̄ūyee nȳik̄i
a-pu.
Bi d̄ū kit̄āataajiki ki s̄at̄i ki
cífi cífi-si,

^m 13.21 Dūú ṅm̄ant̄i n̄i 34.14, Seefa 2.14, Dilee 18.2.

ⁿ 14.12 Dūú ṅm̄ant̄i n̄i Dilee 8.10, 9.1.

^{ny} 14.15 B. 13-15: dūú ṅm̄ant̄i n̄i Maat 11.23, Luuki 10.15.

^o 14.19 kaa s̄īb-si a-kaakulin: kp̄èè Yeer 8.1-2, 22.19, 36.30.

ki téé-si ki tó kuboopaanḡun
ataḡkpee pu,
kii dinikpil din dō binib tà ki
jīté.

²⁰ Baa làá kpāfi sii nì bi kuceeu,
kun puee a nāaḡ a-tiḡki,
ní ki kūū sisi a-ba nibul.
Dalba dalba baa làá ti pútí
a-nibooliḡu binikpitib nee
yindi.

²¹ Ní bóntí kí kpò
mbininjabiyaamu
inikpiti in mu-baabi ḡaaḡee pu!
Án nín làá ḡà pu bí taa láa yíkì
kí já kí fōō kitij
kí náaḡ ntimu kí gbééḡ
duulinya kòkònee.

²² Ti-Dindaan Mpòḡkòdaan bí yii:
«M làá jáḡ Babiloon yab. M làá
kúntí Babiloon yindi nì ki-nib bin
kíḡee, nì bi-biyaamu nì bi-naan-
tiibi kòkò.» Man ni-Dindaan di lí
mín. ²³ «M làá yàntí Babiloon tiḡki
ń kpántí kubòòu, laakin ní jòm-
baanḡkib kóòyee. M làá dū dinàandi
ḡaanḡu kí ḡàtí-kí.» Man ni-Dindaan
Mpòḡkòdaan di lí mín.

Ti-Dindaan làá nàaḡ Asuur pòḡḡu

²⁴ Ti-Dindaan Mpòḡkòdaan di
pūtì ki lí yii:
«Tiḡman pu, tin m bóntì kí
ḡéé, see án ḡá mín,
m nín lēē kí ḡá puee,
see án ḡá mín.

²⁵ M làá kúntí Asuur yab pòḡḡu
m-tiḡki pu,

m làá tāā kí mátí-bi m-jooḡḡi
pu.

M làá léetí kpancikil un bi
léèḡ m-nibee pu,
kí túutí-bi ditúndi din bi túee.

²⁶ Ti-Dindaan nín sòòḡ tin ki
yóòḡ
duulinya kòkò puee dee,
u nín bóntì pu ki yóòḡ kí dáal
atimbun kòkò tafal puee dee.»

²⁷ Ti-Dindaan Mpòḡkòdaan yaa
lēē kí ḡá puee,
ḡma di ḡūḡ kí lí yii ú taa ḡá
mín?
U yaa gúntí u-ḡal,
ḡma di ḡūḡ kí cúú-ḡu?

Ti-Dindaan bí kpáafi Fiiliistii yab

²⁸ Dibindi din ubòti Akaasi kpfiyee
ní bi báakì tibòti tin bí nee^{ḡm}.

²⁹ Nimbi Fiiliistii yab kòkò^{oo},
án taa nín mōḡ-ni yii
ndò ḡun bi dūu gbáḡ-nee nín
ḡfiyee.
Di sá yii ukoobu un kpfiyee
pon
ní ukoowaati làá nyānḡí,
ní ukoowaatee ń màal

kukoobiliḡḡu kun ḡaaḡee.
³⁰ Binandambi làá dáá ká kí jī kí
díki,
biwòfib làá dáá ḡuḡfi nì
ḡgbansòḡfi.
Ama m làá yàntí sii biyaamu ń
kpú ḡkùḡ,

ní kí yàntí bí kpò mun kíḡee.
³¹ Kitiḡ punyòkòki, nín yáliḡkí,
ntimu, nín sūḡ ki tátímaan.

Fiiliistii yab kòkò wunti yōtì,
di sá yii nnyiim miba nyānḡí
ḡgan pú ki dōoḡ.

Binannanliibi gbanti
kansikinee,
báa unil kaa sàḡ ki wāatì
dijanjakitil.

³² Ti làá dáá kí ditimbundee
tuḡyi yii ba?
Yii: «Ti-Dindaan u-ba di náaḡ
Siiyòḡ tiḡki.
Niin ní u-nibul yab bin sá
biwòfibee
làá dáá sàḡ kí kó.»

Tin ti-Dindaan sòòḡ Moowaab tiḡki puee

(Ayil 15-16: kpèè Yeer 48)

15 ¹ Tin ti-Dindaan sòòḡ
Moowaab tiḡki puee sò.
Kunyabambaantiiu ní bi
nāaḡ Aari tiḡki kin bí
Moowaabee,
an péé dòò ki-pu dee!
Kunyabambaantiiu ní bi
nāaḡ Kiiri tiḡki kin bí
Moowaabee,
an péé dòò ki-pu dee^o!
² Diibòḡ tiḡkin yab jóm
bi-waatootipaanyì pu kí
sō.

Moowaab yab jóm Neeboo
jool pu
nì Meedeeba tiḡkin kí yáliḡkì.
Bi-kòkò kōol abaakpan ní ki
cáḡ bi-nyimpuliḡ.

³ Bi pēē kpòsatab ki còom adan
pu.

Adiin ḡin bi bōbee yilpu nì
kpacantib puee,
bi ḡà ikpiisilan ní báa ḡma
sūḡ^p.

⁴ Eesbòḡ nì Eelalee timmu yab
bí gbáa ibiil,
bi tin gbìl bi-noon pu doooo
Yakaasi tiḡkin ní.
An pu ní Moowaab janjaliibi
bí ki kūuntí,
bi-wunti yōtì^r.

⁵ M bí nyàab un làá jòòḡ
Moowaab tiḡkee.
Ki-nib biba sàḡ ki bàḡ
Soowaar tiḡkin,
ní biba bàḡ Eegilati Seeliisiya
tiḡkin.

Bi sūḡ ki dàb Luwiiti
gbantaḡki,
ki gbáa ibiil nì kunimbaau
ki tàkà Ooroonayiim saḡḡu
pu^s.

⁶ Niimriim buḡḡu fòotì.
Timool kūḡ kaa ti nyēē,
timòsòḡ kaa ti péé bí.

⁷ An pu ní binib kóòḡ bi-wanti
tin kíḡ-bee
ki kpáaa sàḡ ki dūtì
peepiliyee sufii buḡḡu.

⁸ Ibiil di péé tùm dàii
Moowaab tiḡki kòkòḡ.
Bi gbìl iyaliḡki pu
Eegilayiim tiḡkin,
bi gbìl i-pu doooo Beer-Eeliim.

⁹ Mbun ḡun jītí Dimòḡ tiḡkinee
máḡ fatiku,

^{ḡm} 14.28 Akaasi kùḡ: kpèè 2 Bib 16.20, 2 Kroo 28.27.

^{oo} 14.29 Fiiliistii yab puee, kpèè Yeer 47.1-7, Eesee 25.15-17, Yoow 4.4-8, Amoo 1.6-8,
Seefa 2.4-7, Saka 9.5-7.

^p 15.1 Moowaab yab bōtee, kpèè 25.10-12, Yeer 48, Eesee 25.8-11, Amoo 2.1-3, Seefa 2.8-11.

^r 15.3 Kpèè Yeer 48.34.

^s 15.4 B. 4: kpèè Yeer 48.34.

^t 15.5 bàḡ Soowaar: kpèè Yeer 48.4,34. - Luwiiti-Ooroonayiim: kpèè Yeer 48.5.

ní m làá kütì Dimɔn yab
nnaabu ɲubɔ mun.
Gbikinti ubɔ làá cütì
Moowaab yab
bin kíh bi-tiŋkin kaa kp̄iye.

**Moowaab yab mēē
Jeerusaleem yab ní jòon-bi**

16 ¹«Ní yòommaan dipibil
doooo Seera tiŋki
kin bí kuteeu watil púee kí
cunnì kí tī
Juuda bɔtiu un kòò Siiyon jool
puee.»

²Moowaab yab nimpoobi bí
Arinɔn buɲɲu
laakin bi ɲūh kí còm kí dùtē.
Bi náan nì inoon in bi jīn ki
nyantì i-diikun i yàlee.

³Bi bí ki lì Jeerusaleem yii:
«Tùkù-ti kun ti máan kí ɲee,
ɲá tiba kí tī-ti.
Wún ti-pu kuwiŋkaɲu nee pu,
kii kunyeeu, dibɔmbɔndi nín
bī puee.

Dū ti-yab bin sàh ki kó-see kí
bál,
taa biitì bin bí sánee pu.

⁴Yantì Moowaab yab bin sàh ki
kó-see ní kàl a-cee,
nín sá-bi kibalilaɲ unàanli cee.
Diwɔbil bɔti làá gbèē,
tipɔmbɔti làá kúntì.
Unàanli làá yīki ti-tiŋki pu.

⁵Niinee a-ɲanti puee,
ubɔti beel làá nīn bá ki pōō.
U làá dāá kpòotì Daafiidi beel
nì deede.
U làá dāá nīn bí kii ubɔsoonli
un deede bɔti máh
u-nimbiliŋ,

ní u néen ibaamɔn bɔti
tikpilee.»

**Jeerusaleem kaa làá ɲmā
kí tūtuñ Moowaab**

⁶Ti gbīl bi sòon
Moowaab yab lambikpaandi
pu.

Ba lambikpaandi dīn bulifi
dee!
Bi dākà bi-ba, ki yòontì bi-ba
yilpu
ki mōon tikpil,
ama tin bi sòonee kaa cáá
taapu.

⁷Kɔŋkɔnnee Moowaab yab bīi
sūh bi-tiŋki pu,
bi-kòkò bīi sūh.
Bi yaa téeti fiinyi subiliŋ
kalaabi
bin bi nīn ɲmóò
Kiiri-Areeseeti tiŋki puee,
bi yáliŋkí ní.
Bi-wunti yōtì kpataaa!

⁸Di sá yii Eesbɔn tiŋki sati kòkò
bīil
kii Siibima tiŋki fiinyi sufiiyee.
Ŋyunti puee, isufi gbanti
damam di nīn gbèè
bin nīn sá atimbun kpilibee.
I nīn yú ki tin bān Yaseer
tiŋkin,
ki nīn nyēē kuteeun an kòkò pu.
I nīn tó apan an lákati Ŋyaam
mɔɔl pu.

⁹An pu ní m kútì Yaseer yab pu
ki bīi sūh Siibima fiinyi sufii
pu.
Eesbɔn nì Eelalee, m làá dū
m-nyinyim
kí yàan-ni ní sòŋkì.

Kun puee ni nín nīn kitì
ni-subiliŋ,
ki cēē ni-jikaati nì dipɔɔpindi
ki fàal puee kòkò kúntì.
¹⁰Dipɔɔpindi nì ifaal kúntì
ni-kpaanɲin.
Naa ti gà ilan ki kūuntì
ni-fiinyi kpaanɲin.
Kubɔbiku kun poon ni nīn tà
fiinyi biliŋ
ndamam còolee kūn.
Dipɔɔpindi faalii kúntì.
¹¹An pu ní m bí ki sūh
Moowaab tiŋki pu.
M bīi yáliŋkí kii bi nín bōō
kubeeu
ki gà kunimbaau laɲyi puee.
M bīi yáliŋkí m-pɔbil poon
Kiiri-Areesi pu^u.

¹²Moowaab yab làá gī kí dàb
ɲgbantamu pu.
Bi làá cùu kó bi-waadiikun kí
tīminsi,
ama tiba kaa làá kpántì.
¹³Tibɔti tin ti-Dindaan nīn sòon
Moowaab tiŋki pu dooooyee dee.
¹⁴Ama kɔŋkɔnnee ti-Dindaan bí yii:
«Kí yòon dīn kí cáá sāā abin ata
deedeeyee, Moowaab tindaŋkpilib
nì samaa kòkò kaa dāa gítì bí tiban.
Bin làá dāá kínee kaa làá dāá nīn
náan, ní kaa dāa pōō mun.»

**Damaasi nì Isirayeel
beeŋi làá líti**

17 ¹Tin ti-Dindaan sòon
Damaasi tiŋki puee
sòw.

Damaasi tiŋki kaa làá nīn gítì
sá kitiŋ ki bí,
kì làá kpántì adigbun ɲma ní.
²Binib làá yīki kí fá Arooweer
timmu.
Tiwanɲuti di làá jī mpaan
mu-poon kí nīn bí
ní bāā uniseen kaa dāa bí ki
páb-tì.
³Ntimu mun bi máh agun ki
túee
kaa ti làá nīn bí Eefiraayim
beelin.
Damaasi tiŋki kaa dāa gítì cáá
ubɔti.
Aram yab bin làá dāá kínee
nì Isirayeel yab wíiɲu làá
dāá nīn ɲmà ní.
Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di lī
mīn.

⁴Ŋwiin gbantee, Jaakɔb nyooti
làá bàtì,
ní u-wunti tin nīn bí malmalee
ní sàh.

⁵Án làá dāá nīn bí kii dijincal
yuntiɲu,
ukpaal nín cēē tikpaajin
kí kóon kí bīl abɔn abɔn puee
ní.
Án làá nīn bí kii bi nín lúliŋ
tikpaajin
Reefayim tantakalin puee ní.

⁶< Án làá dāá péee kíŋ
tijnlulifikaal ní,
tin ní bi lúliŋ,
kii bi nín yaa kitì oliifi subiliŋ,
an nín kíntì abil ali kii ata pu
kí lún yilpuee,

^t 16.10 Kpèè Yeer 48.33.

^u 16.11 Kpèè Yeer 48.36. - *kubeeu*: kpèè Ilan 137.2.

^w 17.1 Siirii yab botee, kpèè Yeer 49.23-27, Amoo 1.3-5, Saka 9.1.

àá abil anaa kii aṅmoo ṅin
kĩntí asupan puee.

Tibɔti tin ní ti-Dindaan

Mpɔṅkɔdaan,

Isirayeel Nimbɔtiu sɔɔñee dee.

⁷Yaadalee, binib làá dāá dū
bi-nimbikpeeru kí báan bi-náanliu
pu, bi làá dāá fātī bi-nimbiin kí túl
Isirayeel circir Nimbɔtiu cee. ⁸Baa
dāa gítí fātī kɔpèè isaraafan in bñ
bi-ba máñee. Baa dāa gítí fātī kɔpèè
diwaal Aseera windɔi àá isaraafan
in pu bi tùutí talaalubee watil pú.

⁹Yaadalee bi làá dāá sàñ kí fá
bi-timmu mun bi máñ agun kí túee,
kii doooyee Eefi yab nì Amɔɔr
yab nín nìn sàñ kí fá bi-timmu pu
Isirayeel yab nimbiinee ní. Bi-timmu
gbanti làá dāá kpántí kii kuteeuee.

¹⁰Isirayeel, a súntì Unimbɔti un
fñ-see pu.

Aa ti téetí ditanṅpal din a sàñ
kí kóee pu.

An pu ní a cóon isufi in cáá
kunyaanṅuee,
ní kí búl asubil ṅin di nyánní
ntincamunee.

¹¹Ṇwiin ṅun a cóon-íee,
ní i yíkí kí wíiñ,
kutaafaauuee ní iwambool in a
búlee n̄ púkuñ.

Ama ní nnaabu wiinṅu dalee,
tin a cáñee kɔkɔ n̄ wāṅkí
a-cee,

ní án kaa dāa cáá dicáañdi.

Anibul wooku

¹²Mbusu bɔti!

Anibul kupaaui di dɔɔñee.

Kuwoou kun bi gāñee náan nì
tiṅku wooku ní.

Atimbun bintindi náan nì
tinyinṅban nín yíkí kí yāṅkí
tɔb puee ní.

¹³Atimbun gbanti wooku
náan nì nnyinṅkpaam wooku ní.
Ti-Dindaan kpìl-mì
ní m̄ sàñ kí nín cá ndandati,
a l̄ kii dijool pu buṅku
nín yòontí timɔkulindi kí féen
puee,

kii kubuṅu nín yòontí
kikuṅkumbɔṅ biliṅ puee,
a l̄ kii kubuṅkpaanṅu nín
yòontí kukɔṅkɔṅ puee.

¹⁴Kujoouee, an sá dinyoondi ní,
ama ku dāa l̄ yii ku wúntée,
bi wāṅkí.
Binib bin dɔɔñ kí fúkuñ-ti kí
gbákañ-tee,
kun d̄o kí cí-bee dee.

Unimbɔti làá dāá Kuusi yab tafal

18 ¹Mbusu d̄o kí cí sii kitiṅ
kin ṅaliṅfii
cáá ifeen ili,
kí d̄o kí nóó Kuusi buṅyee.

²A tūñ ituun i kàal tikati

ṅaliṅfii poon
kí còom̄ Niil m̄ool pu.

Nimbi ituun in yábee,
nín gítímaan.

Ní gítímaan ni-nibul din nib
f̄kò

bi-wunti jòmee cee,
dinibul din bi fāṅkí
duulinyanee cee,
dinibul din p̄ɔɔ kí tà kí mátí
di-nannanliibee cee.

Ní fātí gítí ni-tiṅki kin ní ibun
yākatèe cee.

³Nimbi bin kɔkɔ kòò
duulinyanee,
nimbi bin kɔkɔ kpátii gbí kitiṅ
puee,
bi yaa láa cóon kiṅaabiki
ajoon puee,
ní dāá kɔpèemaan,
bi yaa láa búñ nyinee,
ní dāá p̄lifimaan!

⁴Di sá yii ti-Dindaan di tükū-mi
yii:

«M làá n̄n k̄a m-kɔṅkooṅṅun
yilpu

ní kí kɔpèen̄ tin bí j̄it̄i taapuee
soooo,

kii ṅwíiñ nín ṅmíntí
ṅu-walifinṅu tūm̄ puee,
kii dimalindi nín tòó kudiceeu
yuntiṅu puee.»

⁵Di sá yii, kí wàat̄i bí k̄it̄i fiinyi
biliṅee,
ṅyunti ṅun fiinyi sufii púkuñ
kí d̄òdyee,

ṅyunti ṅun mpumpukum
kpánti asubil kí bñee,
bi dùṅf̄i kijiki ní kí gāa
mpambiyaamu mun kaa
l̄oñee,

ní kí páká asupɔmbil n̄ tifaal.

⁶Bi làá dāá dū Asuur yab
kí t̄i kaajiikub bin bí ajoin
puee,
n̄ ipecuncuti in bín
kupɔcunee.

– Kaajiikub làá dāa n̄n j̄iñ
niin dipeel pu,

ní ipecuncuti n̄ dāa n̄n j̄iñ
niin kuseeun –.

⁷Ṇyunti gbantee, bi làá dāa cáan
tiwampɔkaal kí t̄i ti-Dindaan

Mpɔṅkɔdaan. An dāa sá dinibul din
yab f̄kò ní bi-wunti j̄om̄ p̄olp̄olee ní.
Kitiṅ pu nib kɔkɔ fāṅkí-bi ní yókó
yókó. Dinibul gbanti nib cáá mpɔn
ní kí tà kí mátí bi-nannanliibi, ní
ibun cúú bi-tiṅki kí yākat̄i. Bi làá
dāa cáan an wampɔkaatee Siyɔn
jool pu, laakin ní bi jáan̄ ti-Dindaan
Mpɔṅkɔdaanee ní.

Unimbɔti làá dāá Eejipiti yab tafal

19 ¹Tibɔti tin Unimbɔti sɔɔñ
Eejipiti tiṅki puee sèe.

Kpèè, ti-Dindaan di k̄an̄
ditagbandi din yábee pu
kí jàkà kí d̄oñ Eejipiti
tiṅkinee.

Tifaandi kó Eejipiti waan̄i
u-nimbiin,
ní Eejipiti yab bi-ba p̄obil bíl̄
tikp̄il̄.

²Ti-Dindaan bí yii:
«M làá jáan̄ Eejipiti yab,
unil n̄ u-nabiki làá n̄n jáa,
ní unil n̄ u-juti n̄ n̄n jáa.
Kitiṅ kiba làá n̄n jáa n̄ kin k̄iñ,
ní dibeel diba n̄ n̄n jáa n̄ din
k̄iñ.

³M làá yànt̄i Eejipiti yab wunti
n̄ yòt̄i,
kí yànt̄i tin bi bónt̄i kí ṅee n̄
gbínt̄i fám.

Niinee bi làá cù bi-waan̄i
n̄ bin ȳi bitanṅkpiibee n̄
bi-bɔɔbi cee dibalifil.

⁴M làá dū Eejipiti yab kí ṅá
bikpilib bin b̄oti p̄ɔyee ṅaan.
Ub̄oti un cáá mpɔnee di làá j̄i
dibeel bi-pu.»

Ti-Dindaan Mṛəŋkɔdaan di lī
mín.

- ⁵ Niil mɔɔl làá fɔotí,
dimɔɔl gbanti làá kpā.
⁶ Ibun làá dāá nūukì,
Niil buntaanji poonee,
nnyim làá dāá fɔotí ní n̄ kpā,
ní tikati n̄ dikal n̄ dāá yól.
⁷ Timool tin nyēē Niil mɔɔgbandi
n̄ laakin ní di-nyim di ki kòd
tiŋkune, e,
tikpaajin tin bi kùñ
dimɔɔgbandee làá kpā.
Kubuŋu làá yòon kí fá,
ní bàà tiba kaa ti làá kín ki yú.
⁸ Bijɔncuuliibi làá dāá yāliŋkì.
Bin kɔkɔ tòd ijɔmpiin Niil
mɔɔlinee,
làá n̄n bí kunimbaaun
ní bin tòd tilaandi di-nyiminee
wunti n̄ yòtì ní án wà-bi tikpil.
⁹ Icoo cúú bin bóntí gulfapiin
un bí fálfalee,
n̄ bin cáa lùee.
¹⁰ Bisataluliibi nan̄ki làá nyā n̄
bi-ba,
ní bitɔntɔnliibi kɔkɔ wunti n̄
yòtì.
¹¹ Soowan bɔtibiliŋ sá bigbaambi
ŋma ní.
Biciŋfitiibi bin sánkì
Faarooyee kaa nyí tiba.
Mana ní ni ŋùñ kí tükù Faaroo
yii:
«Ti sá biciŋfitiibi naantiibi,
ti sá dooooyee bɔtiibi
naantiibi ní?»
¹² Faaroo, a-cin̄fitiibee bí la sò?

Bí lēē kí dākà-si á béé
tin ní ti-Dindaan Mṛəŋkɔdaan
bóntì kí n̄á Eejipiti tiŋkee!

- ¹³ Soowan yab bɔtibiliŋ kpántì
bigbaambi,
ní Nɔfi yab kpilib bí kíl bi-ba.
Bín bin bàà sá yii bí kpòdì
Eejipiti tiŋkee,
bín di bí gáatí-kì.
¹⁴ Ti-Dindaan dū kunyinjfunfunu
fam ki tó bi-pu,
ki yāntì Eejipiti yab kaa bá ki
pòdì,
kii udanyɔgbil nín kpintì ki
wùliŋkì puee.
¹⁵ Diyileeee, dijuuleeee, kukpakpa-
liueeee, kukaluueeee, ubɔ kaa dāa
ŋùñ kí n̄á tiba kí tī Eejipiti.

Kun làá dāá jītí Eejipiti tiŋki puee

¹⁶ Ŋwindalee, Eejipiti yab làá
dāá n̄n bí kii binimpoobee ní.
Dinyoondi làá dāá kó-bi ní bi-wunti
jìkì ŋyunti ŋun bi yaa láa ká
ti-Dindaan Mṛəŋkɔdaan tāntì u-ŋal
kí dāal bi-tafalee. ¹⁷ Juuda tiŋki làá
dāá yāntì dinyoondi n̄ kó Eejipiti
yab. Bi yaa láa péé pútì Juuda tiŋki
yindi bi-ceeyee, ní bí kíl ki bí jìkì
tin ti-Dindaan Mṛəŋkɔdaan sòon̄ ki
yóon̄ kí n̄á-bee pu.

¹⁸ Ŋwindalee, binib làá dāá
sòon̄ eebru soonyi Eejipiti timmu
muŋmoo poon ní, kí dāá pútì kí
pòon̄ yii bi làá n̄n kín ki jáam̄
ti-Dindaan Mṛəŋkɔdaan baba.
Ntimu gbanti kiba ní bi dāa yī yii
lir-Ayeereesi, taapu di sá yii «ŋwiñ
tiŋki»^a.

Yeesaya kaa pēē tiba
kaa táká anaataka

20 ¹An n̄n sá dibindi din ní
Asuur bɔtiu Saargɔn n̄n
tú u-janjakpiliu u cūti ki ján n̄
Asidoodi tiŋki ki fōō-kèe ní.

²Ŋyunti gbanti ní ti-Dindaan n̄n
tükù Amɔtisi jipɔɔn Yeesaya yii:
«Nín cá, á gbintì kutuku un a gbīñ
a-caŋee, kí cúú a-naatakan̄ mun kí
tákatí.»

Ní Yeesaya n̄á mín, ki kín ki
còom̄ kaa lōō tiba, kaa táká anaa-
taka mun. ³Ní ti-Dindaan bí yii:
«M-tɔntɔnliu Yeesaya nín còom̄ kaa
lōō tiba, kaa táká anaataka mun
abin ata nee, an sá kudaan̄ n̄
tibɔkpaafikaal ní kí tī Eejipiti n̄
Kuusi timmu yab. ⁴Mín ní Asuur
bɔtiu làá dāá cúú Eejipiti yab sarka
ní kí cúú Kuusi yab, binipɔmbi n̄
bitikpilib kí cunn̄i kuyun̄u. Bi làá
dāá n̄n còom̄ kaa lōō tiba, kaa táká
anaataka ní bi-kpiliŋ n̄ n̄n dō fám.

Án dāa sá icoo ní ki tī Eejipiti yab.
⁵Binib bin n̄n māká Kuusi yab pu,
ki n̄n faal̄ Eejipiti yab puee wunti
làá dāá yòtì ní icoo n̄ dāá cúú-bi.»

⁶Ŋwiin gbantee, binib bin kòd
ditiŋkugbandee làá dāá l̄ yii:
«Kpèemaan tin bāan̄ bin pu timbi
mākée! Ti bàà n̄n cótí yii ti làá s̄n̄
kí kó-bi ní bí jòon̄-ti kí fī-ti Asuur
bɔtiu ŋaan. Mimmee ti làá n̄n n̄á
mana ní kí ŋmátí dee?»

Babiloon tiŋki làá lítí

21 ¹Tibɔti tin ní Unimbɔti sòon̄
<tiŋku caŋin teeku >
puee sèè.

¹⁹Ŋwindalee, bi làá dāá mā
ti-Dindaan nsaraafan Eejipiti tiŋki
pòti pu, ní kí dāá còon̄ ditan̄kpal
Eejipiti tiŋki kpaanyɔkɔki kí
n̄n tēetì ti-Dindaan pu. ²⁰Án di
dāa sá kudaan̄ yii ti-Dindaan
Mṛəŋkɔdaan bí Eejipiti tiŋkin.
Eejipiti yab yaa láa kúun̄ ki yīñ
ti-Dindaan bin bí wòb-bee puee,
u làá dāá tō ufiil ubɔ ú cūti mōtì
bi-pu ní kí fī-bi kí líí. ²¹Niinee,
ti-Dindaan làá dāá lēē u-ba kí dākà
Eejipiti yab, ní bín n̄ dāá béé-u. Bi
làá dāá n̄á saraabi kí cáan̄ tiwam-
pokaal kí jāam̄ ti-Dindaan. Bi làá
dāá pòon̄ ti-Dindaan ipoon̄ ní kí dāá
n̄á tin ní bi pòon̄ee. ²²Ti-Dindaan
làá dāá dāal̄ Eejipiti yab tafal.
U làá dāá fáa-bi, ama ní kí cáan̄-bi.
Bi làá dāá fātī gítí ti-Dindaan
cee, ní ú fōō bi-wimmeem kí
cáan̄-bi.

²³Ŋwindalee, didandi làá dāá nyā
Eejipiti tiŋkin kí cū Asuur tiŋkin.
Asuur yab làá dāá dāan̄ Eejipiti yab
tiŋkin, ní Eejipiti yab mun n̄ cū
Asuur yab tiŋkin. Eejipiti yab n̄
Asuur yab làá dāá kpāfi kí jāam̄
Unimbɔti.

²⁴Ŋwindalee, ti-Dindaan làá dāá
biñ duulinya pu: Isirayeel tiŋki
làá dāá n̄n sá kitintataatii kin
pu u làá biñee, kí kūtì Eejipiti
n̄ Asuur timmu pu. ²⁵Ti-Dindaan
Mṛəŋkɔdaan làá dāá biñ duulinya
pu kí l̄ yii: «M biñ Eejipiti yab
m-nibul pu, ki biñ Asuur yab bin
m náan̄ n̄ m-ŋaliyee pu, ní ki biñ
Isirayeel yab bin ní m gāntì ki yóon̄
m-bee pu^b.»

^a 19.18 Kpèè Yeer 44.1, Yeas 45.23.

^b 19.25 Dūú ŋmāntì n̄ Ilan 87.4-5.

Kii kunaakpaabuŋu nín jītí
Neegeeb tiŋki pu puee,
mín ní unannanli nyánní
kuteeu pú tiŋki,
kitiŋ kin báà ŋma fàŋkée
poon.

² Tibòti tin m ká dileedakal
poonee pōō tikpil.

U nì un nìn pēē kinyokōee
nyáń u-boon,
ní un nàantée bí nàantí.
Ti-Dindaan lī yii:
«Eelam yab, cùú já nì kì!
Meedii yab, cùú màntíí tū-kì!
M làá kúntí iyaliŋki kòkò.»

³ M nín ká mimmee ní tiwool
kó-mi.
M gbìl iwàlfi pu kii
imatiŋweenee.
Kunimbaau kó-mi ki yāntì
m-tafaliŋ kpáá,
dinyoondi kó-mi ki yāntì maa
ti wāl.

⁴ M-pòbil bíil ní tifaandi kó-mi
m-wunti kíń ki jìkì.
M nín bàà ká ki cí yii án sòŋkì
m-pu kujoooue,
ní an dūu kpántì-mi dinyoondi.

⁵ Bi síiń teebilib ki kpátì ijaabu
ki bíiń,
ní binib kíł ki bíi jīń ki nyù.
Kpalaayee ní ubò tééń yii:
«Bijanjakpilib, yíkìmaan,
ŋmìtì ni-gbampòŋi ŋkpam!»

⁶ Ti-Dindaan nín sòòń-mi puee
sèé:
«Cùú yóoń un làá nīn cí
sintilee,

tin ní u làá kée, ú dūú bāaki.
⁷ U yaa láa ká janjatòròku
páańńí
itaamu ili dátée,
ki ká binib ká mmamu pu
àá binib ká igutaamu puee,
ú dāá kpèè tiŋan, kí gítì kpèè
tiŋan!»

⁸ Ní un bí ki kpèéyee tééń ki lī
yii:
«Ukpil, ŋwiimpu kòkōee, m yú
laakin ní m cée,
kunyeuu mun kòkōee m yú
laakin sá m nīn yú ki cée ní.
⁹ Kpèè, unil ubò di dòońee.
U kán janjatòròku pu itaamu
ili dátí-u.
U bí ki sòòń ki lī yii:
< Kitiŋee lítì ní, Babiloon
tiŋki lítì.
Awaa ŋin ki-nib jáamee kòkò
dō kitiŋ ki wíil. >

¹⁰ «M-nibul, sii un ní ti-Dindaan
gbáń
kii bi nín gbáà bilee dinaapaal
pu puee,
ti-Dindaan Mpòŋkòdaan,
Isirayeel Nimbòtiu
cee ní m gbìl an bòti, ní ki cáa
bíi nàatì-si.

Kunyeuu dáá dátàaa?

¹¹ Unimbòti sòòń Duuma tiŋki pu.
Ubo sòòńńí-mi doooo Seeyiir
tiŋkin ki lī yii:
«Uciitil, kunyeuu dáá dátàaa?
Uciitil, kunyeuu dáá dátàaa?»

¹² Ní uciitil kíł yii:
«Kutaa bíi wúntí, ama
kunyeuu làá gítì mó.

Ni yaa là bí kíł-nee, ní fàtíí
gítíń kí bàlifi.»

Deedan nì Keedaar timmu yab bíi sán

¹³ Tibòti tin Unimbòti sòòń
Bilaalibub tiŋki puee sèé.
Nimbi Deedan yab bin ká
igutaamu ki jítée,
bilaalibub tiŋki bamban̄kun ní
ni làá dòoń díń nyeeku!
¹⁴ Nimbi bin kòò Teema
tiŋkinee,
tīmaan bin nnyinnyoo cááyee
nnyim bí nyò,
kí tī bin sán kí ŋmátée tijin
bí jī.

¹⁵ Kun puee bi bíi sán
ntàataajimu mun
bi dáal ki fúuti kujitoounee,
ki bíi sán itòfi in bi dáal ki làá
tōee,
ki bíi sán kujaau nín yíkii
pòkò puee.

¹⁶ Di sá yii ti-Dindaan nín lī-mi
puee sèé: «Kí yòoń díń kí cáá sāā
dibindi deedeeyee, Keedaar yab
nyooti kòkò làá kúntí. ¹⁷ Keedaar
yab kansikin bibaatandambi bin
tòó ipiinee kaa làá dāá kíń ki náań.»
Ti-Dindaan, Isirayeel Nimbòtiu di
lī mín.

Unimbòti bíi kpáafi Jeerusaleem yab

22 ¹ Tin Unimbòti lī Dileedakal
Tantakal puee sèé.
Jeerusaleem,
ba ŋá ní a-nib kòkò jóm̄ adiin
yilpu ní?

² Ba pu ní a sá kitiŋ kin poon
kuwoou bí,

an tùm dàii, ki bí jīŋaal
poonee ní?
Kitàataajiki ní baa dūu kūu
a-nib bin kpīyee,
an kaa sá kujaau poon ní bi
kūu-bi.
³ A-janjakpilib kòkò sán ki kátì
pílpił,
bijanjaliibi bin tòó ipiinee
dū-bi ki kpántì
bisarkadambi.
Bi nìn cùú bin kòkò bi nìn pée
kée dicilpu,
ŋyunti ŋun bi nìn bíi sánee.
⁴ An pu ní m bí-ni yii:
«Ní yàntīmaan m sō lōlō.
Bi náań m-nibul,
ama ní taa màkań kí sòŋkì
m-pòbil.
⁵ Di sá yii díń wiŋŋu nee,
ti-Dindaan Unimbòti
Mpòŋkòdaan
dū fikil fikil nì dilitil nì
dinyoondi ki tón ti-pu.»
Dileedakal Tantakal poonee,
bi wīi digundi din màntii tú
kitiŋee,
ní ibiil fōò ki píł bin bí ajoin
puee ní jòoń-bi.
⁶ Eelaam yab yòoń abaatan ki
bāl.
Bijanjaliibi bin nìn ká
janjatòròkub puee nìn bí
ní bitanjakaliibi mun bí.
Kiiri janjaliibi bóntì
bi-gbampòŋi.
⁷ Jeerusaleem, janjatòròkub
gbí a-tantakaŋ ŋin ŋānee
poon,
ní bitanjakaliibi yú
a-punyòkòpu kí já nì si.
⁸ Juuda beel kaa ti cáá diwundi.

Yaadalee, ni fàti
ni-nimbikpeeru ki túl
tijanawan tin bí
< Kubambanru
diikunee >^c.

⁹ Digundi din mǎnti tú Daafiidi
Tiŋkee,
ni ká laakin báti báti ki lítè
nín wíikí puee.

Ni kpáafi nnyim dinyimbóbil
din bí taapu púee poon.

¹⁰ Ni kǎaŋ Jeerusaleem diiŋŋi,
ni wíil aba kí mǎtí tī kitiŋ
gundi mpon.

¹¹ Ni gbīn dinyimbóbil agun ali
kansikin
kí ŋmā kí dáalín dikpikilee
nyim.

Ama naa fàti ni-nimbikpeeru
ki túl un ŋá tīn kǎkǎee,
kaa béè un di tún an tundi ki
síiŋ dooooyee.

¹² Yaadalee, ti-Dindaan Unimbóti
Mponkódaan
nìn yíín-ni ní sǎ kí yāliŋki,
kí kòol ni-yiliŋ ní kí dū
kpǎsatá kí pèeñ.

¹³ Ama kpèèmaan, ni bí ifaal nì
mmǎnni!
Ni bí ki kù inaa, ki lànti ipii,
ki ŋmòd tinan ní ki nyù
ndamam
ki lì yii: «Tí jī kí nyǎmaan,
kun puee fool ti làá fu kpú.»

¹⁴ Ama ní ti-Dindaan
Mponkódaan
sòon tibóti nee an kó m-tafalin
yii:
«M pée kpá kí dū ikpiti nee kí
pǎ-ni

kí tin sǎa ni-kúm dal.»
Ti-Dindaan Unimbóti
Mponkódaan
nín lī puee dee.

Ubóti tǎntǎŋkpiliu Seebina làá fá u-paanru

¹⁵ Ti-Dindaan Unimbóti Mpon-
kódaan bí-mi yii: «Cù kí tükù ubóti
tǎntǎŋkpiliu Seebina un kpèè dibee-
cindi tuuŋŋee yii:

¹⁶ < Ba ní a cáá doo nee ní?
A-yaaja ulóu di bí doo
ní a yǎnti bi gbīn-si dikaakul
doo?

Bi gbīn-si dikaakul kigbantāŋ
yilpu,
ki lükù ditaŋkpal ki bónti-si
ŋkǎŋkoon.

¹⁷ Kpèè, ti-Dindaan làá tǎ-si kí
fá ndan,
u làá gúl-si kí bíl.

¹⁸ U làá kúnti-si á kpánti kii
dinantaŋkulee,
kí dū-si kí tǎ á tin líti kitiŋ kin
wǎayee poon.
Niin ní a làá tin kpú, niin mun
ní

a-janjatǎrkub bin yì
a-nyootee làá tin gbínti,
sii un sá icoo kí tī a-kpiliu
dicaŋkuee! >

¹⁹ M làá dáá jà-si mpaan ŋun pu
a kēe,
m làá dáá fōō tikpiti paanru
ŋun pu a bée.

²⁰ Yaadal gbantee, m làá dáá
yíín
m-tǎntǎnliu Eeliyaakiim,
Ilikiyawuu jipóon.

²¹ M làá dáá dū a-bǎkutil poon
yal kí pèeñ-u,
kí dáá dū ŋŋaabu dambalau
un a gbīneee kí gbīn-u,
ní kí dū mpon ŋun ní a cááyee
kí tī-u.

U làá dáá nīn sá ubaati ní ki
tī Jeerusaleem yab
nì Juuda beel kǎkǎ yab.

²² M làá dáá dū Daafiidi beel
saafiiu kí ŋúbiiñ-u.
U yaa láa pīiti kipunyǎkǎee,
ubó dáa kpá kí pīiñ,
u yaa láa tí dūu pīiñee,
ubó dáa kpá kí pīiti.

²³ M làá dáá cóon-u kii
dikpakpaalee,
mpaan ŋun pu u làá nīn có ki
pǎō tiŋanee.

U-pu ní u-baa dicaŋku kǎkǎ
làá dáá ká tinyool.»

²⁴ U-baa dicaŋkun nyooti kǎkǎ làá
nīn lún ún baba pu ní, kii bi nín
dù tisamǎŋwan kí yòon asambil kí
cáá sǎa aboon kí lúnti dikpakpaal
pu puee ní.

²⁵ «Ŋwiin ŋubǎee, dikpakpaal din
bi cóon laakin pǎō tiŋanee làá gí
kí kǎfi ní kí líti kitiŋ, ní diwanŋul
din nìn lún di-puee kǎkǎ n bíl.»
Ti-Dindaan nín sòon puee dee.

Feenisii tiŋki làá kpánti adigbun

23 ¹ Tin ti-Dindaan sòon Tiir
tiŋki puee sǎ^d.

«Nín yāliŋkimaan,
Taarsiisi meelab!
Bi nǎaŋ Tiir tiŋki kǎkǎ,
bǎa kudii kaa kíñ.»

Bi bǎn Kiitiim tiŋkinee
ní ki gbīl an bóti gbanti.

² Ní ŋmīlmaan fǎŋfǎŋ
nimbi bin kóo ditiŋkugbandee,
nimbi Siidon nyampoobi
bin tūn binib bi dùti tiŋkuee.

³ Tin bi būul Niil mǎol puee,
nì tin bi cēe di-gbǎndee di sá
Siidon gaajati.

Kín di nìn kpánti atimbun
kǎkǎ nyǎŋki.

⁴ Siidon tiŋki, icoo n cúu-si,
sii un di sá tiŋku balilaŋkee.
Di sá yii tiŋku sòon yii:
«Maa làá yāliŋki imatiŋween
ní kaa nín mǎl kibiki.
Maa làá kpàa binaacimpómbi,
ní kaa nín kpèe bisapómbi bi
cíkiti.»

⁵ Eejipiti yab yaa gbīl tibóti nee,
dinyoondi làá cúu-bi kii
bi nín gbīl Tiir yati an cúu-bi
puee.

⁶ Ní dùtīmaan tiŋku kí cù
Taarsiisi tiŋkin,
yāliŋkimaan, nimbi bin kóo
ditiŋkugbandee!

⁷ Ni-tiŋki kin nìn nyim
ki sá kitiŋkpīŋkpikiiyee sǎo?
Kitiŋ kin nìn cūti ndandati
ki ján ki fōō ntimu ki kǎlee
sǎo?

⁸ Tiir tiŋki nìn yǎkatī
mbeefuulimu ní.
Ki-nyampoobi sá kii
abótibilee,
ní ki-wannyafilii bi sá
binikpaambi kitiŋ pu.
Ŋma di lēe ki síiŋ yii bí bíl
kitiŋ gbanti ní?

^c 22.8 Kpèè 1 Bib 7.2-5, 10.17-21.

^d 23.1 Feenisii yab bótee, kpèè Eesee 26–28, Joow 4.4-8, Amoo 1.9-10, Saka 9.1-4, dūu ŋmǎnti
nì Maat 11.21-22, Luuki 10.13-14.

- ⁹ Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan di sòoñ ki yóoñ mín, kí bíil bin bi tì jilmee lambil, kí sìnṭi kitiŋ nee pu nikpaambi taapu.
- ¹⁰ Tiir yab, cùú nīn kùmaan ni-kpaatanti, kii bi nīn kù Niil mɔɔgbandi puee, di sá yii naa ti cáá laakin meelab sílifée.
- ¹¹ Ti-Dindaan tánti u-ŋal tiŋku pu ki yānti abee cīŋki. U tī mara yii bí kpiti Kanaan tiŋki laakin bi wún tiŋanee.
- ¹² U bí yii: «Siidɔn yab, ni kpá kí gíti jī jiŋaal, ni bí kii usapɔɔn un bi bíilee ní! Báà ni yaa kí nshan ki cūti póoti Kiitiim tiŋki, naa làá ŋmā kí ká niin mun diŋuŋfil.
- ¹³ Kpèèmaan Kaldee yab tiŋki, dinibul gbanti kaa ti bí kitiŋ pu. Asuur yab dū-kì ki kpánti laakin ní ilambunti kódyee. Bi máñ adifɔkɔ ŋin pu bi yūlifí sintilee, ki wīl ki-dinyaanŋi ní ki yānti kī kpánti adigbun ŋma.
- ¹⁴ Nīn yálinŋímaan, Taarsiisi meelab, di sá yii bi wī ni-balilaŋki.»
- ¹⁵ Ŋwiin gbantee, bi làá dāá súnti Tiir tiŋki pu abin imuŋku ita nì

saalaa, an dākà yii ubɔti maŋfal wiŋyi nīn sá puee. Abin imuŋku ita nì saalaa gbanti boonee, án làá dāá ŋá Tiir tiŋki kii bi nīn gā kinimpulaakpaai nlan puee yii:

- ¹⁶ Sii kinimpulaakpaai kin pu bi súntèe, yòoñ kubeeu^{ee} kí yīiñ kí mànti kitiŋ nee kɔkɔ! Bòò kubeeu tiŋan, gāa a-laŋyi kí fātī gāa, án nīn làá ŋá pu binib í tétí a-puee.

¹⁷ Abin imuŋku ita nì saalaa gbanti boonee, ti-Dindaan làá dāá sō Tiir tiŋki saai. Kì làá dāá fātī ká animbil. Kì làá dāá kí kī nīn ŋáaŋ tilaakpaal kitiŋ pu doo beeni kɔkɔ poon. ¹⁸ Ama bi làá dū ki-paati nì ki-paati kɔkɔee kí sū ti-Dindaan ní. Baa làá dāá kóoñ-tì kí kpāfi, kaa làá dāá kpāfi-tì mun. Bi-paati ní bi làá dāá nīn cáa dāa tijin ki kpīnti binib bin bí ti-Dindaan nimbiin ki tūñ u-tundee bí jī kí dīkí, ní kí kīn kí dā tiwannyaandi kí pèeñ-bi.

Ti-Dindaan làá nàaŋ kitiŋ kɔkɔ

- 24** ¹ Kpèè, ti-Dindaan làá nàaŋ kitiŋ kí bíil-kì, u làá kpèelikì-kì ní ki-nib kɔkɔ í yàl.
- ² Tin làá bàñ usaraanalee di làá bàñ unifantanti, ukpil nì u-tɔntɔnliu, unimpu nì u-yumbusapɔɔŋwu, uwandal nì unyampu, un pìntée nì un bi pìntée,

- un bi cáá dipɔndee nì u-pɔnliu.
- ³ Bi làá nàaŋ kitiŋ ní kí fūkul ki-wanti pīlpil.
- Di sá yii ti-Dindaan di sòoñ an ɔti ki yóoñ.
- ⁴ Kitiŋ bí ki yálinŋí kí nàantí ki cá. Duulinya kɔkɔ bí ki kōo ki nàantí ki cá, kitiŋ bí bíil ki kpáaŋ yilpu.
- ⁵ Kitiŋ pu doo nib kón-kì tijɔkɔndi, di sá yii baa nóo Unimbɔti marab, kaa dū u-bɔkpaanŋi ki yīiñ tiba, ní ki kpiti u-poondi din bí ki cá talkuee.
- ⁶ An pu ní mbusu jéeti kitiŋ pu kii ŋŋmi nīn fòol tiwan kí wà búkú buku puee, ní ki-nib fōo bi-kpitii tafadaaldi. An pu ní kitiŋ pu nib bí kúu kúu, kí kīn fiii.
- ⁷ Ndapɔm ɔti dūu pɔkì, fiinyi sufii kɔkɔ yól yól, ní bin nīn fàalee kīn ki yálinŋí.
- ⁸ Bi nīn bōó aganŋan an mō puee kaa ti bí, binib nīn jīn jiŋaal kí tātí puee gbèeñ, ní bi nīn bōó tibati an mō puee kúnti.
- ⁹ Binib kaa ti nyù ndamam kí gā ilan, ndaam min pōyee kīn kí tū ní binyoliibi cee.

- ¹⁰ Kitiŋ kin kaa bí tibanee kpánti adigbun ŋma, adiin kɔkɔ pī bāa ubɔ kaa ŋūñ kí kó.
- ¹¹ Binib bí adan pu ki yálinŋí yii ndaam kpá. Mmɔn kaa ti bí, ní dipɔpindi kúnti kitiŋ nee pu.
- ¹² Adigbun di kīn ki yú kitiŋee poon, ní bi gbán ki wī ki-punyɔkɔki kɔkɔ pīlpil.
- ¹³ Kitiŋ nee puee, án làá nīn bí anibul kansikin kii bi nīn yaa kīti ɔliifi biliŋ, áá bi nīn yaa kīti fiinyi biliŋ kí dódò ŋin kīnti isufi pu bí lūlifèe ní.

Binib bí jìkì ifaal pu

- ¹⁴ Binib bin ŋmátèe bí tātí ki fāal, bi bí gā ilan ki sòoñ ti-Dindaan kpaanti pu. Bi nyánni ŋwiin jeetilaŋki pú ki kúuntí nì dipɔpindi.
- ¹⁵ «Nyɔŋkimaan ti-Dindaan, nimbi bin bí ŋwiin nyalanŋi púee. Nimbi bin kóò ntimu mun nnyim mànti tūee, nyɔŋkimaan ti-Dindaan, Isirayeel Nimbɔtiu yindi.»
- ¹⁶ Ti gbil ilan tūm kitiŋ kúntilaŋki kí lì yii: «Deedeedaan í ká tinyool!» Ama man bí yii: «An dódò m-pu ní! An dódò m-pu ní!

^{ee} 23.16 kubeeu: kpèè ilan 137.2.

Nnaabu ɲulɔŋu dee!»
Binib bin nyēē bi-jutiibi
boonee bí ki nyēē,
bi nyēē bi-jutiibi boon an kaa
cáá yii bi gbēēn.

¹⁷ Tifaandi nì mbòò nì kulaaŋɲu
dō ki cí nimbi bin kòò kitiŋ
puee.

¹⁸ Un yaa láa sàñ ki nyáñ
tifaandi ɲaane,
làá dāá jēetí mbòò poon ní.
Un yaa láa ɲún ki nyáñ mbòò
poonee,
kulaaŋɲu poon ní u làá dāá
kó.

Di sá yii yilpu tɔkɔlab cúu
pīitì,
ní kitiŋ nyeel cīŋkì.

¹⁹ Kitiŋ fáá fáá iwēēn,
kì cīŋkì ki wī.

²⁰ Kitiŋ bíi kpintí kii udanyɔgbilee,
kì cīŋkì kii kibiní ní kubuŋu
cīŋkēe.

Ki-kpitii nyim ki-pu,
kì litì ní kaa ti ɲun kí yīkì.

Duulinya beɛŋi làá kúntí ní Unimbɔti beel ń kí

²¹ ɲwiin gbantee, ti-Dindaan làá
já nì ipɔn in kɔkɔ pée bí yilpuee,
nì bibɔtiibi bin bí kitiŋ puee. ²² Bi
làá dāá kóon-bi kí kpāfi dicilpu
kubòóun. Bi làá dāá dū-bi kí piin
kusaarkadiin. Bi làá dāá kàl niin kí
yúntí ní bí dāá sòon bi-bɔti.

²³ Icoo làá cúu uŋmal nì ɲwiin.
Di sá yii ti-Dindaan
Mɔɔŋkɔdaan
làá nīn sá ubɔti Siyɔn jool pu,
an dākà yii Jeerusaleem tiŋki
pu.

U-nyooti làá nīn jìl
bitindaŋkpilib nimbiin.

Ti-Dindaan di sá deedeedambi balilaŋki

25 ¹ Ti-Dindaan, sii di sá
m-Nimbɔtiu.

M làá yòon-si yilpu ní kí
nyɔŋkì a-yindi.
Di sá yii a ɲáañ maamaaci
tuuŋŋi
ɲin a bónti ki yóon dooooyee,
ɲi pée bá ki pōō kaa kpántí.

² A dū kitiŋee ki kpánti
ditaŋkpakpukul.
Kitiŋ kin bi nīn máñ digundi
ki túee kpánti adigbun.
Binicambi tiŋki kin nīn pōōyee
kaa ti sá kitiŋ,
bi kpá ki làá gítí náañ-kì dalba
dalba.

³ An pu ní dinibul din cáá
mɔonee tì-si tinyool,
bin néen tipɔmbɔti tiŋkinee,
binib fàŋkí-si.

⁴ Di sá yii sii ní binandambi nīn
sán ki kòò,
bifalaadambi nīn sán ki
kòò-si ní dinimbinaamandi
yuntuŋu.

Utaa yaa bíi nèe, sii di sá
kibalilaŋ,
ɲwiin yaa tùmee, sii di sá
mboon.

Di sá yii bin néen tipɔmbɔtee
bum sá kii

utaakpaan nīn gbáà digundi
puee ní,

⁵ a li kii ɲwiin nīn gbáà
kitiŋkuliŋŋi puee ní.

A yānti binicambi wooku
ɲmíl,

kii ditagbandi nīn likintí
ɲwiin pu án sòŋkēe ní.
A yānti bin néen tipɔmbɔtee
lanɲi ɲmilifí.

Ti-Dindaan làá bóntí jiŋaal kí tī anibul kɔkɔ

⁶ Ti-Dindaan Mɔɔŋkɔdaan làá
bóntí jiŋaal ubɔ
dijool nee pu kí tī anibul
kɔkɔ.

An dāa sá tijimmɔntiil nì
ndamɔntiim ní jiŋaal
gbantin,
jiŋaal un poon bi dāa ɲmòò
tinan tin mēēn,
ki nyù ndaam min dōon ki wāl
kílkkilee.

⁷ Dijool gbanti puee,
u làá cúu kpɔsata un
anibul kɔkɔ lōoyee kí lēē,
ɲɲaabu ɲun bī atimbun kɔkɔ
puee.

⁸ U làá kúntí ɲkúm kí nīn cáa
cá jaanjaan.
Ti-Dindaan Unimbɔti làá pítí
báà ɲma nyinnyim^f
kí nyāntí u-nibul icoo in
cúu-bi kitiŋ nee poonee.
Ún ti-Dindaan di lī mín.

Isirayeel bí dipɔpindin ní Moowaab kó nnaabun

⁹ ɲwiin gbantee, báà ɲma làá
dāá lì yii:
«Ún di sá ti-Nimbɔtiu!
Ti nīn máká u-pu ní u fī-ti.
Ún ti-Dindaan pu ní ti nīn
máká.

Án nīn mōn-ti tí nīn fàal

u nīn fī-tee pu.
¹⁰ Ti-Dindaan ɲal
làá nīn bī dijool nee pu!»

Ama u làá tāa tāa Moowaab
tiŋki
kii bi nīn tà timool kí ɲmàlim
tinaabin poon puee ní.

¹¹ Niinee, kì làá kpátí ki-ɲalii
kii unyiŋwaŋkil nīn kpátí
u-ɲalii puee.
Ama nì min kɔkɔ u bíi pōontée,
ti-Dindaan làá sīnti u-lambil
taapu.

¹² Ti-Dindaan làá téé a-guŋŋi kí
lúkú,
aguŋfɔkɔ ɲin bi máñ ki māntii
tú-see,
u làá téé-ɲi ní ɲí lítí
ntampukumin.

Kitiŋ kin bi máñ digundi ki māntii túee lanɲu

26 ¹ ɲwiin gbantee,
bi làá dāá gāa nlan
nee Juuda tiŋkin:
«Ti cáá kitiŋ kin pōōyee.
Kí ɲmā kí wún ti-puee,
ti-Dindaan dū agun ali ní ki
māntii tú-kì.

² Pīitīmaan mpunyɔmu kí wàan
ditimbundi din nib sá ibaamɔn
dambi,
ki yú nì Unimbɔti deedeeyee ń
jītí kí kóŋ.

³ Un di yaa nóó-si nì dipɔbil
dibee,
sii ti-Dindaan tìi udaan
ɲgbansɔŋfi,

^f 25.8 U làá kúntí ɲkúm: kpèè 1 Kɔra 15.54. - pítí báà ɲma nyinnyim: Dilee 7.17, 21.4.
^g 26.2 Dūú ɲmānti nì Ilan 118.19-20.

- kun puee sii baba pu ní u máká.
⁴ Nín mákámaan ti-Dindaan pu kí nīn cá jaanjaan, ti-Dindaan un di sá talku taŋkpalee.
⁵ U téé bin nīn kòd ajoin yilpuee ki lúkú, ki nāaŋ kitin kin báà ubo kaa nīn nūh kí já kí fōōyee. U téé-kì ki lúkú, ki dū-kì ki tó ntampukumin.
⁶ Binib bin kaa bí tibanee, bin sá biwofibee, bīn di kíh ki tà ki-pu ki còom bi nīn là puee.»

Iyuntijoolkaa wimmeem

- ⁷ Deedeedaan saŋŋu tēēn ní, ti-Dindaan, a tànti u-saŋŋu ní an kaa cáá disampol.
⁸ Ti tàkā nsaŋ ŋun a tī-ti mara yii tí nóoyee pu, ti-Dindaan, sii pu ní ti máká. Tin ti lèe di sá tí yīn a-yindi, kí dākafi a-pu.
⁹ Kunyeeuee, m-naŋki fēfē ki nyàab-si ní, m nyàab-si nī m-pōbil kōkō.
 Di sá yii a yaa bí sòon kitin pu nib bōtee, ní duulinya nib béetí tin di sá deede bōtee.
¹⁰ Ama unil yaa sún binikipitib saayee, baa béetí tin bi máaŋ kí ŋá án fáatīn-see. Báà gba kitin kin poon binib ŋáaŋ tiŋanee,

bīn ŋáaŋ tin kaa ŋānee ní, kaa wāl sii ti-Dindaan nīn sá ukpaan puee.

- ¹¹ Ti-Dindaan, a dúkutì a-ŋal kí dáal bi-tafal, ama bīn kaa wāl-ŋu. Bi làá dāá ká a nīn mótí a-nibul pu nī dineendee, ní icoo í dāá cúú-bi. Ŋŋmi ŋun a bōnti ki síin a-nannanliibee di làá dāá wà-bi^{gb}.
¹² Ti-Dindaan, a tī-ti dipōōsōŋkil, ní tin kōkō ti bōnti kí ŋee, sii di fōō ki ŋá ki tī-ti.
¹³ Ti-Dindaan ti-Nimbōtiu, bikpilib bin kaa sá siiyee di nīn kpōotì-ti, ama sii baba yindi ní ti yī. ¹⁴ Bin kpīyee kaa ti làá gtiín. Bin kaa ti bée kpánti kii mboonee ní, baa ti làá yīkì. Sii di dáal bi-tafal ki nāaŋ-bi pīlpil, ubo í taa ti tēetí bi-pu dalba dalba.
¹⁵ Ti-Dindaan, a yānti ti-timbundi wīn, a yānti ti-timbundi wīn ki dākā a-nyooti, a yānti ti-tinŋki wāaŋ.
¹⁶ Ti-Dindaan, dinimbinaamandi poonee, sii watil pú ní ti fātī ti-nimbikpeeŋu kí túl. A yaa dáal ti-tafalee ní ti kíh ki bí ki mēe-si.

- ¹⁷ Ti-Dindaan, ti nīn bí a-nimbiin kii upōdaan di làá màalee. U yáliŋkí imatiŋween ní ki gbáa ibiil.
¹⁸ Ti mun nīn cáá dipool, ki yáliŋkì imatiŋween, ama ní ki dāa dūu màl kubuŋu. Taa nīn ŋún ki cáaŋ difiil kitin pu, kaa tí ŋún ki cáaŋ binib duulinyan.

Bitanŋkpiibi fikititam nī ikpiti tafadaaldi

- ¹⁹ A-yab bin kpīyee làá fātī ká dimaŋfal, a-tanŋkpiibi làá fikitī. Binib bin dō ntampukuminee làá fintī ní kí nīn tátí nī dipōōpindi. Ti-Dindaan làá dāá tīn-si ŋwalifi malindi, di-puee, kitin í dāá yānti bitanŋkpiibi í fikitī.
²⁰ M-nibul, yīkì kí kó a-dumpu, kí dáal a-kampiŋi liitil kí piin a-ba pu. Kó kí bál ŋyunti ŋubo poon kí nīn cí ti-Dindaan ŋuul í sōŋkì.
²¹ Kpèè, ti-Dindaan di nyánni u-kōŋkooŋŋunee. U làá cúú dáal kitin pu nib tafal bi-kpitii pu. Kitin làá nyāntí fatiku un bi yāaŋee mpaampiin pu, kàa ti làá bál binib bin bi nīn kūu kūyee pu.

Ti-Dindaan làá pōōkīn kupeebiliŋŋu Leefiyatan

27 ¹Yaadalee, ti-Dindaan làá dāá yòon u-tàataajiki kin jītí, ki sá kikpaŋkpaanŋi, ki cáá mpōnee kí dáal Leefiyatan, ukoobu un sánee, Leefiyatan, ukoobu un nyí diŋmatindee tafal. U làá dāá kpò tiŋkun peebilinti gbantiⁱ.

Ti-Dindaan nī u-fiinyi sufii kpaabu bōti

- ² Ŋwiin gbantee, ní dāá gāa fiinyi sufii kpaabu bun damam mōee nlan.
³ «Man ni-Dindaan di sá bukpa gbanti ciitiliu. M yāantí-bu nnyim ní ŋyunti sá kamaa. Ŋwiimpu nī kunyeeuee, m cí-bu ubo í taa pée ŋá-bu ikpiti iba.
⁴ Maa ti gí diŋuul bu-pu. M yaa ká abojanaakun nī ikuŋkum bu-poonee, m làá gāa-i kí dū-i kí tō ŋŋmin í wà.
⁵ Ama un yaa sáŋ ki kó-mee, man nī udaan làá sòon kí gbiliin tōb ŋgbansōŋfi í nīn bí ti-kansikin.»

Ti-Dindaan làá dū Isirayeel yab kpitií kí pō-bi

- ⁶ Iyunti in bí ki dōon nee poonee, Jaakōb nibul làá dāá bāaŋ inyaan,

^{gb} 26.11 Dūú ŋmānti nī Eebru 10.27.

ⁱ 27.1 Dūú ŋmānti nī Yoob 7.12, Ilan 74.13-14, 104.26.

Isirayeel làá dāá tō mpamu kí púkuń,
 ní kí lòoń abil kí gbéèń
 duulinya kòkò.
⁷ Ní ká ti-Dindaan dáál u-nibul
 yab tafal
 kii u nín nìn dáál bin
 sàantí-bee tafal pueeee?
 Ní ká u kūū-bi kii u nín nìn
 kūū
 bin nìn kù-bee pueeee?
⁸ Aayee, u dáál bi-tafal
 ní ki jìń-bi ki tó kuyunun
 ntincamun.
 Kii ŋwìń nyalan̄ki pú buŋku
 nín jītí puee,
 mìn ní u yāntì u-buŋkpaan̄ku
 yooń-bi ki cáa búntì.
⁹ Jaakòb nibul kpitií nín làá pítí
 puee sèé,
 dikpántil din ní bi-kpitií
 pōtam làá cáanee sèé:
 Bi làá nà isaraafan tan̄kpeen̄i
 dúsi dusi,
 kii bi nín nà kaluu tan̄kpeen̄i
 ŋí kpántí ŋyim puee.
 Iwindò nì talaalutuukaa
 saraafan̄yi kaa ti làá nīn
 có.
¹⁰ Báà uniseen kaa ti kóò kitiŋ
 kin
 ní bi mán digundi ki māntii
 túee.
 Kì kìn ki bí fám ní kii kuteeuee.
 Anabil làá nīn dōoń niin ní ki
 jīn,
 ki dō niin ki ŋuŋfi,
 ní ki ŋmód tifaapibiti.
¹¹ Tikpaŋkpaal yaa kūń ki kófi
 kófèe,

ní binimpoobi ní dāań kí dū
 ŋŋmi kí sēe.
 Tiŋman ní, dinibul nee kaa
 gbìl tibōti taapu.
 An pu ní Unimbōti un
 náań-bee kaa làá sō bi-pu,
 un di mán-bee kaa làá sō
 bi-saai.

**Bin kòkò cūti kuyunuee
 làá fātíí gítíí**

¹² Ŋwiin gbantee, ti-Dindaan làá
 dāá gbá u-jimpinti,
 kí yōoń Eefiraati mōol kí tin
 cáa sāā Eejipiti buŋŋwí.
 U làá dāá kóoń nimbi Isirayeel
 yab ubo ubo kii idifinee.
¹³ Ŋwiin gbantee, bi làá dāá búń
 ŋyiŋkpaan.
 Niinee, bin nìn wán̄ki ki bíń
 Asuur tiŋkinee,
 bin bi nìn jīn ki tó Eejipiti
 tiŋkinee ní dāá tíntíń.
 Bi-kòkò làá dāá dāań kí gbāań
 ti-Dindaan nimbiin
 kí jāań-u u-circir jool pu,
 Jeerusaleem tiŋkin.

**Utaaja làá nì kí bīl
 Samaarii tiŋki**

28 ¹ Mbusu dō ki cí Samaarii
 tiŋki,
 kitiŋ kin di náań nì kibeeuulii
 ní Eefiraayiim danyogbiliibi
 cáa ki-pu dilambilee!
 Kì tókó digbantandi pu,
 ditantakal din kpaatanti cáa
 ntiŋkpamee yilpu,
 ní bi nyòkòntì-kì ní kí ŋāń.

Ama kí náań nì mpumpukum
 min yól,
 ki pá bidanyogbiliibi bin gbí
 ki dō ki gēeńee yil puee ní.
² Kpèè, ubaatandaan un pōyee
 di dōońee,
 ti-Dindaan di túnní-u.
 U náań nì utaa un nì
 ataanyin̄kumbil lítée ní,
 kubuŋkpaan̄ŋu kun jītí ki bíl
 tikòkòee,
 utaakpaan un nì ibun gbéèyee.
 U kpéelikí tikòkò nì mpōn ní.
³ U làá dāá téé kitiŋ kin di náań
 nì kibeeuulii
 ní Eefiraayiim danyogbiliibi
 cáa ki-pu dilambilee
 kí lúkú binib ní nīn tà.
⁴ Mpumpukum min yól
 bi dūu nyāntì-kì
 kí tókó digbantandi pu
 ditantakal din kpaatanti cáa
 ntiŋkpamee yilpuee,
 làá dāá nīn náań nì fiigi subil
 din péé ki mántèe ní.
 Unil tin lì yii u wālifí-dèe
 u kití-dì ní kí kpáaa dūú pòkò.
⁵ Ŋwiin gbantee, ti-Dindaan
 Mpōŋkòdaan u-ba di làá dāá nīn
 sá u-nibul din kínee beeuuuliiki kin
 ŋāń ki jìlee. ⁶ U làá dāá tī bibōsoon-
 liibi deede Fam, ní kí dāá tī bin
 yú kitiŋ punyòkòpu ki jì binannan-
 liibee mpōn.

**Bidanyogbiliibi bèēl
 Unimbōti bōnaatiliu**

⁷ Kì kpāań gba ndaam yāntì
 bisaraan̄aliibi nì Unimbōti
 bōnaatiliibi gāatì.

Ndaam min pōyee yāntì bi
 cōom̄ ki kpintì.
 Ndaam yāntì bi gāatì kaa ti
 nyí tin poon bi bée.
 Ndaam min pōyee yāntì bi
 cōom̄ ki kpintì,
 kaa ŋūń kí nāatì tin bi wálee.
 Baa ti wāl kí sōoń ibōsoon
 tiŋan.
⁸ Bi wūliŋkì ki gbéèń bi-teebilib
 kòkò,
 laaba kaa ti kìn ki ŋāń.
⁹ Bi bí ki lì yii:
 «Ŋma ní u kalin là kí dākà
 dinyil ní?
 Ŋma ní u là kí lēē tin u wálee
 taapu kí dākà ní?
 Mbiyaawaamu mun ní bi dáá
 bābitì
 dibiilee ní u làá dākàaa,
 campōntib bin bi dáá gíí
 dibiilee ní?
¹⁰ U lì ki būsì yii:
 b + a = ba, b + oo = boo
 d + a = da, d + oo = doo.»
¹¹ Too, kōŋkōnee,
 ti-Dindaan làá sōoń nì
 dinibulee isooncaan ní,
 isoon in ní baa gbìlee.
¹² U nìn péé tükū-bi yii:
 «Diŋuŋfil lan̄ki sèé,
 yāntìmaan un kamaa gūyee ní
 ŋuŋfi.
 Doo di sá laakin ní diŋuŋfil
 bée.»
 Ama ní baa pílifin̄-u^k.
¹³ An pu ní ti-Dindaan mun làá
 sōoń nì bi yii: b + a = ba, b + oo
 = boo, d + a = da, d + oo = doo,
 án nín làá ŋá pu bi yaa bíí

còom̄ee, bí lítí tiwantampin kí kōfi
bi-cammuee. Kutaliŋgu làá sàl-bi
ní bí cúú-bi kuyun̄u.

Ditaŋkpal din ɣúb kudii pɔŋɣuee

¹⁴ Nimbi bibeeliliibi bin kpòtí
dinibul nee Jeerusaleem
tiŋkinee,
p̄lifimaan ti-Dindaan nín lī
puee.

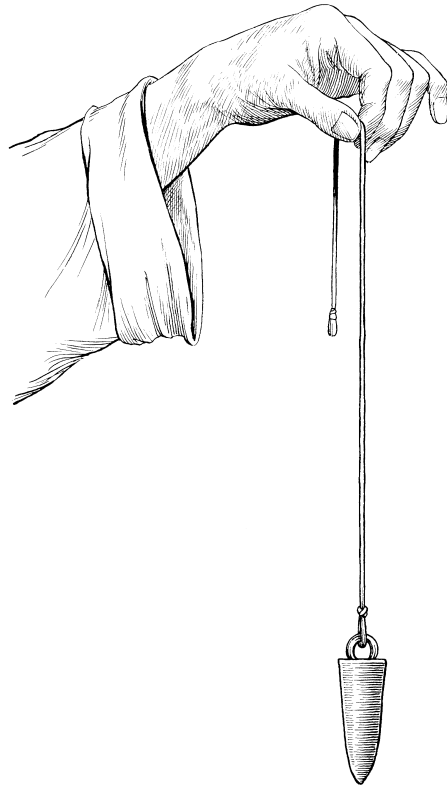
¹⁵ Di sá ni bí ki lí yii:
«Ti nì ñkúm p̄tì ki p̄oñ tɔb,
ti nì ditaŋkpiilin yab ɣá mpèé.
Bàa nnaabu yaa b̄aání, ɣuaa
làá ká-ti,
kun puee inyimɔn di sá-ti
ɣkɔŋkoon,
ní mili mili sá-ti kibalilaŋ.»

¹⁶ An puee ti-Dindaan
M̄pɔŋkɔdaan nín lī puee
sèé:

«Kpèè, m b̄l̄ Siiyɔn jool pu
ditaŋkpal din sá ditampinjal
m cɔŋkèe,
ditaŋkpal din ɣúb kudii
pɔŋɣu,
ki bá ki p̄ɔyee dí n̄n sá
dinyeel^{kp}.

Un kamaa yaa dū u-ba ki d̄inti
di-puee
pée kpá kí lítí.

¹⁷ Ibaamɔn di làá n̄n sá ɣɣmii
ɣun m cáa ɣmànt̄ee,
ní deede sá ɣɣmii ɣun m dūu
bèè yii an t̄eeñee.»
Ataanyin̄kumbil làá d̄áa n̄aání
ni-nyimɔŋkɔŋkooŋyi
ní nnyim n̄ d̄áa k̄unt̄i
ni-balilaŋki.

*ɣɣmii ɣun m dūu bèè yii
an t̄eeñee (28.17)*

¹⁸ Ni nì ñkúm nín p̄tì ki p̄oñ
tɔb puee làá kp̄it̄i,
mpèé ɣun ni nì ditaŋkpiilin
yab ɣee kaa làá k̄al̄.
Nnaabu yaa l̄aa b̄aáníee,
ɣu làá d̄áa n̄a-ni.

¹⁹ ɣu làá n̄n p̄ee j̄it̄i ní ɣwiin kamaa,
ɣwiimpu nì kunyeeu. ɣyunti ɣun
kamaa ɣu yaa j̄it̄ee, see ɣú kp̄aání-ni.
Binib yaa l̄aa gb̄il̄ ɣu-nyɔɔbundi
taapuee, dinyoondi làá d̄áa k̄ó-bi.

²⁰ Kii dilaŋkpan̄di nín lī puee yii:

«Ndoe kaa làá n̄n f̄ik̄ò
unil n̄ ɣm̄a kí d̄oñ,
sata kaa làá n̄n w̄aa
unil n̄ ɣm̄a kí d̄ūu b̄iñ.»

²¹ Tiŋman, ti-Dindaan làá d̄áa
ȳik̄i yilpu
kii u nín n̄n ɣá pu Peerasiim
jool puee ní.
U làá d̄áa ḡí diŋuul
kii u nín n̄n ḡí diŋuul
Gabawɔn tantakalin puee,
kí t̄ó u-tundi, u-tundi din di sá
atulimee,
kí t̄ó u-tundi din sá maamaaci
tundee.

²² Kɔŋkɔnnee, ní gb̄eñ ibeel. An
yaa sá f̄am ikusaka in bóob-nee
làá m̄t̄ií síkí. Di sá yii m gb̄il̄
ti-Dindaan Unimb̄oti M̄pɔŋkɔdaan
lī yii u l̄ee ki s̄iñ kí n̄aání kitiŋ nee
k̄ok̄o.

Ukpaal ciŋyi nyánní Unimb̄oti cee ní

²³ Kp̄oñmaan ni-tafaliŋ kí
p̄lifif̄iñ-mi!
Ní p̄lifif̄imaan m-nyɔɔbuŋɣi
tiŋan!

²⁴ Mimmee ɣyunti kamaa ní
ukpaal k̄u kí b̄l̄ kaa
gb̄eñt̄áaa?
U cáti adan, ki w̄iil̄ atannaapiki
kaa gb̄eñt̄áaa?

²⁵ U yaa kp̄at̄i bukpaat̄ant̄ee,
ní ú ȳaání aneeti boolii,
kí b̄l̄ kumiini biliŋ.
M̄iñ boonee ní ú b̄l̄ bilee n̄
idi n̄ ɔɔji ip̄on pu,
ní kí b̄l̄ tijimpin tiba mun
ɣkpaabuku.

²⁶ U-Nimb̄otiu di kp̄oot̄i-u ú ɣá
m̄iñ,

úñ di d̄ak̄a-u min ní an máań
ú ɣee.

²⁷ Baa d̄uŋfi t̄ɔɔku un inaa dátí
kí gb̄áa tijimpinee kí gb̄a
aneeti,
baa tí dū t̄ɔɔku taan̄i kí t̄aa kí
gb̄at̄i kumiini.
Ama nd̄o ní bi cáa gb̄áa
aneeti,
ní kí cáa kid̄obiki kí gb̄áa
kumiini.

²⁸ Ukpaal yaa gb̄áa bileeyee,
waa gb̄áa kaa gb̄eñt̄i.
U ȳant̄i t̄ɔɔku taan̄i n̄
kuwaŋkuluu kun d̄at̄i-uee di
tà bilee,
ama baa tà kí mát̄i abil.

²⁹ T̄iñ gbanti k̄ok̄o nyánní
ti-Dindaan M̄pɔŋkɔdaan cee
ní.

Úñ di sá maamaaci saŋkiliu,
ní kí t̄uñ atun̄kpaan mun.

Jeerusaleem tiŋki làá d̄áa ká difil̄

29 ¹ «Ariyeel, Ariyeel, mbusu
d̄o ki cí-si,

sii Jeerusaleem tiŋki ní
Daafiidi n̄n j̄án kí f̄ō.
A ɣuñ kí n̄n j̄iñ j̄iñalib k̄ok̄o
dibintil kamaa,
² ama m làá n̄aání sii Ariyeel
tiŋki.

A-nib làá n̄n s̄uñ ki yálin̄kí,
a làá n̄n sá-mi nsaraafan ní.

³ M làá ḡaa m-janjanaapaal
kí m̄ant̄i t̄u-si ní kí j̄án-si.
M làá m̄a aguŋf̄ok̄o kí m̄ant̄i
t̄u-si,
m làá bónt̄i tin máańee kí j̄á
ní sí.

⁴ A dāa líti taapu taapu
ní a-neel dāa bí kii a dō kitiŋ
taapuee.
A-nyɔɔbuŋɔ dāa nyēē ntamin
ní baa gbìl.
A-neel dāa náań nì ufaŋfanti
yɔŋu,
ní ki nyēēń doooo kitiŋ taapu
taapu,
ní a-nyɔɔbuŋɔ dāa nyēēń
ntamin
ki náań nì ŋfoon.
⁵ A-nannanliibi bin wīikí tikpilee
làá dāá kpátí kí gbí kii
ŋkɔŋkɔmeee.
Binib bin wɔ̀b-see kitil
làá dāá nīn bí kii tifeel tin
kubuŋu yòontée ní.»

Ama ní dicilpu kpalaayee,
⁶ ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan làá
dāá dī
ditaadundi pu,
nì kuwookpaanŋu pu,
nì kubuŋkpaanŋu nì utaaja pu,
nì aŋmilimbil ŋin wùee pu kí
já kí tī-si.
⁷ Kii kudamintiiu àá kunyeeu
leedakal nīn wāŋkí puee,
mīn ní atimbun dikitil din jáá
nì sii Ariyeel tiŋkee,
bin kɔkɔ bíi tákà-si,
ki mǎntii tú-si ki wɔ̀b-see làá
nīn bí.
⁸ Án làá dāá nīn bí kii unil un
ŋkùm cáá
ní u dō ki dāmintí yii u bíi jīn
ki dāa finti ŋkùm gbíntii
cááyee,

àá kii unil un nnyinnyoo cáá,
ní u dō ki dāmintí yii u bíi nyù
nnyim,
ki finti nnyinnyoo gbíntii
cáá-uee ní.
Mīn ní án dāa sá ki tī
atimbun kupaau ŋin nīn bí
ki jáá nì Siyɔn joolee.

Dinibul din jòb kii gbí ndaamee

⁹ Ní bàkatí sèeee án ŋá-ni bitii.
Kpántímaan bijɔfub kí taa ti
nīn wāl.
Ní gbímaan, ama an taa nīn sá
yii ndamam ní ni nyù.
Nīn kpíntímaan, ama an taa
nīn sá yii
ndaam mīn pōyee ní ni nyù.
¹⁰ Di sá yii ti-Dindaan di dū
ŋgeembiim miba kí tó ni-pu^l.
– U bōnti nimbi bibɔnaatiliibi
nimbiliŋ –,
– ki dū iŋaabu ki bíi nimbi
bibɔɔbi nimbiin –.
¹¹ Dileedakal nee kɔkɔ bí ni-cee
kii tibɔti tin bi ŋmǎn kí ŋá kugbɔŋu
kun bi kpáb kí nyī ŋŋalee ní. Bi
dū-ku ki tī un ŋūn kí kàańee, ki
bí-u yii: «Fōō kí kàań», ní udaan
kí yii: «Maa ŋūn kí kàań, di sá yii
bi kpáb kugbɔŋuee ki nyī ŋŋal».
¹² Bi tí dū-ku ki tī unil un kaa ŋūn
kí kàańee ki bí-u yii: «Fōō kí kàań»,
ama ní udaan kí yii: «Maa nyí bi
nīn kàań puee».

Ti-Dindaan nìkí u-maamaaci tuuŋŋi

¹³ Ti-Dindaan sòon dinibul nee
pu yii:

«Binib nee pìlìn-mi kinyɔkɔn
fám ní.
Bi nyɔŋkí-mi nì bi-nyɔmmu
fám ní.
Ama bi-pɔbiliŋ poonee, bi
dátin-mi ní.
Bi nīn lì yii bi tó-mee,
binib marab bin bi dūu
dākā-bee ní bi nó^m.
¹⁴ An pu ní man làá mǔtí ŋá
atuŋkpaan
ní án ŋá dinibul nee bitii.
Bi-ciŋfitiibi ciŋyi làá dāá
wāŋkí,
ní bi-nyiliibi nyil ní dāá
kúntíⁿ.»

Ni yī ti-Dindaan ŋma ní?

¹⁵ Mbusu di dō ki cí binib bin
bóntí
tin bi làá ŋee dibalin
ki cáa bāal ti-Dindaanee.
Bi tūn bi-tuuŋŋi dibɔmbɔndin
ní ki lì yii:
«Ŋma wāl-ti?
Ŋma nyí tin ti bíi ŋáańee?»
¹⁶ Ba ní ni líbití tibɔti mimmee?
Uyɔɔmaati nì kuyɔkɔu ŋmàaa?
Tin bi máńee ŋūn kí lì un
mán-tèe yii:
«Ún di kaa mán-maaa?»
Dibool ŋūn kí lì uyɔɔmaati yii:
«Waa nyí dimalaaa?»

Ti-Dindaan làá kpántí u-nibul bimbim

¹⁷ An kíń fiíi nàanyɔkɔ,
Leebanɔn bambanŋu làá
kpántí
asubiŋmɔkaa kpaabu,

ní asubiŋmɔkaa kpaabu ní
kpántí kubambanŋu.
¹⁸ Ŋwiin gbantee, bi làá dāá
kàań
tin ká kugbɔŋuee poonee
bitafakpaafub ní gbìl.
Bijɔfub làá dāá nyā
dibɔmbɔŋkpaandin
ní bi-nimbiliŋ ní cúú kí ŋúbití
ní bí wāl.
¹⁹ Binib bin sīntiń bi-ba taapuee
làá dāá nīn fāal ti-Dindaan ni,
ní biwɔfub ní dāá nīn nyákantí
Isirayeel circir Nimbɔtiu pu.
²⁰ Biwɔbiliibi làá dāá kúntí,
bibeeliliibi làá dāá wāŋkí,
ní bin nyàab kí ŋá bi-jutiibi
tikpitilee ní dāá céetí.
²¹ Bin tūntí bi-jutiibi pu abɔgaan,
ki piil bibɔsoonliibi titalindi,
ní ki yàntí bi kù maanyiiba
bɔtee,
bíń gbanti kɔkɔ làá dāá wāŋkí.
²² An puee ní ti-Dindaan
un nīn fīi Abraam ki lífyee
bí Jaakɔb dicaŋkun yab yii:
«Kí yòon kɔŋkɔnnee kí nīn
cée,
icoo kaa ti làá cúú Jaakɔb
yab,
baa ti làá tīntí bi-yiliŋ nì icoo.
²³ Di sá yii bi nì bi-biyaamu yaa
làá ká
tin m làá dāá ŋá bi-kansikinee,
bi làá dāá béé yii man di sá
Jaakɔb Nimbɔtiu un bí
circiree.
Bi làá dāá fāŋkí kí taa yīntiń
man Isirayeel Nimbɔtiu.

^l 29.10 Dūú ŋmǎntí nì 6.10, Room 11.8.

^m 29.13 Kpèè Maat 15.8-9, Maar 7.6-7.

ⁿ 29.14 Kpèè 1 Kɔra 1.19.

²⁴ Binib bin yiliŋ gáatèe
làá dāá ká dinyil,
ní bin n̄n bí ki gbùkuṁee
ń dāá kíí bí dākà-bi iciin.»

Mpèè ñun kaa fáatì Unimbòtee

30 ¹Ti-Dindaan di lī yii:
«Mbusu dō ki cí nimbi
pɔɔgaatib.

Ni bóntí kí ńá tin kaa nyánní
m-ceeyee.

Ni ńáán ipèé in kaa ká
m-naŋki puee,
ní ki ńáán ikpiti ki kútí ikpiti
pu.

²Ni nín cá Eejipiti tiŋkinee,
naa bālifi-mi ki wāatì.
Faaroo cee ní ni nyàab
diwundi,

ní ki sán kí kó Eejipiti tiŋki
booŋŋun.

³Ama Faaroo wundee
làá dāá kón̄-ni icoo ní,
Eejipiti tiŋki booŋŋuee
làá dāá yàntì ní fá ni-jilmau.

⁴Ni-kàlĩŋkpilib bí Soowan
tiŋkin léeele,
ni-tuun̄yi mun bàñ Aneesi
tiŋkin.

⁵Ama icoo làá cúú bi-kòkò
dinibul din kaa ńūñ kí
kèetì-bee pu.
Eejipiti yab kaa ńūñ kí tūtuñ-bi,
kaa làá cáán-bi ipaati iba.
Kun bi pée ńūñ kí tī-nee di sá
bí kón̄-ni icoo,
ní kí yàntì ní fá ni-jilmau.»

Bin cá kí dāñ ditutundi Eejipiti tiŋkinee bōti

⁶Tiwaŋkuti tú tiwan ki còom̄ ki
pùntì Neegeeb teeku.

Ku sá kunimbaau nì
dinimbinaamandi tiŋki ní.
Igbikintinaŋkpil nì ijaa,
ikoowaati nì tipeebilindi tin
ńàañee kòd niin ní.

Mmamu tú bi-gaajawanti
mu-boon̄yi
ní igutaamu tú bi-gaajati
i-guliŋ pu,
ní bi cáñ kí tī dinibul din kaa
làá kèetì-bee.

⁷Eejipiti tiŋki jòon̄di bí kii
kubun̄uee ní,
dàa bí tiban.
An puee ní m páañ-kì diyindi
yii:
«Rakaab un kaa ńáán bàà
tibeè».

Foolboon pu bəkpaaŋfikaati

⁸Ní ti-Dindaan bí Yeesaya yii:
«Kəŋkənee, dū tibəti nee
kí ńmà kutan̄kpapiliŋu pu,
kí dū-tì kí ńmà kugbəŋu
poon

Jeerusaleem yab nimbiin.
Án di làá n̄n sá foolboon
seera kí n̄n cá jaanjaan.»

⁹Bi sá dinibul din
jáà nì ti-Dindaanee,
ki sá binyiməndambi,
binib bin yíití kaa pílifí
ti-Dindaan dakalee.

¹⁰Bi lì Unimbòti bənaatiliibi yii:
«Ní taa ti ká aleedaka.
Ní taa nàatì-ti tin sá
tibəŋmanee!

Nín sòom̄maan nì ti tin di mō
dipilifilee,
nín nàatīmaan-ti tinyiməmbəti.

¹¹Ní sútīmaan kí wàatì
nsammənti,

ní fātīmaan ni-boon kí tī n̄san
ŋun tēēnee.
Ní taa ti sòon̄ nì ti Isirayeel
Circir Nimbòtiu pu!»

Isirayeel tiŋki làá pée wī ní

¹²An pu ní Isirayeel circir
Nimbòtiu lī yii:
«Ni dū m-nyəɔbundi ki fá.
Ni máká bin ńáán tipəmbətee
nì binyiməndambi pu,
ní ki kíñ ki báká bi-pu.
¹³Diyìntil gbanti làá n̄n sá
ni-cee
kii digun̄fəkwəl din di fáá
ńwèñee ní.

Digul diba làá tō digundee pu
ní dí wùtì dicilpu dicilpu.

¹⁴Digundee làá wī
kii uyəɔmaati boolee ní.
Baa ti ńūñ kí ńá mbamin.
Baa ti ńūñ kí ká kikalii
kí dūú mófí ńŋmi ńfannaana,
kí dūú jōō nnyim
nnyimbunni.»

Ní kālmaan soooo kí n̄n máká m-pu

¹⁵Di sá yii ti-Dindaan
Mɔɔŋkədaan,
Isirayeel Circir Nimbòtiu bí
yii:
«Ni yaa kaa fātì gítìñ m-cee
ki kāl soooo,
ni pée kpá kí ká difiil.
Ni-pəŋŋu kəkw di sá yii
ní cúú ni-ba soooo
ní kí n̄n máká man pu.
Ama ní naa là mín.

¹⁶Ni lì yii:
<Aayee! Ti làá kāl itaamu kí
sān. >

Tiŋman, ni làá lafun sān.
Ni lì yii: <Ti-taamui yáb ní. >
Too, bin làá dāá jà-nee mun
dāa yáb mín ní.

¹⁷Bi-kansikin ubəɔɔ yaa láa kpīl
nimbi binib kutukuee,
ni-wunti dāa gbàà ní
kpəkəkpəpa.
Binannanliibi binib biŋmoo ja
di dāa kpīl-ni
ní ni-kəkw ń sān kí kátí.
Ni-kansikin bin làá dāá kíñee
dāa bí kii kudaan̄ŋu ńaabiki di
cō dijool puee,
a li kii kiŋaabiki di cō
kigbantaŋ yilpuee.»

Difiil yuntiŋu

¹⁸Ni mín kəkwəe ti-Dindaan
cí ńyunti ńun ní u làá ńá-ni
tiŋanee ní.
U làá dāá yíkí kí sō ni-saai,
di sá yii ti-Dindaan sá deede
Nimbòtiu ní.
Binib bin máká u-puee
kəkw bí mməneeee!

¹⁹Tiŋman, sii dinibul din kòd
Siiyən jool puee,
sii dinibul din kòd
Jeerusaleem tiŋkinee,
a kpá kí gítì sō jaanjaan.
A yaa láa kúun̄ ki yíín
ti-Dindaanee,
u làá dāá pílifíñ-si,
u yaa láa gbìl a yíín-uee,
u làá dāá kíí-si.

²⁰A yaa láa bí
dinimbinaamandinee,
ti-Dindaan làá dāá tī-si tijin
á jī.
U làá tī-si nnyim

diwóbil yuntiŋu á nyò.
Un sá a-dàkaliuee
kaa làá ti bál.

A làá dāá ká-u nì a-nimbibulii.

²¹ A làá dāá gbìl nneel ñubɔ sòon
nì si a-boon pú yii:
«Kpèè nsan ñun a máan kí dī
kí cù ñŋaŋgan pú àà ñŋaŋgiil
púee sò.»

²² Awaa ñin a kpítì ki dū animbil
kúti ki nyūntèe,
nì ñin a mósó ki dū sindaariya
ki nyūntèe
làá dāá kpántí ni-cee
tijɔkɔŋwan.

A làá dāá dū-ñi kí fá kii
titampummoolee
ní kí lì-ñi yii: «Nyāmaan doo!»

²³ U làá dāá yàntì utaa ñ nì
iwambool in a búlee pu.
Tijin tin làá lòon a-tiŋki puee
làá dāá nīn wīkí tikpil kí nīn
ñān.

Ŋwiin gbantee,
a-waŋkuti làá cù
kunaakpaapɔɔu kun wāyee
poon kí jī.

²⁴ Inaa nì mmamu mun kù
a-satee
dāa ñmód timool tin bi
ñmālim ñyaamee ní.
Bi làá dāá nīn cáá peela nì
adɔpantampal
ní ki kàfī timool gbanti ki
yàantí kitiŋ.

²⁵ Ŋwiin ñun bi làá dāá b̄fi
binibee,
sintil difɔŋfɔkɔŋi yaa láa lítèe,
mbùmbiyaamu làá dāá pùub
ajoon nì ñgbantamu pu.

²⁶ Ŋwiin ñun ti-Dindaan

làá dāá póob u-nibul buuŋyi
kí cáan tiweendi tin bi fōoyee,
uŋmal làá dāá nīn wāl kii
ñwiínee ní,
ní ñwiín walifiŋu ñ dāá nīn
pōō miluli pu
kii iwīn iluli walifiŋuee.

Ti-Dindaan làá dāan kí dāal Asuur tiŋki tafal

²⁷ Kpèè, ti-Dindaan di pāanñ
ndanee.

U-ñuul fòolín liblib ki pōō
kpaŋkpam.

U yaa sòonee, diŋuul bí
u-nyunculiŋ pu,
ní u-limbil bí kii ñŋmi ñun wù
kí céetí tikɔkɔee.

²⁸ U-fooku bí kii mbun ñun gbí
kí sāa unil neenee.
U dōon kí cìŋki atimbun
ñkpitim pu.
U làá kpāl anibul nyɔmmu
tikúti

kí nīn cáá-bi ki yīn laakin baa
lèe.

²⁹ Nimbi Jeerusaleem yab, ni làá
nīn bí ki gā ilan kii ni bí jiŋaal poon
kunyeeuee. Ni làá dāá nīn bí dipɔɔ-
pindin kii bi búñ awul ní ni còom̄
ki yìkintí ki cá ti-Dindaan jool pu,
Isirayeel Tanŋkanaakooku ceeyee.

³⁰ Ti-Dindaan làá yàntì bí gbìl
u-neel ñun sá ñkpaanee pu,
ní kí yàntì bí ká u-ñal pɔŋŋu.
U làá dākà u-ñuukpaandi
aŋmilimbil ñin wù ki céetí
tikɔkɔee poon,
ní kí yàntì utaa ñ tō, utaja ñ
nì
ní ataanyinŋkumbil ñ lítí.

³¹ Ti-Dindaan neel làá yàntì

dinyoondi ñ kó Asuur yab,
u làá dāá dū u-dɔŋu kí fáá-bi.

³² Ti-Dindaan yaa láa fáá-bi ndɔee,
ní bí dāá b̄d̄ ñŋaŋgamu nì tibati.
U làá dāá yòon u-ñal yilpu ní kí
já nì bi.

³³ Bi péee bóntì ñŋmi dooooyee,
ñŋmi gbanti sá ki tī ubɔti
mun.

Mbòó ñun wāa ki nyóoyee
poonee,
bi dū idɔ tikpil ki bíl
dikuŋkundi kí kpāa ñŋmi.
Ti-Dindaan fooku kun bí kii
farwata ñmiŋuee
di làá dāá fōo idɔee
kii farwata di kpáatì sīti
di-puee.

Ní taa nīn mákamaan Eejipiti yab pu

31 ¹ Mbusu dō ki cí binib bin
sintī
Eejipiti tiŋkin ki nyàab̄
dijòondee!

Bi máká itaamu pu,
ki máká janjatɔrkub pu,
kun puee bi wīkí tikpil,
ki máká bitanjakaliibi pu,
bi nīn cáá mɔŋkpaanee pu.
Ama baa fātì bi-nimbikpeeru
Isirayeel circir Nimbɔtiu watil
pú,
kaa nyàab̄ ti-Dindaan.

² Ama u mun cáá iciin
ki ñūñ kí cáan nnaabu.
U yaa lī puee, mín ní u ñáań.
U jáa nì binikpitib kitil,
ki jáa nì dijòon̄di din nyánní
binikpitib ceeyee.

³ Eejipiti yab sá binib ní,
baa sá inimbɔti.
Bi-taamui cáá tiwunnaa ní,
iaa sá ñfam.
Ti-Dindaan yaa tāntì u-ñalee,
un bàà sá kí jòoyee lítí ní,
ní un bālifi dijòon̄dee ñ lítí,
ní bi-liitil ñ kpāfi kí kpú.

Ti-Dindaan un mótí Jeerusaleem puee

⁴ Ti-Dindaan nīn tükū-mi puee
sèe:

«Gbikinti àá kigbikintibiki
yaa cúu kuwaŋkuluu
ki mùun̄ ki mótí ku-puee,
bi yīl bipikpaaliibi kupaau ní
kí kpāfi.

Ama ní ùñ kaa fāŋkí
bi-tantatii,
ní bi-kuŋkuuntii kaa tükū-u
tiba.

Mín ní man ni-Dindaan
Mɔŋkɔdaan
yaa láa sintīn̄ Siyɔn̄ jool pu
kí já kujaauee, án làá dāá nīn
bí.»

⁵ Kii unoon nīn kpátí u-feenyi
kí bliñ u-biyaamu pu puee,
mín ní ti-Dindaan
Mɔŋkɔdaan
làá dāá wún̄ Jeerusaleem tiŋki
pu.

U làá dāá wún̄ ki-pu kí fī-kì,
u làá dāá mōti ki-pu kí fōo-kì
kí líí.

⁶ Isirayeel yab, ni fātì ni-boon ki tī
ti-Dindaan tikpil. Fātí gítim̄maan
u-cee. ⁷ Di sá yii yaadalee, báa ñma
làá dāá fá animbil kúti nì sindaariya
waan̄i ñin ni dū ni-ñalii in sá ikpiti
ñaliyee ki mósóyee.

⁸ Kitàataajiki ní bi làá dūú kpò
Asuur yab,
ama an kaa làá nīn sá unil
yaka.
Kitàataajiki di làá nàān-bi,
ama án kaa dāa sá nisaal
tàataajiki.
Asuur yab làá dāa sān
kitàataajiki gbanti,
ní bí dāá cúú bi-janjaliibi bin
pòònee
kí dāá yàntí bí nīn tūn atuun
ñin pòòyee.
⁹ Dinyoondi làá dāá kó bin pòò
kii ditankpalee bí sān,
ní kufaanñu n kó bi-janjakpilib
ní bí sān kí fá bi-ñaabiki.
Ti-Dindaan di lī mīn,
úh un ñmilimbil bí Siiyōn jool
pu,
ní u-ñmiñu fòol līblib
Jeerusaleem tinjinee.

Ubōti un sá deedeedaanee

32 ¹ Ubōti ubō làá dāá jī
dibeel nī deede,
ní abōtibil n dāá ñúb kitiñ
ibaamōn sanñun.
² Bi-kansikin báā ñma làá dāá
nīn sá
kii laakin kubunñu yaa bíi jītí
binib sán kí bálee,
kii laakin utaaja yaa bíi nī
binib sán kí kódyee,
kii mbun ñun di pūuò
kitiñkuliññi puee,
kii ditankpāl din tū mboon
kitiñ kin tūmēe poonee.
³ Bin nimbiliñ wālee kaa dāa
gíti jòò,
bin tafaliñ gbīlee dāa ñatí
bi-tafaliñ kí pīlifi.

⁴ Nnaatuumu làá dāa dākafi kí
gbīl tibōti taapu,
binib bin sòòñ dibeebelee
dāa kíh ki sòòñ cábcab.
⁵ Baa dāa gíti tū ugbaan jilma,
kaa dāa gíti yī ukiildi yii
unimōnti.
⁶ Ugbaan sòòñ tigbaambōti ñma
ní,
ní u-pōbilinee, u dākafi tikpitiñ
ñma.
U tūn ntimbiil tuuññi,
ní ki sòòñ ki bíil ti-Dindaan.
Waa pūn un ñkūm cááyee ú jī,
kaa pūn un nnyinnyoo cááyee
ú nyò.
⁷ Ukiildi úh tūn atuñkpiti ñma
ní.
U bōntí atuñkpiti ki mōntí
inyimōn
kí nàān uwōfi.
Ama kun uwōfi gbanti pée
nyààbee
di sá bí pò-u.
⁸ Ama unimōnti úh cáá
ilandōkōmōnti ní,
ní atuun ñin u tūnee sá
atummōnti.

Bi kpáafi Jeerusaleem nimpoobi

⁹ Nimbi binimpoobi bin kaa
dākafi tiba puee,
yīkīmaan kí pīlifīmaan-mi.
Nimbi bisapōmbi bin māká
ni-ba puee,
kpòommaan ni-tafaliñ kí
pīlifi.
¹⁰ Nī dibindi diba boonee,
nimbi bin māká ni-ba puee,
ni-wunti làá dāá jiki.

Di sá yii bi dāa kītī fiinyi biliñ
kí dóó,
ní tiba kaa dāa gíti bí bí kītī.
¹¹ Nīn jikīmaan, nimbi
binimpoobi
bin kaa dākafi tiba puee,
nīn yálinjīmaan, nimbi
bisapōmbi
bin māká ni-ba puee.
Pèetīmaan ni-wampeenkaati,
lòotīmaan dicancañgeel
kí dū kpōsatab kí cúú
ni-cammu.
¹² Nīn fátīmaan ni-biññi nī
kunimbaau
kí nīn yálinjī tísati tin ñānee
nī fiinyi kpaanñi ñin lòòñ sàka
sakee pu.
¹³ Nīn sūmmaan m-nibul tiñki
kin pu ikunñkum nyánee pu,
nīn sūmmaan adiin ñin kōkō
poon dipōpindi bí,
ní kitiñ bí jijaal poonee pu.
¹⁴ Bi dū dibeeçindi ki fá,
ubō kaa ti bí kitiñ kin poon an
nīn tūmēe.
Oofeel tincaliiki^{ny} nī sintil
difōkōku
làá dòòñ kikuliññi kí nīn cáa
cá jaanjaan.
Niin ní kumōoun mammu dāa
bí ki léelikí,
ní tipicanñpun dāa ñmòò
timool.

Dikpántikpaandi bí ki dòòñ

¹⁵ Ñwindalee, ñfam làá dāa
kpákatiñ ti-pu.
Niinee ní kuteeu làá dāa
kpántí

asubiñmōkaa kpaabu,
ní asubiñmōkaa kpaabu n dāa
kpántí kubambanñu.
¹⁶ Bi làá dāa nīn tó ibaamōn
kuteeu pu,
ní kí dāá ká deede
asubiñmōkaa kpaabun.
¹⁷ Dibil din deede làá dāa
lòònee di sá ñgbansōñfi.
Dī làá dāa cáañ dipōōsōñkil
nī diwundi kí nīn cá
jaanjaan.
¹⁸ M-nibul làá dāa nīn kòò laakin
ñgbansōñfi bée,
ikōñkoon in poon unil bí kaa
fāñkí tibee,
laakin diñunñil nī dipōōsōñkil
bée.
¹⁹ Ama ataanyinñkumbil làá dāa
lītí kubambanñuee pu,
ní kitiñee n dāa sintí taapu
taapu.
²⁰ Án dāa sá-ni mmōn
ní dāa ñmā kí bōl
ni-wambooli
laakin kamaa nnyim bée
cañin,
ní kí dāa gbīntí unaa nī kimañ
kí líí.

Mbusu dō ki cí ubiildi

33 ¹ Mbusu dō ki cí sii un bíil,
ama ní ubō kaa bíil siiyee,
sii un nyēē a-jutiibi boon,
ama ní ubō kaa nyēē a-boonee.
A yaa láa bíil kí dódyee,
bi làá dāa bíil si mun.
A yaa láa nyán a-jutiibi boon
kí dódyee,

^{ny} 32.14 Oofeel tincaliiki: kpèè 2 Kroo 27.3.

bi làá dāá nyā sii mun boon.

² Ti-Dindaan, dākà-ti a-ṅanti!
Sii pu ní timbi máká.

Níñ sá ti-pɔŋɔ kutaafaau
kamaa,
ní kí nīn sá ti-fiiliu
dinimbinaamandi poon.

³ A yaa téénee, anibul sán kí
kátí ní,
a yaa yáati ki yúlee,
atimbun yàl ní.

⁴ Niinee ní bí kí ki bí fúkuí-ni,
a lì kii inaakitoon nín gbáb kí
biñ tiwan pu puee.
Bi làá gbáb kí biñ tigaajawan
pu bōmmm kii inaaakee.

⁵ Ti-Dindaan tókó tikókó pu,
kun puee u kóon yilpu ní.
U yānti deedee nì ibaamōn
kín ki bí Siyɔn jool pu.

⁶ Sii ti-Dindaan nibul,
a làá nīn bí ṅgbansɔŋfin.
Iciin nì dinyil sá tigaajati tin
fiilee ní.
Á nīn fāŋkí ti-Dindaanee sá
tigaajawan ní.

Ti-Dindaan làá tō u-tundi

⁷ Kpèèmaan Ariyeel yab
bí ki kūuntí adan pu.
ṅgbansɔŋfi tuuɔyí
bí ki sūn l̄l̄l̄l̄.

⁸ Adan kín ki dō fám ní,
binib kaa ti cōom isan pu.
Bi kp̄iti mpèé, ki fá ntimu,
kaa ti péé fātii tō bāa unil.

⁹ Kitiŋ kó kunimbāaun ki bí ki
kōō.
Leebanɔn jool sufii bíi yól,
ní icoo kó-dì.

Saarɔn tiŋki kpánti kii
kuteeuee.

Baasan tiŋki nì Kaarmeel jool
kaa ti cáá isufi.

¹⁰ Ti-Dindaan bí yii:
«Kɔŋkɔnnee m làá tō m-tundi,
kɔŋkɔnnee m làá yáatí kí yūl,
m làá dākà m-pɔŋɔ.

¹¹ Ni nín bōntí kí ṅá tiŋyee
sá kii timɔkulindee ní.
Ni-fooku di sá ṅṅmi
ṅun làá dāá wà-nee.

¹² Anibul ṅin kínee làá dāá wà
ṅṅmi,
kí kpántí kii kaluuyee.
ṅi làá dāá wà kii ikunɔŋfi
in bi gāa ki féé ní.

¹³ Nimbi bin bíñ ndandatee,
ní pilifimaan tin ní m ṅée.
Ní nimbi bin bí ki pilin dooyee,
ní béémaan m-pɔŋɔ nín sá
ṅuŋyee.»

¹⁴ Dinyoondi kó bikpitiŋaliibi
bin bí Siyɔn jool puee,
binikpitib wunti fōō dijinjikil.
Bi kín ki bālifi yii:
«Ti-kansikin ṅma di ṅūn kí yūl
ṅṅmi ṅun wù ki céetí nee
caŋin?

ṅma di ṅūn kí yūl kí kól
aŋmilimbil ṅin kaa kúu
jaanjaan nee?»

¹⁵ – See unil un nóó deedee
saŋɔ,
ki sōn ibaamōnee.
An niliuee kaa ṅáaŋ tipɔmbɔti
kí ká ipaati,
úñ kaa kí kí kí fōō
dinyɔŋeebil jim.
Bi yaa bíi sōn nnikpaakoon
bɔtee,

u ṅēēb u-tafaliŋ ní kí taa gbīl.
U ṅúb u-nimbiliŋ kí taa wāl
tikpitiil.

¹⁶ Udaan làá nīn kóò ajoin
yilpu.
Kutaŋkpanaakoou di làá nīn
sá u-balilanŋki.
U làá nīn kántí tijin ki jīn,
ní nnyinyɔkaam kpá kí lóó-u.

Jeerusaleem tiŋki làá ká difiil

¹⁷ A-nimbil làá dāá ká ubɔti
u-nyaaŋku kókó poon,
ní kí dāá ká kitiŋ nín péé dō ki
wāa puee.

¹⁸ A làá dāá dākafi tin nīn
kōntí-si dinyoondée pu
ní kí bālifi a-ba yii:
«Bin nīn kaañ lampoo
nimbiliŋee bí la?
Bin nīn kpèè lampoobee bí la?
Bin nīn kpèè sintil difókɔŋee
bí la?»

¹⁹ Aa làá dāá gítí ká dinibul din
cáá dilambilee,
dinibul din soonyi unil kaa
gbīl taapuee,
isooncaan in bāa ubɔ kaa
gbīlee.

²⁰ Kpèè Siyɔn tiŋki kin poon ti
kpáfí ki jīn jijaalibee,
a-nimbil làá dāá ká
Jeerusaleem, dipɔɔɔŋkil
tiŋki.
Kì dāa sá tanti un ní baa làá ti
sútée,
tanti un kpakpaanŋi baa làá ti
cóotée,
tanti un ṅmiii baa làá ti kútí
dalba dalbee.

²¹ Niin ní ti-Dindaan làá dākà-ti
u-pɔŋɔ.

Án dāa sá laakin ní amɔɔ nì
ibun in wāayee bée,
baa dāa ṅaal niin ṅaliŋfi,
meelab bin sá bikpaambee kaa
làá dāá dùtì niin.

²² Tiŋman pu, ti-Dindaan di sá
ti-bɔsoonliu,
úñ di sá ti-marayóonliu.
Ti-Dindaan di sá ti-bɔtiu,
úñ di sá ti-fiiliu.

²³ A-ṅmiii cúu kútí ní nee,
iaa ti ṅúb ndɔ ṅun pu meela
ṅaabuŋu sàkantée,
baa ti ṅūn kí sàkañ meela
ṅaabuŋu ndɔ pu.

An pu ní ti làá dāá yàkatí
tigaajawan tikpil.
Ki kpāaŋ gba bin tà bi-taanŋi
puee làá dāá kūtí ti-pu tí
fúkuí.

²⁴ Binib bin kóò Jeerusaleem
tiŋkinee,
ubɔ kaa dāa gítí lì yii: «M būn!»
Binib bin kóò niinee làá dāá
ká bi-kpitii pōtam.

Ti-Dindaan làá sōn Eedoom bɔti

34 ¹ Atimbun, sútiímaan
doo kí dāá pilifi,
anibul, ní kpōommaan ni-tafal
kí pilifi.
Kitiŋ nì tin kókó bí ki-poonee
ń pilifi,
duulinya nì tin kókó nyáñ
u-nee ń pilifi.

² Ti-Dindaan fōō mbum
atimbun kókó nib pu,

u gíi diŋuul tikpil
bi-janjakitiŋi kɔkɔ pu.
U lēē ki sīiñ bí kpò kí céetí-bi,
u dū-bi ki tīi bí bɔfi kí kúntí-bi.
³ Bi-nib bin bi kūyee dō kitiŋ
filfil,
bi-nikpiliŋ sūu ki núuki,
ní bi-fatikuu pùuò ajoin pu ki
sintī.
⁴ Iŋmalbijaa kitil làá dāá yāl.
Kutagbɔŋu làá kpáb kii
kugbɔŋuee,
ní tin kɔkɔ péé bí ku-puee í
kiti kí lítiñ kitiŋ,
kii fiinyi subu àá fiigi subu faati
nín gbátí kí lítí puee⁷.
⁵ Di sá yii ti-Dindaan tàataajiki
nyáñ ki páaŋnì kutagbɔŋu pu.
Kì lítì Eedoom tiŋki pu^{7m},
dinibul din ní u lēē kí kpò kí
céetée.
⁶ Ti-Dindaan tàataajiki nyūñ
fatiku ki bál,
kì ñmó ñkpaam ki díkí,
a lì kii apibil nì iŋɔjaa
fatikuuee,
a lì kii ñkpaam min bī ipijaa
ceebiliŋ puee.
Bɔsiraa, ditiŋyilinee,
ti-Dindaan bóntì kí ñá saraa ubo.
Bi làá pɔfi binib tikpil Eedoom
tiŋkin.
⁷ Bi nì ipɔnaa nì anabil nì inajaa
di làá kpāfi kí lítí.
Bi-tiŋki làá nyò fatiku kí bál,
ní bi-tam í nyò ñkpaam kí díkí.

⁸ Án sá ŋwiin ŋun ti-Dindaan
làá tò
Eedoom yab ipɔntoonee ní^{oo},
dibindi din ní u làá mōtì
Siyyon pu
kí pà Eedoom yab bi-tuunŋi
paatee ní.
⁹ Eedoom tiŋki bunyi làá kpántí
aŋɔ,
ní ki-tam í kpántí farwata.
Kì làá kpántí kii aŋɔ un bí ki
wùee ní.
¹⁰ An yaa sá kunyeeuaaa,
ŋwiimpuɔɔ,
ŋu kpá ki làá kpú.
Ŋu-nyiiim làá nīn jóm kutaa pu
ní ki cá jaanjaan².
Kitiŋ gbanti làá kpántí kii
kuteeuee ní ki cá abin abin,
báa uniseen kaa dāa gítì còom
kì jītí niin.
¹¹ Ditulinjool nì kilabinsan di làá
dāá nīn kíñ ki yì-kì,
kitulinjakpatibooui nì digalingaal
di làá dāá nīn kòò ki-ni.
Ti-Dindaan làá dāá tàntì
dinàandi ŋmiiŋu Eedoom
tiŋki pu,
u làá dāá kpátí-kì ní tiba nì
tiba kaa dāa gítì bí ki-pu.
¹² Akpambal kaa dāa gítì bí kí
kàaŋ uboti,
abotibil kɔkɔ dāa kpî ki dòò
dee.
¹³ Ikuŋkum làá dāá nyā
ki-beeciŋŋin,

sintil difɔkɔŋi dāa kpántí
abɔjanaakun nì ŋkuŋkumbɔmu
ŋma ní.
Niin làá dāá kpántí sinsinŋkub
kɔŋkooŋŋu,
kí dāá kpántí atulinjoo dumpu.
¹⁴ Ilambunti dāa tūŋkí isaakpan
nsanni,
ní iŋɔjaa í dāá kóoŋ kí kpāfi
niin.
Niin ní Liliiti, kunyeeu
faŋfantiu dāa kòò.
Niin ní u dāa kántí diŋuŋfil.
¹⁵ Niin ní ukoobu làá dāá ñá
u-diiku,
kí tō ajin, kí wùkuñ ŋi-pu,
kí wún ŋi-pu ñí dāá kákatí.
Niin mun ní kaajiikub dāa kpāfi,
kaajiiku kamaa nì u-ŋàliŋu.
¹⁶ Ni yaa nyàab ti-Dindaan
gbɔŋkune, ni làá ká bi ŋmāñ yii:
«Bi-kansikin báa ubo kaa làá
fótí,
báa ubo kpá kí fá u-juti,
di sá ti-Dindaan nyɔkɔn ní
mara nyáñ,
u-Fam di kóoŋ-bi ki kpāfi.
¹⁷ Úñ u-ba di tó kasi ki tīi báa
ŋma u-tinjandi,
u dū ŋŋmii ní ki ŋmāntì kitiŋ
kì tīi-bi.
Bín di làá nīn yì-kì kí nīn cá
jaanjaan,
bi làá nīn kòò ki-pu kí nīn cá
abin abin.»

Ti-Dindaan nibul kɔkɔ làá fātíi gítíi

35 ¹Án nīn mōñ kuteeu nì
kitiŋkuliŋŋi,

^P 35.3 Uyakatika nēe fātii ká Eebru 12.12.

^T 35.6 Uyakatika nēe fātii ká Maat 11.5, Luuki 7.22.

kitiŋ kin pu nnyim kpée í nīn
fàal kí púkuñ.
² Tisatin pum pukum í biñ
ki-pu.
Nín fàal, nín fàal kí nīn fátí
iwiliili.
Ti-Dindaan làá tīi-si
Leebanon jooŋŋi nyooti juti,
kí tīi-si Kaarmeel jool nì
Saaron timpiliŋki nyaanŋu.
Niinee báa ŋma làá dāá ká
ti-Dindaan nyooti,
ti-Nimbɔtiu nyaanŋu.
³ Ní pɔkìmaan iŋal in gīyee,
kí pɔkì atabiŋyil ŋin yɔtèè⁹.
⁴ Tùkùmaan bin pɔbiliŋ bílee yii:
< Ní kámaan dipɔbil, ní taa
fāŋkìmaan.
Kpèèmaan ni-Nimbɔtiu.
U ddoñ kí tò-ni ipɔntoon
kí téen ni-nannanliibi tikpitil
tin bi ñá-nee.
Ni-Nimbɔtiu u-ba di ddoñ kí
fīi-ni nee. >

⁵ Niinee, bijɔfub nimbiliŋ làá
ŋúbití,
ní bitafakpaafub tafaliŋ í ñátí.
⁶ Niinee, udeen làá dāá nīn
yùkuñ kii upeemaneer,
ní umuun í dāá nīn kíñ ki tátí
mpɔn ki fàal.
Nnyim làá dāá cótí kuteeu pu,
ní ibun pùuò kitiŋkuliŋŋi pu.
⁷ Kitiŋ kin tūm kraŋkpamee làá
kpántí mbúun,
inyimbul làá cótí nnyinnyoo
tiŋki poon.
Laakin ní sinsinŋkub nīn dōee,

⁷ 34.4 Dūú ŋmāntì nì Maat 24.29, Maar 13.25, Dilee 6.13-14.

^{7m} 34.5 Bi nín sdoñ Eedoom tiŋki pu puee, kpèè 63.1-6, Yeer 49.7-22, Eese 25.12-14, 35, Amoo 1.11-12, Mala 1.2-4.

^{oo} 34.8 Kpèè Joow 4.19, Ilan 137.7, Iyal 4.21-22.

² 34.10 Dūú ŋmāntì nì Dilee 14.11, 19.3.

niin làá kpántí kupuu ní tikati
ń nyā.

⁸ Bi làá dāá t̄ didandi diba niin,
kí dāá n̄n yī-dì yii
< circir san̄ju > .

Unil un kaa bí circiree kaa dāa
dì-ɲu,
ɲu dāa sá ki t̄ ti-Dindaan
nibul ní.

Bàà ugbaan ubo kaa dāa ȳnti
kí dī-ɲu.

⁹ Gbikinti ubo dāa kpá niin,
upeecuncuti ubo kaa dāa j̄tí
niin.

Baa dāa k̄ntí t̄n gbanti báa
tiba niin.

Binib bin ti-Dindaan f̄o ki
l̄iyee baba
di dāa dì nsan gbanti.

¹⁰ Niin ní bin ti-Dindaan dá ki
l̄iyee
làá dī kí f̄at̄í ḡit̄í.

Bi làá bàñ Siȳɔn jool pu ki ḡa
ilan ki f̄aal.

Bi làá dāá gbí mm̄ɔn ɲun kaa
kúntée.

M̄m̄ɔn n̄ dip̄ɔp̄indi làá dāá
c̄ēn̄-bi

ní kunimbaau n̄ iyalin̄ki ń
gb̄ēn̄.

Asuur b̄otiu t̄ā ki bíiki Jeerusaleem t̄nki pu

(Kp̄è 2 Bib 18.13,17-37)

36 ¹ Ub̄oti Eeseekiyaasi n̄n
j̄ín dibeel dibindi diba kpá
saalku poonee ní Asuur b̄otiu
Seenakeeriibi d̄ómiñ kí j̄án n̄ Juuda
yab timmu mun bi máñ agun ki

m̄ánti t̄úee k̄ɔk̄ɔ ní ki f̄o-mu.
² Asuur b̄otiu n̄n bí Lakiisi t̄nkin
ní ki d̄u u-janjakpiliu ki t̄u ub̄oti
Eeseekiyaasi cee Jeerusaleem
t̄nkin, u n̄ dijanjakit̄kpaandi diba
n̄óó. Ujanjap̄ilee bàñee ní ki s̄l̄
kunȳɲfun̄u kun bi cáti n̄nyim dì ki
kòd̄ dinyimb̄obil din bí yilpu p̄úee.
Dinyimb̄obil gbanti n̄n d̄o didandi
din cá biwan̄fint̄liibi kpaabunee
watil p̄ú ní.³ Ní Ȳilkiyaawuu j̄ip̄ɔn
Eeliyaakiim un kp̄è ub̄oti cindee,
n̄ ub̄oti gban̄ɲmaliu Seebina n̄
Asaafi j̄ip̄ɔn Yoowa un kp̄aafi ub̄oti
gb̄ontee nȳán ki t̄n̄ki ujanjap̄ilee.
⁴ Bi bàñee ní ujanjap̄ilee bí-bi yii:
«Ní c̄úú t̄k̄ú Eeseekiyaasi yii
tib̄oti tin ní Ub̄otikpaan, Asuur b̄otiu
s̄oñee s̄èe: < Ba pu ní a máká ní?
⁵ A d̄akafi yii anȳɔbun f̄ám ɲ̄n̄ kí
f̄o kuj̄aaú b̄ontitam n̄ dibaatandi
paan̄ju kí j̄á kuj̄aaúaaa? ɲma pu
ní a baasii máká ní ki ȳl̄ki kaa kíí
aba pu man cee na? ⁶ Eejipiti t̄nki
kin sá kii kukaluu kun ḡiyee pu
ní a mákáaa? Saa nyí yii unil un
yaa d̄u u-ɲal ki nȳi ku-puee, ku
ḡíí udaan nííí! Too, m̄ñ ní Eejipiti
b̄otiu Faaroo sá ki t̄i bin k̄ɔk̄ɔ d̄u
bi-mákal ki p̄aan̄ u-puee. > ⁷ An
yaa ȳi a làá l̄i yii: < Ti-Dindaan
ti-Nimb̄otiu pu ní timbi máká. >
An kaa sá sii di k̄unt̄i ipaan in bí
ɲgbantamu pu bi j̄aam̄ Unimb̄otee
n̄ u-saraafanyaaa? M nyí sii di bí
Juuda n̄ Jeerusaleem yab yii: < An
sá nsaraafan ɲun bí Jeerusaleem
t̄nkin doo nee baba nimbiin ní ní
n̄n gb̄ant̄i ki j̄aam̄ ti-Dindaanaa! >
⁸ A yaa là sii n̄ m-kp̄iliu Asuur

b̄otiu ń kpáká kí kp̄è. A yaa ɲ̄n̄
kí ká bitanjakaliibi, man làá t̄i-si
itaamu kutukub bili. ⁹ Aa kp̄áaa ɲ̄n̄
kí j̄á kí p̄ɔkiñ m-kp̄iliu t̄ont̄n̄liibi
kiwaa gba. Kin ba pu ní a n̄n máká
Eejipiti pu ú t̄i-si janjat̄ɔrkub n̄
itaamu na! ¹⁰ A d̄akafi yii ti-Dindaan
kaa là ní m d̄ómiñ kí j̄á n̄ kitiɲ nee
kí n̄aan̄-k̄aaa? Ti-Dindaan u-ba di
bí-mi yii: < C̄úú j̄á n̄ kitiɲ nee kí
n̄aan̄-k̄i! > »

¹¹ Niinee ní Eeliyaakiim n̄ Seebina
n̄ Yoowa bí Asuur janjakp̄iliuee yii:
«Ti gb̄aam̄-si ní, s̄oñ n̄ timbi a-t̄n̄-
t̄n̄liibi Aram yab soonyi poon^u,
di sá yii ti gb̄l̄-i. Taa ti s̄oñ n̄ ti
eebru soonyi poon, kun puee binib
t̄ók̄ digundi pu kí p̄ilifí.» ¹² Ama
ní ujanjap̄ilee kíí yii: «A d̄akafi
yii a-kp̄iliu n̄ sii baba ní m-kp̄iliu
t̄unn̄i-mi yii m̄ cáan̄ tib̄oti nee kí
s̄oñaaa? Tib̄oti gbanti sá ki t̄i binib
bin k̄ɔk̄ɔ bí agun pu nee mun ní. An
kaa làá ti ȳunt̄í, ni n̄ bi làá ɲm̄ó
ni-binti kí nȳd̄ ni-nyeem^w.»

¹³ M̄ñ boonee ní Asuur yab janja-
kp̄iliuee ȳk̄i s̄l̄ ní ki t̄ēn̄ mp̄ɔn
Juuda yab soonyin yii: «Ní p̄ilifi-
maan tib̄oti tin ub̄otikpaan, Asuur
b̄otiu cáá kí s̄oñee! ¹⁴ Ub̄oti n̄n l̄i
puee s̄èe. Ní taa ȳant̄i Eeseekiyaasi
ń m̄ont̄i-ni, di sá yii waa làá ɲm̄á kí
f̄i-ni! ¹⁵ Ní taa ȳant̄i Eeseekiyaasi
ń k̄iil̄-ni ní d̄u ni-mákal kí p̄aan̄
ti-Dindaan pu. U bí ki l̄i yii: < Bàà
án ɲá pu, ti-Dindaan làá f̄i-ti, kitiɲ
nee kpá ki k̄ó Asuur b̄otiu ɲaan! >
¹⁶ Ní taa p̄ilifi Eeseekiyaasi, ama ní
p̄ilifi tin Asuur b̄otiu bí ki s̄oñ-ni
nee. P̄ímaan-mi kub̄ɔt̄iu, ní s̄an̄ kí

k̄ómaan-mi! Ni yaa ɲá m̄ñ, báa ɲma
làá ɲm̄ó u-fiinyi n̄ u-fiigi subiliɲ,
ní kí nȳd̄ u-l̄k̄ɔu nyim, ¹⁷ kí n̄n cí
ɲyunti ɲun m làá d̄aan̄ kí ȳoñ-ni
kí c̄unn̄i kitiɲ kin bí kii ni-yaka
nee poonee. Kitiɲ gbanti poonee,
bilee n̄ ndamam bí, ní tikpaajin n̄
fiinyi sufii sati bí. ¹⁸ M̄ñ puee ní taa
ȳant̄i Eeseekiyaasi ń m̄ont̄i-ni. U bí
ki l̄i yii: < Ti-Dindaan làá f̄i-ti! >
Atimbun ɲin kíñee waan̄i ɲ̄n̄ kí
f̄i ɲi-timmu ki nȳant̄i Asuur b̄otiu
ɲaanaaa? ¹⁹ Amaati n̄ Aripaadi yab
waan̄i bí la? Seefarfayim yab waan̄i
bí la? ɲi ɲ̄n̄ kí f̄i Samaarii t̄nki ki
nȳant̄i m-ɲaanaaa? ²⁰ Ntimu gbanti
k̄ɔk̄ɔ waan̄i poonee, dilal di ɲ̄n̄
kí f̄i di-t̄n̄ki ki nȳant̄i m-ɲaan?
Kin án làá d̄i mana ní ti-Dindaan
ń f̄i Jeerusaleem t̄nki kí nȳant̄i
m-ɲaan?»

²¹ Binib bin k̄ɔk̄ɔ n̄n p̄ee bí niinee,
bàà ubo kaa n̄n w̄aan̄ kinȳk̄ɔ ní
kaa n̄n ḡat̄i-u, di sá yii ub̄oti n̄n
kp̄aafi-bi yii: «Ní taa p̄ee kíí-u tiba!»
²² M̄ñ boonee ní Ȳilkiyaawuu
j̄ip̄ɔn Eeliyaakiim un kp̄è ub̄oti
cindee, n̄ ub̄oti gban̄ɲmaliu
Seebina n̄ Asaafi j̄ip̄ɔn Yoowa un
kp̄aafi ub̄oti gb̄ontee n̄n ḡit̄i ub̄oti
Eeseekiyaasi cee. Bi n̄n dáal ki cáti
tiwan tin bi p̄ēyee, ní ki d̄u tib̄oti
tin ujanjap̄ilee s̄oñee ki máafi-u.

Eeseekiyaasi c̄ut̄i dibalifil Yeesaya cee

(Kp̄è 2 Bib 19.1-7)

37 ¹ Ub̄oti Eeseekiyaasi n̄n
gb̄l̄ tin bi máafi-uee ní u
c̄úú tiwan tin u p̄ēyee kí dáal kí

^s 36.2 Lakiisi: kp̄è 2 Bib 14.19. - biwan̄fint̄liibi kpaabunee: kp̄è 7.3, 2 Bib 18.17.

^t 36.6 D̄úú ɲm̄ant̄i n̄ Eese 29.6-7.

^u 36.11 Kp̄è 2 Bib 18.26.

^w 36.12 Kp̄è 2 Bib 18.27.

cátì, ki dū kutuku ki pēeh ní ki nín cá ti-Dindaan diikun. ²U nín dū Eeliyaakiim un kpèé uboti cindee, nì uboti gbanɲmaliiu Seebina nì bisaaraaŋaliibi bin yúntèe ki tú Unimboti bōnaatiliu Yeesaya, Amōtisi jipwɔn cee. Binib gbanti kɔkɔ nìn pēē kutukub ní ki cūti. ³Bi bān Yeesaya ceeyee ní ki bí-u yii: «Eeseekiyaasi nín sōoñ puee sèé: <Díñ wiɲɲu nee sá-ti dinimbinaamandi nì ditafa-daaldi nì icoo wiɲɲu ní. A li kii kibiki di bíñ ki-na poon ki ɲmāntì bí bàà màal-kì, ama ní unaati kaa cáá ɲfam kí núul kibiki n̄ nyānnée. ⁴An yaa yī ti-Dindaan a-Nimbōtiu tin máaṅ ki gbīl tiboti tin Asuur bōtiu janjapiliu sōoñee. U-kpiliu túnní-u u dómíñ ki sī Unimbōti un bí dimaŋfalinee. An yaa yī ti-Dindaan a-Nimbōtiu tin gbīl tiboti tin u sōoñee, ki làá dáál u-tafal. An puee mēè kí tī u-nibul din kínee. >>

⁵Niinee ní uboti Eeseekiyaasi tɔntɔnliibi bin u túee nín cá Yeesaya cee. ⁶Bi bānee ní Yeesaya tükū-bi yii: «Ní gítí kí tükù ni-kpiliu yii ti-Dindaan nín lī puee sèé: <Taa fāŋkì anyɔɔbun ɲin a gbīl Asuur bōtiu janjapiliu sōoñee, u nín sōoñ ki bíil-mi puee. ⁷Bi làá cáaṅ tiboti tiba kí tükù uboti ní m̄ yāntì ú n̄n gítí u-tiŋkin. U-tiŋkin niin ní m̄ làá yāntì bí dū kitàataajiki kí kpè-u. >>

Seenakeeriibi fātii kpīl Jeerusaleem tiŋki

(Kpèè 2 Bib 19.8-13)

⁸Ujanjapilee nín gbīl yii u-kpiliu Asuur bōtiu yíkì Lakiisi tiŋki kí cūti

bíi jáà nì Liibina tiŋkee^y, ní u mun nín cá niin kí cūti ká-u. ⁹Asuur bōtiu nìn gbīl yii Eejipiti bōtiu Tiiraka un sá Kuusi tiŋkinee dōoñ kí já nì u. Niinee ní u tí tú binib Eeseekiyaasi cee kí bí yii: ¹⁰«Ní cūti tükù Juuda bōtiu Eeseekiyaasi yii: <A-Nimbōtiu un pu ní a dū a-mákal kí páaṅee n̄ taa kiil-si kí l̄i yii Jeerusaleem tiŋki kaa làá k̄o Asuur bōtiu ɲaan. ¹¹Sisi a-ba gbīl Asuur bōtiibi nín ɲaaṅ ntimu mun kínee kɔkɔ pu kí nāaṅ-muee, ní sii dàkafi yii a làá ɲmátáa! ¹²Goosan nì Karan nì Reeseefi timbuŋɲi nì Eedeem yab bin nìn kòd Teelasaar tiŋkin ní m-naanjab nìn nāaṅ bi-kɔkɔee, bi-waŋɲi nìn ɲúñ kí fī-baaa? ¹³Amaati bōtiu nì Aripaadi bōtiu nì Layiir nì Seefarfayiiim nì Eena nì Iwa bōtiibi bí la díñ pu na?»

Ubōti Eeseekiyaasi wimmeem

(Kpèè 2 Bib 19.14-19)

¹⁴Eeseekiyaasi nìn fōō kugbɔŋu kun Asuur bōtiu túnní bí cáaṅ kí tī-uee kí kaaṅ. U kaaṅ kí dóoyee ní kí nín jóm ti-Dindaan diikun, ní kí kpátì kugbɔŋuee kí bíl ti-Dindaan nimbiin. ¹⁵U ɲá m̄n̄ kí dóoyee ní kí mēē ɲwimmeem nee yii: ¹⁶«Ti-Dindaan Mɔɔŋkɔdaan, Isirayeel Nimbōtiu un beejal tókó Keerubimbi^a puee. Sii baba di sá kitiŋ nee kɔkɔ pu beejì Nimbōtiu. Sii di nāaṅ kutagbɔŋu nì kitiŋ. ¹⁷Ti-Dindaan, kpòoñ a-tafal kí pīlifi! Ti-Dindaan, ɲúbitì a-nimbiliŋ kí kpèè! Pīlifi asiibil ɲin kɔkɔ ní Seenakeeriibi tuuŋyi sī sii Unimbōti

un bí dimaŋfalinee! ¹⁸Ti-Dindaan, an lafun sá tiŋman ní yii Asuur bōtiibi kūū kí céeti atimbun ɲin kínee nib kí nāaṅ bi-timmu. ¹⁹Bi nìn dū atimbun gbanti waŋɲi kí tó ɲɲmin kí kúnti-ɲi, di sá yii bi-waŋɲi gbanti kaa nìn sá Unimbōti, idɔ nì ataŋkpee ní binib nìn dūu m̄óó-ɲi. ²⁰Ama sii ti-Dindaan ti-Nimbōtiu, fī-ti kí nyāntì Seenakeeriibi ɲaan ní kitiŋ pu beejì kɔkɔ n̄ béé yii sii, ti-Dindaan baba di sá Unimbōti.»

Yeesaya nāatì ti-Dindaan nín kíí puee

(Kpèè 2 Bib 19.20-34)

²¹Niinee ní Amōtisi jipwɔn Yeesaya tú bi cūti tükù Eeseekiyaasi yii: «A nín mēē Seenakeeriibi pu puee, ti-Dindaan nín kííñ a-wimmeem puee sò. ²²Tiboti tin ní ti-Dindaan sōoñ Seenakeeriibi puee sèé:

<Siiyɔn tiŋki bíi kpèé-si

fám,

kí bíi bèel-si.

Jeerusaleem tiŋki

kinyannyaŋɲi

bí kí lāa-si kí gbákafí diyil.

²³Ŋma ní a sī ní?

Ŋma ní a sōoñ kí bíil ní?

Ŋma pu ní a téen ní?

Ŋma ní a yáati kí kpèē nì

dilambil ní?

An sá man Isirayeel Circir

Nimbōtiu.

²⁴A dī a-tuuŋyi pu kí sī man

ni-Dindaan.

«A lī yii: <Man Seenakeeriibi, m cáá janjatɔɔkub náaṅ, an pu ní m̄ ɲúñ kí jóm kí tin bān ajoon yilpu,

m jóm kí tin bān Leebanɔn
jool yilpu.
M gāatì kí-seedir sufii in pée
f̄k̄d̄ee,
kí gāatì kí-siipreesi sufii in pée
ɲāñee.
M jóm kí bān kí-jooŋɲi ɲin
f̄k̄d̄ee yilpu,
kí kó kí-bambaŋku kun
múkúee poon.
²⁵M gbīñ l̄k̄ɔb ntincamun
kí nyūñ bi-nyim niin.
M dū m-taŋɲi kí tāā Eejipiti
tiŋki,
ní kí-buŋyi kɔkɔ fōotì. >>

²⁶Mimmee Seenakeeriibi,
saa nyí yii an sá man di bónti
tin bíi jītí nee kɔkɔ kí yóoñ
doooodoooooyeeee?
Saa nyí yii an yúnti tikpil m
nín bónti-tèee?
Kɔŋkɔnnee ní m̄ yānti tin m
bóntèe bíi jītí.
Man di lēe-si á nà ntimu mun
bi máñ
agun kí mānti túee kɔkɔ dúsi
dusi.
²⁷Binib bin kòd ntimu gbantinee
ɲalii jòoñ fám ní,
dinyoondi kó-bi ní icoo cúu-bi.
Bi bí kii timool tin bí tisatinee,
kii kumɔɔŋu kun dáá p̄f̄ee,
kii timool tin nyēē kudii
yilpuee,
áá tin nyēē tisatin kaa láá
bínee.

²⁸A yaa kāaa, a yaa yúwɔ,
a yaa nyēēyaaa, a yaa
kódyaaa,
a yaa tí gíí m-pu diŋuulaaa,

^y 37.8 Liibina: kpèè 2 Bib 8.22.

^a 37.16 t̄k̄ó Keerubimbi: kpèè Disa 25.22.

m nyí.

²⁹Tiŋman, a lafun gíí m-pu diŋuul,
ní tibɔfan tin a sɔɔn-mee kó m-tafalin.
An pu ní m làá dū dibɔmbil kí túuñ a-maŋfal,
kí dū tikúti kí kpàl a-nyɔkɔ kí ŋmā kí kpòotí-si.
Nsan ŋun a dī kí dómíñ dooyee,
nsan gbanti ní a làá fàtíí dī kí kpì.

³⁰Eeseekiyaasi, kudaanŋu kun m tī-see sèé. Dun bindi nee, ni làá jī dibindi din jítèe jinti tin sá aleenee, ní jiilee ní dāá tí jī mín. Ama dibintataatiil poonee, ni làá dāá kpò kí bɔl kí cā ni-kpaajinti, ní kí dāá kpò afiinyikpaan kí dāá kití abil kí ŋmó. ³¹Juuda beel nib bin làá dāá ŋmátèe làá dāá nīn bí kii disupɔmbilee ní. Bi làá dāá tɔ inyaampɔɔn kitiŋ poon ní kí dāá lɔɔn abil yilpu. ³²Di sá yii binib biba làá dāá kíñ Jeerusaleem tiŋkin, bin ŋmátì kaa kpíyee làá dāá yíkì kí yūl Siiyɔn jool pu. Ti-Dindaan Mpɔŋkɔdaan neeŋkpaandi puee, u làá dāá ŋá mín. ³³Ti-Dindaan nín lī Asuur bɔtiu pu puee sèé: «Waa làá kó kitiŋ nee poon. Waa làá tɔ mpimbambaanti doo. Waa làá dū digbampɔɔl kí likiñ u-ba kí jáñ-kì, kaa làá tí bíl atanpkuku ki-guŋŋi pu kí jáñ-kì. ³⁴Nsan ŋun u dī kí dómíñee, nsan gbanti ní u làá fàtíí dī kí gítí. U-taal kpá kí taa kitiŋ nee poon. Man ni-Dindaan di lī mín. ³⁵M làá wún Jeerusaleem tiŋki pu kí fī-kì. Mama m-ba nì m-tɔntɔnliu Daafidi pu ní m làá ŋá mín.»

Asuur yab nín kùñ ní Seenakeeriibi tin kpù

(Kpèè 2 Bib 19.35-37)

³⁶Kunyeeku gbantee ní ti-Dindaan tuuŋŋu dómíñ Asuur yab janjanaapaal pu ki kūu binib kutukub dilaataal nì imuŋku inaa nì kutukub biŋmoo. Kutaa wúntì bin kaa kpíyee fíntèe, ki ká anikpil dɔ an kɔkɔ filfilfil. ³⁷Niinee ní Asuur bɔtiu Seenakeeriibi yíkì dinaapaalee pu ki nín gítí Niiniifi tiŋkin ki cūti gbíntì niin. ³⁸Dalba u gbāa u-waal Niisrooki diikun ki jáam-dèe, ní u-jipɔmbi Adirameeleeki nì Sareeseer dū kitàataajiki ki gāa ki kūu-u ní ki sàh ki nín cá Ararati tiŋkin. U-jipɔɔn Asaradɔn di fōo u-yil ki kpántì ubɔti.

Ubɔti Eeseekiyaasi weenyi nì u-cáañtam

(Kpèè 2 Bib 20.1-11)

38 ¹Ŋyunti gbantee Eeseekiyaasi nìn búŋkì ki làá kpú. Ní Unimbɔti bɔnaatiliu Yeesaya, Amɔtisi jipɔɔn cūti mǎntì u-pu ní ki bí-u yii: «Ti-Dindaan bí yii á bɔntí a-dicaŋku, di sá yii a làá kpú ní, saa làá ŋmátí.» ²Niinee ní Eeseekiyaasi fàtì u-nimbiin ki túl digundi ní ki mēē ti-Dindaan yii: ³«M-Dindaan, m gbāam-si ní. Téetí yii m nóó-si nì ibaamɔn nì dipɔbil diba ní ki ŋá tin fáatiñ-see.» U mēē mimmee ní ki sún tikpil.

⁴Ní ti-Dindaan sòon nì Yeesaya ki bí-u yii ⁵ú gítí kí tükù Eeseekiyaasi yii: «Ti-Dindaan, a-naanja Nimbɔtiu di lī yii: < M gbìl a-wimmeem, ki ká a-nyinnyim. M làá fìkɔn a-maŋfal wiinyi abin saalku kí kütì. ⁶M làá fī

sii nì kitiŋ nee kí nyāntí Asuur bɔtiu ŋaan. M làá wún kitiŋ nee pu > .»

²¹Ní Yeesaya bí yii: «Nàmaan fiigi subiliŋ kí cáañ kí nákañ ubɔti naliŋ pu, u làá pɔkì!»

²²Ní Eeseekiyaasi bí yii: «Ba daanŋu ní m làá dūu béé yii m làá gítí ŋmā kí cū ti-Dindaan diikun?»

⁷Ní Yeesaya bí Eeseekiyaasi yii: «Kpèè, kudaanŋu kun ti-Dindaan tī-si kí dākà yii u nín pōon puee, u làá ŋá mimmee sò. ⁸Too, ti-Dindaan làá yàntì mboon ŋun lítì Akaasi koliŋ puee ní fàtíí sùtí kí jòm akol saalaa pu.» Ní mboon lafun fàtì sùtì kí jòm Akaasi koliŋ pu, akol saalaa ŋin pu ŋu bàà lítèe pu.

Eeseekiyaasi mēē ŋwimmeem u nín ká dicáañdee

⁹Inyɔŋki laŋŋu ŋun Juuda bɔtiu Eeseekiyaasi gāa u nín nìn búŋkì ki dāa ká dicáañdee sèé:

¹⁰M nìn lī m-ban yii m-maŋfal wiinyi dijandi ní m dūu kāl kitiŋ nee pu ní ki làá kpáa fàtíí nīn gítí nee.

Ditanŋkpiilin ní m làá púntí m-maŋfal wiinyi in kíñee.

¹¹M nìn gítí lī m-ban yii: maa làá ti ká ti-Dindaan binifoobi tiŋki pu doo deeyaa!

Maa làá ti wāl báa uniseen nimbiin

duulinya nee poon deeyaa!

¹²Bi dáal ki fōo m-maŋfal, ki cáá-di ki búntì ndandati ki wāatì-mi, kii bi nín cóotí upikpaal tantiu puee.

Kii usatalul nín kpáb sata un u lūñee puee, mín ní bi kpáb ma mun maŋfal ki dód.

Bi gíí ki tīl iŋmii. Kí yòon ŋwiimpu kí cáá sāa kunyeeuee, mimmee a dód m-bɔti dee!

¹³Álì kutaa ní dāá wúntèe, maa ti bí tiban.

U wiil m-kpabiŋ kɔkɔ, a lì kii gbikintee.

Kí yòon ŋwiimpu kí cáá sāa kunyeeuee, mimmee a dód m-bɔti dee!

¹⁴M sún kii kikoosiyaakpaai àa udiyaalee, ki sún ki yáliŋkì kii dibeeanjiilee.

M-nimbiliŋ kpēē a-watil pú yilpu ki tin gīi.

Ti-Dindaan, an bàñ-mi, dāa jòon-mi.

¹⁵Tilati ní m gítí cáá kí sòon ní ú kí-mi ní, di sá yii úñ di ŋá tin bí nee kɔkɔ.

Kunimbaakpaanŋu kun kó-mee puee, ŋgeem gítí kpá-mi.

¹⁶Ti-Dindaan, a bēē tin bāañ-mee, ní ki fàtì tī-mi dimaŋfal.

A fàtì tī-mi mpɔn, ki yàntì m bí dimaŋfalin.

¹⁷Kpèè, m-nimbaaku kpántì dipɔɔpindi.

Tiŋman, a-neendi puee, a nyántì-mi ŋkúm ŋaan, ki dū m-kpitiñ kɔkɔ ki ŋá a-kpaŋkpamboon.

¹⁸Ubo kaa nyɔŋkì-si ditanŋkpiilin,

bitan̄kpiibi kaa ti n̄ūn kí
jáam̄-si.

Binib bin gíti dáá s̄inti
dikaakulinee

kaa ti máká a-ḡanti pu.

¹⁹ See unifoo baba di n̄ūn kí
nyōḡkí-si,

a li kii man n̄in bíi nyōḡkí-si
pu díñ nee.

Bibaatiibi di làá yànti

bi-biyaamu n̄ béé a-ḡanti.

²⁰ Ti-Dindaan sii di f̄i-mi.

An puee ti làá n̄in b̄óó tiwan
ki nyōḡkí-si a-diikun
ti-manfal wiḡyi k̄k̄o poon.

Eeseekiyaasi f̄oō binib bin Babiloon b̄otiu túee

(Kpèè 2 Bib 20.12-19)

39 ¹ḡyunti gbantee, Babiloon
b̄otiu Baladan j̄ip̄oōn
Meeroodaki-Baladan n̄in gb̄il̄ yii
Eeseekiyaasi n̄in búḡk̄i ní ki f̄at̄i
p̄óók̄i. Di sá ní u ḡm̄ān̄ kugb̄oḡu
ki nyāab̄ tiwamp̄kaal ki tú bí cáá
c̄unn̄i k̄i t̄i-u^b. ²Bin bi túee n̄in
b̄ānee, ní an m̄óók̄iñ Eeseekiyaasi
ní u yōoñ-bi ki k̄óñ kudii kun poon
ní u n̄in kp̄áaf̄i u-gaajawanti n̄i
animbil n̄i sindaariya n̄i talaalub
n̄i ikpafi in s̄óf̄ee ki d̄āk̄ā-bi. U n̄in
d̄āk̄ā-bi laakin u n̄in kp̄áaf̄i u-janja-
wanti mun n̄i t̄ijanjan̄ k̄k̄o. Tiba
kaa n̄in k̄ín̄ Eeseekiyaasi c̄indin n̄i
u-beelin waa d̄ūu d̄āk̄ā-bi.

³M̄ín̄ boonee ní Unimb̄oti b̄onaati-
liu Yeesaya d̄ómiñ̄ ki ká ub̄oti
Eeseekiyaasi ní ki b̄āl̄ifi-u yii:
«Binibee t̄ük̄ū-si yii ba ní? Ní la ní
bi nyānn̄i?» Ní Eeseekiyaasi k̄íi yii:

«Bi nyānn̄i ndan ní. Dooōo Babiloon
t̄iḡkin ní bi nyānn̄i.» ⁴Ní Yeesaya
ḡíti n̄ik̄i ki b̄āl̄ifi-u yii: «Ba ní bi
ká a-beec̄indin?» Ní Eeseekiyaasi
k̄íi yii: «Bi p̄ee ká tin k̄k̄o p̄ee bí
m-beec̄indinee ní. Tiba kaa k̄ín̄
m-nimb̄ikpaaf̄idiikun maa d̄ūu
d̄āk̄ā-bi.»

⁵Niinee ní Yeesaya bí Eeseekiyaasi
yii: «P̄il̄ifi t̄ib̄oti tin ti-Dindaan
M̄p̄oḡk̄oḡdaan s̄oōnee: ⁶ <ḡwiin ḡub̄o
bí ki d̄oōñ, tin k̄k̄o bí a-dumpu
nee n̄i tin k̄k̄o a-baabi kp̄áafi ki
s̄iñ̄ee, bi làá d̄āá k̄oōn̄ k̄k̄o k̄i c̄unn̄i
Babiloon t̄iḡkin. Tiba kaa làá d̄āá
k̄ín̄ doo, ti-Dindaan di s̄oōn̄ m̄ín̄.
⁷Bi làá d̄āá cúu a-j̄ip̄ombi tikpil bin
sisi a-ba m̄ālee, k̄i c̄unn̄i Babiloon
b̄otiu cee k̄i d̄ū-bi k̄i ḡá bifaabi bí
n̄in t̄ūn̄ atuun ki t̄i-u^c. >»

⁸Ní Eeseekiyaasi k̄íi Yeesaya yii:
«T̄ib̄om̄antiil ní ti-Dindaan t̄ük̄ū-si
a cáān̄ ki n̄aat̄i-mi nee.» Di sá yii
u n̄in l̄i u-need̄ yii: «Ti làá n̄in bí
ḡgbans̄oḡfi n̄i dibat̄olin m-manfal
wiḡyi k̄k̄o poon.»

DIJANLILITIL

ISIRAYEEL YAB P̄ŌS̄OḡKIL (40–55)

Ní s̄oḡk̄i m-nibul p̄obil

40 ¹S̄oḡk̄imaan m-nibul p̄obil,
s̄oḡk̄imaan bi-p̄obil,

ni-Nimb̄otiu di l̄i m̄ín̄.

²S̄oōm̄maan k̄i s̄oḡk̄i

Jeerusaleem p̄obil,

ní b̄āak̄i k̄i t̄ük̄ū-k̄i yii

ki-tump̄oḡji d̄óó,

k̄i p̄ān̄ ki-kpitii k̄k̄o pu,
ti-Dindaan yānti k̄i p̄ān̄^d
ki-ȳintitam k̄k̄o p̄ondi mili
pu.

³ Nneel ḡub̄o bíi báak̄i ki l̄i yii:
«Ní b̄ónt̄imaan nsan kuteeun
k̄i t̄i ti-Dindaan,
ní t̄ant̄imaan nsanja
kit̄iḡkuliḡḡin k̄i t̄i
ti-Nimb̄otiu^{ee}.

⁴ Ní gb̄iḡk̄imaan atantaka k̄k̄o,
k̄i b̄it̄i ajoin̄ n̄i ḡgbantamu
k̄k̄o!

Ní t̄ant̄imaan ipaan in bí
kp̄ābiti kp̄abitee,
k̄i yānti ḡgbantamu n̄i kp̄ánti
atantaka.

⁵ Niinee ti-Dindaan nyooti làá
nyā mpaampiin pu,
ní inifunaan k̄k̄o n̄i d̄āá w̄āl̄-t̄i.
Ti-Dindaan di s̄oōn̄ m̄ín̄^f.»

⁶ Nneel ḡub̄o bí yii: «B̄āak̄im̄!»
Ní m̄ b̄āl̄ifi yii:
«M̄ b̄āak̄i yii ba?»
Ní ḡu k̄íi-mi yii: «B̄āak̄i
yii binib k̄k̄o sá kii
kumooeee ní,
ní bi-nyaan̄ku sá kii tisatin
pumpukumee.

⁷ Ti-Dindaan yaa p̄úfi kumoo
n̄i nsupumpukumee puee,
kumoo k̄oō ní nsupumpukum
n̄i ȳól̄.
– T̄iḡman, binib kaa p̄ee p̄ōō
kii kumooeee ní.

^d 40.2 Kpèè Disa 22.3,6,8, Yeer 6.18.

^{ee} 40.3 Dijandi nee k̄a Maat 3.3, Maar 3, Yoow 1.23.

^f 40.5 B. 3-5: kpèè Luuki 3.4-6.

^g 40.8 Kpèè 55.10-11. B. 6-8 jandi tikpil f̄at̄i k̄a 1 Peet 1.24-25, d̄ūu ḡm̄ant̄i n̄i Yaku 1.10-11.

^{gb} 40.10 Uyakatikaa nee n̄in k̄unt̄i puee, kpèè 62.11, Dilee 22.12.

ⁱ 40.11 D̄ūu ḡm̄ant̄i n̄i Eese 34.15, Yoow 10.11.

⁸ Kumoo k̄oō ní nsupumpukum
n̄i ȳól̄,
ama ti-Nimb̄otiu ùn̄ b̄oti p̄ee bí
ní k̄i cá jaanjaan^g!»

T̄ib̄om̄antiil tin sá bí d̄ūu b̄āak̄èe

⁹ Sii Siiyon un ḡúb̄iñ̄ t̄ib̄om̄antiil
k̄i n̄aat̄ee,
j̄ōm̄ dijool din f̄ik̄deee yilpu k̄i
t̄eeñ̄ m̄p̄on.

Sii Jeerusaleem un ḡúb̄iñ̄
t̄ib̄om̄antiil k̄i n̄aat̄ee,
t̄eeñ̄ m̄p̄on m̄p̄on, á taa f̄an̄k̄i
b̄āā tiba.

T̄ük̄ū Juuda timmu yii:
«Kp̄èemaan ni-Nimb̄otiu!

¹⁰ Kp̄èemaan ti-Dindaan
Unimb̄oti!

U d̄oōñ̄ n̄i m̄p̄on.
U cáá m̄p̄on k̄i j̄i dibeel.
Kp̄èemaan, u c̄āabiñ̄ u-paati,
u ḡúb̄iñ̄ u-ḡín̄di paati^g.

¹¹ U sá kii upikpaal un
kp̄āá u-pican̄kpun̄kuee ní,
u cáá u-ḡal̄ ki k̄oōnt̄i u-pibiliḡ
ki kp̄áf̄i.

U ȳoōnt̄i u-pibiyaamu ki biḡ,
ní ki kp̄oōt̄i ipinaati in cáá
mbiyaamu ḡáamee ki cáñ̄
ns̄oḡfinⁱ.»

Duulinya Dindaan di sá ukpaan ki sá uc̄iḡf̄iti

¹² ḡma di ḡm̄ant̄i t̄iḡku nyim
u-ḡant̄ilin?

ḡma di ȳati u-ḡambiyaamu ki
d̄ūu ḡm̄ant̄i kutagb̄oḡu?

^b 39.1 Kpèè 2 Bib 20.12.

^c 39.7 D̄ūu ḡm̄ant̄i n̄i Dani 1.1-7, 2 Bib 24.10-16, 2 Kroo 36.10.

- Ŋma di dū gbakiti ki ŋmānti
kitiŋ kɔkɔ tam?
Ŋma di ŋmānti ajoin
saniyaluntikaa pu,
àá ŋgbantamu saniyapaanŋkaa
pu?
- ¹³ Ŋma di ŋmānti ti-Dindaan
Fam ki ká?
Ulanil di sánki-u dalba u ŋá
tiba ki ká?
- ¹⁴ Ŋma ní Unimbɔti péé bālifi
isaŋki
kí ŋmā kí sòon tibɔti tiŋan,
àá udaan dàkà-u dinyil àá
iciin?
- ¹⁵ Kpèè, atimbun sá kii nnyim
nín nyèèñ
gbakiti nyɔɔgbandi kí jōō kitiŋ
puee ní,
a lì kii dibul kibilii di pá
saniya puee.
Kpèè, ntimu mun nnyim
mānti túee
nyinŋiŋu bí kii ŋkɔŋkpɔmee
ní.
- ¹⁶ Leebanɔn tiŋki dɔi kɔkɔ kaa
bà
bí kpāa ŋŋmi nsaraafan pu,
ní ki-waŋkuti kɔkɔ kaa bà bí
ŋá ti-Dindaan saraawɔkaa.
- ¹⁷ Atimbun kɔkɔ kaa péé bí tiban
u-nimbiin,
ŋi-kɔkɔ sá fám ní u-cee,
ŋi bí kii kubuŋuee ní.
- Baa ŋūn kí dū tiba nì tiba
kí ŋmānti Unimbɔti**
- ¹⁸ Ŋma ní ni cáá Unimbɔti kí
ŋmānti ní?

- Kunaŋu kulɔkɔ ní ni làá dū-u
kí nántiñ?
- ¹⁹ Diwaalaaa?
Ukúduŋtil di dūnti tikúti kí
dūu mɔ́ɔ-dì,
ní goosimiiti dū sindaariya kí
nyūnti-dì
ní kí mɔ́ɔ animbil kúti
léenkaati kí léen-dì.
- ²⁰ Un di yaa kaa cáá ŋŋmam kí
ŋá an saraauee,
nyàab ndɔ ŋun kaa bùkùee
ní kí tī ukpiŋkpiiti un ŋūn
u-tundi tiŋanee,
ni ún n dūú kpítí diwaal kí síí-u.
- ²¹ Mimmee naa nyáaa?
Baa sòon ni gbilaaa?
Baa nìn báakì kí tükū-ni
doooo ŋkilkaaminaaa?
Mimmee naa nyàab kí bée
kitiŋ náanliuuaa?
- ²² Ti-Dindaan kòd kutagbɔŋu
kun dàñ kitiŋ yilpuee,
ní binib bin kòd kitiŋ puee
bí u-cee kii icatee.
U kpátì kutagbɔŋu kii
ŋŋaalikŋkaayee,
ní kí dū-ku kí cóon kii tantee
kí kòd.
- ²³ U nāan duulinya yidambi,
ní kí yānti kitiŋ pu bɔsoonliibi
kaa ti péé bí tiban.
- ²⁴ Bi tin lì yii bi lèekī-bi,
kí kàan-bi,
bí kàl kí báan inyaanee
ní ti-Dindaan fooku
n̄ ñàtī-bi kí fá ní bí kpā,
ní kunaakpaabuŋu n̄ yòon-bi
kii tifeelee.

- ²⁵ Unimbɔti Circirdaan di bālifi
yii:
«Ŋma ní ni ŋūn kí dū-mi kí
ŋmānti ní?
Ŋma di ŋūn kí nīn sá man juti
ní?»
- ²⁶ Wáammaan kí kpèè kutaa.
Ŋma di náan inmalbijaa ní?
Ŋma di yānti i-kɔkɔ nyèe
kí kpáfí kii dijanjakitilee ní?
Ūn di yīn uŋmalbija kamaa nì
u-yindi.
U cáá dibaataandi nì
mpɔŋkpaan,
an puee u yaa yīn-iee,
i-kansikin báa ubɔ kaa fótí.

**Bin wunti bí wòbee
làá fātí ká mpɔn**

- ²⁷ Isirayeel, Jaakɔb nibul,
ba pu ní a sòon yii:
«M-Dindaan kaa wāl tin
bāan-mee,
m-Nimbɔtiu kaa péé wāl man
baamɔŋyi.»
- ²⁸ Mimmee saa nyáaa?
Baa sòon a gbilaaa?
Ti-Dindaan di sá Unimbɔti kí
nīn cá jaanjaan.
Ūn di náan kitiŋ kí yòon
kí gbeennyɔkɔ kiba
kí cáá tin sāa kin kínee.
Waa wòb dalba dalba, kaa tí
gì mun.
U-nyil kaa cáá kigbeennyɔkɔ.
- ²⁹ U tìl un kaa ti cáá mpɔnee
mpɔn,
kí tìl un gīyee kunyannyaau.
- ³⁰ Binipɔmbi gba gè kí wòb,
bibaatandambi mun gbéetí kí
lítí.
- ³¹ Ama bin máká ti-Dindaan puee

fātī pòntī bi-pɔŋŋu ní.
Bi yíkí kí ñaàn kii ikaabuee ní.
Bi sán ama ní kaa gè,
bi còom ama ní bi-wunti kaa
yòtí.

Unimbɔtibaamɔn nì awaa bɔti
41 ¹Ntimu mun nnyim mānti
túee,

- ŋmīlmaan kí pīlifin-mi.
Anibul kɔkɔ nib, fātī kámaan
kunyannyaau.
Ní sūtīmmaan kí dāa sòon.
Ti-kɔkɔ n̄ cùu kpāfi ibɔsoon
laŋki.
- ² Ŋwīn nyalanŋi púee, ubɔ
dòon.
Laakin kamaa u yaa jítèe,
u jáa kí jīn ŋma ní.
Ŋma di yānti u kí n̄ nsan ní?
Ŋma di dū anibul kí ŋá u-ŋaan
ní?
Ŋma di dū bibɔtiibi kí ŋá
u-taanŋi taapu ní?
U-tàataajiki càkà-bi músi musi
ní u-tɔbu jì-bi kii kubuŋu nín
yòntí tifeel puee.
- ³ U jì-bi kí jítí bi-kansikin báa
tiba kaa ŋáan-u,
ní u-taanŋi kaa kpāa gbèetī
kitiŋ gba.
- ⁴ Ŋma di ŋá tīn gbanti kɔkɔ?
Ūn di bñnti tibɔti nín ddoñ kí
jítí puee
kí síin doooo ŋkilkaamin.
Man di sá ni-Dindaan.
M sá upeepeekaa,
kí làa nīn péé sá mīn
áli duulinya kúntitam.
- ⁵ Ntimu mun nnyim mānti túee
yab
ká-u ní kí fāŋkì.

Kitiŋ gbeennyɔkɔ yab ká-u ní
bi-wunti bí jìkì.
Bi sùtí ki pìlín, bi kǎn nsan pu
ki dòón.

⁶ Bi bí tútùh tɔb,
ní báà ŋma lì u-nabiki yii: «Ká
dipɔbil!»

⁷ Ukpɔŋkpiiti tìl goosimiiti
kunyannyaau.
Ucaa un cáá dinantaŋkul ki
gbáà ki jìlìfì tikútee
tìl un gbáà ki tàntì-tèe
kunyannyaau.
U tükù ukúduntìl yii: «An ŋān.»
Ní bí dū ipiin kí kpáá kí cúú
diwaalee
án taa nín cɔŋkì.

⁸ Ama sii Isirayeel, a sá
m-tɔntɔnliu ní,
Jaakɔb, a sá dinibul din ní m
lēēyee ní,
a sá m-bɔɔ Abraam naantiuu
ní^k.

⁹ M cūti ki nyàabìñ-si doooo
kitiŋ gbeennyɔkɔ ní.
M yííñ-si doooo
ntindandatimun ní,
ní ki lī yii: <M-tɔntɔnliu di
sá-si,
m lēē-si ní, maa dū-si ki fá.>

¹⁰ Taa fàŋkì, kun puee m bí
a-cee.
Taa nín ká ki yáliŋkì,
kun puee m sá a-Nimbɔtiu.
M dòón kí tī-si mpɔn, kí
tūtuñ-si,
kí dū m-ŋaŋgiil ŋun pɔɔ ki tìl
dijajilee
kí wún a-pu.

¹¹ Tiŋman, bin nyàab-si
tikpitilee,
icoo làá cúú-bi gbòooo bí fá
bi-jilimau.
Bin jáà nì see,
án làá nàān-bi bí kpú kí céetí.

¹² Bin tákà-si tibotee,
a làá dāá nyàab-bi kaa làá ti
ká-bi.
Bin jáà nì see,
án làá nàān-bi ní bí wāŋkì.

¹³ Di sá yii man a-Dindaanee,
m sá a-Nimbɔtiu ní.
Man di ŋúb a-ŋal
ní ki bí-si yii: «Taa fàŋkì,
m làá jòón-si.»

M dòón kí jòón-si

¹⁴ Jaakɔb nibul, sii un kpánti kii
ujiliŋkpaamee,
sii un kpánti kii utanaŋkpiilee,
taa fàŋkì.
M dòón kí jòón-si.
Man a-Dindaan di sòñ mín.
Un di làá dā-si kí líyee
dì sá Isirayeel Circir Nimbɔtiu.

¹⁵ Kpèè, m dū-si kí kpánti kii
tɔrɔku un
bi fù tijimpin pu an gbátée
upɔmpɔɔn ní.
A làá nà kí mátì ajoin ní dúsi
dusi,
kí yàntì ŋgbantamu n kpánti
kii tifeelee.

¹⁶ A làá dāá càatì-bi kubuŋu n
yòñ-bi,
ní kunaakpaabuŋu n yàān-bi
an kɔkɔ pu.
Ama siiyee, a làá dāá nīn tátì
kí fàal ti-Dindaan pu,

kí dāá nīn làntì Isirayeel Circir
Nimbɔtiu pu.

Kuteeu làá kpánti dinyimbɔbil

¹⁷ Bifalaadambi nì binandambi
bí ki nyàab nnyim kaa bí
kántì,
nnyinnyoo cúú-bi ní bi-neeŋyi
kūn.
Man ni-Dindaan làá fōō
bi-wimmeem,
man Isirayeel Nimbɔtiu kaa
làá dū-bi kí fá.

¹⁸ M làá yàntì ibun n pùub ajoin
ŋin yilpu kaa cáá isufee pu,
kí yàntì inyimbul n cótì
atantaka poon.
M làá yàntì kuteeu n kpánti
anyimbɔbil
ní kí yàntì kitiŋkuliŋŋi n
kpánti inyimbul.

¹⁹ Kuteeunee, m làá dāá cóon
seedir nì akasiya nì miirti nì
ɔliifi sufii,
ní kí dāá cóon kitiŋkuliŋŋi pu
siipreesi nì piini nì buwii sufii
dicilpu.

²⁰ Mimmee báà ŋma làá dāá ká,
báà ŋma làá dāá bée,
báà ŋma làá dāá dáan kí ká kí
gbìl taapu
yii ti-Dindaan di tún atuun nee,
Isirayeel Circir Nimbɔtiu di
náān-tì.

Awaa kaa bí tiban

²¹ Ti-Dindaan bí yii:
«Ní cáammaan ni-bɔti kí bíl bí
sòñ kí tī-ni»,
Jaakɔb nibul bɔtiu bí yii:
«Ní dāá limaan tin ní ni
cááyee kí mōti ni-ba pu.

²² Sútìmmaan kí dāá tükù-ti tin
bí ki dòónee.
Tibɔti tilati di dómín ki jítì ní?
Ní dākà-ti-tì ní timbi n dākafì
ti-pu,
àà ní tükù-ti tin di bí ki dòón
foolboonee,
ní tí bée tin bí ki dòónee.

²³ Ní tükùmaan-ti tin làá fu dāān
foolboonee
ní tí bée yii ni lafun sá
inimbɔti.
Ní ŋámaan tiŋan àà tikpitil
tiba
tí ká án ŋá-ti bitii ní kufaaŋgu
n kɔ-ti.

²⁴ Ama nimbi ni-ba kaa bí tiban,
tin ni ŋáanee mun kaa péé sá
tiba.
An sá ntimbiil ní unil n lēē kí
nīn nóó-ni.

²⁵ M lūkutìn unil ubɔ u yíkìñ
ŋgan pú ki dòón.
Doooo ŋwìñ nyalanŋki pú ní m
yííñ-u.
U bí ki tǎn biyidambi pu kii bi
nín tà tikpati puee,
a lì kii uyɔɔmaati nín tà
kuyɔkɔu puee.

²⁶ ŋma nīn sòñ tin bí nee
doooo ŋkilkaamin
tí bàà nín nyí-ti ki yóon?
ŋma nīn sòñ-tì doooo
cannaaku
tí bàà lì yii: <A sá mín ní?>
Báà ubɔ kaa nīn sòñ ti-pu,
báà ubɔ kaa nīn wāān kinyɔkɔ,
báà ubɔ kaa nīn gbìl ni sòñ
ti-pu.

²⁷ Man di péé péé ki tükū Siiyɔn
yii:

<Kpèè, bi sèè! >

M tú ntuun ñu cünni
tibòmantiil Jeerusaleem tiñkin.

²⁸ «M kpèè ki mǎntii tú kaa ká
bàà uniseen.

Anibul ñin kínee nimbótii
kansikinee, usañkil kpá!
M bàà làá bàlifi-i ní í bàà
tùkù-mi.

²⁹ Ama binibee kaa bí tiban.
Tin bi ñáañee kòkò sá fám ní.
Bi-waaji kòkò sá kubuñu ní ki
sá fám!»

Ti-Dindaan tǎntǎnliu (nlampepeekaa)

42 ¹ Ti-Dindaan bí yii:
<Kpèè, m-tǎntǎnliu^{kp},
m ñúǎ u-ñal,
m lēē-u ní m-pǎbil sòm u-pu.
M dū m-Fam ki ñá u-pu
ú dāá sòon deedeē bǎti
kí tükù atimbun kòkò.

² Waa làá dāá nīn tǎtí
kaa làá dāá sòon mpǎn,
baa làá dāá gbīl u-nyòkò pu
adan pu.

³ Waa làá dāá púntí mmóon ñun
gī ki gbàkēe,
waa làá dāá gbíntí fitila un bíi
fòol bílbilee.
Ama u làá dāá lēē tibǎti nín dō
nsan puee kí dākà.

⁴ Waa làá dāá wǎb, u-wunti
mun kaa làá dāá yǎtí
kí cáá sǎā ñyunti ñun ní
u làá dāá yóon kitiñ pu tibǎti
nín dō nsan puee.

Ntimu mun nnyim mǎntii túee
dāa kā ki cí kí fōō u-marab.»

Ñwalifi làá ñmíntí atimbun pu

⁵ Ti-Dindaan Unimbǎti
di náan kutagbǎñu ní ki
kpátì-ku ki dǎnti.

Ún di kpátì kitiñ nì tin kòkò
nyēē ki-puee.
Ún di tī binib bin kòd ki-puee
dimañfal,

ki tī bin bí ki-puee kufoou^l.
U nín tükù u-tǎntǎnliu puee
sèè:

⁶ «An sá man ni-Dindaan
di yíin-si deedeē yíintam.
M ñúǎ a-ñal,
man di mǎn-si.

M làá dī a-pu ní kí ñá mpèè nì
dinibul,
sii di sá atimbun walifiñu.

⁷ A làá ñúbití bijǎfub nimbiliñ,
kí nyǎntí bisarkadambi
bi-sarkadiiññin,
kí yǎntí bin pī dibǎmbǎndinee
ní nyā.»

⁸ Man di sá ni-Dindaan,
m-yindi dee.
Maa làá dū m-nyooti kí tī ubǎ
fám,
kaa làá dū m-jilmau kí tī
awaa.

⁹ Tibǎpeekaal tīn jíti ki dód
dee.
M bíi báakí ki tükù-ni tipǎn ní
nee.
M bíi tükù-ni tibǎpǎn gbanti
ní gbīl kí wǎatí ní tí nín bǎn.

Ti-Dindaan làá tō u-tundi

¹⁰ Ní gāamaan nlampǎon kí
nyǎñkì ti-Dindaan.
Ní gāa ilan kí nyǎñkì-u doooo
kitiñ kúntilañki,
nimbi bin bí ki còom tiñku
puee

nì tin kòkò di péé bí u-poonee,
nì nimbi bin kòd ntimu mun
nnyim mǎntii túee.

¹¹ Kuteeu nì ntimu mun bí
ku-poonee nib
ní tóon ilan kí nīn gà mpǎn,
ki kpáan ntimbilimu mun
Keedaar yab kóoyee.

Binib bin kòd ditañkpal puee
ní nīn gà ipampakalan,
bí nīn kǎn doooo ajoon yilpu
kúntí kunti ki fǎal.

¹² Bin kòd ntimu mun nnyim
mǎntii túee
ní tī ti-Dindaan tinyool,
bí gāa ilan mpǎn kí nyǎñkì-u.

¹³ Ti-Dindaan làá nyā kii
ubaatandaanee
án lùkutí-u ú já kujaau kii
ujanjalee.
U fáa njanjakuñkuunti mpǎn
ki bǎntí kí já nì u-nannanliibi.

Tin ní ti-Dindaan bǎnti ki làá ñée

¹⁴ Ti-Dindaan bí yii:
«An yúnti tikpil m kā ki ñmí,
m cúú m-ba kaa lī tiba.
M bíi dùn kii unimpu di
yáliñkí imatiñweenee,
m-fam bíi tifi, m fòotí kaa bà.

¹⁵ «M làá kpèelikí ajoon nì
ñgbantamu,
kí yǎntí kumǎwǎñu kòkò ní kpā.

M làá yǎntí ibun ní kpántí
kitiñkuliññi
ní kí yǎntí anyimbǎbil ní fòotí.

¹⁶ M làá kpòotí bijǎfub kí tàkǎn
didandi din baa nyée pu.
M làá kpòotí-bi bí còom nsan
ñun pu baa nīn nyée pu.
M làá yǎntí bi-nimbiiinee
dibǎmbǎndi ní kpántí ñwalifi,
ní laakin kamaa aganlaka bée
ní cúú tǎntí.

Tin bí nee kòkòee, see m ñá-tì,
an kaa cáá yii m làá yíi kí taa
ñá.

¹⁷ «Binib bin dū bi-mákal ki
páan awaa pu,
ki lì tiwan tin bi dū tikúti ki
móyyee yii:
<Nimbi di sá timbi
nimbǎtiyyee >,
làá tūlifi kí gítí boon,
ní icoo ní cúú-bi.

Dinibul din sá bijǎfub ní bitafakpaafubee

¹⁸ Nimbi bin sá bitafakpaafubee,
ní pilifimaan tiñan!
Nimbi bin di sá bijǎfubee,
ní ñúbitímaan kí kpèè!

¹⁹ Ñma di sá uǎfufu,
án yaa kaa sá m-Tǎntǎnliu?
Ñma di sá utafakpaafu
kii Ntuun ñun m làá tōee?
Tiñman, ñma sá uǎfufu
kii man ni-Dindaan nibulee?
Ñma sá uǎfufu
kii man ni-Dindaan Tǎntǎnliu?

^{kp} 42.1 Uyakatikaa nee kíltam kā Maat 3.17, 17.5, Maar 1.11, Luuki 3.22, 9.35. - B. 1-4.
kpèè Maat 12.18-21.

^l 42.5 Dūú ñmǎntí nì Atuun 17.24-25.

A cáá a-tafamonti,
ama aa gbìl báà tiba.
²¹ Ti-Dindaan nín sá
deedeedaanee puee,
an m̀wòkih-u ú dàkà yii
u-marau sá ukpaan ki ñhān.
²² Ama ni sá dinibul din ní
bi fúkúl ki nāaṅee ní.
Bi cúú ni-wanti k̀k̀k̀ ki fōō.
Bi dū ni-k̀k̀k̀ ki t́ mb̀d̀o poon
sarka,
ki dū-ni ki bál asarkadiinni.
Bi fúkúl-ni pílpil
ní ubo kaa bí ḱ j̀òòn-ni.
Bi cúú-ni ki cūnni kuyuru,
ní báà ubo kaa lī yii:
< Gíìnnímaan-bi! >
²³ «Ni-kansikin ḡma làá pīlifi
tiboti nee tiḡan?
ḡma di làá gíìn nland̀k̀k̀
kí pīlifi-tì k̀ḡk̀k̀nnee?
²⁴ «ḡma di dū Isirayeel yab
ki tī bi nāaḡ?
ḡma di dū Jaak̀b yab
ki tī bi fúkúl?
An kaa sá ti-Dindaanaaa?
Di sá yii ti yīntiḡ-u,
ki yī kaa nóó u-saḡḡu
ní kaa ḡúb u-marab.
²⁵ An pu ní ti-Dindaan kpáati
u-ḡuukpaandi
nì kujaau bilisii ki sīti
Isirayeel yab pu.
Ku-poonee, bi sēē Isirayeel
tiḡki ki māntiḡ tú,
ama ní ki-nib kaa pée gbīl
taapu.
ḡḡmi fōō ki wūn dinibul,
ama ní baa kpáàa fōoti
yīkiḡ!»

43 ¹ Ama k̀ḡk̀k̀nnee, Jaak̀b
ti-Dindaan un di náaḡ-see,
úḡ un di máḡ-see, Isirayeel
nín s̀òoḡ puee s̀éé:
«Taa f̀aḡk̀i, di sá yii m dá-si
ki lī,
ki yīḡ-si nì a-yindi,
man di yì-si.
² A yaa bí dūtī nnyim,
m làá nīn bí a-cee,
a yaa tí bí dūtī ibun,
i kpá ki làá ỳòoḡ-si.
A yaa bí c̀òoḡ ḡḡmi poon,
ḡuaa làá wà-si,
ní aḡmilimbil kaa làá gbēē-si.
³ Di sá yii man a-Dindaan di sá
a-Nimb̀otiu,
man Isirayeel Circir Nimb̀otiu
di sá a-Fiiliu.
«M dū Eejipiti tiḡki ní ki tī ki
fātī dá-si ki lī,
ní ki dū Kuusi nì Seeba timmu
ki kpánti-si ki fōō-si ki lī.
⁴ Di sá yii a p̀ẁẁ kudaau
m-nimbiin,
ní maa m̀ẁ a-pu ki nééḡ-si.
An puee m dū binib ki tééḡ
a-yil,
ní ki dū anibul ki pàḡ
a-maḡfal p̀ndi.
⁵ «Taa f̀aḡk̀i, kun puee m bí
a-cee.
M làá ỳòoḡní a-naantiibi
doooo ḡwīḡ nyalanḡki pú kí
gíìnní,
kí ỳòoḡní-bi doooo ḡwīḡ
jeetilanḡki pú
kí kpāfi.
⁶ M làá l̀i ḡgan pú yab yii:
< Gíìmmaan-bi kí tī-mi > ,

ní kí l̀i ḡgiil pú yab yii:
< Taa cúúmaan-bi kí k̀àaḡ! >
Gíìnnímaan m-jip̀mbi bin bíḡ
ntindandatimune,
kí gíìnní m-bisalib bin bíḡ
kitiḡ kúntilanḡke.
⁷ Gíìnnímaan binib bin fōō
m-yindee,
binib bin m náaḡ,
kí máḡ, kí nyánti
bí nīn t̀i-mi tinyoolee.»
Nimbi di sá m-seeradambi
⁸ Ní nyánti dinibul nee doo!
Dì cáá animbil ama ní kaa
wál,
kí cáá atafal, ama ní kaa gbìl.
⁹ Atimbun k̀k̀k̀ ní k̀òoḡ kí kpāfi
dicilpu,
anibul k̀k̀k̀ ní k̀òoḡ kí kpāfi.
Bi-kansikin ḡma di ḡḡn kí
t̀k̀k̀-ḡ tīn bí jītí nee?
ḡma di ḡḡn kí yànti tí gbīl tin
jítèe?
Bí cáaḡ bi-seeradambi kí dàkà
yii bi cáá mbaam̀n!
Ní bi-seeradambi gbanti ḡ
pīlifi bi nín s̀òoḡ puee
kí l̀i yii: «An sá ibaam̀n!»
¹⁰ «Nimbi m-nibul di sá man
seeradambi.
Ní sá m-t̀oḡnliibi bin ní m
lēeyee ní.
M là yii ní fōō-mi kí kíí,
kí bée kí gbīl yii man di sá
Unimb̀oti.
Kí wàatī m nīn bée,
unimb̀oti ubo nīn kpá,
ní m-boonee ubo mun kaa làá
ti nīn bí.

Ti-Dindaan di lī mīn.
¹¹ M-baba nì m-baba di pée sá
ni-Dindaan,
man boonee, ufiil ubo nì ubo
pée giti kpá.
¹² Man di fiil, kí s̀òoḡ kí sīḡ
ní ki yànti binib béeti-ti.
An sá man, kaa sá
unimb̀oticaan ubo
un bi ḡḡn kí ká ni-ceedee.
Ní sá m-seeradambi ní man sá
Unimb̀oti.
Ti-Dindaan di lī mīn.
¹³ Mīn ní m làá nīn sá kí nīn cá
jaanjaan.
Ubo kpá ki ḡḡn kí fōō u-juti
m-ḡaan.
Tīn ní m yaa ḡée,
ubo kaa ḡḡn kí kpánti-ti?

M làá lēē unil ubo kí t́ ni-cee

¹⁴ Ti-Dindaan un di dá-ni ki
līyee,
úḡ un sá Isirayeel Circir
Nimb̀otiu
nín lī puee s̀d̀.
Ni-puee, m làá t́ unil ubo
Babiloon tiḡkin.
M làá yànti kitiḡ punỳm̀mu ḡ
cúú pīiti.
Tiḡman, Babiloon yab ceeyee,
m̀m̀n làá dāá kpánti iyalinḡki,
bíḡ Kaaldee yab bin ká
bi-meelabin
ki bí ki tátí ki fàalee.
¹⁵ Man di sá ni-Dindaan,
ni-Circir Nimb̀otiu,
Isirayeel Náanliu nì ni-B̀otiu.»
Nsamp̀ẁn làá d̀òoḡ kuteeun
¹⁶ Ti-Dindaan nín lī puee s̀éé.
Úḡ di nīn t́ didandi dim̀ẁlin,

ki cáti nshan nnyim min
nyóòyee poon.
17 Ún di nín nyánti janjatɔ̀rkub
nì itaamu,
ki kpáan ajanjakiti nì
bibaatandambi dicilpu.
Bi-kòkò líti kaa ti yíki,
bi kpíi kòkò múb, ki wùn ki
kúnti kii ñfitilañmiyee.
18 «Ní taa ti téetí tibòkpikil pu,
ní taa ti dàkafi tin jítèe pu.
19 Di sá yii m làá fàtíi ñá tiwan
mpòm^m,
tì kíi ki bíi nyēē gba, naa
wāl-tàaa?
M làá tō nshan kuteeun,
kí yànti ibun n cótí
kitiñkuliñji pu.
20 Kumoon peeli láá dāá
nyōñkì-mi,
ki kpáan sinsinukub nì taataabi.
Di sá yii m làá dāá yànti
nnyim n pùub kuteeun,
ní ibun n cótí kitiñkuliñji pu.
Tiñman, m làá tī dinibul din
m lēēyee
nnyim dí nyò.
21 Dinibul din m máñ ki tī
m-bee
làá dāá gāā ilan kí nyōñkì-mi.»

**Unimbòti nì Isirayeel
nibul cáá ibòsoon**

22 Jaakòb, an kaa sá man ní a
tíminsì ki yíiñ,
Isirayeel, a gīi nì mi ní.
23 Saa cáá apibil ki ñá
bisaraawòkaabi ki tī-mi,
kaa tí kūū tiwanjuti ki ñá
saraabi ki tī-mi tinyool.

Man kaa dū-si ki kpánti
uyumbu
á nīn ñáan tijin saraabi ki
tī-mi,
kaa tí páb-si yii á nīn sètī
talaalutuukaabi ki tī-mi.
24 An kaa sá man pu ní a dū
a-nimbiliñ
ki dáal talaalutuukaabi bin
sófèe,
kaa tí dū tiwanjuti saraabi
kpam
ki tī-mi m ñmó ki díki.
Ama a dū-mi ki kpánti
uyumbu a-kpitii pu ní,
a-yintitam yānti m gīi.
25 Ama an sá mama m-ba di dū
a-kpitii ki pú-si,
maa làá ti téetí a-yintitam pu.
26 Téetí-mi tin a cáá kí kòkòl-mee
man nì si tí cù ibòsoon.
Pée kàan a-bòti kí lēē kí dàkà
yii tì ñāñ.
27 A-naanja upeepeekaa nīn
yīntiñ-miⁿ,
ní a-bònaatiliibi yíki ki bíi jáá
nì mi.
28 An pu ní m kpákati bikpilib
bin m nīn kàañee,
ki dū Jaakòb nibul ki tī bí kpò
kí céetí,
ki dū Isirayeel yab ki tī
bi-nannanliibi n bèl-bi.
44 ¹ Kòñkònee píliñ-mi,
m-tòntòliu, Jaakòb nibul,
Isirayeel, sii un ní m lēēyee.
² Man a-Dindaan un máñ-see,
man un náan-si ki tākān a-na
poon,

ní ki tūtùn-see nín lī puee sèe:
«Taa fāñkì, m-tòntòliu
Jaakòb,
sii Yeesurun^{ny} un ní m lēēyee.
3 Di sá yii m làá yàan
kitiñ kin kūñee pu nnyim,
kí yànti ibun n pùub
kitiñkuliñji pu.
M làá dāá yànti m-Fam n
kpákatiñ a-biyaamu pu,
ní kí bìiñ a-naantiibi pu.
4 Bi làá nyā kii timool nín nyēē
kusaaun puee,
kii isufi nín nyēē ki yú
dibuñgbāndi puee.
5 Ubo dāa lì yii: <Man sá
ti-Dindaan yōu ní>,
ní ubo mun n dāá lì yii: <M
sá Jaakòb dicañkun ní>,
ní un kíñ mun n dāá ñmà
u-ñal poon yii:
<Ti-Dindaan di yì-mi>,
ní án dāa mōn udaan bí nīn
yī-u Isirayeel yindi.»

**Ti-Dindaan boonee,
ubo kaa ti bí**

6 Ti-Dindaan, Isirayeel Bòtiu
un di dāá u-nibul ki líikée,
ti-Dindaan Mpòñkòdaan
nín lī puee sèe:
«Man di sá upeepeekaa ní ki
sá uluñkikaa,
man boonee, unimbòti ubo
kaa ti bíñ.
7 Ñma di bí kii man?
Udaan n tēñ mpòñ kí sòon
kí cánti taapu kí tükù-mi!
Udaan n lì tibòti tin jítì

doooo m nín náan
dinibupeepeekaalee,
ní kí lì tin bí ki dōon fool
boonee!
8 «Dinyoondi n taa kó-ni,
ní taa pée fāñkimaan!
Maa pée sòon-ti ki lēē-ti ki
dākā-ni dooooyeeeee?
Nimbi di sá m-seeradambaa!
Unimbòti ubo gíti bí ki kúti
man puwò?
Aayee, ni-tañkpal din pōyee,
maa ti nyí diba ki kúti man pu!

**Binib bin mōò awaayee
kaa bí tiban**

9 Binib bin mōò awaayee kòkò
kaa bí tiban.
Bi-wammòkaati tin bi néen
gbantee kaa kēetī tiba.
Tiwan gbanti di sá bīn
seeradambi,
ama tì sá biseeradambi bin
kaa wāl tibaaa,
kaa nyí bāā tibaaa,
ní ki làá kòñ-bi icooyee ní.
10 Kí mā diwaal,
kí mōò diwaal din kaa ñūñ kí
kēetī tiba poonee,
an sá digbaantundi ní.
11 Kpèè, icoo làá cúú bin kòkò
nóó diwaal gbantee.
Bin máñ diwaal gbantee mun
pée sá binib ní.
Bi-kòkò n kóonmí kí kpāfi kí
dāāñ:
dinyoondi làá kó-bi ní icoo n
cúú bi-kòkò!

^m 43.19 Kpèè Dilee 21.5.

ⁿ 43.27 A-naanja peepeekaa: sòon Jaakòb pu ní, kpèè Diny 25.26, 27.36, Oosee 12.4.

^{ny} 44.2 Yeesurun: Isirayeel yindi diba mun dee, kpèè Ditee 32.15, 33.5, 26 nì tin bi ñmāñ
kugbòñu taapuee.

^ñ 44.6 Kpèè 48.12, dūū ñmānti nì Dilee 1.17, 22.13.

- ¹² «Ucaa dù tikúti kí púl ñgmin,
kí dū nsilin kí gbá
ní kí dū u-pɔŋɔu kí mɔ́
diwaal.
Ama ñkùm yaa cúú-uee,
waa ti cáá mpɔn.
U yaa kaa nyùn nnyimee,
digíndi kó-u dee.
- ¹³ «Ukpiŋkpiiti dù ñgmii ní kí
ñmànti ndo,
kí lēē u nín là diwaalee n n̄n
bí puee,
kí dū kicɔkɔ kí kpítí,
ní kí dū kijijɔlfikaai kí j̄l̄l̄ifi,
ní kí kpítí-dì kí nántin unil,
ní di k̄n̄ ki cáá kunyaan̄ɔu kii
unilee.
U yaa ñá mín ki dóɔyee ní ú
yòon̄-dì
kí cáá k̄n̄ kí yóon̄ kuwaadiin.
- ¹⁴ «U gāa seedir subu,
ki lēē seeni subu n̄ teereebinti
subu,
isufi in bí kubambaŋɔunee
kansikin ki yānti i w̄īn̄.
U còon̄ peeni subu ní utaa
yānti bu w̄īn̄.
- ¹⁵ Busubu gbanti ní binib làà
dūú kpāa ñgm̄i.
Būn̄ ní binib làà dūú kpāa
ñgm̄i kí w̄l̄,
àà kí dūú kpāa ñgm̄i kí púl
kpɔnɔ.
Busubaantiibuee ní bi tí dūú ñá
unimbɔti ki gbàantí ki jáam̄.
Bi dūú kpítí diwaal ní ki tòot̄i.
- ¹⁶ Bi dù ndɔee dijandi kí kpāa
ñgm̄i,
ní kí dū tinan kí páan̄ kí ñɔfi
kí ñmɔ́ kí díkí.

- Bi tí ñūn̄ kí w̄l̄-ñu ní kí lì yii:
<Àaa! Ndɔee fòol̄ tinan,
ñgm̄i kó-mi f̄iñf̄iñ ki m̄. >
- ¹⁷ Dijandi din kínee, ní bí dūú
kpítí diwaal
ki ȳi-dì unimbɔti.
Bi gbàantí di-nimbiin ki
jáam̄-dì,
ki mèé-dì ki lì yii:
<F̄i-mi, kun puee sii di sá
m-nimbɔtiu! >»
- ¹⁸ Binib gbanti kaa nyí tibaaa,
kaa gb̄l̄ tibɔti taapu mun.
Di sá yii bi-nimbiliñ ñúḅ
ní baa ti wāl̄ báa tiba,
bi-pɔbiliñ t̄ilifi
ní baa ti gb̄l̄ tibɔti taapu.
- ¹⁹ Bi-kansikin ubo kaa kóð u-ban
kí ðakafi,
ubo kaa cáá iciin n̄ dinyil kí
lì yii:
«M dū ndo nee dijandi ki
kpāa ñgm̄i,
m púl kpɔnɔ ñgm̄i ñun m
kpāayee pu,
ki dū tinan ki páan̄ ki ñɔfi ki
ñmɔ́.
Mimmee, m làà dū digindi din
kínee
kí kpítí diwaal, ntimbiil
wantaaa?
Mimmee m làà gbàan̄ kí jáam̄
didɔgindaaa?»
- ²⁰ Bi dū bi-ba ki t̄i tin sá
ñfantamee ní.
Bi-pɔbil̄ din gáatèe
yānti bi-yiliñ lábiti.
Ñaa ñūn̄ kí f̄i-bi.
Ama bi-kansikin ubo kaa l̄i yii:
«Kun m ñúḅ m-ñaan nee
kaa sá tinyimɔŋwan deeee?»

- A sá m-tɔntɔnliu ní,
á taa súntí mín**
- ²¹ «Jaakɔb nibul, á tétí tin bí
nee,
Isirayeel nibul, a sá man
tɔntɔnliu ní.
M máan-si á n̄n sá m-tɔntɔnliu
ní.
Isirayeel nibul, maa làá súntí
a-pu.
- ²² M yānti a-ȳintitam wán̄k̄i kii
ditagbandee,
ki yānti a-kpitii wán̄k̄i kii
ditaafaapòndee.
F̄at̄i ḡit̄i m-cee, kun puee m
dá-si ki l̄i ní.»
- ²³ Yilpu, n̄n̄ t̄at̄i ki f̄aal̄,
kun puee ti-Dindaan t̄un̄
u-tundi.
Kitiñ taapu taapu, t̄eēn̄ mpɔn,
ajoon, n̄n̄ ḡamaan
ipampakalan,
ki kpāan̄ kubambaŋɔu n̄
ku-sufii kɔkɔ.
Ti-Dindaan dá Jaakɔb nibul
ki l̄i,
u f̄i Isirayeel ki lēē u-nyooti
ki ðakā.
- Duulinya n̄anliu di sá
iyunti kɔkɔ Dindaan**
- ²⁴ Ti-Dindaan un dá-si ki l̄iyee,
ùn̄ un máan-si ki t̄akan̄ a-na
poonee
n̄n̄ sòon̄ puee s̄eē:
«Man ni-Dindaan di náan̄
tikɔkɔ.
Man baba di kpát̄i kutagbɔŋu
ki d̄ant̄i yilpu,

- man di tí dū kitiñ ki kpát̄i ki
b̄l̄ taapu,
báa ubo kaa t̄ut̄un̄-mi.
- ²⁵ M ñáan̄ bibɔɔbi n̄n̄ sòon̄
tiñyee f̄am̄.
M cúú bin k̄aal̄ abɔɔjalee yiliñ
ki lábiti.
M pīn̄ biciñf̄itiibi nyɔmmu,
ní ki yānti bi-ciññu kpánti
tiwaatib̄oti^{ñm}.
- ²⁶ Ama m-tɔntɔnliibi n̄n̄ sòon̄
tiñyee,
m yānti an ñáan̄ mín̄,
ní m-tuun̄yi n̄n̄ bónti kí ñá
puee,
m tí yānti an ñáan̄ mín̄.
M l̄i Jeerusaleem pu yii:
< Binib n̄ f̄at̄i kó-k̄i > ,
ki l̄i Juuda timmu pu yii:
< Bí f̄at̄i mā-mu. >
Tiñman, bi làá f̄at̄i mā adiin
kí t̄ók̄n̄ mu-digbuññi pu.»
- ²⁷ M l̄i ibun̄kpaan in nyòɔyee yii:
«Ní kpāmaan,
m làá yānti ni-nyim n̄ f̄ooti.»
- ²⁸ M l̄i Siirusi pu yii:
«U sá upikpaal un m lēēyee ní.
U làá yānti tin kɔkɔ m l̄eē n̄
ñá.
U làá l̄i Jeerusaleem tiñki pu
yii:
< Bí f̄at̄i mā-k̄i > ,
ní kí l̄i kunimb̄otidii pu yii:
< Bí f̄at̄i bíl̄ ku-nyeel^{oo}! >»
- Siirusi, un ní Unimb̄oti lēēyee**
- 45** ¹Ti-Dindaan sòon̄ n̄
Siirusi,
ub̄oti un ní ùn̄ u-ba lēēyee yii:
«M cúú a-ñal

^{ñm} 44.25 Kpèè 1 Kɔra 1.20.

^{oo} 44.28 Bi n̄n̄ f̄at̄i máan̄ kunimb̄otidii puee: 2 Kroo 36.23, Ees 1.2.

kí dū atimbun kí ñá a-ɲaan.
M làá cúú bibɔtiibi pɔɲyi kí
fōō bi-ɲaan,
ní kí p̄iti ntimu punyɔmmu
mun p̄iyee a-nimbiin.

² Mama m-ba làá n̄n l̄i
a-nyɔkɔpu,
m làá cúú aganlaka kí làkati
a-saɲɲu pu,
kí gbá kí w̄il tasa kúti
punuubi
ní kí gbá kí b̄il tikúti
kp̄alkaati.

³ M làá t̄i-si tigaajawan tin bí
dibalinee,
tigaajati tin bi dūu bálee.
Niinee a làá béé yii man di sá
ni-Dindaan.

Siirusi, m ȳiín a-yindi, man di
sá Isirayeel Nimbɔtiu.

⁴ M-tɔntɔnliu Jaakɔb nibul pu,
Isirayeel nibul din m l̄ēyee
pu
ní m ȳiín a-yindi ki t̄i-si jilma,
n̄ min kɔkɔ saa nyí-mee.

⁵ Man di sá ni-Dindaan, ubɔ p̄ee
gíti kpá.

Bàa unimbɔti kaa ti p̄ee bí ki
kúti man pu.
M dū dambala ki gb̄in a-caɲ kí
t̄i-si m̄ɔn
n̄ min kɔkɔ saa nyí-mee.

⁶ Kí yòon̄ ɲw̄iín nyalan̄ki pú
kí cáá s̄ā ɲu-jeetilan̄ki p̄úee,
bàa ɲma làá béé yii
tiba kaa ti p̄ee bí ki kúti man
pu.

Man di sá ni-Dindaan,
ubɔ p̄ee gíti kpá.

⁷ Man di m̄ɔ̄ ɲwalifi

ní ki n̄antí dibɔmbɔndi,
man di nȳantí nnaam
ní ki c̄āab̄iín nnaabu.
An sá man ni-Dindaan
di ɲáan̄ t̄in gbanti kɔkɔ.

⁸ «Yilpu, ȳantí dip̄ndi n̄ nȳanní
kutaa pu kí t̄n̄.
Atagban n̄ ȳantí deedee n̄ s̄it̄in̄
kitiɲ pu kii utaayee.
Kitiɲ n̄ w̄aan̄ kinyɔkɔ,
difiil n̄ p̄ukurn̄
ní deedee n̄ nȳā.
Man ni-Dindaan di náan̄
t̄in̄ gbanti kɔkɔ.»

Kuyɔkɔu n̄ uyɔmaati

⁹ Mbusu d̄ɔ ki cí unil un
kp̄akantí un m̄án-uee.
Unil sá kii aboon kansikin
dibee ní.
Kuyɔkɔu b̄alifi uyɔmaati yii:
«Ba ní a ɲáañeeeee?»
Tiwan tin bi m̄anee kaa lì un
m̄án-t̄ee yii:
«Waa nyí ditundi tiɲan?»

¹⁰ Mbusu d̄ɔ ki cí un di yaa l̄i
ubaati yii:
«Ba ní a m̄al̄ nee ní?»,
àá un di yaa l̄i umati yii:
«Ba ní a m̄al̄ nan ní?»

¹¹ Ti-Dindaan, Isirayeel Circir
Nimbɔtiu
n̄n̄ s̄oñ u-nibul din u m̄anee
puee s̄èe:
«Ni b̄alifi-mi tin làá b̄an̄
m-biyaamu puee.
Ni làá t̄i-mi mara ditundi din
m t̄únee puɔɔ?»

¹² Man di ɲá kitiɲ

ní ki náan̄ inifunaan ki-pu.
Man n̄ m-ɲalii ní m dūu kp̄atí
yilpu ki d̄antí,
ní ɲmalbijaa in bí niinee kɔkɔ
bí m-taapu.

¹³ Man di l̄ukutiñ unil nee ki nóó
n̄ deedee saɲɲu,
ní ki làá cúú aganlaka kɔkɔ kí
làkati u-saɲɲu pu.
Úñ di làá f̄at̄i m̄ m-tiɲki,
Jeerusaleem
ní kí ḡiinn̄ m-nib bin c̄uti
kuyun̄uee.
Baa d̄ā cáá tiba kí p̄āaa, kaa
làá t̄i tiba mun.»
Ti-Dindaan M̄ɔɲkɔdaan di l̄i
m̄in̄.

Isirayeel, Unimbɔti bí a-cee

¹⁴ Ti-Dindaan n̄n̄ l̄i puee s̄èe:
«Eejipiti yab tundi paati,
Kuusi yab bantiliibi nimbiliɲ
n̄ Seeba yab tijawɔkɔlee,
t̄in̄ kɔkɔ làá kó a-ɲaan
á n̄n̄ k̄in̄ ki yì.
Binib gbanti kɔkɔ làá d̄ā n̄n̄
gb̄in̄ ikusaka
ki pá a-boon.
Bi làá d̄ā gb̄aan̄ a-nimbiin
kí d̄ā m̄èe ɲwimmeem kí lì
yii:
<Sii baba cee ní Unimbɔti bí,
bàa ubɔ kaa ti p̄ee bí ki kúti
u-pu! >»

¹⁵ Isirayeel Nimbɔtiu, sii un di
fiilee,
a lafun sá Unimbɔti un bálee
ní.

¹⁶ Icoo làá cúú bin kp̄ití awaayee
kɔkɔ,

ní s̄oñ kí b̄il bi-yindi.
Bi c̄oñ dicilpu ki cá bi-yiliɲ
t̄i.

¹⁷ Ama ti-Dindaan f̄i Isirayeel
nibul,
u f̄i-bi kí n̄n̄ cáá cá jaanjaan.
Nimbi bin sá u-nibulee,
icoo p̄ee gíti kpá kí cúú-ni,
ní ni-yindi p̄ee gíti kpá kí b̄il
jaanjaan.

Difiil din pu bi s̄oñ an cánti tiɲanee

¹⁸ Ti-Dindaan n̄n̄ l̄i puee s̄èe.
Ti-Dindaan di náan̄ yilpu,
úñ Unimbɔti di m̄án kitiɲ,
ki nȳantí-kì ní ki ȳantí k̄i bá
kí p̄ɔ.
Waa náan̄-kì kí n̄n̄ d̄ɔ f̄am,
u m̄án-kì yii binib n̄ n̄n̄ k̄oò
ki-pu ní.
U bí yii: «Man di sá ni-Dindaan,
ubɔ kaa ti p̄ee bí ki kúti man
pu.

¹⁹ Maa s̄oñ dibalin,
dibɔmbɔndi poon laaba.
Maa l̄i Jaakɔb naantiibi yii:
<Ní nȳabmaan-mi kubun̄u
pu.>

Man di sá ni-Dindaan,
m s̄oñ tin bí deedeeyee ní,
m lì tin sá mbaam̄n̄ ki cáá
dik̄lee ní.»

Atimbun làá kp̄antí ɲi-ba

²⁰ Ní kp̄afimaan kí d̄ān̄,
nimbi bin ɲm̄atí ki nȳán̄
atimbunee.
Ní s̄utí kí p̄ilmaan dicilpu.

Binib bin tú
bi-waakpitikaan̄ji,

ki mèé unimbɔti
un kaa n̄h̄n̄ kí fī-*bee*,
bidambi kaa nyí tiba.

- ²¹ Sòommaan, ní cáammaan kun
dàkà yii ni-bɔti n̄ānee.
Ní kpāfimaan kí sòon dicilpu.
Ŋma di sòon tin bí jītí
kɔŋkɔnnee pu ŋkilkaamin?
Ŋma di n̄n dū-tì ki n̄aati
doooo cannaaku?
An kaa sá man,
ni-Dindaanaa?
Unimbɔti ubɔ kaa ti bí ki kúti
man pu.
Man boonee deede Nimbɔtiu,
Unimbɔti un fiilee ubɔ pée gíti
kpá.
²² Nimbi bin kɔkɔ kòò kitiŋ
kúntilaŋkee,
ní fātī gítīmmaan m-*cee*, ni
làá ká difiil,
kun puee man di sá Unimbɔti,
ubɔ kaa ti bí ki kúti man pu.
²³ M pūtì m-ba yii
ibaamɔn di làá nyā m-nyɔkɔn,
m-nyɔɔbundi kpá ki làá
kpántí:
Ditabiŋyil kamaa làá dāá
gbàañ m-nimbiin,
dilimbil kamaa làá dāá pūtī kí
lì yii?
²⁴ «Ti-Dindaan baba *cee*
ní ibaamɔn n̄ mɔn bí.»
Bin kɔkɔ n̄n pée ján̄ n̄ mee
làá dāá dāañ m-*cee* n̄ icoo.
²⁵ Ama ti-Dindaan puee,
bi làá sòon kí p̄ Isirayeel
naantiibi kɔkɔ,
ní bí dāá n̄n bí ki fàal.

**Babiloon waan̄ji n̄ Unimbɔti
un sá ubaamɔnee**

- 46** ¹Diwaal Beeli kp̄oñ,
diwaal Neeboo líti.
Bi dū ŋi-naŋku ki tūn
tiwaŋkuti.
Doooyee, bi yaa n̄n t̄ot̄-*ŋee*,
bi n̄n d̄k̄utí-*ŋi* ní.
Kɔŋkɔnnee, n̄ñ di kpántí
diwaŋgul d̄n nyīmee
tiwaŋkuti tú ki ḡīyee.
²Awaa kp̄oñ,
ŋi-kɔkɔ líti dicilpu.
Ŋaa n̄ñ ki fī ŋi-naŋku,
bi cāñ n̄ñ ŋi-ba kuyuru.
³Pilifimaan-mi, Jaakɔb
naantiibi,
nimbi bin k̄ñ Isirayeel nibul
poonee,
nimbi bin ní m n̄b̄ doooo
ni-na poonee,
nimbi bin m n̄b̄ doooo ŋyunti
ŋun bi m̄l-*nee*.
⁴M làá n̄n pée bí m̄ñ ní áli
ni-putin.
M làá n̄n pée n̄b̄-ni ní áli
ni-yikpiti n̄ p̄il.
Man di m̄ñ-ni,
man di làá n̄b̄-ni.
M làá kp̄èè-ni
ní kí fī-ni.
⁵Ŋma ní ni n̄h̄n̄ kí dū-mi kí
ŋm̄ant̄n̄ ní?
Ŋma ní ni ká yii man n̄ u
ŋm̄a ní?
Ŋma ní ni làá dū-mi kí n̄ant̄n̄
ní kí ká yii man ní u n̄aāñ ní?
⁶Binib f̄t̄n̄ sindaariya bi-l̄otin.

Bi ŋm̄ant̄n̄ animbil kúti saniya
pu.
Bi cáa t̄i goosimiiti yii
ú m̄s̄-bi diwaal.
Boonee ní bi gbàantí
di-nimbiin ki jáam̄-d̄i.
⁷B̄ñ di yòont̄-d̄i kí p̄aāñ
bi-gbigbipati pu,
kí cáá-d̄i kí c̄unni kí s̄iñ
mpaan ŋubɔ pu.
Laakin ní bi s̄iñ-d̄e,
niin ní d̄i pée sí.
Unil yaa k̄uñ ki ȳiñ-d̄aa,
d̄aa k̄iikí,
unil yaa tí k̄
dinimbinaamandinaaa,
d̄aa fiil-u.

Difiil tóobiñ

- ⁸Téetimaan tin bí *nee* pu kí ká
kunyannyaau!
P̄ɔɔgaatib, ní k̄maān ni-ban
kí d̄akafí!
⁹Ní téetimaan tibɔkpikil tin n̄n
j̄t̄e pu.
Man di sá Unimbɔti, ubɔ pée
gíti kpá.
Unimbɔti ubɔ kaa ti pée bí kii
mamee.
¹⁰Doooyee ŋkilkaamin ní m báakí
tin làá dāá bàñee.
Doooyee cannaaku ní m sòon tin
kaa láá ŋee pu.
M bí yii: «M n̄n yòon kí n̄á
puee làá dāá n̄á.
M yaa là puee, m̄ñ ní m n̄aāñ.»
¹¹M ȳiñ ukaabu ubɔ
doooo ŋw̄iñ nyalaŋki pú.
Ūñ di làá dāá n̄á tin m b̄ont̄i ki
s̄iñee.
U làá dāá nyānn̄i kitiŋ kin
d̄at̄e ni.

M yaa l̄i puee, m̄ñ ní m n̄aāñ.
M n̄n b̄ont̄i kí n̄á puee, m làá
n̄á m̄ñ.
¹²Ní pilifimaan-mi,
bip̄ɔɔgbifindambi,
nimbi bin d̄at̄n̄ difiilee.
¹³M làá cáāñ m-baam̄nȳi,
iaa ti pée d̄at̄n̄-ni b̄aa f̄īi.
M-fiil kaa làá s̄ñki ní kí b̄añ.
M làá ȳant̄i S̄īȳon n̄ ká m-fiil,
m làá t̄i Isirayeel m-nyaaŋku.

**Ti-Dindaan làá s̄int̄n̄
Babiloon tiŋki taapu**

- 47** ¹Babiloon tiŋki,
kpákatí a-beejal pu kí k̄l̄
ntampukumin.
Babiloon yab tiŋki,
k̄l̄ kitiŋ.
Di sá yii dalba dalba baa làá ti
pée ȳiñ-si
yii <Babiloon kinyannyaan̄ji>,
<Babiloon tiŋki kin là
ki-bee>.
²Yòon kunaau n̄ nnaamintid̄
kí n̄a ŋyim.
P̄aatí a-ŋaabiŋkaan̄ju,
kí k̄oñ a-w̄ondoou,
b̄iit̄ a-tapaŋji pu
kí d̄ut̄i ibun.
³Binib làá ká a-cancan̄gbeel,
kí ká kun di k̄ont̄i-si icooyee.
Man làá t̄o ip̄ont̄oon,
ní an kaa cáá yii ubɔ làá
p̄iñ-mi nsan.
⁴Un di dá-ti ki l̄īyee,
bi ȳiñ-u yii: «Ti-Dindaan
M̄p̄ɔŋkɔdaan ní.»
Ūñ di sá Isirayeel Circir
Nimbɔtiu.
⁵Babiloon yab tiŋki,

tàtí kàl kí taa péé mūlifi tiba.
Kó kí bál dibɔmbɔndin.
Di sá yii baa ti làá péé yíin-si
dalba dalba yii:
<Un jīn abee kɔkɔ pu
dinyandee > .

⁶ M nìn gí m-nibul pu diŋuul ní.
M nìn dū bin m yèe ki fá,
ní ki nìn dū-bi ki nǎ a-nǎan.
Ama ní aa sún bi-saai báa fií,
a wɔ́b bijan̄kpilib an ti kpáa
jítì mara pu.

⁷ A nìn bí ki lì yii:

«M làá nīn péé bí
kí nīn sá un jīn dinyandee ní
ki cá jaanjaan.»

Aa dākafi a-pɔbil poon tibɔti
nee pu,
kaa dākafi foolboon pu.

⁸ Kɔŋkɔnnee pīlifi tin bí nee,
sii umɔnjil.

A péé kā a-beejal pu nì dimákal
ki lì a-pɔbil poon yii:

«Man baba di péé bí,
ubɔ kaa ti bí kii mamee.
Dalba dalba maa làá kpántí
ukpiipu,
ní m-biyaamu mun kpá ki làá
kpú.»

⁹ Tibɔti gbanti liitil làá bàn-si
dicilpu dicilpu ní,
ŋwimbaanti.

A-biyaamu làá kpú ní á kpántí
ukpiipu^r.

Bikpan̄kpantiibi nì bibɔbi kaa
làá ŋmā

kí piin̄ n̄san tīn̄ n̄ taa bàn-si.

¹⁰ A nìn māká a-tun̄kpitiŋ pu ní
ki nìn lì yii:

«Uɔ kaa wāl-mi.»

An sá a-ciŋyi nì a-nyil di nìn
kíil-si,
di sá yii a nìn lì a-pɔbil poon
yii:

«Man baba di péé bí,
maa cáá juti!»

¹¹ Nnaabu làá jēetí a-pu,
aa làá béé a nín làá nǎ puee.
Asaluu làá kɔ-si,
aa dāa ŋūn̄ kí wún̄ a-ba pu.
Dinimbinaamandi din pu aa
bàa túkúee

làá jēetí a-pu dicilpu dicilpu.

¹² Nín péé gbintii n̄kì ki nǎan̄
a-bɔɔtuuŋji
nì a-kpan̄kpantiiku.

Atuun̄ gbanti pu ní a gī
doooo a-biyatin.

An yaa yī a làá dāá páatí
ŋi-pu,

an yaa yī a làá ŋmā kí fāan̄
bin kīnee ŋi-pu.

¹³ A bālifi dibalifil ki tin kpáa
gī.

Bin cútí kutagbɔŋu kí yàkatī
yàkatī,

ki kpèe iŋmalbijaa
ki n̄aatī tin làá jītí a-pu uŋmal
kamaayee

ń dāan̄ kí fī-si!

¹⁴ Bi làá dāá kpántí kii
timɔkulindee ní,
ní ŋmī ń dāá wà-bi.

Baa làá ŋmátí kí nyā
aŋmilimbilin.

An kaa dāa sá kii kpɔn̄ŋmīŋu,
àá kii ŋŋmiwulkaayee!

¹⁵ Mīn̄ ní bibɔbi bin pu
a nìn gī

doooo a-biyatinee làá nīn sá
ki tī-si.
Kɔŋkɔnnee, bīn̄ di tú ki yīin̄
an kɔkɔ puee,
ní bi-kansikin ubɔ kaa ŋūn̄ kí
fī-si.

Ti-Dindaan làá nǎ tibɔɔn

48 ¹ Pīlifimaan tin bí nee,
Jaakɔb nibul,
nimbi bin bi yī Isirayeel yab
ní ni nyānní Juuda
nyeeŋunee.

Ni pòontí ipoon ti-Dindaan
yindi pu,
ní ki mèe ki yī Isirayeel
Nimbɔtiu,
ama ní kaa nǎan̄ mīn̄ nì
ibaamɔn̄ nì deedee poon.

² Ni yī ni-ba yii
<Circir tiŋki yab > ,
ní ki māká Isirayeel Nimbɔtiu
pu,

ún̄ un bi yī yii
<Ti-Dindaan
Mpɔŋkɔdaanee > .

Ní pīlifimaan tin bí nee.
³ M sòon̄ tibɔkpikil pu
ki síin̄ an yúntì.

Tì nìn nyān̄ m-nyɔkɔn̄,
ní m nìn yāntì ni gbīl-tì.
Dicilpu dicilpuee ní m yāntì tì
dómīn̄.

⁴ M nyí a-pɔɔgbifiŋu pu.
Di sá yii a-pɔbil tīlifi
ní a-yil pɔɔ.

⁵ An pu ní m nìn sòon̄ nì si
tibɔti gbanti pu ki síin̄
dooooyee.

M nìn yāntì a gbīl-tì
ki wāatì ní tì nín bāan̄.
Maa là yii á dāá lì yii:

«An sá m-waal di tūn̄ an
tundi,
m-waakpitikaal àá
m-waamɔkaal
di tī mara ní ki yāntì an nǎ
mīn̄.»

⁶ Ni nìn gbīl̄ tin m nìn sòon̄ ki
yóoŋee,
ní ni ká tin kɔkɔ dómīn̄ ki
jítèe.

Mimmee nimbi kaa béé
mimmaaa?

Kí yòon̄ kɔŋkɔnnee kí nīn cée,
tibɔɔn̄ pu ní m làá sòon̄.
M nìn dū-tì ki bál
ní naa nìn dāá nyí-tì.

⁷ An kaa sá tiwan̄ tin nìn bí
dooooyee,

ama kɔŋkɔnnee ní m làá nín
nāan̄-tì.

Kí yòon̄ kí dāá sāa dīn̄ wiŋŋu
nee,

naa láá péé gbīl̄ bi sòon̄ ti-pu
dalba dalba.

Maa là ní dāá lì yii:
<Ti nìn péé nyí ti-pu ki
yóoŋ. >

⁸ Naa nìn pīlifi, kaa nìn béé,
ni-tafaliŋ péé kpá ti-pu an
yúntì.

M nyí ni nín sá bin nyēē
bi-jutiibi boonee,

ní bi yī-ni yii:
<pɔɔgaatib doooo ni-na
poon > .

⁹ M-yindi pu ní m tāan̄ m-ŋuul
ni-pu,
m-nyooti pu ní m ká kimɔtii
ni-pu,

án nín làá nǎ pu m̄ taa
kúntí-nee.

^r 47.9 Dūú ŋmāntí nì Dilee 18.7-8.

¹⁰ Kpèè, m cɔŋkì-ni ŋmin,
ama an kaa nín sá kii
ŋŋmi ŋun bi cáa cɔŋkí animbil
kútee,
nnaabu ŋmiŋun ní m cɔŋkì-ni.
¹¹ An sá man m-ba yindi pu.
Tiŋman ní, man m-ba yindi
pu
ní m ŋá mín.
Di sá yii maa kííkí bí bīl
m-yindi.
Maa kííkí kí dū m-nyooti kí tī
ubɔ.

**Un di làá ŋá tin
ti-Dindaan bóntèè**

¹² Pīlifimaan-mi, Jaakɔb nibul,
sii Isirayeel nibul dín m
yíínee.
M péè gbíntii sá ubaantee ní,
man di sá upeepeekaa kí sá
uluŋkikaa.
¹³ Man m-ba ŋal ní m dūu máń
kitiŋ,
nì m-ŋalii ní m dūu kpátì
kutagbɔŋu.
M yaa yíín tiwan gbanti
liitilee,
tì ddoń ní dicilpu dicilpu.
¹⁴ Ni-kɔkɔ ń kóońní kí kpāfi kí
pīlifimaan:
M cáá ubɔti ubɔ.
U làá ŋá Babiloon tiŋki m nín
là puee,
u làá dákà Babiloon yab
m-pɔŋŋu.
Ni-kansikin ŋma di sòoń tibɔti
nee kí yóoń.
¹⁵ An sá m-baba nì m-baba di
sòoń.

Man di yíín-u,
kí yāntì u dómín.
M làá yāntì ú ŋmā kí tɔ
u-tundi.

¹⁶ Ní sùtiń kí pīlmaan-mi
kí pīlifi tin bí nee!
Doooo ŋkilkaaminee,
maa sòoń dibalin.
Ŋyunti ŋun ní tibɔti nee nìn
jítèe,
man nìn bí ní.
– Ama kɔŋkɔnnee ti-Dindaan
Unimbɔti
di dū-mi kí tú nì u-Fam –.

Áù, a yaa bàà nìn pīlifì-ni-mi!

¹⁷ Ti-Dindaan un dá-si kí líyee,
Isirayeel Circir Nimbɔtiu nín lí
puee sèè:
«Man di sá ni-Dindaan
a-Nimbɔtiu.
Man di dákà-si
tin làá ŋmā kí kèetì-see.
Man di kpòotì-si
nsan ŋun a còomee pu.
¹⁸ Áù, a yaa bàà nìn pīlifi
tin m nìn kpáafi-see tiŋanee,
a-gbansɔŋfiŋu bàà làá nìn sá
kii dimɔlee,
ní a-deedeeu ń bàà nín bí
kii tiŋku nyingbantee.
¹⁹ A-naantiibi bàà làá nìn wīkí
kii dibulee,
ní a-nibooliŋu ń bàà nín
wīkí
kii itaŋkpabiitee^s.
Bi-yindi bàà kpá kí wāŋkí
m-nimbiin jaanjaan!»

**Unimbɔti nibul nyáń
Babiloon tiŋkin**

²⁰ Ní nyāmaan Babiloon tiŋkin!
Ní sāmmaan-kì!
Ní bāakimaan tibɔti nee
nì ifaal poon,
ní yāntì tí gbìtì
kí tin bà kitiŋ kúntilaŋki.
Ní limaan yii: «Ti-Dindaan fī
u-tɔntɔnliu Jaakɔb kí lí.»
²¹ Kuteeu kun pu u nìn dū
Isirayeel yab kí dēe,
nnyinnyoo kaa nìn cúú-bi.
Bi-puee, u nìn yāntì
nnyim nyáń ditaŋkpalin,
u búkutì ditaŋkpal
ní nnyim pùubìń^u.

²² Ti-Dindaan bí yii:
«Binikpitib kpá kí ká
ŋgbansɔŋfi.»

**Ti-Dindaan tɔntɔnliu
(nlanliliiti)**

49 ¹ Ntimu mun nnyim
māntii túee yab,
ní pīlifimaan-mi.
Nimbi bin kóoń
ntindandatimune,
ní kpòoń ni-tafal kí pīlifi.
Baa láá māl-mi
ní ti-Dindaan yíín-mi.
Doooo m-na poon
ní u yíín m-yindi^w.
² U yāntì m-nyɔkɔ kpántì kii
kitàataajiki kin jítèe^v.
U dū u-ŋal kí bīń m-pu.

^t 48.20 Kpèè Dilee 18.4.

^u 48.21 Kpèè Disa 17.1-6.

^w 49.1 Kpèè Yeer 1.5, Gala 1.15.

^y 49.2 Dūú ŋmāntì nì Eebru 4.12, Dilee 1.16.

^a 49.6 Atuun 13.47, Luuki 2.32 sòoń uyakatikaa nee pu. Kpèè mun Yees 42.6, 51.4, Yoow 8.12, Atuun 26.23.

U dū-mi kí kpántì mpiin ŋun
còmee,
ní kí dū-mi kí bál u-baatandi
poon.
³ U tükū-mi yii:
«Isirayeel, sii di sá
m-tɔntɔnliu.
Sii pu ní m làá dī
kí dákà m-nyooti.»
⁴ M bí kí lì m-ban yii:
«Man gī digińdi fám ní,
m bɔɔ abaa kí tī kutaa.»
Ama ti-Dindaan di làá
pò-mi,
u kpáafi m-paati kí cíitì-mi.
⁵ Kɔŋkɔnnee ti-Dindaan sòoń.
Ūń di máń-mi
kí takaan m-na poon
m nìn sá u-tɔntɔnliu.
U là yii m fātī gīńmí
Jaakɔb naantiibi u-cee,
m kóoń Isirayeel nibul kí
kpāfi.
M ká disíndi ti-Dindaan
nimbiin,
di sá yii m-Nimbɔtiu di sá
m-pɔŋŋu.
⁶ U bí-mi yii:
«Á nìn sá m-tɔntɔnliu
kí yòoń Jaakɔb naakɔti yilpu,
ní kí gīńmí Isirayeel yab bin
ŋmátèe.
Ama an kaa dòò.
M lēe-si á nìn sá atimbun
walifiŋu,
kí cáá difiil kí bānnì
kitiŋ gbeennyɔkɔ^a.»

**Bin bínní kuyunuee
kɔkɔ gítintam**

⁷ Ti-Dindaan Ufiil,
Isirayeel Circir Nimbɔtiu
nín sòon puee sèè.
Sii un ní bi kpèè fámeé,
sii un bàà ubɔ kaa là kí wàlee,
sii un sá biwɔbiliibi
yumbuuee,
u bí-si yii: «Bibɔtiibi yaa láa
wál-see,
bi làá dāá yíkì bi-beejaliŋ pu
kí yūl.
Abɔtibil yaa láa ká a páannée,
bi làá dāá gbàan a-nimbiin ní.
Ti-Dindaan un sá
deedeedaanee pu,
Isirayeel Circir Nimbɔtiu un
lēe-see pu
ní bi làá dāá ɲá mín.»
⁸ Ti-Dindaan nín lī puee sèè:
«M-niti yuntinuee, m nìn
pílifiñ-si,
ní difiil wiinɲuee, m nìn
tútuñ-si.
Man di máñ-si kí ɲmā kí dī
a-pu
kí ɲá mpèé nì dinibul nee.
M làá fàtíí fōo kitiŋ nee
ní kí fàtíí yàkati
atinjan ɲin dō ki bíil nee.
⁹ M bí bisarkadambi yii:
<Nyānnímaan! >,
nimbi bin kóò dibɔmbɔndinee:
<Nyānnímaan mpaampiin
pu! >
Bi làá dāá ká tijin
asaŋkaŋkpil pu kí jī,
kí dāá ká ɲgbantamu kɔkɔ pu
tijin kí jī.

¹⁰ ɲkùm kaa dāa gítí cúfí-baaa,
nnyinnyoo kaa dāa gítí cúfí-bi.
Nnantantum kaa dāa gítí
sèetī-baaa,
ɲwiin mun kaa dāa gítí píl-bi.
Di sá yii m làá dū dineendi ní
kí kpòotī-bi,
ní kí cáá-bi kí cunnì inyimbul
in sòmeé laŋki bí nyò^b.
¹¹ M làá tō m-joonɲi kɔkɔ pu
isan,
ní kí dāá ɲāŋkì m-danɲi kɔkɔ
tiŋan.
¹² Kpèè, bín di nyánní ndandati
ki dōoñee.
Biba nyánní ɲgan pú
ní biba mun nyánní ɲwiin
nyalaŋki pú,
ní biba nyánní Eejipiti tiŋki
ɲgiil pú.»
¹³ Yilpu, nín tátí ki fàal!
Kitiŋ, nín kūuntí nì
dípɔɔpindi!
ajoon, fáamaan iwiliili!
Di sá yii ti-Dindaan bí sòŋkī
u-nibul pɔbil,
u bí dākà binandambi
u-neendi.

Man kaa súnti a-pu

¹⁴ Siyyon nìn bí ki lì yii:
«Ti-Dindaan dū-mi ki fá,
m-Dindaan súnti m-pu.»
¹⁵ Ama ní ti-Dindaan kíf yii:
Unimpu súntí u-bipɔŋki
puɔɔɔ?
U ɲūn kí taa ti dākà u-poon
biki dineendaaa?
Bàà u yaa súnti ki-pu,

man kaa làá súntí a-pu!
¹⁶ Kpèè, m ɲmān a-yindi m-ɲal
poon,
ɲyunti kamaa m wāl a-guŋɲi
m-nimbiin.

¹⁷ Jeerusaleem tiŋki, bin làá fàtíí
mā-see
di sánní malaa malaa ki
dōoñee.
Bin nìn kpéelikì-si ki nāan-see
làá sàñ kí wàatī-si.
¹⁸ Yáatí kí kpèè kí màntíí tū:
a-biyaamu kɔkɔ kóon ki kpáfi
ki dōon a-cee.
Man ni-Dindaan un bí
dimanɲalinee
di lī yii,
a làá dū-bi kí léeñ
kii tiléɲkaalee,
kí dū-bi kí gbìn
kii ubɔnti nín fūul nnyim pu
kí dū dambala kí cúú puee.
¹⁹ Di sá yii a-tiŋki kin bi nāan
kí kpánti adigbuŋkati
ubɔ kaa ti kóò ki-puee
kaa làá dāá nìn gítí wāā
kí bà a-nib ń kó.
Ama bin nìn nāan-see
làá sàñ kí búntí ndan kí
wàatī-si.
²⁰ A-jipɔmbi bin a nìn dākafi yii
baa ti bée,
a làá dāá gbil bi lì yii:
«Mpaan kaa wāā ki tī-mi.
Sútí fií ma mun ń ká mpaan
kí kó».
²¹ Niinee ní á dāá bàlifi a-ba yii:
«ɲma di kalin māl mbiyaamu
nee ki tī-mi dee?
Maa nìn cáá mbiyaamu,
m nìn sá uŋmanɲmanti ní.

Bi nìn cúú-mi kuyunú ní ki
dū-mi ki fá.
Kin bin bí nee, ɲma di nín
lōō-bi dee?
ɲyunti ɲun m nìn kíñ m-babee,
bín nìn bí la dee?»

²² Ti-Dindaan Unimbɔti nín lī
puee sèè:
«Kpèè, m làá dúkutí m-ɲal
kí túl
atimbun watil pú kí tī-bi
kudaanɲu.
Bi làá dāá ɲúbiñ a-jipɔmbi
bi-ɲalii poon kí gíñní,
kí dāá túnní a-bisalib
bi-gbigbil pu kí gíñní.
²³ Bibɔtiibi di làá dāá nìn dākà
a-biyaamu,
ní bɔtiisalib ń dāá nìn lòó-mu.
Bi làá dāá gbàan a-nimbiin
bi-yigbeɲi tūū kitiŋ.
Bi làá dāá líntí a-taanɲi
kpɔŋkpɔm.
Niinee ní a làá dāá bée yii
man di sá ni-Dindaan,
ní bin kɔkɔ máká m-puee,
icoo kaa jīn-bi.»

²⁴ Bi ɲūn kí fōo ubaatandaan cee
tiwan tin u jáñ ki fōoyee
u-ɲaanaaa?
Bi ɲūn kí cúú usarkadaan
kí fōo uwɔbil ɲaanaaa?
²⁵ Ti-Dindaan nín lī puee sèè:
«Toooo! m làá fàtíí fōo
ubaatandaan cee
un u cúuñ kujaaunee,
kí fōo uwɔbil cee
tiwan tin u jáñ ki fōoñee!
Man di làá já nì bin di jáá nì
see,

^b 49.10 Dūú ɲmāntí nì Dilee 7.16-17.

mama m-ba di làá fī
a-biyaamu.
²⁶ M làá yàntī bin sàantī-see
ń fātī ɲmó bīn bi-ba nanti.
Bi làá dāá nyò bīn bi-ba
fatikuu kí gbí
kii bi nín yaa nyūn ndapɔm bi
gbèè puee.
Niinee, unifoo kamaa làá dāá
béé yii
man di sá a-Dindaan un
fiil-see.
Man di dá-si ki lífī,
man Jaakɔb
Nimbɔtikpaanwu!»

**Unimbɔti nì u-nibul
kaa yākatì tɔbin**

50 ¹ Ti-Dindaan nín lī puee
sèé:
«Ní lī yii m jīn ni-na
Jeerusaleem.
Too, dākàmaan-mi kugbɔɲu
kun dākà yii m jīn-uee!
Ni gítì lī yii m dū-ni
ki nyáfī kii iyumbuee
kí ɲmā kí pà m-pɔɔɲɲi^c.
Too, tükùmaan-mi un ní
m dū-ni ki nyáfīnee?
Kpèèmaan, an sá ni-kpitii pu
ní bi dū-ni ki nyáfī,
an sá ni-yìntitam pu
ní bi jīn ni-na ki nyántì!
² M nín dómīnee,
ba pu ní maa ká báà ubɔ?
M nín yíínee,
ba pu ní báà ubɔ kaa kífí?
Mimmee m-ɲal kaa f̀k̀k̀^d
kí ɲmā kí f̀ō-^dni kí lífī nííi?

Maa cáá mɔn kí ɲmā kí
fī-naaa?
Ní kpèè, m yaa pée kpīl
tiɲkuee,
see ú kpā,
ní kí yàntī amɔɔ ní kpántí
kuteeu.
Nnyim kpátam puee,
ní nnyinnyoo ní kpò ijɔm,
ní í sūu kí nūukì.
³ M tí ɲūn kí dū dibɔmbɔndi
kí bīn kutagbɔɲu pu,
ní kí pèēn-ku tiwan
kii ku ká dikpoolee.»

**Ti-Dindaan tɔntɔnliu
(nlantataati)**

⁴ Ti-Dindaan Unimbɔti dākà-mi
tin m máań kí lèe
m ɲmā kí sɔɲkì
un wunti yòtèe pɔbil.
Kutaafaau kamaayee,
u fintī-mi
ní kí ɲátí m-tafal
m nīn pīlífí kii ubifilee.
⁵ Ti-Dindaan Unimbɔti ɲátí
m-tafal,
ní maa mófí m-ba pu,
kaa sútí ki gítí boon.
⁶ M fātì m-boon ki tī
binib bin gbáà-mee,
ki fātì m-taɲkpundi ki tī
bin dátí ki f̀k̀k̀ m-nyimpulee.
Maa bāl m-nimbiin bin
bèēl-mi,
ní kí tūl timɔtan ki sītī m-puee
cee^d.
⁷ Di sá yii ti-Dindaan Unimbɔti
di tútúh-mi,

an pu ní bi-siibiliɲ kaa ká-mi.
M yàntī m-nimbiin ní pɔkì kii
ditaɲkpalee.
M nyí yii icoo pée kpá kí
cúu-mi.
⁸ Un di pò-mee bí ki kól-mi.
ɲma di làá táká-mi tibɔti?
Udaan ní nyā tí yūl ubɔsoonli
nimbiin!
ɲma di làá kɔkɔl-mi?
Udaan ní nyānní kí yūl
m-nimbiin!
⁹ Ti-Dindaan Unimbɔti di
tútúh-mi,
kin ɲma di gítí ɲūn kí kpò
m-bɔti^{ee}?
M-nannanliibi kɔkɔ làá sátí
kii tiwampeɲkaalee ní,
dikɔtuul di làá ɲmó-bi.

Pīlifimaan ti-Dindaan tɔntɔnliu

¹⁰ Ni-kansikin ɲma di f̀ɲk̀^c
ti-Dindaan?
Udaan máań kí pīlifin
u-tɔntɔnliu.
ɲma di cōm dibɔmbɔndin
kaa ká ɲwalifí ní?
Udaan ní nīn máká ti-Dindaan
pu,
kí dū u-ba kí fitīn u-Nimbɔtiu!
¹¹ Ama nimbi bin kpà ɲɲmi,
ipiin in f̀ōl liblibee mántì
tú-nee,
ní kómaan ni-ɲmiɲu ɲun f̀ōl
liblibee poon,
ipiin in ni tūu ɲɲmee
kansikin.
An sá man ɲal pɔɲɲu di làá ɲá
mīn,
agīn poon ní ni làá dāá kpú.

Difiil din kaa cáá dikúntilee
51 ¹ «Ní pīlifimaan-mi, nimbi
bin nyàab ibaamɔnee,
nimbi bin bí ki nyàab man
ni-Dindaanee.
Ní kpèèmaan ditaɲkpal
din bi dūu kpítì-nee,
kí kpèèmaan mbòɔ ɲun poon
bi nyántì-nee.
² Ní kpèèmaan ni-baa Abraam,
kí kpèè Saara un màl-nee.
Abraam kaa nīn cáá kibiki
ɲyunti ɲun m nīn yíí-uee.
Ama ní m bīn u-boon
ki yāntì u kpántì
ditimbuɲkpaandi naanja.»

³ Tiɲman, ti-Dindaan làá sɔ
Siiyɔn tiɲki saai,
u làá sɔ ki-digbuɲkatiɲ saai.
U làá yàntì kitij kin kpántì kii
kuteeuee
ní kpántí kii Eedeem kpaabuee.
U làá dū kitij kuliɲɲi gbanti
kí kpántí kii ti-Dindaan
kpaabuee.
Dipɔpindi nì ifaal làá nīn bí
ki-poon,
bi làá nīn gà ipampakalan
ní ki b̀ò̀ tiwambɔkaal
ki-poon.

⁴ «Ní pīlifimaan-mi tiɲan,
m-nibul.
M-timbundin yab,
kp̀ōmmaan ni-tafal kí
pīlifí-mi.
Di sá yii man di làá nyántì
mara,
ní ibaamɔn in m làá cáanee

^c 50.1 kugbɔɲu kun dākà yii unil jīn u-nimpuee: kpèè Ditee 24.1-4, Maat 19.7.

- nyáfī kii iyumbuee kí pà dipɔndi: kpèè Disa 21.7, 2 Bib 4.1, Neey 5.5, Maat 18.25.

^d 50.6 Dūu ɲmántì nì Maat 26.67, Maar 14.65.

^{ee} 50.9 Dūu ɲmántì nì Room 8.33-34.

làá n̄n ñmíntí anibul kòkò.

⁵ M-deedeeu tóobiń, m-fiil nyáń ki páańńí. M làá dū mpɔŋkpaan ní kí sòòń anibul bɔti. Ntimu mun nnyim m̄ntii túee làá n̄n mákà m-pu, ní kí n̄n cótí m-pɔŋkpaan pu.

⁶ Wáań kí kpèè kutaa, ní kí t̄nt̄i kí kpèè kitiŋ. Kutagbɔŋu làá w̄ŋkì kii nnyimee, kitiŋ làá sáti kii tiwampeŋkaalee, ní ki-nib ń kpú kpú kii isiiee. Ama man fiil làá n̄n bí ní ki cá jaanjaan, m-deedeeu pée kpá kí kúntí dalba dalba.

⁷ «P̄ilifimaan-mi, nimbi bin nyí tin bí deedeeyee, nimbi dinibul din ñúb m-marau di-pɔbilinee. Ní taa f̄ŋkìmaan nisaaleen siibilij, kí taa yànti binib beelii ń yòti ni-wunti.

⁸ Dikɔtuul làá mɔ-bi kii tiwampeŋkaalee, akoosibil làá ñmɔ-bi kii ipii kuti wampeŋkaatee. Ama man deedeu làá n̄n bí ki cá jaanjaan, m-fiil làá n̄n bí ní ki cá abin abin.»

Ti-Dindaan, fintim̄

⁹ Fintim̄, ti-Dindaan fintim̄!

Dàkà a-pɔŋkpaan pu!
Fintim̄ kii a n̄n n̄n ñá pu cannaakuee,
kii a n̄n n̄n ñá pu njaminee!
Sii di n̄ań Raab,
ki s̄a ki p̄uuti tiŋkun peebiliŋkuf.

¹⁰ Sii di tí yānti tiŋku nyim fòoti, ki yānti tiŋkukpaŋkpaan nyim k̄uń.

Sii di tó nsan tiŋku poon, ní ki yānti binib bin a f̄i ki líyee cōom̄ ki jíti.

¹¹ Binib bin ti-Dindaan dá ki líyee làá d̄aá f̄at̄i ḡitiń. Bi làá d̄aá kónn̄i Siiyɔn tiŋkin ki f̄aál, ní dipɔpindi din kaa cáá dikúntilee d̄aá ñmíntí bi-nimbiinyi. Mmɔŋkpaan làá d̄aá gbí-bi, ní falaa n̄n iyaliŋki ń d̄aá w̄ŋkì.

¹² Ti-Dindaan bí yii: «An sá man di bíi s̄ŋkì ni-pɔbil. M-nibul, ba pu ní a f̄ŋkì nisaaleen un kúyeee ní? U n̄n kumoou kúntitam sá mbaantiim ní.

¹³ A s̄unt̄i a-Dindaan un náań-see pu, ún̄ di kpát̄i kutagbɔŋu ki d̄anti yilpu, ní ki náań kitiŋ. Baabadalee, a k̄a ki f̄ŋkì yókó yókó uwóbil ñuul pu,

kii u b̄ont̄i ki làá n̄ań-see!
Uwóbil ñuul gbantee baasii bí la ní?

¹⁴ Án kaa làá s̄ŋkì usarkadaan un kaa ti cáá dimákalee làá t̄o u-ba.

Waa làá kpú u-sarkaun, ní tijikaal kpá kí lóó-u dalba dalba.

¹⁵ Man di sá a-Dindaan a-Nimbɔtiu. Man di k̄ut̄i tiŋku ní ki yānti u-nyingbanti wòòń. M-yindi di sá ni-Dindaan Mpɔŋkɔdaan.

¹⁶ Man di kpát̄i kutagbɔŋu ní ki náań kitiŋ, ní ki bí Siiyɔn yii: <Sii di sá m-nibul! M dū m-nyɔɔbuŋi ki ñá a-nyɔkɔn, ní ki dū m-ŋal boonŋu ki líkiń a-pu.»

Jeerusaleem, finti!

¹⁷ Jeerusaleem, finti, finti kí ȳkì kí yūl! Ti-Dindaan yānti a nyūń u-ñuul kii ndaamee. A nyūń-di ki tin dóò kòkò, ní a-nimbiliŋ kíń ki b̄ont̄i.

¹⁸ A-jipɔmbi bin a màlee kansikinee, báa ubɔ kaa d̄ak̄a-si nsan. A-jipɔmbi bin a kp̄ee bi cíkit̄ee, báa ubɔ kaa cúú a-ŋal kí tíkiń-si.

¹⁹ Ibɔl nee táá tɔb ili ili ki b̄ań-si: difukuldi n̄n dinàandi,

ñkum̄ n̄n kujaa. Ama ñma di làá ȳaliŋkì a-pu? Ñma di làá s̄ŋkì a-pɔbil?

²⁰ A-jipɔmbi d̄o an kòkò filfil asaŋkaŋkpil pu. Kii kutaliŋŋu n̄n s̄at̄i mpeewumu puee, míń ní bi d̄o kaa ti cáá mpɔn. Ti-Dindaan ñuul di fáá-bi, a-Nimbɔtiu di kp̄il-bi.

²¹ «Kɔŋkɔnnee, p̄ilifi tin bí nee, sii Jeerusaleem un gbí inimɔneee: A gbí, ama an kaa sá ndaam ní a nyūń.

²² Ti-Dindaan, a-kp̄iliu, a-Nimbɔtiu un mót̄i a-nibul puee n̄n lí puee s̄o. M làá f̄at̄i f̄o m-ñuul kɔŋkɔŋwu un yānti a-nimbiliŋ b̄ont̄ee. Aa ti làá péee nyò m-ñuul dalba dalba.

²³ M làá dū di-kɔŋkɔŋwu gbanti kí ñúbiń bin n̄n s̄aant̄i-see ní. B̄iń bin n̄n li-si yii: <T̄at̄i d̄oń kitiŋ timbi ń t̄aá a-pu kí c̄oomee! >, A n̄n lafun dū a-boon ki t̄i bi dūu kp̄ant̄i nsan, kii didandi din pu bi n̄n c̄oomee.»

Jeerusaleem, fintim̄

52 ¹Fintim̄, Siiyɔn, finti malaa!

Fàtīí ká a-pɔŋkpaanɔu!
Circir tiŋki Jeerusaleem,
dū a-wannyaanti kí pèēñ.
Di sá yii kí yòòñ dín kí nīn
céé,

bin kaa gíí dikpancandee,
bin di kaa bí circiree
pée gíí kpá kí kó a-ni^{gb}.

² Gbāfi kukpɔŋkɔŋu a-wunti
pu kí fá.

Jeerusaleem usarkadaan,
yīkì kí fātīí fōō a-paanɔu!
Sii Siyɔn tiŋki uyumbu,
léetí a-noon kpancikiliu.

³Di sá ti-Dindaan di lī yii: «Bi
dū-ni ki nyáfi kaa fōō tiba, mín
mbaantiim ní bi làá fātīí dā-ni kí
taa pà báà gboo.» ⁴Ti-Dindaan
Unimbɔti gíí lī yii: «Ŋkilkaaminee,
Eejipiti tiŋkin ní m-nibul nīn cūti
kó. Kí kúntée, Asuur yab wób-bi.
⁵Too, kɔŋkɔnnee ba ní m páati?
Ti-Dindaan di lī mín! Bi cúu m-nibul
ki cūnni kuyɔu kaa pān báà tiba.
Bin jín bi-pu dinyandee kūuntí
nì dijajil, ní baabadalee, bi bí ki
sòòñ ki bíil m-yindi. Ti-Dindaan di
lī mín!ⁱ ⁶An puee m-nibul làá dāá
béé ŋwindal un ní m baasii séé.
Yaadalee bi làá dāá béé yii man di
sòòñ ki bí yii: < M dōón! >»

Ti-Dindaan fātīí gííí Jeerusaleem

⁷Kpèè an nín ŋāñ á ká ntuun
ɔun
sòòñ ŋgbansɔŋfi bɔtee

ń páanní ajoin pu puee!
Ŋu sòòñ ŋgbansɔŋfi nì
dipɔɔpindi nì difiil pu.
Ntuun ɔun di nàatī-ti difiil
bɔtee,
Jeerusaleem, ɔu bí ki tükù-si
yii:

«A-Nimbɔtiu sá ubɔti!»
⁸Pīlifi binib bin a yóòñ sintilee.
Bi kpāfi dicilpu ki tátí mpɔn
mpɔn,
di sá yii bín bi-ba nimbil ká
ti-Dindaan nín fātīí gííí
Siyyɔn tiŋkinee.

⁹Jeerusaleem digbuŋɔi,
ni-kɔkɔ ń kpāfi dicilpu
kí nīn tátí mpɔn ki fàal!
Di sá yii ti-Dindaan bí sɔŋkī
u-nibul pɔbil,
u bí fiil Jeerusaleem tiŋki.
¹⁰Ti-Dindaan làá lēē u-circir
pɔŋɔu
kí páan mpaampiin pu
atimbun kɔkɔ ń ká.
Ní kitiŋ kúntilaŋki yab kɔkɔ
ń dāá ká ti-Nimbɔtiu fiil.

Ní yīkimaan Babiloon tiŋkin

¹¹Nín cámaan! Nín cámaan!
Nyāmaan niin!
Ní taa gbēēmaan tin kaa bí
circiree^k.
Nimbi bin tú ti-Dindaan
diikun wantee,
ní ŋāmaan ni-ba circir
kí nyā Babiloon tiŋkin.
¹²Min bí neeyee, naa làá nīn sán
kii ni sán kukunsaŋuee,

àá kii bi jì-nee,
di sá yii ti-Dindaan di làá nīn
lī ni-nyɔkɔpu,
Isirayeel Nimbɔtiu di làá nīn
pá ni-boon.

Ti-Dindaan tɔntɔnliu (nlannanaati)

¹³«Kpèè, án làá búti m-tɔntɔnliu.
U làá yīkì kí kāl mpaan ɔun
jítīn ipaan kɔkɔee pu,
ní kí fōō tinyool.
¹⁴Binib tikpil nín ká-uee,
an nīn kó-bi tiwool,
di sá yii u-nimbiin nīn cúu
kpánti,
ní waa nīn pée gíí náan nì
nisaal.
¹⁵Mín mbaantiim u-puee,
án làá ŋá atimbun tikpil bitii,
ní bibɔtiibi kaa dāa gíí nyí tin
bi làá lèè.
Di sá yii bi làá ká tin baa láá
máafi-bi ki kée,
ní kí dāá wāl tin baa gbīl
dalba dalbee^{kp}.»

53 ¹Ŋma di fōō tibɔti tin
ti gbīlee ki kíf?

Ŋma ní ti-Dindaan lēē
u-pɔŋɔu ki dākā^l?

²Ti-Dindaan nimbiin
ní u wíiñ kii disupɔmbilee,
kii nsunyaan ɔun nyán
kitiŋkuliŋɔi pu ki túkúee.
Waa nīn cáá kunyaanɔu
àá jilma ubɔ
kí ŋmā kí dāal ti-nimbikpeɔu.
Tiba kaa nīn bí u-ni

kí ŋmā kí fātīn-ti.
³Binib nīn kpèè ki sīŋkiñ-u
ní ki nīn fātī bi-boon ki tī-u.
U nīn sá unil un jín falaayee,
ki nīn mántīn iyaliŋki.
Kii unil un ní báà ubɔ
kaa là kí wālee,
ti nīn kpèè-u fám,
kaa nīn dū-u ki yííñ tiba.

⁴Ama an sá ti-weeyi ní u nīn
fōō,
timbi falaau ní u nīn yōòñ ki
tún^m.
Ní timbi nīn dākafi yii
Unimbɔti di bíí dátí u-tafal
mín,
Unimbɔti di fáá-u ki sīntīn-u
taapu.

⁵Ama timbi yintitam pu ní u
nīn fōō tiweendi,
timbi kpiti pu ní bi nīn
sāan-u.
Ditafadaaldi din tì
ŋgbansɔŋfee
jéeti u-pu.
Tiweendi tin u nīn fōōyee
di tì-ti dicāandi.

⁶Ti-kɔkɔ nīn tú ki yīiñ kii
ipiyyee,
ní báà ŋma túl u-saŋɔuⁿ.
Ama ní ti-Dindaan dū ti-kɔkɔ
yintitam
tafadaaldi ki tún-u.

⁷Bi sāan-u, ama ní u sīntīn u-ba
taapu
kaa wāan kinyɔkɔ.

^{gb} 52.1 Dū ŋmāntī nì Dilee 21.2,27.

ⁱ 52.5 Uyakatika nēe fātīi ká Room 2.24.

^j 52.7 Dū ŋmāntī nì Nawum 2.1, Eef 6.15. - Uyakatika nēe nín kíf puee gíí ká Room 10.15.

^k 52.11 Uyakatika nēe fātīi ká 2 Kora 6.17.

^{kp} 52.15 Uyakatika nēe nín kúnti puee gíí ká Room 15.21.

^l 53.1 Uyakatika nēe gíí ká Yoow 12.38, Room 10.16.

^m 53.4 Kpèè Maat 8.17.

ⁿ 53.6 B. 5-6 dijandi gíí ká 1 Peet 2.24-25.

Kii bi nín càn upii
 kí kpò puee^{ny},
 àá kii bi nín cēē dipibil kuti
 di ηmí kaa sūn puee,
 mín ní u nìn ηmí kaa wāaṅ
 kinyəkə.
⁸ Bi nìn cúú-u mpəɔn,
 ki sdoṅ u-bəti,
 ki cáá-u ki búnti.
 U-yuntiṅu yab ηma di nìn sún
 u-pu?
 Bi lēē u-maṅfal binifoobi
 tiṅkin.
 Bi gbáń-u u fōō tiweendi
 u-nibul yintitam pu^o.
⁹ Bi síb-u binikpitib kansikin.
 U-kaakul bí bigaajab yaṅ
 kansikin.
 Ama waa ḡá tipəmbəti tibaaa,
 nnyiməɔn ηubə mun kaa nyán
 u-nyəkəɔn^{ηm}.
¹⁰ Ti-Dindaan di nìn yānti
 falaa bān-u.
 Min kamaa sii Unimbəti dū
 u-maṅfal
 ki ḡá dibəkpił saraau bin
 kíṅee puee,
 u làá ká u-naantiibi
 ní kí kàł kí yúnti.
 Ti-Dindaan làá dī u-pu
 kí ḡá u nín là puee.
¹¹ U nín jín falaa unyee puee,
 u làá dāá ká ηwalifi ní kí nīn
 bí nnaamin.
 M-təntəɔnliu, deedeedaan
 tiṅman pu yəuee,

làá yànti binib tikpil
 ḡá kpánti deedeedambi^{oo},
 kun puee ún u-ba di fōō
 bi-yintitam ki túṅ.
¹² An puee ní m làá kàaṅ-u
 kí kūtì binikpaambi pu^o.
 U nì mpəɔndambi di làá yəkati
 tiwan tin ní bi ján ki fōoyee.
 Di sá yii u dū u-maṅfal ki sú
 ki kpfi,
 ní ki kí bi kàaṅ-u ki tó
 binikpitibin.
 Tiṅman, u kí ki túṅ binib
 tikpil kpitii,
 ní ki mēē binib bin di ḡá
 ikpatee yil pu.

**Jeerusalem kaa ti sá
 kitiṅ kin bi dūu fée**

54 ¹ Unimpuṅmaṅṅmanti un
 kaa màł ki kée,
 nín kūuntí nì dipəɔpindi.
 Sii un kaa nyí imatiṅween ki
 kée,
 nín fátí iwiliili kí nīn fàal,
 di sá yii sii unimpu un a-cal
 cāntèe
 làá màal mbiyaamu kí jītín un
 cáá calee.
 Ti-Dindaan di lī mín^p.
² Wāaṅ tanti un poon ní a
 kódyee,
 mətí kpatí a-tantiu satab
 mpaan ḡ wāaṅ.
 Taa yānti laaba ḡ kíń fám!
 Dáal a-tantiu ηmiii í mətí
 dānti tiṅan,

^{ny} 53.7 Dūú ηmānti nì Dilee 5.6.

^o 53.8 B. 7-8 ká Atuan 8.32-33.

^{ηm} 53.9 Dūú ηmānti nì 1 Peet 2.22.

^{oo} 53.11 Dūú ηmānti nì Room 3.21-24.

^o 53.12 Dijandi nee fātii ká Maar 15.28, Luuki 22.37.

^p 54.1 Uyakatikaa nee fātii ká Gala 4.27.

kí mətí kpáá u-kpakpaanji ḡá
 báaṅ tiṅan.
³ Di sá yii a làá wāaṅ a-tiṅki
 ηṅaṅgan pú nì ηṅaṅgiil pú,
 a-nibooliṅu làá fōō atimbun kí
 nīn kíń ki yí.
 Bi làá dāá kàł ntimu mun bi
 dūu fée poon.
⁴ Taa fāṅki tiba,
 icoo kaa làá ti cúú-si.
 Taa yānti yári yari ḡ kó-si,
 baa làá ti kpèè kí siṅkīn-si.
 A làá súnti a-pənti cooi,
 aa ti làá téetí bi nín sī-si pu
 ηyunti ηun a sá ukpiipuee.
⁵ Di sá yii un náaṅ-see,
 ún di sá a-cal.
 U-yindi di sá
 <Ti-Dindaan Mpəṅkədaan > .
 Un dá-si ki líyee
 di sá Isirayeel Circir Nimbətiu,
 ún ní bi yfi yii
 <Kitiṅ kəkə Nimbətiu > .
⁶ Kii unimpu un u-cal cāntèe,
 a nìn kó kunimbaakpaanṅun.
 Ama ti-Dindaan fātii yíń-si.
 A-Nimbətiu bí yii:
 «Unil kíiki kí fá unimpu
 un u cáá
 u-naacimpəntineeee?»
⁷ M nìn dū-si ki fá ηyunti ηubə
 poon fiii,
 ama m-neeṅkpaandi puee,
 m làá fātí giíńń-si.
⁸ M nìn gí a-pu diṅuul ηkpitim
 pu,
 ní ki nìn fātí
 m-kpaṅkpaamboon ki tī-si.
 Ama m-neendi din kaa cáá
 dikúntilee puee,

m làá dākà-si m-saasəł.
 Man a-Dindaan un dá-si ki
 líyee di lī mín.

⁹ «M làá ḡá kii Noowa
 yuntiṅuee ní.
 M nìn pōoṅ yii m kpá kí giti
 yānti
 nnyingbeen ḡ dāaṅ kitiṅ pu^r.
 Mín mbaantiim ní dīn nee m
 tí pūtii yii
 maa làá ti gí diṅuul a-pu
 ní kaa nín kpil-si.
¹⁰ Báá ajoin yaa kpīkiti,
 ní ηgbantamu yaa cīṅki,
 dineendi din m cáá a-puee
 kpá kí kpánti,
 ní dipoondi din m pōoṅ-si
 kí yānti á nīn bí ηgbansəṅfinee
 kpá kí kpiti.
 Man a-Dindaan un dākà-si
 u-saasəlee
 di lī mín.»

Jeerusalem pəɔɔn

¹¹ Jeerusalem tiṅki unandaan,
 sii un ní kubuṅkpaanṅu cīṅki
 ní ubə kpá kí ηméəṅ-see.
 Man a-Dindaan di lī-si yii:
 «Kpèè, m làá fātí mā-si kí
 tókəɔ
 ataṅkpaṁnti ḡin mánee pu.
 A-nyeel làá nīn sá
 ataṅkpaṁnti
 abəɔn ḡin bi yfi yii safiiree ní.
¹² M làá dū ataṅkpaṁnti
 ḡin bi yfi yii rubiisee
 kí mā a-guṅṅi yilpu,
 ní kí dū ataṅkpaṁnti
 ḡin jilee kí mā a-punyəmmu^s.

^r 54.9 Dūú ηmānti nì Diny 9.8-17.

^s 54.12 B. 11-12: dūú ηmānti nì Dilee 21.18-21.

¹³ M làá dāá dākà a-biyaamu
kəkɔt,
ní bí dāá nīn bí ŋgbansɔŋfin.
¹⁴ Deedee poon ní a làá dāá nīn
bá kaa cɛŋkɪ.
Ubo kaa ti làá wɔb-si jaanjaan,
ní aa ti làá fɛŋkɪ tiba mun.
Ubo kaa ti làá fàan-si,
dinyoondi kaa làá ti cúú-si
dalba dalba.
¹⁵ Ubo di yaa táká-see,
an kaa nyánní man cee.
Un kamaa di yaa táká-see,
see udaan n lítí a-nimbiin.
¹⁶ Kpèè, man di náan ucaa
un di fùkum amɔsɛŋkoon
ŋminju
kí mɔsɔ tjanjawan tin
kamaayee.
Man di tí nāantí unil un ŋūn
kí bīl-tèe.
¹⁷ Tjanjawan tin kamaa ní
bi yaa mɔsɔ kí dūú já nì see,
án kaa làá ŋá-si bàá tiba.
Ní ubo yaa cūnni-si ibɔsoonee,
a làá sòon kí líí-u.
«Difakal din man ni-Dindaan
bɔnti ki yóon m-tɔntɔnliibee
dee,
m nín làá sòon kí pè-bi puee
dee.
Man ni-Dindaan di lí mín.»

Dāammaan,
bàa ni yaa kaa cáá animbil
55 ¹Nimbi bin nnyinnyoo
cááye, e,
dāammaan, nnyim bí doo!

^t 54.13 Uyakatika nēe gítí ká Yoow 6.45.

^u 55.1 Dūú ŋmàntí nì Dilee 21.6, 22.17.

^w 55.3 Kpèè Atuun 13.34.

Bàa ni yaa kaa cáá animbil,
dāammaan!
Dāmaan tijin kí jī, an sá faalaa
ní!
Dāammaan kí dā ndaam nì
nnaabiim
kí taa pà tiba.
² Ba pu ní ni jūn animbil
tiwan tin kaa kpīntée pu?
Ba pu ní ni gè digiñdi fám
tiwan tin kaa díkèe pu?
Ní pīlifimaan, pīlifimaan-mi,
ní kí ká tijimmɔntiil kí jī,
ní kí jī tijin tin mōee.
³ Ní kpòon ni-tafal kí pīlifi
ní kí dāan m-cee,
ní pīlifi ní kí dāá ká dimaŋfal.

M làá pòon-ni dipoondi din
làá nīn bí kí cá jaanjaanee,
m làá ŋá-ni tjan tin m nìn
pòon Daafiidee^w.
⁴ Kpèè, m nìn yānti u kpánti
anibul seeradaaŋwu,
kí nìn kāan-u ú nīn sá
atimbun bɔtiu nì ŋi-kpiliu.
⁵ Kpèè, a làá kúuñ kí yííñ
ditimbundi din ní saa nyée,
ditimbundi din kaa nyí-see
làá sànní kí dāan a-cee.
Di làá sànní kí dāan a-Dindaan
a-Nimbɔtiu
un sá Isirayeel Circir
Nimbɔtiuee pu,
di sá yii ún di tī-si tinyool.

Ti-Dindaan ŋáan tin
u pòonee ní
⁶ Nyàabmaan ti-Dindaan,

ŋyunti ŋun u ŋūn kí yànti ní
ká-uee.
Ní yíimmaan-u
ŋyunti ŋun ní u bí kí pīlīn-nee.
⁷ Unikpiti ní fá u-saŋkpiti,
ukpitiŋal ní fá u-landəkɔkpiti.
Bí gítíñ ti-Dindaan cee,
di sá yii u làá sɔ bi-saai!
Bí gítíñ ti-Nimbɔtiu cee,
di sá yii u pūn ikpiti nì dipɔbil
diba ní!
⁸ Di sá yii ni-landəkɔi nyán i-ba
nì man landəkɔi,
ní man saŋyi nyán i-ba nì
ni-yai,
ti-Dindaan di lí mín.
⁹ Kii kutagbɔŋu nín bíñ yilpu
kí dátì nì kitiŋ puee,
mín ní m-saŋyi dátì nì
ni-saŋyi,
ní m-landəkɔi dátì nì ni-yai.

¹⁰ Utaa nyēēñ yilpu ní ki nì
ní ntaayim nyēēñ yilpu
kí lítí.
Bi yaa kaa sɔŋkɪ kitiŋ,
kaa tī kitiŋ ntiŋkam,
kaa yānti iwambool nyánnēe,
baa fātí gítí yilpu.
Mín ní bi tì iwambool nì
tijikaal.
¹¹ Mín mbaantiim ní
dinyɔɔbundi din nyēē
m-nyɔkɔnee
kaa fātí gítíñ m-cee kaa túñ
ditundi din pu di nyánee.
Dì ŋáan tin m lèe
ní kí tūn ditundi din
m dūu ŋubiñ-dèe.

¹² Tɛŋman, nì dipɔɔpindi ní ni
làá nyā Babiloon tɛŋkin,
ní bí fātí gíññí-ni
ni-tɛŋkin nì ŋgbansɔŋfi.
Ni yaa láa jítée, ajoin nì
ŋgbantamu
dāa kūuntí nì dipɔɔpindi
ní tisatin sufii kəkɔ dāa kpáafí
abaal.
¹³ Laakin bàá sá kukuŋkuncikuu
ní nyēe,
siipreesi subu di dāa nyēē
niin,
laakin bàá sá ŋkuŋkumbɔmu
ní nyēe,
miirti subu di dāa nyēē niin.
Án dāa sá diyɛŋkpaandi ní
kí tī ti-Dindaan,
kudaanŋkpaanŋu kun làá nīn
pée bí
kí cá jaanjaanee.

DIJANTATAATIL (56–66)

Baa làá ti gantí ubo
56 ¹Ti-Dindaan nín lí puee
sèe:
«Nín nóomaan mara
kí nīn ŋáan tin bí deedeeyee.
Di sá yii difiil din m làá
cáanee
tóob kí bàn dee.
Án làá lēe kí dākà-ni yii
m là kí fī-ni ní.
² Unil un di ŋáan tin m lēe,
kinibiki kin di ŋúb an bɔti
tjanee,
un di tɔ ŋwiŋŋufikaa kaa
bīl-ŋuee,

^y 55.10 Dūú ŋmàntí nì 2 Kɔra 9.10.

un di cúti u-ba kí taa ñá
ikpitee
bí mmɔnneeee!»

³ Unicaan un di dū u-ba
ki nákáń ti-Dindaanee
ń taa ðàkafi kí lì yii:
«Bàà án ñá pu, ti-Dindaan làá
nyántí-mi u-nibul kansikin!»
Ufaal mun ń taa ðàkafi kí lì
yii:

«Man péé sá busukulimbu ní!»
⁴ Di sá yii ti-Dindaan nín lī puee
sèé:

«Bifaabi bin di tó
m-wiŋŋuŋfikaai,
ki lēē kí nīn ñááń tin di
fáatī-mi,
ní ki ñúb m-poondi marab
tiŋanee,

⁵ m làá cóoń-bi ditaŋkpal
m-Diiku nì m-cindi poon,
bí nīn cáá téetí bi-yiŋŋi pu.
Án di dāa cáá kudapɔɔu
ki jítiń jipɔmbi nì bisalib.
M làá dāá tī-bi diyindi
din làá nīn péé bí
ki cá jaanjaan,
kaa làá kpìtī dalba dalbee.»

⁶ Binicambi bin di dū bi-ba
ki nákáń ti-Dindaan
ki tó-u, ki nééń-u,
ki sá u-tɔntɔnliibee,
ti-Dindaan nín sòoń bi-pu
puee sò.

Bi yaa tó ŋwiŋŋuŋfikaai kaa
bíil-ŋu,
ní ki ñúb m-poondée,

⁷ m làá dāá yàntī bí dāāń
m-circir jool pu,

ní kí dāá yàntī bí fàal
m-wimmeem Diikun.
M làá dāá fōō saraabi nì
tiwampɔkaal

tin bi cāabiń ki pāantí
m-saraafanŋu puee.
Di sá yii bi làá dāá nīn yí
m-Diiku yii:
< Anibul kɔkɔ wimmeem
Diiku ní^a. >

⁸ Ti-Dindaan Unimbɔti un
kóoń Isirayeel yab ki kpáfèe
nín lī puee sò.
M nīn péé kóoń biba ki kpáfí
bi-cee,
m làá fátí kóoń biba mun kí
kūti.

**Bin kaa máań kí nīn
sá bikpilibee**

⁹ Nimbi ipeel in kɔkɔ kóò
tisatinee,
nimbi ipeel in kɔkɔ kóò
kubambaŋŋunee,
dāá jīmaan tijineeee!

¹⁰ Binib bin cí Isirayeel tiŋkee
kɔkɔ sá bijɔfub ní,
baa péé kántí tiba.
Bi-kɔkɔ sá iboo in sá imuunee
ní,
iaa ŋūń kí gbōol.
I tātī dō ki dāmintí,
ní ki nééń ŋgeem.

¹¹ Bi sá kii iboo in cáá mpooyee
ní,
bi jīń kaa díkì.
Ama bīń di bàà sá bipikpaaliibi!
Baa péé gbìl tibɔti taapu bàà
fiii.

Bi péé ñááń tin fáatiń-bee ní,
bàà ŋma péé ðàkafi
u-jandi ŋmanijma pu ní.

¹² Bi lì yii:
«Dāāmmaan tí cùú nyàab
ndaam!
Ti làá nyò ndaam min pōyee
kí gbí.
Fool mun làá fu nīn bí kii dīń
nee ní,
ndaam kíń ki wīkí tikpil!»

57 ¹ Bi kù deedeedambi
ní an kaa ká bàà ubɔ.
Bibulcinnib wáŋkí
ní bàà ubɔ kaa kpáà béetí gba.
Tiŋman, bin tó Unimbɔtee
wáŋkí
binikpitib toonam pu.

² Ama ŋgbansɔŋfi làá dāāń,
ní bin nóó deedeede saŋŋuee
ń dōoń kí gèeń kí taa fāŋkì
tiba.

**Ti-Dindaan bíi wòoń
biwaatootiliibi**

³ Sútīmmaan doo nee,
nimbi usoopu biyaamu.
Ni sá bilaakpaadambi nì
nlaakpaamu^b.

⁴ Ŋma ní ni bèel ní?
Ŋma ní ni dètí kinyɔkɔ
ki nyántí dilimbil ní?
Ni lafun sá pɔɔgaatib ní,
inyimɔn nibooliŋu.

⁵ Ni mɔńńi tɔb teereebinti suffi
caŋin,
nì busubu bun kamaa faati
yaa múkúee taapu.
Ni cáá mbiyaamu ki tòotī
ibun nì itaŋkpalɔkɔn.

⁶ Mbun poon taŋkpeeni
ŋin jòm pólɔlee ní a là,
ŋín di sá a-gaajawammontiiti,
Isirayeel.
Ŋín ní a fééń ndaam,
ní ki tòotī!
Ní ní bí yii tin bí nee í sòŋkì
man pɔbilaaa?

⁷ A bónti a-dooŋu dijoofɔŋfɔkɔl
pu.

Niin ní a jóm kí tòotī.
⁸ A dū a-waal kí kúl kí lúnti
dikampiil dɔŋu boon.
A bāal-mi ní kí cúú a-wanti kí
pèetī,
kí jòm a-dooŋu ŋun wāyee
pu.

Sii nì a-bɔmbi pūtī kí pōoń
tɔb,
a-bɔmbi bin a nééń bi dò nì si,
ní a kpéé bi-ninjatee!

⁹ A ñúb ŋkpan ki cūnni
ki pú diwaal Mooleeki,
ki pú-dì talaalub mun.
A tú ituun i cūtī
ntindandatimun,
a sīnti taapu ki tin bàń
ditaŋkpiilin.

¹⁰ A pɔɔń tikpil ní a-pɔɔntam
yānti a gī.
Ama aa lī yii:
< M yaan pūtī yānti an bàà
só! >
A fātī ká mpɔn mpɔmin,
ní kaa yōtī a-wunti.

¹¹ Ŋma di yānti dinyoondi kó-si
ní a fāŋkì kí mónti nnyimɔn,

^a 56.7 Yeesu sòoń uyakatikaa nee nín kúnti puee pu Maat 21.13, Maar 11.17, Luuki 19.46.

^b 57.3 Kpèè Oosee 2.4.

ki súnti m-pu,
ní kaa ti dàkafi m-pu ní?
M kál diŋmiŋmil an yúnti.
An pu ní aa nìn gíti fàŋkí-mi.
¹² Ama m làá biiti a-bòwŋji pu.
Aa làá ká ipaati iba tin a
ŋáaŋee poon.
Án kaa làá kèetī-si.
¹³ A yaa láa kúuñ ki nyàab
dijòoñdee,
a-waŋji ŋin a kóoñ ki
kpúkuñee
ń dāá fiī-si!
Kubuŋu làá yòoñ ŋi-kòkò kí fá,
kufoou làá kpáaŋ ŋi-kòkò.
Ama un kamaa di yaa sàñ ki
kó-mee
làá dāá fòo kitiŋ nee kí nīn
kíñ ki yì,
ní kí dāá fòo m-circir jool mun.

Unimbòti nibul làá ká dicáaŋdi

¹⁴ Ti-Dindaan bí yii:
«Ní gbīŋkimaan didandi,
ní cátiimaan nsan malaa,
ní lēēmaan aganlaka ŋin dō
m-nibul saŋŋu puee.»
¹⁵ Di sá yii circir Nimbòti
un bí yilpu fōŋŋŋ
ní u-kòŋkooŋŋu bí kí nīn cá
jaanjaanee,
nín lī puee sèé:
«Man Unimbòti un bí circiree,
m kòd yilpu fōŋŋŋ ní.
Ama m bí bin bi wóób
bi sīntiñ bi-ba taapuee cee.
M làá tī bin sīntiñ bi-ba
taapuee dimaŋfal,
m làá tī bin bi wóóbee
dimaŋfal.^c»

¹⁶ Maa làá nīn kókóŋ m-nibul
kí nīn cá jaanjaan,
maa làá gíi di-pu diŋuul
kí nīn cáa cá talku.
M yaa ŋá míñ, binib bin m
náaŋee
kaa làá nīn gíti cáa dimaŋfal.
¹⁷ Isirayeel nimbiliŋ nín máñ
tiwan kòkò pu puee yānti u
yīnti.
An yānti m gíi diŋuul,
ní m-ŋuul poonee m fáa-u.
M-nimbil kaa nìn gíti là kí
wāl-u.
Ama ní waa péee fātī tó
ní kí ŋá u nín là puee.
¹⁸ M ká u-bimbim, ama man làá
cáaŋ-u.
M làá kpòotī-u, ní kí sòŋkì
u-pòobil.
Bin ká dikpoolee,
¹⁹ m làá dū inyòŋki laŋyi kí ŋá
bi-nyòmmun.
Bin bínní ndandatee n nīn bí
ŋgbansòŋfin,
bin bí kòŋkòmee n nīn bí
dipòòòŋkilin^d.»
Ti-Dindaan di lī míñ.
«Tiŋman, m làá cáaŋ
m-nibul!»
²⁰ Ama binikpitib bíñ sá kii
an nín yòontí tiŋku nyim pu
waa ŋuñ kí ddoñ soooo puee
ní,
ní u-nyingbanti kùtī ki nyāntí
tikpati nì tìjòkòndi kòkò.
²¹ M-Nimbòti bí yii:
«Binikpitib kpá kí ká
ŋgbansòŋfi!»

Dinyòboobil din fáati Unimbòtee
58 ¹Ti-Dindaan di bí-mi yii:
Téeeŋ mpon, taa mōtī a-ba
pu!
Kúuñ mpon kii dikantánde!
Tùkù m-nibul di-yìntitam,
tùkù Jaakòb naantiibi
bi-kpitii.
² Kutaa kamaayee, bi nyàab-mi,
ní kí là kí béee m-saŋyi.
Bi bí kii ditimbundi din
ŋáaŋ tin bí deede
kaa féeeŋ di-Nimbòti marabee
ní.
Bi là yii m nīn sòoñ tibòti nì
deede,
ní kí là m nīn pilīñ-bi.
³ Ama ní bi bí kí lì yii:
<Ba pu ní tí nīn bōób kinyòkò
ŋyunti ŋun ní sii kaa wāl-tee?
Ba pu ní tí sīntiñ ti-ba taapu
ŋyunti ŋun ní sii kaa nyí
yii ti bí ŋáaŋ tibe?
Niinee ní m kí yii:
Ni-nyòboobil wiŋŋuee,
ní gíti tūñ atuun ŋin cāabīñ-ni
ipaatee,
ní kí sàantí ni-tòntònliibi.
⁴ Ni bōób kinyòkò ní kí kpákà ki
jàa,
ní kí gbàa tòb aŋaŋkul.
Naa ŋuñ kí bōób kinyòkò míñ
kí nīn ká ki cí yii
bí gbīl ni-nyòkò pu yilpu.
⁵ Dinyòboobil din fáati-mee
nín máaŋ kí nīn bí puee deeee?
Ni nín máaŋ kí sīnti ni-ba
taapu puee deeee?

Ní nīn tī diyil kii kukaluuee,
àá kí nīn péee kposata,
àá kí nīn dō ŋfantam poon ní?
An ní ni yī yii
dinyòboobilaaa,
ŋwiin ŋun fáati man
ni-Dindaaneeee?
⁶ Dinyòboobil din man lèe sèe.
Á gbīntī binib bin kaa ŋá tiba
bi bōób-bi ikusakee,
kí cúu diwaŋgul din nyikī
bi-puee kí nyikiti,
kí tī bin bi wóóbee dibatòl,
an dàkà yii kí kúntí tin kòkò
nyikī bi-pu baa tó bi-bee.
⁷ Sii nì un ŋkùm cááyee
ń yàkatī a-jinti kí jī,
kí fòo uwòfi un kaa cáa
kikòlaŋee a-dumpu.
Á tī un kaa cáa kí péeeŋee
tiwan ú péee.
Á taa fātī a-boon kí tī
a-nabiki^{ee}.
⁸ Niinee a-walŋiŋu làá nyā kí
páaŋ kii ntaafaawiiŋee,
ní a-buuyi kaa làá péee sūŋkì
ní kí kpú.
A-baamòŋyi di làá nīn lī
a-nyòkòpu,
ní ti-Dindaan nyooti n nīn pá
a-boon.
⁹ A yaa láa yííŋee,
ti-Dindaan làá dāá kí-si.
A yaa láa kúuñee,
u làá dāá lì yii: «M sèe!»
A yaa kúnti a-tiŋkin kun nyikī
binib pu,
kaa ti dàkà bin kíŋee
kiŋambiki ki lāa-bi,

^c 57.15 Kpèè Ilan 34.19, 51.19.

^d 57.19 Tibòti nee juti ká Eef 2.17.

^{ee} 58.7 Dūú ŋmàntī nì Maat 25.35-36.

kaa ti sòòn ki bíí-bi,
¹⁰ ki yaa ñmìntí a-ba
 un ñkùm cááyee ñ ká kí jī,
 ki cáa kpīintí binandambee,
 a-walfiŋu làá nīn ñmíntí
 dibɔmbɔndin,
 dibɔmbɔndi làá nīn sá a-cee
 kii ñwiimpuee ní.
¹¹ Ti-Dindaan di làá nīn pée
 kpòotí-si.
 Bàà kuteeun, u làá tī-si á jī kí
 díkí
 ní kí tī a-kpabiŋ mpɔn.
 A làá nīn sá kii bukpaabun bi
 yāañ nnyim tiŋanee,
 kii nnyimbul ñun nyim kaa
 fòotí jaanjaanee.
¹² A làá fātí mǎ adiin ñin nīn
 lítèe.
 A làá mǎ-ŋi kí tókɔñ adinyee
 ñin bi nīn dūu fá abin abinee
 pu.
 Bi làá dǎá yíin-si yii:
 «Dinibul din fātí mǎǎ
 digundi,
 laakin bátì bátì ki lítèe,
 nì din ñáŋkí kitiŋ
 sàmbiyaamuee.»

Ñwiŋŋuŋfikaa ñun di fáatì Unimbɔtee

¹³ «Tí dūú ñmàntí tin bí nee:
 Aa tūn ditundi diba
 ñwiŋŋuŋfikaa dal,
 kaa bàntí m-circir wiŋŋu dal.
 A yī ñwiŋŋuŋfikaa yii
 <Mmɔn wiŋŋu> ,
 ki yī ti-Dindaan circir wiŋŋu
 yii
 <tinyool wiŋŋu> ,
 ki tó-ŋu kaa tūn diba,
 kaa bàntí

kaa gbíntí kubɔcaau pu ñwiin
 gbanti dal.
¹⁴ Niinee man a-Dindaan làá
 kpántí a-pɔɔpindi.
 M làá yàntí á còom kí jītí
 kitiŋ nee jooŋŋi pu kii
 ujajilee.
 M làá yàntí á jī a-naanja
 Jaakɔb tiŋki difakal.»
 Tiŋman man a-Dindaan di lī
 mín.

Tin sá ni nì Unimbɔti kansikin diganlakalee

59 ¹ Kpèè, ti-Dindaan ñal kaa
 bí kigiŋŋi
 kaa ñūn kí fī-ni,
 u-tafal mun kaa kpáá
 kaa ñūn kí gbīl tin ni sòoñee!
² Ama an sá ni-yìntitam
 di cǎabīn diyakatil
 ni nì ni-Nimbɔtiu kansikin.
 Ni-kpiti di yì-tì ní
 u fātì u-boon,
 kí taa gbīl tin ni sòoñee.
³ Di sá yii ni-ŋalii tákǎ fatiku,
 ní tikpiti tákǎ
 ni-ŋambiyaamu.
 Ni cáá ni-nyɔmmu ki mɔntí
 inyimɔn,
 ní ki sòoñ ki bíí ni-jutiibi.

⁴ Uɔ kaa yī u-juti tibuul
 ki nóo deedeede saŋŋu.
 Naa ñi ibaamɔn kí mɔtì
 ni-jutiibi pu.
 Ni mákǎ tin kaa bée pu,
 ki sòoñ tinyimɔmbɔti.
 Ni cáá ikpiti pool
 ní ki màl nnaabu.
⁵ Bi náká ukoowaati jiriŋi pu,
 ki lù tinanɔgbantalindi.

Un di yaa ñmó an jiriŋee kúu
 ní.
 Dijindi din kamaa pu ní bi yaa
 nákáñee
 kákatí ukoobu ní.
⁶ Bi-nanɔgbantalinti kaa ñál
 tiwampeenkaal,
 ní unil kaa ñūn kí dū tin bi
 lūñee kí biñ.
 Atuun ñin ní bi tūñee sá
 atuŋkpiti ñma ní,
 ní bi cáá bi-ŋalii ki ñáañ
 tipɔmbɔti ñma!
⁷ Ni sán malaa malaa kí cùu
 ñá ikpiti,
 ni yáb kí cùu kpò maanyibab.
 Ni-landɔkɔi sá ilandɔkɔkpiti.
 Laakin kamaa ní ni yaa jítèee,
 ni ñáañ tipɔmbɔti ní ki bíí
 tikɔkɔ.
⁸ Naa nyí ñgbansɔŋfi saŋŋu,
 baa kántí deedeede laakin ní ni
 còomñee.
 Ni-saŋyi kɔkɔ sá in gól gólee
 ní,
 un kamaa di yaa dī-iee kpá kí
 ká ñgbansɔŋfi.

Unimbɔti nibul bée yii di yīntì

⁹ An pu ní Unimbɔti kaa bíi
 mótí ti-pu,
 kaa bíi sòoñ kí pò-ti.
 Ti bàà cótí kí ká ñwalifi,
 ama ní ti kó dibɔmbɔndin.
 Ti bàà kǎ ki cí án nyáatí ti-pu,
 ama ní ti bí ki còom an bɔñ
 ti-pu.
¹⁰ Ti bí ki táfí kii bijɔfub di náká
 digundee.
 Ti bí ki tilinɔkí kii bin kaa wǎl

laakin bi còom ki cée.
 Ti gbéetí kuwiŋkaŋu pu
 kii ti bí ntaafaabɔmbɔminee.
 Ti baasii pée cáá ñgbampɔn
 tiŋan,
 ama ní ti bí kii bitaŋkpiibee.
¹¹ Ti-kɔkɔ bí ki mùuñ kii
 agbiŋgbilee,
 ti bí ki yálinɔkí kii abeeñjilee.
 Ti bàà kǎ ki cí Unimbɔti ñ
 sòoñ kí pò-ti,
 ama ní taa ká bàà tiba.
 Ti bàà kǎ ki cótí yii ti làá ká
 difiil,
 ama ní ñi dáá gbíntí dǎtíin-ti.
¹² Di sá yii ti yīntíin-si tikpil,
 ní ti-kpiti kó kó-ti.
 Ti pée dǎkafi ti-yìntitam pu ní
 kaa gbèentí,
 ti nyí ti nín ñá-si ikpitee.
¹³ Ti-Dindaan, ti yīntíin-si,
 ki nyán a-boon,
 ti gbèen kaa ti nóo sii
 ti-Nimbɔtiu.
 Ti pée sòoñ min ní ti làá ñá
 kí wób bin kíñee
 kí já nì see ní.
 Ti bóntí ti-pɔbilin kí sòoñ
 tinyimɔmbɔti ñma ní.
¹⁴ An pu ní bi dū ibaamɔn
 ki ñá ñkpaŋkpamboon
 ní taa ñūn kí bà deedeede laŋki.
 Di sá yii ibaamɔn kaa ti bí
 kubɔsoondiin,
 ní kí sòoñ tibɔti deedeeyee
 kaa ti bí ku-ni.
¹⁵ Tiŋman, ibaamɔn wánki,
 ní un là kí nīn yú deedeeyee,
 bi fúkuí-u.

Ti-Dindaan làá nǎ tiba
 Ti-Dindaan wál tǐn kǎkǎ.
 U ká yii ibaamɔn kpátam
 kaa sá tiwammɔntiil.
¹⁶ U dǎañ ki ká yii báa uniseen
 kpá,
 an nǎ-u bitii yii ubɔ kaa pée
 bíi nǎañ tiba.
 An pu ní u lēe yii ún u-ba làá
 tǔ u-tundi,
 u-deedeeu làá tī-u mpɔn ú nǎ
 mín.
¹⁷ U dū deedee ki pēn kii
 dijanjabɔkutilee,
 ki dū difiil ki cíkiñ kii
 kijanjafuuliyee.
 U dū ipɔntoon bɔkutil ki pēn,
 ní ki dū ipoompon ki bíiñ kii
 dibɔkutipaankalee.
¹⁸ U làá téen báa nma tin u
 máañee.
 U-ɲuul sá ki tī u-nannanliibi
 ní,
 ní ditafadaaldi sá ki tī bin kaa
 là u-bɔtee,
 ki kpáañ gba ntimu mun
 nnyim mǎntii túee.
¹⁹ Niinee, binib làá dǎá fǎŋki
 ti-Dindaan yindi
 doooo ɲwiín jeetilaŋki,
 ní ki dǎá fǎŋki u-nyooti
 doooo ɲwiín nyalaŋki.
 Di sá yii ti-Dindaan làá dǎá
 dǎañ
 kii mbun ɲun nyim pùub
 mpɔn,
 kubuŋkpaanɲu téekí-mèe ní.
²⁰ Ti-Dindaan làá dǎañ Siiyɔn
 tiŋkin,
 kǐ fī Isirayeel nibul poon

binib bin di fá bi-kpitiyee^{gb}.
 Ti-Dindaan di lī mín.
²¹ Ní ti-Dindaan kúti ki lī yii:
 «Mpèe ɲun làá nīn bí man nì bi
 kansikinee sèe: <M-Fam bí ni-pu,
 m-nyɔɔbuŋɲi kǎ ni-nyɔkɔn. ɲi làá
 nīn sá ki tī ni nì ni-biyaamu nì
 ni-naantiibi ní kǐ yòon kɔŋkɔnnee
 kǐ nīn cáa cá jaanjaan. M kpá kǐ
 fǎtī fōo-dì.> Man ni-Dindaan di
 lī mín.»

**Jeerusaleem làá nīn sá
 ɲwalifi ki tī duulinya**

60 ¹ Jeerusaleem, yīkǐ kǐ
 ɲmíntí,
 di sá yii a-walfiɲu bǎañ,
 ti-Dindaan nyooti nyǎn a-pu
 kii ɲwiínee.
² Tiŋman, kpèe dibɔmbɔndi bī
 kitiŋ pu
 ní kunyeeu mó ki bíiñ anibul
 pu.
 Ama sii puee, ti-Dindaan làá
 nyǎ kii ɲwiínee
 ní u-nyooti nǐ ɲmíntí-si.
³ Atimbun làá còom
 kǐ dǎañ a-walfiɲu cee,
 ní bibɔtiibi nǐ dǎá dǎañ
 ɲwalifi ɲun nyǎn a-puee cee.
⁴ Yáatí a-yil kǐ kpèe kǐ mǎntí tū,
 bi-kǎkǎ kóon ki kpáfi ki dǔon
 a-cee.
 A-jipɔmbi nyǎnní ndandati ki
 dǔon,
 binib ɲúbiñ a-bisalib ki
 cǎabiñ.
⁵ A làá dǎá ká mín ní án
 mɔkɔkiñ-si tikpil,

a-pɔbil làá dǎá pīl ní kǐ sòŋki.
 Di sá yii tiŋkub gaajati
 làá dǎá kpintín kǐ dǎañ a-cee,
 ní atimbun gaajawanti
 nǐ dǎá kóon kǐ dǎañ a-cee.
⁶ Igutaamu tikpil làá dǎá
 kóonni kǐ léen a-pu,
 án dǎá sá Madiyan nì Eeyifa
 timmu gutaamui.
 I-kǎkǎ làá dǎá nyǎnní Sabaa
 tiŋkin ní kǐ dǎañ.
 I làá dǎá nīn tú sindaariya nì
 talaalutuukaa,
 ní kǐ dǎá nīn gà ilan ki nyóŋkǐ
 ti-Dindaan.
⁷ Keedaar tiŋki pii nì ki-ɲoobui
 làá dǎá kóonni kǐ kpáfi
 a-nimbiin.
 A dǎá ɲūn kǐ dū Neebayɔti
 tiŋki pijaai
 kǐ nǎ a nín là puee.
 Bi làá dǎá cáá-i kǐ jòm
 m-saraafanɲu pu,
 ní m dǎá fōo saraabi bin a làá
 dū-i kǐ ɲée.
 M làá dǎá nyǎanti m-diiku ní
 kǐ tī-ku tinyool.
⁸ Bilab di bínní lapu nee ní?
 Bi ɲàañ kii atagbanee,
 a lǐ kii abeenanjil di ɲàañ
 ki cá ɲi-diŋɲi watil púee.
⁹ Ntimu mun nnyim mǎntii túee
 máká m-pu.
 Taarsiisi tiŋki meelab di līiñ
 nyɔkɔpu
 ki cǎabiñ a-jipɔmbi bin bíñ
 ndandatee,
 nì bi-nimbiliŋ nì
 bi-sindaariyau.

Bi dǔon kǐ tī ti-Dindaan
 a-Nimbɔtiu tinyool,
 kǐ tī Isirayeel Circir Nimbɔtiu
 tinyool,
 di sá yii ún di tī-si jilma
 gbanti.
¹⁰ Binicambi di làá fǎtí mǎ
 a-guŋɲi
 ní bi-bɔtiibi nǐ dǎá nīn bí
 a-tundin.
 Di sá yii m-ɲuul poonee m nīn
 dáal a-tafal,
 ama m-niti poonee, m làá
 dǎkǎ-si m-saasɔl.
¹¹ A-punyɔmmu dǎá pée wǎa ní.
 Mu làá dǎá nīn pée wǎa ní
 ɲwiimpu nì kunyeeu.
 Niinee ní bí dǎá cáañ atimbun
 ɲin kínee
 gaajati kǐ kóŋnǐ,
 ɲi-bɔtiibi dǎá pá tɔb pu kǐ
 kóŋnǐ.
¹² Atimbun nì abee ɲin làá dǎá
 yí
 kǐ taa nīn bí a-tundinee làá
 dǎá wǎŋki.
 Atimbun gbanti làá dǎá nǎañ
 ní pǐlpil.
¹³ Leebanɔn tiŋki nyooti làá dǎá
 dǎañ a-cee,
 ki kpáañ idɔpiŋkaa kǎkǎ
 dicilpu.
 I làá yǎntí m-circir kɔŋkooŋɲu
 nǐ nīn ɲǎñ.
 Míñ ní m làá nǎ kǐ tī
 laakin m-taani yūlifée tinyool.
¹⁴ Binib bin nīn ɲúb-si ki sǎantée
 jipɔmbi

^g 59.17 Dū ɲmǎntí nì Eef 6.14,17, 1 Teesa 5.8.
^{gb} 59.20 Dū ɲmǎntí nì Room 11.26.

ⁱ 60.11 Bi sòon uyakatikaa nee pu Dilee 21.25-26.

làá dāá dāān kí sintīn bi-ba
taapu kí tī-si.
Bin kəkɔ nīn kpèé-si fámeé
làá dāá gbāān a-taangi taapu.
Bi làá dāá yīn-si yii
<Ti-Dindaan tiŋki> ,
<Isirayeel Circir Nimbōtiu
jool Siyɔn! >

- ¹⁵ Bi nīn dū-si ki fá,
kaa nīn là a-bōti,
ní báà ubɔ kaa nīn gíti dōon
a-cee.
Kɔŋkɔnnee m làá nyāantī-si
ní binib í nīn fāal a-pu
kí nīn cá abin abin.
¹⁶ Atimbun ŋin kínee di làá dāá
kpíin-si
ní á dāá jī bibōtiibi
gaajawanti.
Niin ní a làá dāá bée yii
man a-Dindaan di sá a-Fiiliu,
un dá-si ki líyee di sá
Jaakɔb Nimbōtiu Mpɔŋkɔdaan.

- ¹⁷ An nín bàà sá m cáán tasa
kútee,
sindaariya ní m làá cáán.
An nín bàà sá m cáán tikútee,
animbil kúti ní m làá cáán.
An nín bàà sá m cáán idæe,
tasa kúti ní m làá cáán.
An nín bàà sá m cáán
ataŋkpeeyee,
tikúti ní m làá cáán.
Man puee, ŋgbansɔŋfi
di làá nīn kpōotī-ni
ní deedeé í nīn sá ni-kpiliu.
¹⁸ Baa làá ti gbīl bi sòon
tipɔmbōti pu a-tiŋkin,

kaa làá ti gbīl bi sòon
dinàandi áa dibiildi pu
a-tiŋki kpaanyɔmmu poon.
A làá dāá nīn yī a-guŋŋi yii
<Difiil > ,
kí dāá nīn yī a-punyɔmmu yii
<Inyɔŋki > .

- ¹⁹ An kaa ti làá nīn sá ŋwiin
di làá nīn ŋmíntí-si ŋwiimpu,
àá uŋmal kunyeeu.
Man ni-Dindaan a-Nimbōtiu
di làá nīn sá-si ŋwalifi kí nīn
cá jaanjaan,
ní kí nīn ŋmíntí-si nì
m-walifiŋu kəkɔ.
²⁰ Kí yòon kí nīn cée,
a-wiijŋu kaa làá ti jēetí,
ní a-ŋmaliu kaa làá ti wāŋkì.
Di sá yii man a-Dindaan
di làá nīn kí ki sá-si
ŋwalifi kí nīn cá jaanjaan.
Iwiin in a dūu kāl dikpoolee
làá kúntí.
²¹ A-nibul kəkɔ làá dāá nīn sá
deedeedambi,
bi làá dāá fōo kitŋ difakal kí
nīn cá jaanjaan.
M dū m-ŋalii ki mán-bi bí lēe
m-nyooti kí dākà.
Bi sá kii busubu bun man
m-ba cóoŋee ní.
²² Ni-kansikin un péé sá
kiwaayee
làá dāá màal binib kutuku,
ní un kaa bí tibanee í dāá
kpántí ditimbundi din
pōyee baa.
Ŋyunti yaa láa bāānee,
man ni-Dindaan

làá dāá yàntī tibōti gbanti í
jítí malaa malaa.

Ti-Dindaan tuuŋgu tundi nì ŋu-nyɔɔbundi

- 61** ¹Ti-Dindaan Unimbōti
Fam bí m-pu^k.
Tiŋman, u lēe-mi m sòon
tibɔmɔntiil kí tī biwɔfib.
U túnní-mi m cáán
bin pɔbiliŋ bílee,
kí bāakì kí tükù bin bi cúu
kuyunuee yii
bi làá lí-bi,
kí tükù bisarkadambi yii
bi làá ká dibatɔl.
² U túnní-mi m bāakì kí tükù
binib yii:
«Dibindi din ní ti-Dindaan
làá sō bi-saayee sée!
Ŋwiin ŋun ní ti-Dindaan làá tō
u-nannanliibi ipɔntoonee sée!
U túnní-mi m sɔŋkì
bin ká dikpoolee pɔbil^{kp}.
³ Siyɔn pu ní bi ká dikpool.
M làá pítí ŋfantam min bi dūu
pükù bi-yilee
kí dū ŋgaamɔnti kí fiñ bi-yiliŋ.
M làá cúu kɔsata kí pèetī-bi
ní kí dū ŋkpam min sɔfèe kí
ŋmìtī-bi.
M làá dū dijiŋaabɔkutil kí
pèeñ-bi
ní dí fōo diwunɔɔtil paŋŋu.
Niinee bi làá dāá yīn-bi yii
isufi in tì Unimbōti tinyoolee,
bukpaa bun dākà ti-Dindaan
nyootee.
⁴ Bi làá dāá fātīí mā
doooyee guŋkatiŋ,

bi làá dāá fātīí mā
doooyee digbuŋkatiŋ.
Bi làá dāá fātīí náán
ntimu mun bi nīn nāānee,
ntimu mun bi nīn nāān abin
abinee.

- ⁵ Binicambi làá dāá dāān
kí nīn kpàá ni-piil nì ni-ŋoobui.
Laaba nib làá dāá dāān
kí nīn kù ni-sati nì ni-fiinyi
kpaanŋi.
⁶ Nimbee, bi làá dāá yīn-ni yii
<Ti-Dindaan saraaŋaliibi > .
Bi làá dāá nīn yī-ni yii
<Ti-Nimbōtiu tɔntɔnliibi > .
Ni làá dāá jī atimbun nib
gaajawanti pu,
ní kí dāá nīn gà ni-biŋŋi
bi-gaajati pu.
⁷ «An nín bàà sá icoo í cúú-nee,
ni làá dāá fōo jilma mili pu.
An nín bàà sá bí sī-ni puee,
ni làá nīn fāal dijandi din ni
fōoyee pu.
Di sá yii ni làá dāá fōo
ni-tiŋkin difakal mili pu,
ní kí dāá nīn bí ifaal
in kaa cáá dikúntilee poon.
⁸ Di sá yii man ni-Dindaan
néen ibaamɔn bōti ní,
m ná bunaayubu nì tin kaa bí
deedeeyee.
M làá dāá pà-ni ni-paati
nín péé sá puee ní deedeé,
m làá dāá yóon man nì ni
kansikin
mpèe ŋun làá nīn bí ki cá
jaanjaanee.»

⁹Ni-naantiibi làá dāá nyā
diyindi
atimbun ŋin kínee kɔkɔ poon,
binib làá dāá béé-bi anibul
kansikin.
Bin kɔkɔ di yaa láa pée ká-bee
làá dāá béé yii bíñ di sá
dinibul din boon ti-Dindaan
bíñee.

Ijaam laŋgu

¹⁰An mɔñ-mi tikpil m-Dindaan
pu,
m bí dipɔɔpindin m-Nimbɔtiu
pu.
Di sá yii u dū difiil ki pēen-mi
kii dibɔkutilee,
ní ki dū u-deedeu ki bíñ m-pu
kii dibɔkutipaanaalee
kii unimpucan cal un di dū
jiŋaal ŋaabuŋu ki fiñ u-yilee,
a lì kii unimpucan di dū
abeedimbi ki nyánti u-bee^l.
¹¹Tiŋman, kii kitiŋ nín yànti
tiwan ní pā kí nyā pu,
ní bukpaá ní yànti ŋwambool ní
nyā puee,
mín ní ti-Dindaan làá yànti
deedee nì inyɔŋki ní pā kí nyā
atimbun kɔkɔ nimbiin.

Jeerusaleem nyaan̄ku

62 ¹Dineendi din m cáá sii
Jeerusaleem puee,
maa làá nín ká ki ŋmí.
Dineendi din m cáá sii Siyyɔn
puee,
maa làá nín ká ki jòon iŋal,
kí nín cí ŋyunti ŋun ní
a-baamɔnyi

làá dāá nyā kí páan̄ kii
ŋwalifee,
ní a-fiil ní dāá ŋmíntí kii
ŋŋminaapoolee.
²Atimbun làá dāá ká
a-deedeu,
ní bibɔtiibi kɔkɔ ní dāá ká
a-nyooti.
Bi làá dāá páan̄-si diyindi^m
din ní a-Dindaan làá dāá lēē
bí nín yī-see.
³A làá dāá nín sá kii kibeefuulii
kinyaan̄ŋi a-Dindaan ŋaan,
ní kí nín sá ubɔti ŋaayilkaan̄u
a-Nimbɔtiu ŋaan.
⁴Baa làá dāá nín gíti yī-si yii
< Kitiŋ kin bi dūu fée > ,
baa làá dāá gíti yíñ a-tiŋki yii
< Kitiŋ kin dō fámeē > .
Ama bi làá dāá nín yī-si yii
< Kitiŋ kin bɔti fáatiñ-mee > ,
ní kí dāá nín yī a-tiŋki yii
< Unimpu un mɔñ
ticamɔntiilee > .
Di sá yii a-bɔti làá dāá nín
fáatiñ a-Dindaan,
ní a-tiŋki ní dāá nín sá
ucamɔnli.
⁵Kii unaacimpɔɔn nín cāab
usapɔɔn puee,
mín mbaantiim ní bin làá dāá
fátíí mā-see
làá dāá nín sá a-cal.
Kii unimpucan bɔti nín mɔñ
u-cal puee,
mín ní a-bɔti làá dāá nín mɔñ
a-Nimbɔtiu.
⁶Jeerusaleem, m kaañ
biciitiliibi a-guŋŋi pu.

An yaa sá ŋwiimpucɔɔ,
kunyeeucɔɔ,
baa pée máan̄ kí nín ká ki
ŋmí.
«Nimbi bin di téetí ti-Dindaan
Jeerusaleem puee,
ní taa ŋuŋfi.
⁷Ní taa pée yànti ú ŋuŋfi kí tin
sāa ŋyunti ŋun
u làá dāá fátíí yòon̄
Jeerusaleem tiŋki yilpu
ní duulinya kɔkɔ ní nín
nyɔŋkí-kèe.»
⁸Ti-Dindaan pūti ki pōon̄ yii:
«Man ni-Dindaan un sá
Mɔŋkɔdaanee
nín lī puee sɔ.
Dalba dalba maa làá ti dū
a-kpaajinti
kí tī a-nannanliibi bí jī,
dalba dalba binicambi kaa làá
ti nyɔ
a-damam min a gū digíndi ki
kée.
⁹Ama bin cáñ tikpaajinee di làá
dāá jī-ti
ní kí dāá nyɔŋki man
ni-Dindaan.
Bin di yaa láa kīti fiinyi
subiliŋee
di làá dāá nyɔ ŋi-damam
m-Circir kɔŋkooŋu cindin.»
¹⁰Jeerusaleem yab, nyāmaan,
ní nyāmaan kitiŋin malaa.
Ní cátiimaan n̄san m-nibul ní
dī.
Ní gbīŋkimaan abɔbil didandi
pu
kí kóom̄maan atan̄kpee kí fá

ní kí cóom̄maan kiŋaabiki
anibul nimbiin.
¹¹Tibɔti tin ti-Dindaan sòon̄
bi tin gbīl-ti doooo kitiŋ
kuntilaŋkee sèe:
«Ní tükúmaan Siyyɔn tiŋki yii:
< Kpèè a-Fiiliu di dōoñee.
Kpèè ún di dōon̄ ki ŋúbiñ
u-paatee,
u-tundi paatii di liñ
u-nyɔkɔpueeⁿ. >
¹²Bi làá dāá yíñ a-nib yii
< Dinibul din di bí circiree > ,
< binib bin ní ti-Dindaan dá
ki lífyee > .
Baa ti làá yíñ-si yii
< kitiŋ kin bi dūu fée > ,
bi làá dāá nín kíñ ki yī-si yii
< Kitiñneeŋkaai ní > ».

Ti-Dindaan làá sòon̄ anibul bɔti

63 ¹ŋma di nyánní Eedoom
tiŋkin,
Bosiraa, ki-tiŋyillin ní?
Udaan wampeeŋkaati jòoti
mmam.
U pēē tiwampeeŋkaal
tinyaandi
ki cóom̄ diyil gáañ
ki máká u-pɔŋŋu pu.
Ti-Dindaan bí yii:
«An sá man di sòon̄
binib bɔti nì deedee,
m cáá mɔɔn̄ kí fī-ni.»

²«Ba pu ní a-bɔkutil jòoti
mmam,
ní a-wampeeŋkaati náañ nì
unil un tà ki fóbítí

^l 61.10 Dūú ŋmànti nì Dilee 21.2.

^m 62.2 páan̄-si diyindi: kpèè 65.15, Dilee 2.17, 3.12.

ⁿ 62.11 Dūú ŋmànti nì Dilee 22.12.

fiinyi subiliŋ kubɔbikunee?»

³ «Man baba di tāā ki fɔbiti

fiinyi subilŋ kubɔbikun.

Anibul kansikin,

bàà uniseen kaa nìn kúti

m-pu.

M tàn ki máti-bi m-ɲuul poon,

ní ki nàñ-bi m-bum poon.

Bi-fatikuu yāañ m-bɔkutij pu,

ní m-wampeeŋkaati kɔkɔ

mánti^{ny}.

⁴ Di sá yii m lēē m-pɔbilin

kí tò ipɔntoon ní.

Ŋyunti bāañ m fī m-nibul kí

líí.

⁵ M nìn kpēē

ama kaa ká ubɔ ń tūtuñ-mi.

An nìn ɲá-mi bitii.

Uɔ kaa nìn bí kí tíkiñ-mi.

Niinee ní m-ɲal pɔŋɲu

tútuñ-mi,

ní m-ɲuukpaandi tī-mi mpɔn.

⁶ M-ɲuul poonee

m nàñ anibul kunaau,

m nyūnti-bi m-bum

kii ndaamee bi gbí,

ní ki yānti bi-fatikuu pùuɔ

kitij.»

Ti-Dindaan nín ɲáañ

u-nibul tiŋan tiŋyee

⁷ M làá téetí ti-Dindaan ɲanti

nì tin pu ti máañ kí

nyɔŋkì-uee pu:

tin kɔkɔ ti-Dindaan ɲá ki

tī-tee,

tiŋaŋkpaandi tin u ɲá ki tī

Isirayeel nibulee,

tin kɔkɔ u ɲá u-neending,

nì u-laŋŋaŋfitiikuee pu.

⁸ U nìn lī yii:

«Bi lafun sá m-nibul ní,

bi sá m-jiɔmbi bin

kaa làá mɔnti-mee ní.»

U nìn kpánti bi-fiiliu.

⁹ Bi-nimbinaamandi kamaa

poonee,

an kaa nìn sá ntuun ɲubɔ di

fī-bi,

ama ti-Dindaan u-ba di nìn

fī-bi.

U-neendi nì u-saasɔl poonee,

u nìn fī-bi ki líí.

U nìn yōoñ-bi ki túñ

kii iyunti in nìn jítèe poonee.

¹⁰ Ama bíñ nìn ɲáñ nì u,

ní ki nìn kɔñ u-Circir Fam

kunimbaau.

Niinee ní ti-Dindaan dūu

kpánti bi-nannanliu,

ní ki kí ki bí ɲá nì bi.

¹¹ Niinee ní u-nibul téetì iyunti

in jítèe pu,

iyunti in Mooyiisi nìn bí^ŋ

di-ceeyee pu ki lī yii:

«Un di nìn nyánti

u-picaŋkpuŋku nì

u-pikpaaliu

dimɔlinee bí la?

Un di nìn yānti u-Circir Fam

bí bi-kansikinee bí la ní?

¹² Úñ di nìn tánti u-ɲampɔfiŋu

ki cúu Mooyiisi ɲaŋgiil ki

tíkiñ-u.

Úñ di nìn cúu nnyim

ki yákatì mili bi-nimbiin,

ní ki nyáñ diyindi kí nìn cá

jaanjaan.

¹³ U nìn yānti bi cōom

tiŋku un nyòdyee poon ki dūti

kii utaamu un sán kuteeunee,

kaa nìn gbéetì ki líti.

¹⁴ Bi nìn náañ nì tiwaŋkuti

tin sinti ditantakalinee ní.

Ti-Dindaan Fam nìn kpòotì-bi

ki cáñ diŋuŋfil laŋki ní.»

Mín ní ti-Dindaan,

a nìn kpòotì a-nibul

ki nyáñ diyinŋkpaandi.

Isirayeel yab mēē ki

gbāañ bi-Dindaan

¹⁵ Kpèēñ doooo yilpu,

circir paanɲu

nì laakin cáá kunyaanɲu a

kòdyee.

Kpèè tin bí jítí ti-puee.

A-neendi din nìn fòol ti-pu

liblibee bí la?

A-pɔŋɲuee bí la?

A-poommɔŋɲu nì

a-laŋŋaŋfitiikuee bí la?

¹⁶ Di sá yii sii di sá ti-Baa.

Abraam kaa nyí timbi,

Jaakɔb mun kaa nyí-ti.

Sii ti-Dindaan di sá ti-Baa,

sii ní bi yī doooo jaanjaan

yii < Ti-Fiiliu > .

¹⁷ Ti-Dindaan, ba ɲá ní

a yānti ti wāŋki ki fá a-saŋyi,

ki yānti ti-pɔbiling tiliŋ taa ti

fāŋkí-si mín?

Dineendi din a cáá timbi

a-tɔntɔnliibi

bin sá a-nibulee puee,

fátíí gítíí.

¹⁸ Timbi a-circir nibul,

taa kpáaa kāl kitij kin a tī-tee

ní ki yúnti.

Ti-nannanliibi nàñ a-circir

paanɲu dúsi dusi.

¹⁹ An yúnti tikpil,

a nín kaa ti jín ti-pu dibeel,

ní baa ti yī-ti nì a-yindee.

Àà! A yaa bàà cúu kutagbɔŋu

ki dáal ki cáti ki kpákatiñ,

ajoon bàà làá cìŋkì a-nimbiin

ní!

64 ¹ A bàà làá nìn bí kii ɲɲmi

ɲun wù kimɔgbaai

àá ki yànti nnyim nùuñee ní.

Niinee a bàà làá dàkà

a-nannanliibi

dinimbɔticil din ní a sée.

A-nimbiinee, atimbun bàà làá

nìn jìkì

² a yaa láa ɲá titumbilindi

tin baa láá ká ki kée.

Tiŋman, a làá kpákatiñ

ní ajoin ń cìŋkì a-nimbiin.

³ Dalba dalba ubɔ kaa láá gbìl

bi sòoñ,

àá ditafal gbìl,

àá dinimbiil ká yii

sii boonee, unimbɔti ubɔ mun

gítì ɲá

tin a ɲá nee ki tī un máká

u-puee^{ŋm}.

⁴ A túŋkí unil un tūñ deede

tuuŋɲi nì mmɔnee,

nì binib bin téetì a-pu ki nóó

a-saŋɲuee.

Ti-yìntitam puee,

a gítì diŋuul.

^{ny} 63.3 M tàn ki máti-bi: dūu ɲmànti nì Dilee 14.20, 19.15. - Bi-fatikuu yāañ m-bɔkutij pu: dūu ɲmànti nì Dilee 19.13.

^ŋ 63.11 Mooyiisi nìn bí: Disa 14.15-23.

^{ŋm} 64.3 Ti gítì ɲūñ kí ká uyakatikaa nee bɔti 1 Kɔra 2.9.

Ama isan gbanti pu ní ti làá
ká difiil.

⁵ Ti-kòkò nìn sá kii unil un kó
tijòkòndee,
ní ti-tummòntiṅ kòkò cáá
titantan
kii ticaliṅkpun tin bi dūu píti
fatikuee.

Ti-kòkò péee kún kii tifaalee,
ní ti-kpitii yòontí-ti ki féee kii
kubuṅuee.

⁶ Báà ubò kaa ti péee yíi a-yindi,
ubò kaa fintí kí dū u-ba kí
nákàh-si.

Di sá yii a fàtí a-boon ki tī-ti,
ní ki dū-ti ki líiṅ ti-yìntitam.

⁷ Nì míṅ kòkòee, ti-Dindaan,
sii di sá ti-Baa.

Timbi sá kuyòkòu,
ní a sá uyòkòmaati.

Sii di máṅ timbi kòkò nì
a-ḡalii^{oo}.

⁸ Ti-Dindaan, taa gíi diṅuul kí
jítí mara pu.
Taa nín téetí ti-kpitii pu kí nīn
cá jaanjaan.

Ti gbàam-si, fàtíi kpèè-ti,
ti-kòkò sá a-nibul ní.

⁹ Báà ubò kaa ti kòò a-circir
timmun,
Siiyòṅ jool kpánti kuteeu,
Jeerusaleem tiṅki kpánti
adigbun ḡma.

¹⁰ Ti-circir Nimbòtidiiku kun nìn
ḡān,
ti-baabi nìn gá ilan ku-poon ki
nyòḡkí-see,
bi sēē-ku ḡḡmi.

Tin kòkò ti nìn néee
kpánti adigbun ḡma.

¹¹ Ti-Dindaan, tin kòkò péee jíti
nee
kaa sòòṅ nì si tibaaa?
Mimmee a làá nīn ká ki ḡmí
kí sintiṅ-ti taapu án gíti
lákatí mara puòò?

Ibòsoon in bí ki dòónee

65 ¹ M yānti bin kaa nìn bàlifi
m-puee kíṅ ki bàlifi
m-pu,

m yānti bin kaa nìn
nyàab-mee ká-mi.
Ditimbundi din kaa nìn yíi
m-yindee,
m kíi-dì yii: «M sèé, m sèé!»

² M tānti m-ḡalii iwiin kòkò ki túl
dinibul din sá pòogaatee watil,
dinibul din nìn nóó nsan ḡun
kaa ḡān,
ní ki ḡān tin dī péee lèe.

³ An sá dinibul din di gbítí
m-ḡuul kaa gbèentéee ní.
Bi ḡān saraabi akpaanni,
ki tūtí talaalub brikisib pu,

⁴ ki dò akaakulin²,
ki dò titaṅkpanaakòti poon,
ki ḡmòò tigbeetinan
ní tinan tin kó tijòkòndee
ká bi-kumboonji poon.

⁵ Bi lì yii:
«Nín nyí nì a-ba, taa sútí kí
píl-mi,
an yaa sá fám a làá tún
a-kpuulool,
di sá m dū m-ba ki sú
Unimbòti ní.»

M yaa kpèē ni-ḡáantamee,
m-ḡuul fòol ní liblib
ní ki fòol kaa gbèentí,
ní ki wù áli ḡwimmòṅ.

⁶ Ama an ḡmān ki dō m-nimbiin.

Maa làá nīn ká ki ḡmí,
see m téeeṅ-bi bi-tuuyṅji paati.

⁷ Man ni-Dindaan di lì yii:
m làá téeeṅ nimbi ni-ba kpitii
nì ni-baabi yai dicilpu.
Bíṅ di nìn tūtí talaalub ajoon
pu,
ní ki nìn sīi-mi ḡgbantamu pu.
M làá téeeṅ-bi an nín máān
puee,
m làá ḡmānti bi nín nìn ḡān
puee
ní kí dāá téeeṅ-bi míṅ deede.

⁸ Ti-Dindaan di lì yii:
«Binib yaa ká fiinyi subiliṅ
disakal bíṅ tiṅanee,
bi lì yii: <Taa bíi-dì,
di làá tī ndamòntiim. >
Míṅ mbaantiim ní m làá ḡá
m-tòntòliibi pu.

Maa làá nàān bi-kòkò.

⁹ M làá yānti nnibool ḡubo
ní nyā Jaakòb maaliṅun.
M làá yānti Juuda ní jī
m-joonji pu difakal.
Bíṅ bin m lēēyee di làá nīn
yì-ḡji,
m-tòntòliibi di làá nīn kòò
ḡji-pu.

¹⁰ M-nibul nì bin làá dāá fàtī
bi-ba
kí túliṅ-mee ceeyee,
Saaròṅ tantakal di làá dāá
kpánti

kupikpaapòòu ki tī bi-piit
ní Akòr tantakal³ ní dāá
kpánti
kunaabakau ki tī bi-naai.

¹¹ «Ama nimbi bin dū
man ni-Dindaan ki féee,
nimbi bin di súnti
m-circir jool puee,
ní tòotí diwaal Gaadi,
ki ḡmālinti idafi
ki féee diwaal Meenii.

¹² Too, m làá dū-ni
kí líiṅ ni-nannanliibi.
Ni-kòkò làá dāá gbàān
kitiṅ ní bí lànti-ni.
Di sá yii m yíiṅ ní naa kíi,
m sòòṅ ní naa píliṅ.
Ni ḡá tin kaa ḡānee m-cee,
ní ki lēē kí ḡá tin di kaa
fáatiṅ-mee!

¹³ An puee man ni-Dindaan
Unimbòti
nín lì puee sò.
Ní kpèè, m-tòntòliibi làá dāá
ká kí jī
ama ní ḡkùṅ ní dāá cúú nimbi.
M-tòntòliibi làá dāá ká kí
nyò,
ama ní nnyinnyoo ní dāá
kpò-ni.

M-tòntòliibi làá dāá nīn fàal,
ama ní icoo ní dāá cúú-ni.
¹⁴ M-tòntòliibi làá dāá nīn fàal
ní bi-pòbiliṅ ní nīn píiṅ,
ama nimbi làá dāá nīn sūn ki
yáliṅkí
ní ni-pòbiliṅ ní nīn bí
kunimbāaun.

¹⁵ Bin m lēēyee,

^{oo} 64.7 Kpèè Diny 2.7, Ilan 103.13-14.

² 65.4 Binib nìn dō akaakulin ní kí dākafi yii bi yaa ḡá mimmee, bi làá ḡmā kí sòòṅ nì
bitaṅkpiibi, dūu ḡmānti nì Akoo 19.31, Ditee 18.11-12.

bi làá dāá nīn cáá ni-yiŋŋi
ní ki tòó mbusu ki lì yii:
<Ti-Dindaan Unimbòti n̄
yàntī á kpú
kii ŋmɔŋŋmɔkɔ àá
waaniyee >.

Ama an yaa sá m-tɔntɔnliibee,
diyindi diba ní bi làá nīn cáá
yfi-bi.

¹⁶ Un kamaa yaa láa là kí mèè kí
biin̄
ubɔ pu kitiŋ gbanti puee,
udaan dāa dù ibaamɔn
Nimbòtiu
yindi ní kí mèè kí biin̄.
Un kamaa yaa láa là kí pùtī kí
pòon̄
kitiŋ gbanti puee,
udaan dāa dù ibaamɔn
Nimbòtiu
yindi ní kí pùtī kí pòon̄.»

Kutagbɔmpɔŋu n̄ kitimpɔŋ

Di sá yii binib làá dāá súntí
animbinaaman ŋin jítèe pu,
ŋi làá dāá wāŋkì m-nimbiin̄.

¹⁷ Di sá yii m làá fātīfí náan̄
kutagbɔmpɔŋu n̄ kitimpɔŋ.
Uɔ kaa dāa gíti tététi tin jítèe
pu,
unil kaa dāa gíti dàkafi tìn pu
gba.

¹⁸ Ama án nīn mɔn̄-ni
ní nīn faal̄ kaa gbèentí
tin m làá fātīfí náanee pu.
M làá náan̄ Jeerusaleem tiŋki
kí nīn péee bí ifaal poon,
ní ki-nib n̄ nīn bí dipɔɔpindi
poon.

¹⁹ An làá mɔkɔn̄-mi Jeerusaleem
tiŋki pu
ní m̄ nīn bí dipɔɔpindin ki faal̄
m-nibul pu.

Kí yòon̄ kí nīn céee,
baa làá ti gbil̄ nsiim pu,
kaa làá ti gbil̄ ibiil pu^s.

²⁰ Baa làá ti ká mbipɔmu kaa
yúnti ki kpfi,
kaa làá ti ká utikpil kaa púl ki
bál ki kpfi.
Un kaa péee yúnti pílpilee di sá un
cáá abin dilaataal ki kpfiyee.
Unil yaa kaa láa bān̄ abin
dilaataal ní ki kpfiyee,
mimmee, bi tó-u mbusu dee.

²¹ Bi làá dāá mā adiin
ní kí ká-ŋi kí kó,
bi làá dāá cóon̄ fiinyi sufii
ní kí dāá ká i-biliŋ kí ŋmó.

²² Baa làá ti mā adiin
kí yóon̄ biba n̄ dāá kó,
kaa làá ti cóon̄ fiinyi sufii
biba n̄ dāá kitī abil̄ kí ŋmó.
Di sá yii m-nibul làá dāá yúntí
kii isufee.

Bin m lútèe làá dāá jī ditundi
din bi túnee pu^t.

²³ Baa làá ti gī dīgindi fám,
kaa làá ti màal mbiyaamu kí
tī ŋkúm.

Di sá yii bīn̄ di dāa sá
dinibul din boon ti-Dindaan
biinee,
bīn̄ ni bi-biyaamu.

²⁴ Baa láa yíin̄-mi ní m̄ kí-bi.
Bi dāa bí sòon̄ kinyɔkɔ kaa
láa ŋmíl

ní m̄ dāá gbil̄ kí tīin̄-bi.
²⁵ Sinsin̄ku n̄ kipibiki
di dāa kpáfí ki ŋmóò timool,
gbikinti dāa ŋmóò timool
kii unaa nīn ŋmóò puee ní.
Ukoobu làá dāá nīn jīn̄ ntam
ní.
Tiweendi dāa gíti kpáaa,
dinàandi mun dāa gíti kpá
m-circir jool kɔkɔ pu.
Ti-Dindaan di lī mín̄.

Bin yú n̄ Unimbòti deedeeyee n̄ bin kaa yúee

66 ¹Ti-Dindaan nīn lī puee
sèe:

«Yilpu di sá m-beejal
ní kitiŋ sá m-taan̄i tɔkɔnlan̄ki^u.
Kudii kulɔkɔ ní ni làá gíti
mā-mi?
Mpaan ŋulɔŋu pu ní m làá
ŋmā kí ŋùŋfi?

² Nì m-ŋalii ní m dūu náan̄ tin
kɔkɔ bí nee.

Man di yì tīn̄ gbanti kɔkɔ^w,
man ni-Dindaan di lī mín̄.
Ama unil un m làá fātīfí
kpèèyee

di sá ufalaadaan un sīntiñ
u-ba taapuee,
unil un di yaa gbil̄
m-nyɔɔbundi,
dì cáá-u tifaandi u jìkèe.

³ «Unil lantī unaja kí ŋá saraa,
ama ní kí fáá kí kpò u-nijuti.
Unil lantī upii,
ama ní kí dū kibɔkɔ kí ŋá
saraa.

Unil cāabiñ-mi tijimpin
saraau,
ní kí cáan̄ ugbeeti fatikuu mun
kí ŋá saraa.
Unil tūtū talaalutuukaa kí
ŋá-mi saraa,
ama ní ki bí ki jáan̄ awaa.
Binib gbanti lēe kí ŋá tin
fáatiñ bīn̄ bi-bee,
ní an mɔn̄-bi bí nīn tūn̄
ntimbiil tuuŋŋi gbanti.
⁴ Ma mun lēe kí dū-bi
kí líin̄ bi-landɔkɔkpitii.
M làá cáan̄ dinyoondi kí tō
bi-pu.
Di sá yii m yíin̄ ní báa ubɔ kaa
kíí,
m sòon̄ ní baa ubɔ kaa pílifi.
Bi ŋá tin kaa ŋān̄ m-ceeyee,
bi lēe kí ŋá tin kaa
fáatiñ-mee.»

Tin ti-Dindaan làá ŋá kí lūŋkèe

⁵ Piliifimaan ti-Dindaan
nyɔɔbundi,
nimbi bin fòol u-nyɔɔbundi n̄
kufaan̄ŋuee:

Ni-nabiyaamu biba ná-ni,
ní ki jīn̄-ni man pu.
Bi sòon̄ ki bèel̄-ni yii:
«Ti-Dindaan n̄ dàkà u-nyooti
ní tí ká ni nīn làá nīn faal̄
puee!»

Ama bīn̄ ní icoo làá cúu
gbòoo.

⁶ Piliifimaan kuwoou kun
nyánni kitiŋinee,
kuwoou kun di nyánni
kunimbòtidiinee.

^r 65.17 kutagbɔmpɔŋu n̄ kitimpɔŋ: dūu ŋmànti n̄ 66.22, 2 Peet 3.13, Dilee 21.1.

^s 65.19 Dūu ŋmànti n̄ Dilee 21.4.

^t 65.22 jī ditundi din bi túnee pu: kpèè Yeer 31.5, Amoo 9.14.

^u 66.1 Yilpu di sá m-beejal: kpèè Maat 5.34, 23.22. - m-taan̄i tɔkɔnlan̄ki: dūu ŋmànti n̄ Ilan 99.5
n̄ Maat 5.35.

^w 66.2 Bi sòon̄ B. 1-2 pu Atuun 7.49-50.

An sá ti-Dindaan di bí pà
u-nannanliibi tipaal tin bi
máaṅee.

⁷ Jeerusaleem màl̄ kibiki ki dóò
ní ki nín gbīl imatiṅween pu,
u màl̄ kibininjabiki
ní kí nín gbīl iween pu.

⁸ Ŋma péee gbīl an bɔti ki ká
dalba?

Ŋma di péee ká an wanti
gbanti dalba?

Bi ṅūn kí màal̄ kitiṅ
ṅwimbaantaaa?

Bi ṅūn kí màal̄ ditimbundi
dicilpuwɔwɔ?

Ama Siiyɔn ùn nín ḡá puee
dee.

Waa láá kí imatiṅween
ní ki pūti kpáaa dūu màl̄
u-jipɔmbi!

⁹ Ti-Dindaan di bālifi
dinyɔɔbundi nee yii:
«Man yaa pú nsan unimpu ní
cáá dipool iṅmal iwee,
m làá pīn̄-u nsan ú taa
màalaaa?
Man di yaa yànti unimpu
màal,
m làá gíti pīn̄ nsan kibiki ní
taa nyānnáaa?»

¹⁰ Nimbi bin di néen̄
Jeerusaleem tiṅkee,
ni n̄ ki ní kpāfi kí fàal̄,
ní n̄n bí dipɔɔpindin ki-pu.
Nimbi bin n̄n kāl̄ dikpool ki
sún̄ ki-puee,
ni n̄ ki ní kpāfi kí lànti.

¹¹ Án nín làá ḡá pu ní
ní ḡaam̄ ki-biil̄ din̄ tì
dipɔɔwɔṅkilee kí dfíkí,

kii mbiyaamu nín ḡaam̄
mu-na biil̄ din̄ cáá mbiimee
n̄ mmɔn̄ puee.

¹² Di sá yii ti-Dindaan di l̄i yii:
«M làá yànti ṅgbansɔṅfi ní
pūubín̄
kii mbunee kí dāān̄ kí kó ki-ni,
kí yànti atimbun nyooti ní
fūntīn̄

kii ṅkp̄in̄ ṅun̄ gbée kí dāān̄
ki-ni.

M làá kpèè-ni tiṅan̄
kii ubinaati nín kpèè kibiki
kin u tì dibiilee puee.

U dù-kì kí l̄ib̄
ní kí dū-kì kí páān̄ u-taāṅi pu
kí càab̄-kì.

¹³ Kii ubinaati nín ḡmēentí
u-biki puee,
mín̄ mbaantiim ní ma mun làá
dāá ḡmēen̄-ni.
M làá ḡmēen̄-ni Jeerusaleem
tiṅkin.

¹⁴ Ni yaa láa ká mimmee,
ni-pɔbil̄ làá dāá pīl̄
ní ni-kpabin̄ ní dāá fātīf̄
p̄nt̄i kii timɔɔnee.»

Ti-Dindaan làá dāá dākà
u-pɔṅṅu
ama ní kí dāá dākà
u-nannanliibi u-ḡuul̄.

¹⁵ Ní kpèèmaan, ti-Dindaan
di kán̄ ḡḡmi poon ki d̄oṅee,
u-janjatɔɔkub náān̄ n̄
kunaakpaabuṅṅu ní.
U d̄oṅ kí dākà u-ḡuukpaandi,
ní kí dū aṅmilimbil̄
kí t̄āá kí bīik̄i binib pu.

¹⁶ Di sá yii ti-Dindaan làá dāá dū
ḡḡmi n̄ kitàataajiki

kí s̄oṅ inifunaan k̄k̄o b̄oti.
Binib tikpil̄ làá dāá kpú.

¹⁷ M s̄oṅ n̄ bin ḡaān̄ bi-ba
circir,
ní kí nín kó circir kpaṅṅinee,
n̄ bin p̄āntí unil ubɔ un bí
bukpaa kansikinee boonee ní.
Bi ḡmód̄ ugbeeti áá usiibɔ áá
ntimbiil̄ wanti.
Binib gbanti k̄k̄o làá dāá kpú
dicilpu ní.
Ti-Dindaan di l̄i mín̄.

Dikpafikpaandi diluṅkikaal

¹⁸ Ti-Dindaan bí yii: «Man nyí
bi-tuṅṅi n̄ bi-land̄k̄o k̄k̄o. M
d̄oṅ kí k̄oṅ atimbun k̄k̄o n̄ isoon
k̄k̄o nib kí kpāfi. Bi làá dāān̄ kí ká
m-nyooti. ¹⁹ M làá dāá ḡá kudaṅṅu
kubɔ bi-kansikin. M-bɔsoṅyi boon
bin yaa láa k̄in̄ kaa kp̄iyee, m làá
dāá dū-bi kí t̄o Taarsiisi n̄ Puul
n̄ Luudi yab bin sá bipint̄oliibee
timmun. M làá dāá dū-bi kí t̄o
Tubaal n̄ Yafan timmun n̄ n̄timu
mun nnyim m̄ānt̄i t̄úee poon,
laakin binib bin kaa gbīl̄ bi s̄oṅ
m-puee, laakin baa ká m-nyooti ki
kéee. B̄in̄ di làá dāá yànti atimbun
gbanti ní béee m-nyooti. ²⁰ Bi làá dāá
cāān̄ ni-nabiyaamu mun k̄k̄o bí
bi-ceeyee: bi làá dāá n̄n̄ kán̄ itaamu
n̄ janjatɔɔkub pu n̄ t̄ɔɔkub bin

bi b̄b̄ee poon n̄ imamboon pu n̄
igutaamu pu kí dāān̄ m-Circir jool
pu, Jeerusaleem tiṅkin. Án di dāa sá
saraabi bin bi ḡá ki t̄i-mee. M làá
dāá f̄oṅ-bi kii m nín f̄oṅ Isirayeel
yab nín cāāb̄in̄ saraabi bin m-diikun
bi k̄a asambil̄ ḡin bí circiree poonee
ní. ²¹ M làá dāá l̄ee bi-kansikin biba
ní n̄n̄ sá bisaraṅaliibi n̄ Leefii
yab.» Ti-Dindaan di l̄i mín̄.

²² Ti-Dindaan nín s̄oṅ puee s̄o.
Kutagbɔmpɔṅu n̄ kitimpɔṅ kin m
bí n̄ānt̄ee làá n̄n̄ bá m-nimbiin
ki p̄oṅ. Mín̄ mbaantiim ní ni-yiṅṅi
n̄ ni-naantiibi yaṅ làá n̄n̄ bí
m-nimbiin ki cá jaanjaan.

²³ Kí ȳoṅ kí n̄n̄ c̄ee,
uṅmapɔɔn̄ j̄iṅaaliu kamaa
n̄ ḡwiṅṅuṅfika kamaayee,
kitiṅ pu nib k̄k̄o làá dāān̄
kí gbāān̄ man bi-Dindaan
nimbiin.

²⁴ Binib yaa láa nyēē kitiṅinee,
bi dāa ḡūn̄ kí ká bin n̄n̄ j̄án̄ n̄
mee nikp̄il̄iṅ.
Akoosibil̄ ḡin dāa ḡmód̄-ḡee
kaa dāa kúu jaanjaan,
ní ḡḡmi ḡun̄ dāa w̄u-bee
mun kaa dāa kúu.
Án làá dāá n̄n̄ cáá
kitiṅ k̄k̄o nib titantan ní.